Macintosh™ Macintosh II

GARANTIEBEPALINGEN

Apple Computer B.V. te Zeist ("Apple") garandeert haar hardware produkt Macintosh II tegen fabricage/materiaalfouten gedurende een periode van één jaar vanaf de datum van levering door een officiële Apple dealer aan de koper.

Een beroep op deze garantie kan uitsluitend door de koper worden gedaan, indien hij binnen de garantieperiode van één jaar de Macintosh II computer bij zijn officiële Apple dealer of bij een Apple POS Service Center heeft afgeleverd, dan wel de garantie heeft geclaimd bij een goedgekeurde on-site service-organisatie.

Deze garantie is slechts van toepassing op de Macintosh II computer voor zover de onderdelen ervan als Apple produkten kunnen worden geïdentificeerd, zo met behulp van het woord of beeldmerk van Apple, zoals dat door Apple daarop is aangebracht. Apple zal naar eigen keuze de defecte Macintosh II computer of defecte onderdelen daarvan kosteloos repareren of vervangen. Deze garantie is niet van toepassing, indien naar de mening van Apple het hardware-produkt niet meer in goede staat is tengevolge van onoordeelkundig gebruik, misbruik, verkeerd gebruik, verkeerde toepassing, van buiten komend onheil, of als gevolg van verleende service, reparatie of modificatie door anderen dan een Apple POS Service Center c.q. niet door Apple goedgekeurde on-site organisatie.

Deze garantie geldt evenmin, indien enig Apple serienummer is verwijderd of veranderd. Software-media (schijven e.d.) en documentatie vallen binnen deze garantieperiode van één jaar, met uitsluiting van normale slijtage door gebruik.

Apple geeft geen enkele garantie m.b.t. de software (Systeem- en applicatie-software, ook indien deze in zgn. firmware is opgeslagen) en de kwaliteit, uitvoering, verkoopbaarheid en geschiktheid voor een bepaald doel van die software. Apple software wordt verkocht zonder enige aansprakelijkheid voor enige schade, directe of indirecte, zoals bijvoorbeeld immateriële schade, bedrijfs- of stagnatieschade, voortvloeiende uit of samenhangende met de Apple software te aanvaarden, en de koper vrijwaart Apple terzake alle aanspraken van derden wegens zodanige schade, op welke grond dan ook ontstaan.

In alle gevallen zal de aansprakelijkheid van Apple tegenover de koper **beperkt zijn tot de hoogte van de door de koper voor het produkt betaalde prijs.**

Mocht het programma defecten vertonen na aankoop, dan zijn alle kosten voor noodzakelijke service, reparatie en correctie voor rekening en risico van de koper, en niet voor Apple, of haar dealers.

De bovenomschreven garantie is de enige door Apple gegeven garantie tegen fabricage- en materiaalfouten; iedere andere aansprakelijkheid of verdergaande aansprakelijkheid wordt uitgesloten. Meer in het bijzonder sluit Apple nadrukkelijk iedere aansprakelijkheid uit voor gevolgschade en schade aan goederen van de koper of derden alsmede schade aan personen.

Terzake van garantie kan de koper slechts een beroep doen op de hierboven genoemde bepalingen; andere garanties dan de hierboven vermelde (zoals mondeling of schriftelijk gegeven aanvullende garanties door personeelsleden, agenten of dealers) zijn van onwaarde.

WAARSCHUWING

De Macintosh II is getest onder bepaalde voorwaarden en omstandigheden waarbij tussen de verschillende systeemcomponenten gebruik is gemaakt van afgeschermde kabels en verbindingsstekers. Het is van het grootste belang dat u afgeschermde kabels en stekers gebruikt. Dit om het risico van storing op radio, televisie en andere elektronische apparatuur tot een minimum te beperken.

Macintosh™ Macintosh II

COPYRIGHT

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursmerk, niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking.

Hetzelfde geldt voor de van Apple afkomstige systeem- of applicatiesoftware, in welke computertaal ook vervat, of in welke vorm ook vastgelegd.

© Copyright 1986, Apple Computer, Inc.

Macintosh is een handelsmerk van Apple Computer Inc.

Apple, het Apple logo, Apple*Care,* AppleLink, AppleTalk, ImageWriter, LaserWriter, en MacWrite zijn geregistreerde handelsmerken van Apple Computer, Inc.

AppleColor, Apple DeskTop Bus, AppleShare, MacDraw, Macintosh, MacPaint, MacProject, en MacTerminal zijn handelsmerken van Apple Computer, Inc.

CompuServe is een geregistreerd handelsmerk van CompuServe Corp.

Dow Jones News/Retrieval is een geregistreerd handelsmerk van Dow Jones & Company, Inc.

ITC Garamond, ITC Avant Garde Gothic, en ITC Zapf Dingbats zijn geregistreerde handelsmerken van International Typeface Corporation.

Microsoft en MS/DOS zijn handelsmerken van Microsoft Corporation.

NuBus is een handelsmerk van Texas Instruments Inc.

POSTSCRIPT is een handelsmerk van Adobe Systems Incorporated.

The Source is een geregistreerd handelsmerk van Source Telecomputing Corporation, een dochteronderneming van Reader's Digest Association, Inc.

UNIX is een geregistreerd handelsmerk van AT&T Company.

Originele uitgave in het Engels. Nederlandse bewerking door Rob Buiskool en Ronald Lange.

Inhoud

Voorwoord: **Maak kennis met de Macintosh II** xv

Hoe u deze handleiding moet gebruiken xvii
- Voor beginners xvii
- Voor ingewijden xviii
- Voor ervaren gebruikers xix

Gebruikersgroepen xix

Hoofdstuk 1: **Uw Macintosh II installeren** 1

Uitpakken 2
Belangrijke voorzorgsmaatregelen 5
De verschillende componenten aansluiten 6
- Het netsnoer aansluiten 6
- De monitor aansluiten 7
- De muis en het toetsenbord aansluiten 14
- Klaar voor de start 17
- Andere apparatuur 18

Aan de slag 19

Hoofdstuk 2: **Basistechnieken voor de Macintosh** 21

Oefenschijf of oefenstof 22
De oefenschijf 23
- Problemen met opstarten? 25
- Als u klaar bent 26

De oefenstof 27
- Het gebruik van de muis 29
 - De aanwijzer bewegen door de muis te verschuiven 30
 - Selecteren door op een symbool te klikken 31
 - Een symbool slepen 32
- Selecteren en kiezen 34
 - Het symbool van de Systeemschijf selecteren 34

Een menu openslaan 34
Een opdracht uit een menu kiezen 35
Werken met vensters 37
De grootte van een venster veranderen 37
Een venster verschuiven 39
Een ander symbool openen 40
Een venster actief maken 40
Andere symbolen openen 43
Een venster sluiten 44
Meer zien met behulp van de schuifbalken 45
Toepassingsprogramma's gebruiken 47
Een toepassingsprogramma opstarten 48
Een nieuw document aanmaken 49
Uw werk op een schijf bewaren 50
Tekst wijzigen 53
Een document opslaan onder een andere naam 56
Het beheren van documenten 58
Het gebruik van mappen 58
Een map in een andere map opbergen 61
Werken met het hiërarchische bestandssysteem 64
Meer dan één symbool selecteren 70
De inhoud op verschillende manieren bekijken 73
LeesMij documenten lezen 74
Bureau-accessoires gebruiken 76
Voor u verdergaat 77
Opstartschijven bijwerken 77
Met uw eigen werk beginnen 79

Hoofdstuk 3: **De Macintosh II stap voor stap 81**

Hoe u dit hoofdstuk gebruikt 82
Overzicht van de muistechnieken 84
Werken met vensters 86
Schuiven 88
Symbolen selecteren 90
Tekst wijzigen 92
Bureau-accessoires gebruiken 95
Het gebruik van de Kiezer 96
Het gebruik van het Regelpaneel 98
Het gebruik van Zoek Bestand 107
Het gebruik van het Schetsboek 111
Het beheren van documenten, mappen en programma's 113
Documenten openen en aanmaken 114
Het gebruik van mappen 115
Opnieuw benoemen 117
Documenten, mappen of programma's kopiëren 118

Verwijderen en terughalen van symbolen 120
Beveiligen van een document of programma 121
Afdrukken 122
Het gebruik van de MiniFinder 125
Documentbeheer binnen een programma 127
Schijfbeheer 133
Een 3.5-inch schijf initialiseren 134
Een schijf verwijderen 136
Een opstartschijf maken 137
Een schijf in zijn geheel kopiëren 138
Het gebruik van de Installer 139

Hoofdstuk 4: Mogelijkheden van de Macintosh II 143

Waaruit de Macintosh II bestaat: de onderdelen 144
Waar uw gegevens blijven 145
Het toetsenbord 146
Gewone toetsen 147
Numerieke toetsen 147
Pijltoetsen 147
Speciale toetsen 148
De Opstart-toets 148
De Esc-toets 148
De Tab-toets 148
De Control-toets 148
De Shift-toets 148
De Vergrendel-toets 148
De Option-toets 149
De Apple-toets 150
De Entertoets 150
De Clear-toets 150
De Delete-toets 151
De Return-toets 151
Schijven 151
Schijven initialiseren 151
Beveiligde schijven 153
Namen van schijven en documenten 154
Opstartschijven 155
Als u geen vaste schijf heeft 156
Opstartschijven aan uw wensen aanpassen 156
De huidige opstartschijf 157
Uw werk ordenen op schijven 158
Vensters 159
Klembord: knippen en plakken 160
Informatievensters 161
Bureau-accessoires 162

Calculator 163
Kiezer 163
Notitieblok 164
Regelpaneel 165
Schetsboek 166
Toetsenbord 167
Wekker 168
Zoek Bestand 169
LeerTekst 170
De programmeerschakelaar 171
Wegwijs in de Finder 171
Wat de Finder zoal beheert 172
Programma's en documenten 172
Schijven 172
Uitgeworpen schijven 172
Het bureaublad 173
De prullenmand 173
Mappen 174
Het hierarchische bestandssysteem 175
Symbolen selecteren 177
Symbolen slepen 178
De Finder-menu's... 180
Het Apple-menu 180
Het menu 'Archief' 181
Nieuwe map 181
Open 181
Print 182
Sluit 182
Privilege-info 182
Extra info 182
Dupliceer 183
Berg op 183
Pagina-instelling 183
Print Inhoud 183
Schijf eruit 184
Het menu 'Wijzig' 184
Herstel 185
Knip 185
Kopieer 185
Plak 185
Wis 185
Selecteer alles 185
Toon Klembord 185
Het menu 'Inhoud' 186
Met kleine symbolen 186

Met Symbolen 187
Op Naam 187
Op Datum 187
Op Afmeting 187
Op Soort 187
Het menu 'Speciaal' 188
Ruim op 188
Leeg Prullenmand 188
Wis Schijf 188
Wijzig Opstart 189
Gebruik MiniFinder... 189
Herstart 189
Stop 189
Snellere alternatieven met de Macintosh II 189
Dubbel klikken 190
Klikken met Shift-toets 190
Sluitvak 190
Zoomvak 190
De Enter-toets en de Return-toets 190
De Tab-toets 191
De Delete-toets 191
De Apple-toets 191
Selecteren door typen 192
Snellere alternatieven in de Finder 192

Hoofdstuk 5 **Uw Macintosh II uitbreiden 195**

Programma's 196
MacWrite 196
MacPaint 197
MacTerminal 198
MacProject 199
MacDraw 200
AppleShare 201
En nog veel meer... 202
Apparatuur 202
800K schijfeenheid 202
Apple SCSI vaste schijven 203
AppleTalk Personal Network 204
Apple ImageWriters 205
Apple LaserWriters 205
Apple Personal Modem 206
Monitoren en videokaarten 206
Geheugenuitbreiding 207
Apple Uitgebreide Toetsenbord 208
Macintosh Programmer's Workshop (MPW) 208

Hoofdstuk 6 **Onderhoud en verzorging van uw Macintosh II 211**

De hoofdeenheid 212
De monitor 213
Het toetsenbord 214
De muis 214
Schijven 216
De klokbatterij 217
Service en ondersteuning 217
Als er iets fout gaat 218
Algemene problemen en oplossingen 221
Problemen met programma's 222

Bijlage A: **Werken met vaste schijven 226**

Het gebruik van het installatieprogramma 227
Uw vaste schijf initialiseren 227
De andere functies 230
Bijwerken 230
Test 231
Andere schijf 231
Systeemprogrammatuur installeren 232
Uw vaste schijf optimaal gebruiken 233
SCSI afsluiters toevoegen 234
Problemen met de vaste schijf 238

Bijlage B: **Technische gegevens van de Macintosh II 240**

Bijlage C: **Uitbreidingskaarten en stroomtoevoer 242**

Woordenlijst 245

Afbeeldingen en tabellen

Hoofdstuk 1 **Uw Macintosh II installeren 1**

Afbeelding 1-1 Dit moet geleverd zijn 2
Afbeelding 1-2 Achterzijde van de hoofdeenheid 4
Afbeelding 1-3 Het deksel verwijderen 8
Afbeelding 1-4 De voeding aanraken 9
Afbeelding 1-5 Uitbreidingssleuven en afdekplaatje 9
Afbeelding 1-6 Het plastic afdekplaatje verwijderen 10
Afbeelding 1-7 De kaart plaatsen 10 11
Afbeelding 1-8 Geplaatste kaart 11 12
Afbeelding 1-9 Het deksel terugplaatsen 12
Afbeelding 1-10 De videokabel aansluiten 13
Afbeelding 1-11 Het netsnoer van de monitor aansluiten 13
Afbeelding 1-12 De muis aansluiten 15
Afbeelding 1-13 Het toetsenbord aansluiten op de hoofdeenheid 16
Afbeelding 1-14 Andere aansluitmogelijkheden 17
Afbeelding 1-15 Ventialtie van de hoofdeenheid 18

Hoofdstuk 2 **Basistechnieken voor de Macintosh 21**

Afbeelding 2-1 De oefenschijf plaatsen 24
Afbeelding 2-2 Helderheids- en contrastregelaars van de monitor 24
Afbeelding 2-3 Het openingsscherm van de oefenschijf 25
Afbeelding 2-4 De Systeemschijf plaatsen 28
Afbeelding 2-5 Het scherm van de Finder 28
Afbeelding 2-6 De aanwijzer besturen 30
Afbeelding 2-7 Een symbool selecteren 31
Afbeelding 2-8 Een symbool slepen 32
Afbeelding 2-9 Een menu openslaan 34
Afbeelding 2-10 Een opdracht kiezen 35
Afbeelding 2-11 Het venster van de systeemschijf 36
Afbeelding 2-12 Het maatvak gebruiken 38
Afbeelding 2-13 Een venster verschuiven 39
Afbeelding 2-14 Vensters die over elkaar liggen 41
Afbeelding 2-15 Een venster actief maken 42
Afbeelding 2-16 Een symbool in een venster openen 43

Afbeelding 2-17 De opdracht 'Sluit' kiezen 44
Afbeelding 2-18 Het sluitvak gebruiken 45
Afbeelding 2-19 Een document schuiven 46
Afbeelding 2-20 Schuifpijlen gebruiken 46
Afbeelding 2-21 Het schuifvak gebruiken 47
Afbeelding 2-22 Het LeerTekst-scherm 49
Afbeelding 2-23 Een informatievenster 51
Afbeelding 2-24 Symbool van het nieuwe document 52
Afbeelding 2-25 Een LeerTekst document 53
Afbeelding 2-26 Tekst selecteren 54
Afbeelding 2-27 Het invoegpunt verplaatsen 55
Afbeelding 2-28 Tekst inplakken 55
Afbeelding 2-29 Het informatievenster van 'Bewaar als' 56
Afbeelding 2-30 De naam van een document veranderen 57
Afbeelding 2-31 Het document met een nieuwe naam 58
Afbeelding 2-32 Een nieuwe map aanmaken 59
Afbeelding 2-33 Een document naar een map slepen 60
Afbeelding 2-34 De Memo-map geopend 61
Afbeelding 2-35 De geopende LeerTekst map 62
Afbeelding 2-36 Verschillende lagen vensters 62
Afbeelding 2-37 Het tweede niveau van de hiërarchie 63
Afbeelding 2-38 Het derde niveau van de hiërarchie 64
Afbeelding 2-39 Het informatievenster van de opdracht 'Open' 65
Afbeelding 2-40 Het volgende niveau in de hiërarchie 65
Afbeelding 2-41 De hiërarchie van de inhoudsopgave 66
Afbeelding 2-42 Het informatievenster van 'Bewaar als' 67
Afbeelding 2-43 De LeerTekst map kiezen 68
Afbeelding 2-44 De naam van een document veranderen 69
Afbeelding 2-45 Een groep symbolen selecteren 71
Afbeelding 2-46 Overlappende informatievensters 72
Afbeelding 2-47 Het symbool van een LeesMij-document 75
Afbeelding 2-48 De wekker 76
Afbeelding 2-49 De wekker instellen 76

Hoofdstuk 4 **Macintosh II Wegwijzer 143**

Afbeelding 4-1 Waar uw gegevens blijven 146
Afbeelding 4-2 Het toetsenbord 147
Afbeelding 4-3 Optionele karakters 149
Afbeelding 4-4 Een schijf beveiligen 154
Afbeelding 4-5 Overlappende vensters 160
Afbeelding 4-6 Een informatievenster 161
Afbeelding 4-7 De Calculator 163
Afbeelding 4-8 De Kiezer 163
Afbeelding 4-9 Het Het Notitieblok 164

Afbeelding 4-10 Het Regelpaneel 165
Afbeelding 4-11 Het Schetsboek 166
Afbeelding 4-12 Het Toetsenbord 167
Afbeelding 4-13 De Wekker 168
Afbeelding 4-14 Zoek Bestand 169
Afbeelding 4-15 Het LeerTekst symbool 170
Afbeelding 4-16 Een map in een andere map opbergen 175
Afbeelding 4-17 Het hiërarchische bestandssysteem 176
Afbeelding 4-18 Het informatievenster van de inhoudsopgave 177
Afbeelding 4-19 Het Apple menu 180
Afbeelding 4-20 Het menu 'Archief' 181
Afbeelding 4-21 Het menu 'Wijzig' 184
Afbeelding 4-22 Het menu 'Inhoud' 186
Afbeelding 4-23 Het menu 'Speciaal' 188
Tabel 4-1 Schijven en schijfeenheden 153
Tabel 4-2 Symbolen slepen 179

Hoofdstuk 5 **Uw Macintosh II uitbreiden 195**

Afbeelding 5-1 MacWrite 196
Afbeelding 5-2 MacPaint 197
Afbeelding 5-3 MacProject 199
Afbeelding 5-4 MacDraw 200
Afbeelding 5-5 AppleShare 201
Afbeelding 5-6 Tweede 800K schijfeenheid 203
Afbeelding 5-7 SCSI vaste schijven 203
Afbeelding 5-8 AppleTalk 204
Afbeelding 5-9 ImageWriter II 205
Afbeelding 5-10 LaserWriter 205
Afbeelding 5-11 Apple Personal Modem 206
Afbeelding 5-12 Monitoren 207
Afbeelding 5-13 Apple Uitgebreide Toetsenbord 208

Hoofdstuk 6 **Onderhoud en verzorging van uw Macintosh II 211**

Afbeelding 6-1 De hoofdeenheid plaatsen 213
Afbeelding 6-2 De muis uit elkaar halen 215
Afbeelding 6-3 De muis schoonmaken 215
Tabel 6-1 Wat te doen bij problemen 218

Bijlage A **Het werken met vaste schijven 226**

Afbeelding A-1 De hulpmiddelenmap 228
Afbeelding A-2 Het informatievenster van Apple HD SC Installatie 228

Afbeelding A-3 Vaste schijf symbool op het scherm 230
Afbeelding A-4 Het informatievenster van de Installer 232
Afbeelding A-5 Een Apple apparaat met een vaste schijf verbinden 234
Afbeelding A-6 Meerdere Apple apparaten met een vaste schijf verbinden 235
Afbeelding A-7 Een Apple apparaat met een Macintosh II zonder vaste schijf verbinden 235
Afbeelding A-8 Meerdere Apple apparaten met een Macintosh II zonder vaste schijf verbinden 235
Afbeelding A-9 Een niet-Apple apparaat met een vaste schijf verbinden 236
Afbeelding A-10 Meerdere niet-Apple apparaten met een vaste schijf verbinden 236
Afbeelding A-11 Een niet-Apple apparaat met een Macintosh II zonder vaste schijf verbinden 237
Afbeelding A-12 Meerdere niet-Apple apparaten aan een Macintosh II zonder vaste schijf verbinden 237

Bijlage C Uitbreidingskaarten en stroomtoevoer 242

Tabel C-1 Maximale stroomsterkte 243

Voorwoord

Maak kennis met de Macintosh II

In 1984 introduceerde Apple een computer die totaal anders was dan zijn voorgangers: de Apple® Macintosh™. Omdat de Macintosh gemakkelijk te bedienen was, en bovendien leuk, veranderde deze computer het beeld dat men doorgaans van computers had. Maar dit was nog niet het einde van de vernieuwingen. De Macintosh werd steeds krachtiger: hij heeft acht maal de geheugencapaciteit van de originele Macintosh, hij kan worden uitgebreid en maakt gebruik van ingewikkelder systeemprogramma's. Met de honderden toepassingsprogramma's die beschikbaar zijn en het ruime aanbod van uitbreidingsapparatuur werkt de Macintosh bovendien beter en sneller dan ooit.

Deze handleiding laat u kennismaken met de Apple Macintosh II computer en leert u werken met dit systeem. Later kunt u de handleiding gebruiken als naslagwerk. U hoeft overigens niets af te weten van de Macintosh II of van computers in het algemeen om deze handleiding te kunnen gebruiken. Alles wat u moet weten wordt in deze handleiding uitgelegd. En wat zo handig is met de Macintosh: als u eenmaal een aantal technieken onder de knie hebt, kunt u daarmee voortaan uw Macintosh II bedienen, ongeacht de toepassingsprogramma's die u gebruikt.

- *Welkom!-schijf.* U kunt ook een introductie voor de Macintosh II gebruiken, door een introductieschijf, getiteld *Welkom!* te gebruiken. In deze introductie demonstreert uw Macintosh II zichzelf en leert u dezelfde technieken (op een andere manier) als deze handleiding.

De volgende onderwerpen komen in deze handleiding aan de orde:

In Hoofdstuk 1, "De Macintosh II installeren", leest u hoe u het Macintosh II systeem installeert voor gebruik.

Hoofdstuk 2, "Basistechnieken voor de Macintosh", is een oefenhoofdstuk waarin enkele elementaire technieken voor het werken met de Macintosh worden behandeld, zoals het gebruik van de muis en het toetsenbord, en het openen, wijzigen en opslaan van documenten.

In Hoofdstuk 3, "De Macintosh II stap voor stap", vindt u eenvoudige stapsgewijze instructies voor alle functies die u de computer kunt laten uitvoeren. De functies worden in dit hoofdstuk een voor een behandeld, zodat u de informatie die u nodig hebt om efficiënt te kunnen werken, gemakkelijk kunt opzoeken.

Hoofdstuk 4, "Mogelijkheden voor de Macintosh II", bevat een uitgebreide beschrijving van het Macintosh II-systeem.

In Hoofdstuk 5, "Uw Macintosh II systeem uitbreiden", leest u hoe u met behulp van extra apparaten de mogelijkheden van de Macintosh II kunt uitbreiden. Ook worden in dit hoofdstuk enkele toepassingsprogramma's voor de Macintosh II besproken.

In Hoofdstuk 6, "Onderhoud en verzorging van de Macintosh II", leest u wat u moet doen om uw computer in topconditie te houden. Daarnaast bevat dit hoofdstuk een overzicht van mogelijke problemen en oplossingen voor die problemen.

In Bijlage A, "Het werken met vaste schijven", leest u hoe u uw vaste schijf , voorbereidt voor gebruik en hoe u die schijf efficiënt kunt gebruiken.

In Bijlage B, "Technische specificaties van de Macintosh II", vindt u de technische gegevens van uw computer.

In Bijlage C, "Uitbreidingskaarten en stroomtoevoer", beschrijft hoe het vermogen voor de uitbreidingssleuven ingesteld moet worden.

Tot slot bevat deze handleiding een lijst met termen die betrekking hebben op de Macintosh II.

Hoe u deze handleiding moet gebruiken

U kunt deze handleiding op een aantal manieren gebruiken, afhankelijk van uw ervaring met computers.

Voor beginners

Als u nog nooit met een Macintosh computer hebt gewerkt, staat u een verrassing te wachten. Leren omgaan met de Macintosh II is misschien nog gemakkelijker dan u had verwacht—en bovendien leuk! Om te beginnen leest u hoofdstuk 1, "De Macintosh II installeren". Als u het systeem hebt geïnstalleerd, gaat u aan de slag met de *Macintosh II Welkom!-schijf*. Deze oefenschijf leert u—met de Macintosh II als begeleider—een aantal elementaire begrippen en technieken. Hoe u deze oefenschijf opstart, leest u in Hoofdstuk 2, "Basistechnieken voor de Macintosh".

Over de oefenstof

De oefenschijf laat u op een leuke en prettige manier kennis maken met het systeem. Een bijkomend voordeel is dat u kunt experimenteren in een beschermde omgeving: als u fouten maakt, geeft de computer aan wat u fout hebt gedaan en wordt u weer op het juiste spoor gezet. In de oefenstof in Hoofdstuk 2 worden dezelfde zaken behandeld als op de Welkom!-schijf, maar nu met echte toepassingsprogramma's. Veel mensen werken zowel de Welkom!-schijf als de oefenstof door. De bedoeling is dat u het nodige leert op een manier die u zelf het prettigst vindt.

Raadpleeg Hoofdstuk 3 als u meer wilt weten over een bepaalde functie. Dit hoofdstuk is een stap-voor-stap hoofdstuk.

Hoofdstuk 4 is een naslaghoofdstuk—hierin worden onderwerpen behandeld waarover u niet direct iets hoeft weten.

In Hoofdstuk 5 worden extra randapparaten en toepassingsprogramma's voor de Macintosh II besproken, en leest u hoe u het systeem kunt uitbreiden.

Lees kort na de aanschaf van uw computer Hoofdstuk 6, over het onderhoud van de Macintosh II. Als uw systeem is voorzien van een interne vaste schijf, leest u in Bijlage A hoe u deze schijf voorbereidt en onderhoudt.

Voor ingewijden

Als u al eerder een Macintosh computer hebt gebruikt, kunt u de *Welkom! schijf* en de oefenstof in Hoofdstuk 2 waarschijnlijk overslaan. Lees echter wel Hoofdstuk 1, "De Macintosh II installeren". Hoewel de Macintosh II er uitziet als zijn voorgangers, worden bepaalde apparaten op een andere manier aangesloten. Ook de indeling van het toetsenbord is enigzins anders (zie "Toetsenbord" in Hoofdstuk 4). Voor een korte beschrijving van een bepaalde functie kunt u in het algemeen Hoofdstuk 3 raadplegen. In Hoofdstuk 4 vindt u een uitgebreid overzicht van de onderdelen en eigenschappen van uw Macintosh II.

Afhankelijk van het type Macintosh dat u hebt gebruikt, kan het zijn dat u niet bekend bent met het **hiërarchische bestandssysteem**. Op de Macintosh II kunt u met dit systeem mappen, programma's en documenten overzichtelijker ordenen dan met oudere Macintosh-computers mogelijk was. Informatie over het hiërarchische bestandssysteem vindt u in Hoofdstuk 3 in het gedeelte "Het gebruik van het hiërarchische bestandssysteem in programma's" en in hoofdstuk 4 in het gedeelte "Het hiërarchische bestandssysteem".

De Macintosh II werkt met een groot aantal nieuwe, optionele apparaten - bijvoorbeeld een interne vaste schijf, een tweede interne schijfeenheid van 800K of een RAM-uitbreidingsset. Bovendien werkt de Macintosh II op een andere manier met printers, 'file servers' en andere computers die deel uitmaken van een AppleTalk® netwerk. Raadpleeg voor meer informatie over deze mogelijkheden Hoofdstuk 5. Als uw systeem is voorzien van een interne vaste schijf, leest u in Bijlage A hoe u deze vaste schijf initialiseert en onderhoudt.

Belangrijk Als u al een Macintosh heeft en u heeft programmaschijven die u als opstartschijven gebruikt, zult u deze schijven waarschijnlijk willen bijwerken om van nieuwe voorzieningen (in de nieuwe systeemprogrammatuur) gebruik te kunnen maken. Als u van plan bent om de betreffende schijf als opstartschijf te gebruiken voor zowel een eerder model van de Macintosh als de Macintosh II, werk de schijven dan niet bij totdat u 'Opstartschijven' in hoofdstuk 4 gelezen heeft.

Voor ervaren gebruikers

Zoals u gezien zult hebben, bevat deze handleiding geen uitgebreide technische informatie. In Bijlage B vindt u een aantal technische gegevens van de Macintosh II. Wilt u echter meer weten, dan kunt u de Apple Technical Library raadplegen—een serie officiële technische Apple-handleidingen, die worden uitgebracht door Addison-Wesley Publishing Company, Inc.

Een andere bron voor technische informatie over de Macintosh II (en over andere Apple produkten) is de "Apple Programmer's and Developer's Association". Schrijf voor meer informatie over deze vereniging naar:

Apple Programmer's and Developer's Association
290 S. W. 43rd Street
Renton, WA 98055

Als u toepassingsprogramma's voor de Macintosh II wilt gaan schrijven, kunt u de officiële Apple-dealer vragen naar de Macintosh Programmer's Workshop—een programmeerpakket voor de Macintosh, dat o.a. bestaat uit een assembler en compilers voor C en Pascal. Als u van plan bent toepassingsprogramma's te ontwikkelen voor de verkoop, kan de afdeling Marketing u waardevolle adviezen geven. Schrijf hiervoor naar uw Apple vestiging.

Gebruikersgroepen

Vraag uw dealer naar gebruikersgroepen van de Macintosh bij u in de buurt. Vraag uw dealer om contact op te nemen met:

The Boston Computer Society
One Center Plaza
Boston, MA 02108
(617) 367-8080

Berkeley Macintosh User Group
1442-A Walnut Street #62
Berkeley, CA 94709
(415) 849-9114

Een van deze organisaties kan u meer vertellen over gebruikersgroepen bij u in de buurt. U kunt bij hen ook informatie inwinnen als u zelf een Macintosh gebruikersgroep wilt starten.

Hoofdstuk 1

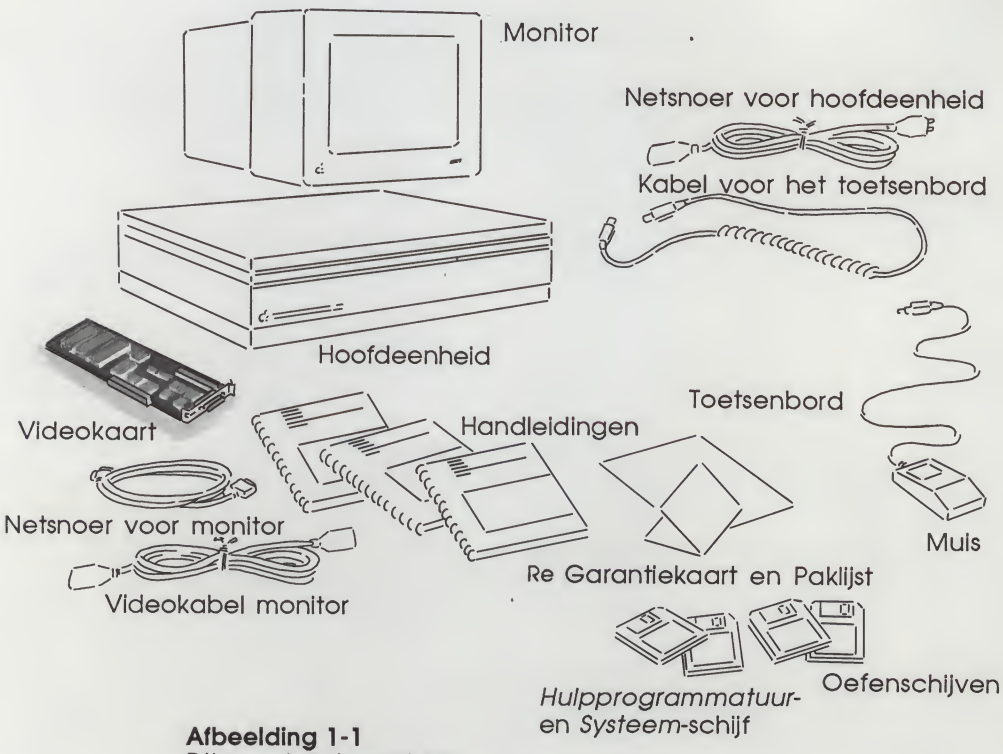
Uw Macintosh II installeren

Uw Macintosh II computer is zeer eenvoudig te installeren. Het neemt slechts enkele minuten in beslag. Als iemand anders uw computer al voor u heeft geïnstalleerd, kunt u nu meteen doorgaan naar hoofdstuk 2; daarin leert u hoe u de Macintosh II gebruikt.

Uitpakken

Allereerst controleert u of alle onderdelen van het complete systeem aanwezig zijn. Neem alle onderdelen uit de dozen en ga na of u alle in afbeelding 1-1 getoonde artikelen ook inderdaad hebt.

Afbeelding 1-1
Dit moet geleverd zijn

Controleer aan de hand van de verzendlijsten of alle componenten aanwezig zijn. Vul vervolgens de registratiekaart in en stuur deze op. Bij het invullen zult u de registratienummers nodig hebben; deze vindt u hetzij op de onderkant, hetzij aan de achterkant van elk onderdeel. Mocht één van de op de verzendlijsten vermelde artikelen ontbreken, neem dan onmiddellijk contact op met uw Apple dealer.

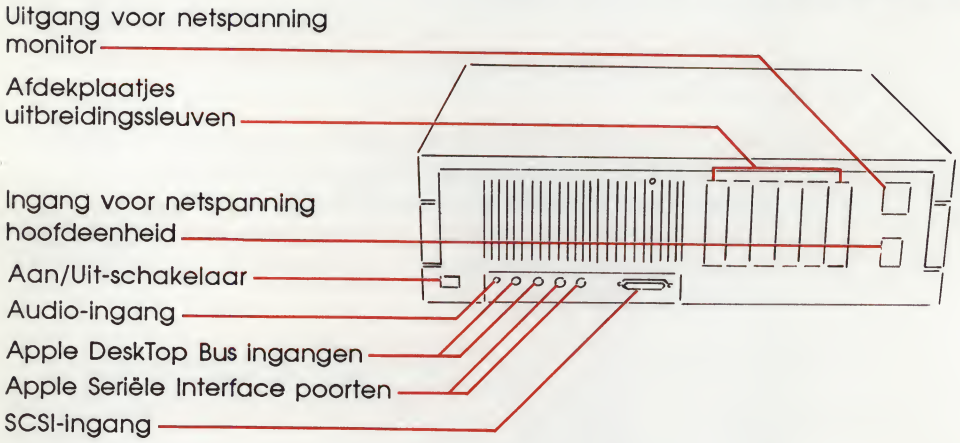
- *Ander toetsenbord?* Het kan zijn dat uw toetsenbord er anders uitziet dan het in afbeelding 1-1 getoondetoetsenbord. Er bestaan twee verschillende toetsenborden: het Apple Toetsenbord en het Apple Uitgebreide Toetsenbord. Dit laatste wordt gedetailleerd beschreven in hoofdstuk 5, "Uw Macintosh II systeem uitbreiden".

Kies voor uw computer een stabiele plaats uit. Installeer de computer niet op een bijzettafeltje of iets , dat gemakkelijk omver gelopen kan worden. Kies bovendien een plaats waar u geen last zult hebben van reflecterend zonlicht en waar u niet recht tegenover een lichtbron zit.

Uw computer moet worden aangesloten op een geaard stopcontact. Als u meer dan één apparaat op hetzelfde stopcontact wilt aansluiten, dient u een geaarde verdeeldoos te gebruiken. Bij elke zaak voor elektrische benodigdheden kunt u een geaarde verdeeldoos aanschaffen waarop twee tot vier apparaten kunnen worden aangesloten. Het is aan te raden een verdeeldoos aan te schaffen die een zekering bevat, die de stroomkring verbreekt wanneer een plotselinge stroomstoot over de leidingen komt).

- *Bewaar het verpakkingsmateriaal.* Bewaar alle dozen compleet met alle verpakkingsmateriaal. Wanneer u de computer over grote afstanden moet vervoeren (dat wil zeggen, wanneer u de computer vervoert per auto of per vliegtuig), gebruikt u de oorspronkelijke verpakking om het systeem te beschermen tegen schokken en stoten. Dit is met name van groot belang wanneer uw computer is voorzien van een interne vaste schijf.

Draai nu, voordat u verder gaat, de hoofdeenheid om zodat u tegen de achterzijde aankijkt. afbeelding 1-2 laat zien waar de verschillende poorten, stekers en dergelijke voor dienen:

Afbeelding 1-2
Achterzijde van de hoofdeenheid

Een aantal van deze poorten en stekers gebruikt u al bij het installeren van uw Macintosh II. Eén van de zaken die u hier aantreft is de **aan/uitschakelaar.** Deze is aanwezig voor het geval u er echt behoefte aan heeft, maar wordt normaal niet gebruikt. Bij uw dagelijkse werkzaamheden schakelt u de computer in met de Opstart-toets bovenaan uw toetsenbord en schakelt u het systeem weer uit door uit het menu 'Speciaal' de opdracht 'Stop' te kiezen (maakt u zich geen zorgen als u niet precies weet wat deze termen betekenen. Alles wat u moet weten wordt uiteengezet in hoofdstuk 2, "Basistechnieken voor de Macintosh").

Als er iets verkeerd gaat en u om welke reden dan ook de opdracht 'Stop' niet kunt gebruiken, kunt u de computer uitschakelen met behulp van de aan/uitschakelaar. Druk deze schakelaar altijd maar één keer in. Wacht dan een paar seconden, en u zult zien dat de computer zichzelf uitschakelt. Vervolgens kunt u het systeem opnieuw inschakelen door op de Opstart-toets te drukken. Deze methode om de computer uit te schakelen is nogal drastisch. Al uw werk dat u nog niet op schijf had opgeslagen, kan hierbij verloren gaan.

Belangrijke voorzorgsmaatregelen

Lees, voordat u nu uw Macintosh II gaat aansluiten, eerst nog de onderstaande veiligheidsvoorschriften.

Waarschuwing Deze apparatuur is ontworpen voor gebruik met elektrische aarding. Uw computer is voorzien van een geaarde steker. Deze maatregel is genomen omwille van de veiligheid. Als u geen geaard stopcontact hebt in de ruimte waar u de computer wilt gebruiken, dient u het stopcontact door een erkend electricien te laten vervangen door een geaard stopcontact. De steker is niet voor niets geaard!

Uw eigen veiligheid en die van uw systeem wordt gewaarborgd wanneer u onder alle omstandigheden de volgende voorzorgsmaatregelen in acht neemt:

Verbreek de stroomtoevoer door de steker uit het stopcontact te trekken (trek daarbij nooit aan het snoer, altijd aan de steker zelf!) wanneer één van de volgende omstandigheden zich voordoet

- het netsnoer of de steker op enigerlei wijze is beschadigd
- u hebt iets gemorst dat de behuizing is binnengedrongen
- uw systeem is blootgesteld geweest aan regen of overmatige vochtigheid
- de behuizing is gevallen of op een andere wijze beschadigd
- u vermoedt dat de computer moet worden gerepareerd of nagekeken;
- u wilt de behuizing schoonmaken.

Houd bovendien altijd rekening met de volgende voorschriften:

- Dek de ventilatie-openingen niet af. Laat 10 tot 15 centimeter vrij tussen de ventilatie-openingen aan beide zijden van de hoofdeenheid en enig ander object dat eventueel de ventilatie zou kunnen bemoeilijken. Als u de monitor bovenop de hoofdeenheid plaatst, dient u ervoor te zorgen dat ten minste 8 mm vrij blijft tussen de hoofdeenheid en de monitor. (Apple monitoren hebben kleine rubber "voetjes" waardoor altijd de voor een goede luchtventilatie noodzakelijke afstand tussen hoofdeenheid en monitor wordt bewaard.)
- Plaats de apparatuur niet in de buurt van stromend water zoals wastafels, badkuipen en douchecellen. Als u tijdens uw werk koffie drinkt, let dan goed op dat u niets morst.

- ☐ Bescherm uw systeem tegen regen en vochtigheid.
- ☐ Lees alle installatievoorschriften nauwgezet door voordat u de computer aansluit op het lichtnet.
- ☐ Berg deze instructies zodanig op dat u ze later gemakkelijk kunt terugvinden.
- ☐ Houd terdege rekening met alle instructies en waarschuwingen met betrekking tot uw systeem.

Waarschuwing Elektrische apparatuur kan gevaar opleveren bij onoordeelkundig gebruik. Bij gebruik van dit produkt of soortgelijke produkten dient altijd een volwassene aanwezig te zijn. Zorg ervoor dat kinderen nooit bij het inwendige van een elektrisch apparaat kunnen komen en sta ze niet toe om snoeren los of vast te maken.

U maakt de behuizing op de volgende wijze schoon:

1. **Verbreek de stroomtoevoer door aan de steker te trekken, niet aan de kabel.**

2. **Neem de behuizing af met een schone, zachte, met water bevochtigde doek.**

 Veeg voorzichtig de verschillende oppervlakken schoon, met uitzondering van het monitorscherm. Gebruik voor het reinigen van het scherm uitsluitend een schone, *droge* doek.

De verschillende componenten aansluiten

Nu kunt u de verschillende componenten van uw computersysteem op elkaar gaan aansluiten. Houd hierbij de volgorde aan die op de volgende bladzijden wordt beschreven.

Het netsnoer aansluiten

Allereerst sluit u het netsnoer aan op de computer en op het lichtnet. De kabel fungeert dan als aarding voor het systeem, waardoor dit beschermd wordt tegen een eventuele ontlading van statische elektriciteit.

U sluit het netsnoer op de volgende wijze aan:

1. **Steek de contrasteker aan het ene uiteinde van het snoer in de stroomingang van de hoofdeenheid—dit is de onderste ingang aan de rechterkant van de hoofdeenheid, gezien van de achterzijde (zie afbeelding 1-2).**

 Het contact boven de stroominvoer is bestemd voor de netvoeding van de monitor; hierover leest u verderop meer.

2. **Steek de steker aan het andere uiteinde van het netsnoer in een geaard stopcontact.**

Waarschuwing Schakel de computer niet in voordat u het gehele installatieproces hebt doorlopen. Als u het systeem te vroeg inschakelt, kan dat leiden tot een plotselinge stroomstoot die gevaarlijk kan zijn voor uzelf of voor uw computersysteem.

Zorg ervoor dat de computer tenminste 5 minuten uitgeschakeld is geweest voordat u enig onderdeel van het systeem aansluit of loskoppelt. U kunt de computer op verschillende manieren uitschakelen. Als u weet hoe u de opdracht 'Stop' uit het menu 'Speciaal' gebruikt, kiest u voor deze mogelijkheid. Als u nog niet weet hoe dergelijke opdrachten worden gebruikt, drukt u éénmaal op de aan/uitschakelaar aan de achterzijde van de hoofdeenheid en wacht u tot de computer zichzelf uitschakelt (in afbeelding 1-2 ziet u waar deze schakelaar zich bevindt). Als alle andere mogelijkheden geen resultaat opleveren, trekt u de steker uit het (geaarde) stopcontact.

De monitor aansluiten

Bij uw Macintosh II levert Apple zowel monochrome als kleurenmonitoren. Een beschrijving hiervan vindt u onder "Monitoren en videokaarten" in hoofdstuk 5. Beide soorten monitoren worden in principe op dezelfde wijze aangesloten. De monitor wordt aangesloten op uw computer door middel van een aansluiting op een uitbreidingskaart (in dit geval een videokaart), die is geïnstalleerd in één van de uitbreidingssleuven in de hoofdeenheid van de computer.

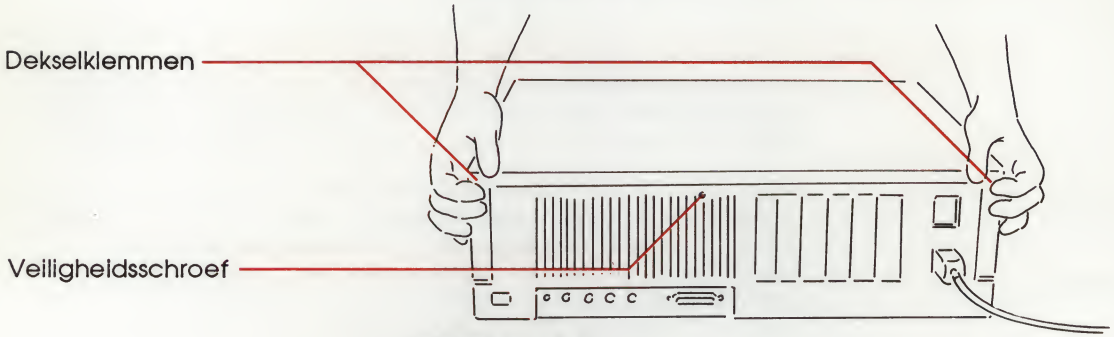
De bij het installeren van uw monitor te volgen procedure valt uiteen in de hieronder vermelde stappen. Te beginnen op de volgende bladzijde vindt u deze handelingen nogmaals vermeld, nu gevolgd door een gedetailleerde lijst van de onderdelen waar elke handeling uit bestaat:

- ☐ de videokaart in de hoofdeenheid installeren
- ☐ de videokabel van de monitor aansluiten
- ☐ het netsnoer van de monitor aansluiten.

De videokaart in de hoofdeenheid installeren

U installeert de videokaart op de volgende wijze:

1. Verwijder het deksel van de hoofdeenheid van de computer (zie afbeelding 1-3).

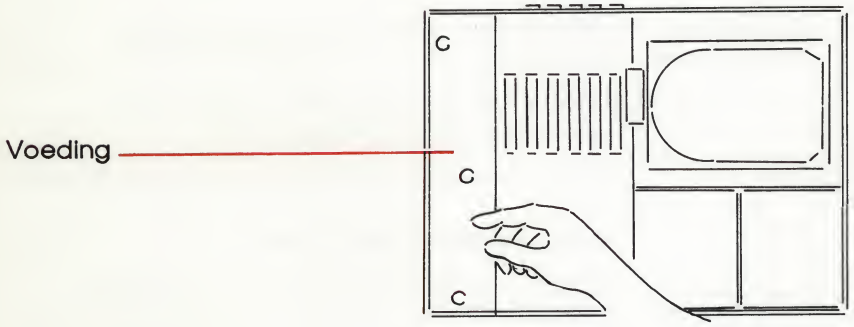

Afbeelding 1-3
Het deksel verwijderen

- ☐ Draai met behulp van een kruiskopschroevedraaier de veiligheidsschroef los waarmee het deksel aan de hoofdeenheid is bevestigd. Verwijder de schroef (de schroef bevindt zich bovenaan het achterpaneel, ongeveer in het midden).
- ☐ Pak met beide handen de achterste hoeken van de behuizing vast (zie afbeelding 1-3).
- ☐ Ontgrendel het deksel door bij het optillen zachte druk naar beneden uit te oefenen.
- ☐ Wanneer u voelt dat het deksel ontgrendeld is, tilt u het geheel op en legt u het weg.

2. Raak de behuizing van de voeding binnen de computer even aan om eventuele statische elektriciteit van uw lichaam of kleding te ontladen (zie afbeelding 1-4).

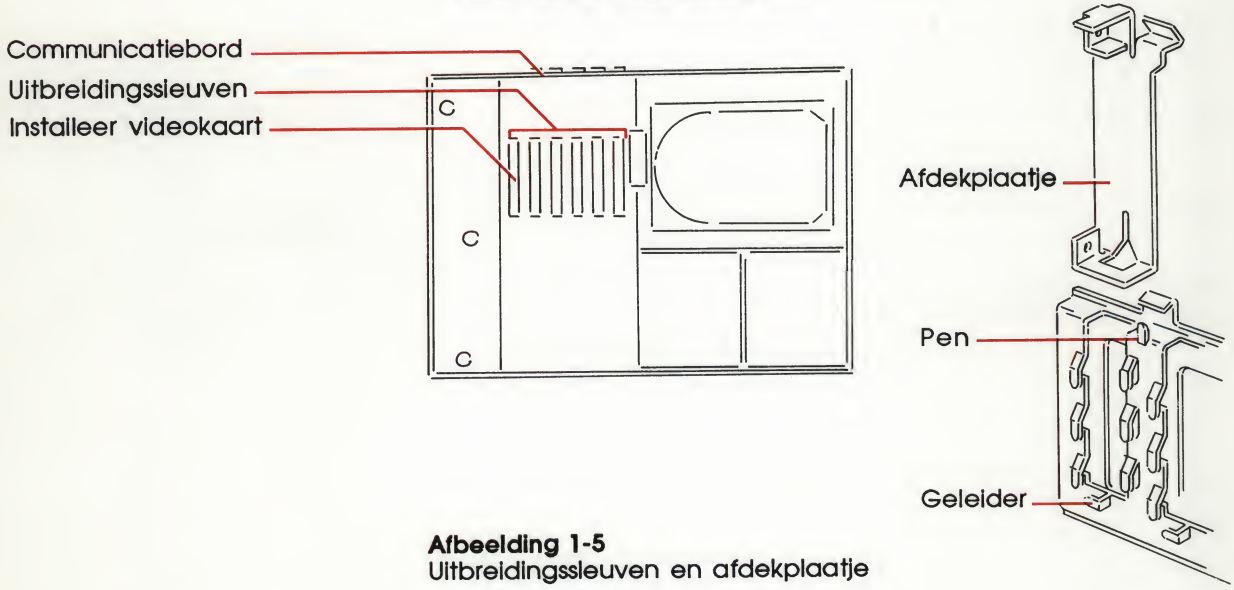
Waarschuwing Wanneer u de computer zojuist hebt uitgepakt, kunt u de voeding zonder enig risico aanraken. Bij normaal gebruik wordt de voeding echter warm; als de computer heeft aangestaan, dient u het systeem daarom uit te schakelen en ten minste vijf minuten te wachten voordat u de voeding aanraakt.

Afbeelding 1-4
De voeding aanraken

3. Kies de uitbreidingssleuf die u wilt gebruiken (zie afbeelding 1-5).

De uitbreidingssleuven zijn de smalle plastic strips die over de bodem van de hoofdeenheid lopen, tegen de achterzijde. Het maakt niet uit welke sleuf u kiest.

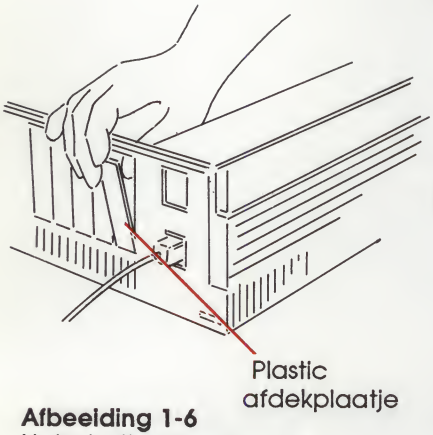
Afbeelding 1-5
Uitbreidingssleuven en afdekplaatje

4. Verwijder het afdekplaatje achter de uitbreidingssleuf die u wilt gebruiken. Til hiervoor de plaat op tot hij uit de vergrendeling glijdt.

Bewaar het afdekplaatje; als u later de kaart uit de sleuf verwijdert, hebt u het weer nodig. Aan de kaart zit een afdekplaatje bevestigd ter vervanging van de plaat die u hebt verwijderd.

5. Druk het plastic stripje naast de uitbreidingssleuf (zie afbeelding 1-6) naar buiten.

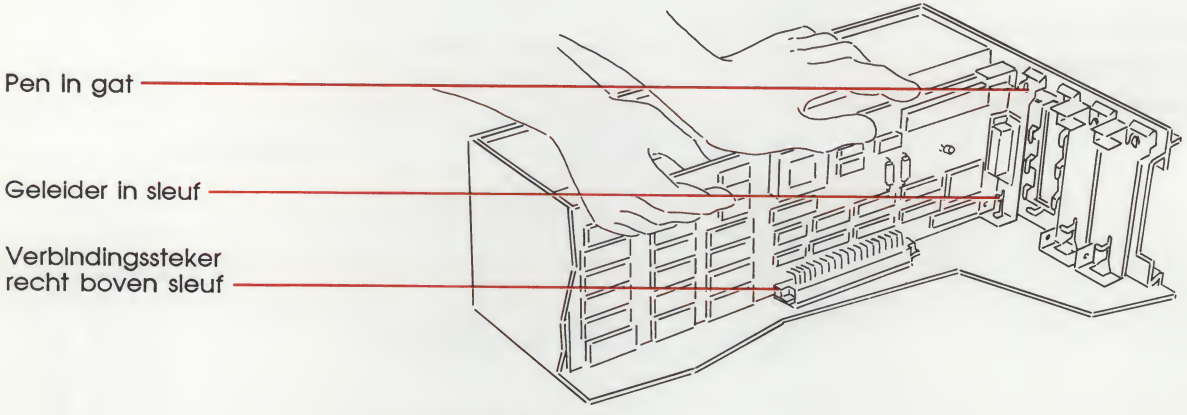
- ☐ Pak de rand van de behuizing beet met uw duim aan de binnenzijde en uw vingers aan de buitenzijde.
- ☐ Druk het stripje met uw duim naar buiten en leg het weg.

Afbeelding 1-6
Het plastic afdekplaatje verwijderen

6. Plaats de videokaart in de uitbreidingssleuf.

- ☐ Pak de videokaart beet aan de bovenzijde van de metalen beugel en de bovenzijde van het andere uiteinde van de kaart. Raak vooral de pinnen op de onderzijde van de kaart niet aan.
- ☐ De afdekplaat aan de kaart valt op dezelfde wijze in de vergrendeling langs de binnenzijde van het achterpaneel als het afdekplaatje dat u verwijderde in stap 4. Plaats de kaart zó dat de geleider in de onderste sleuf van het afdekplaatje op de kaart valt en de pen een klein eindje omhoog steekt door het gat aan de bovenkant van het afdekplaatje (zie afbeelding 1-7):

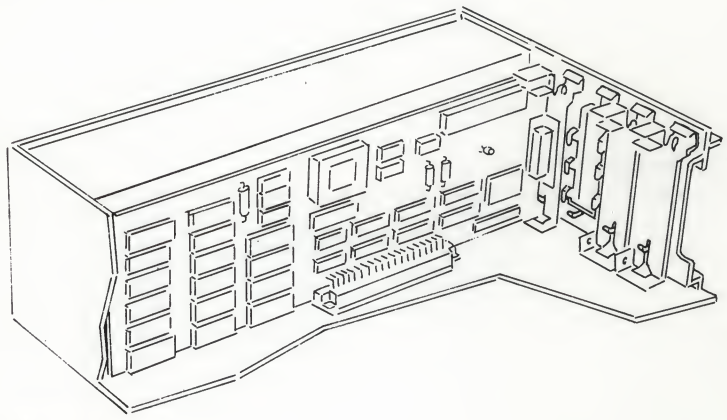

Afbeelding 1-7
De kaart plaatsen

- ☐ Zorg ervoor dat de steker aan de onderzijde van de kaart precies boven de sleuf is geplaatst.
- ☐ Druk de kaart stevig omlaag, met één hand op de bovenrand recht boven de sleuf, tot de steker volledig op zijn plaats zit (zie afbeelding 1-8).

Belangrijk Forceer niets. Als u weerstand ontmoet, verwijdert u de kaart en begint u opnieuw.

Beweeg de kaart tijdens het plaatsen ervan niet zijwaarts, om overmatige belasting van kaart en sleuf te voorkomen.

Afbeelding 1-8
Geplaatste kaart

Controleer of de kaart correct is geplaatst door voorzichtig de kaart op te tillen. Als dit niet mogelijk is, is de kaart correct geïnstalleerd.

❖ *Installatie van andere kaarten.* Als u nog meer apparaten hebt aangeschaft die een kaart nodig hebben, doe dat dan nu.

Op welk moment u een uitbreidingskaart ook installeert in uw Macintosh II, u gebruikt altijd de hierboven (stap 1 tot en met 6) beschreven methode. Vergeet niet om de computer altijd ten minste vijf minuten te laten afkoelen voordat u de hoofdeenheid opent. Uiteraard dient u ook altijd alle instructies bij uw andere uitbreidingskaarten goed te lezen en op te volgen.

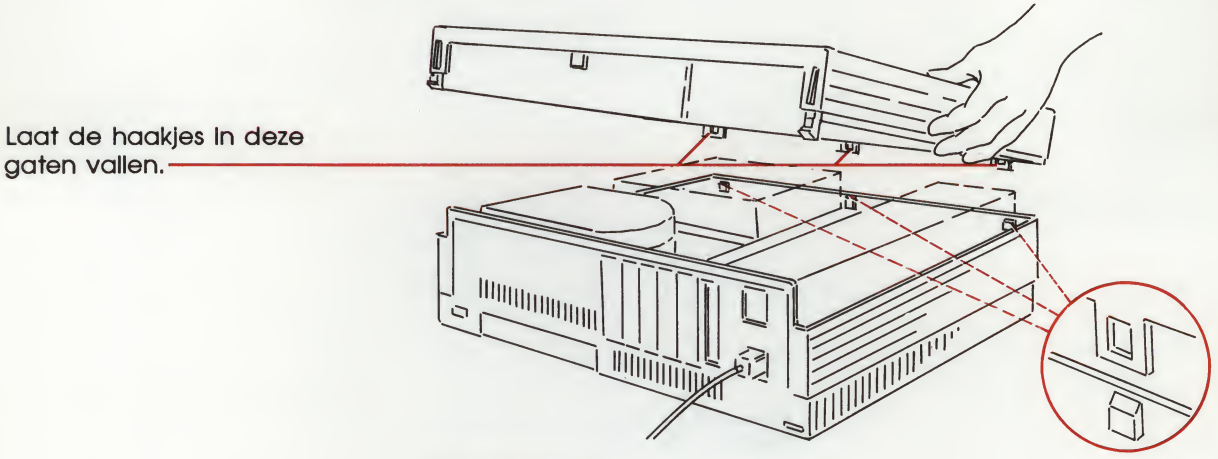
Belangrijk Lees, als u meer dan één uitbreidingskaart wilt installeren, eerst Bijlage C. Hierin vindt u de exacte gegevens over het voor de diverse uitbreidingssleuven vereiste vermogen.

7. Plaats het deksel op de hoofdeenheid (zie afbeelding 1-9).

- ☐ Druk de voorzijde van het deksel omlaag het in de drie haakjes onder het deksel aan de voorzijde van de behuizing valt.
- ☐ Laat nu ook de achterzijde van het deksel over de behuizing klikken tot de achterste vergrendelingen op hun plaats vallen.
- ☐ Plaats de veiligheidsschroef terug en draai hem aan.

Waarschuwing

Schakel de stroom pas weer in nadat u hebt gecontroleerd of het deksel inderdaad correct is geplaatst. Druk hiervoor stevig op het deksel boven de twee voorste en drie achterste vergrendelingen

Afbeelding 1-9
Het deksel terugplaatsen

De videokabel aansluiten

Plaats de monitor dicht bij de hoofdeenheid, en net zoals de hoofdeenheid met de achterzijde naar u toe gericht. Ga nu voor het aansluiten van de videokabel als volgt te werk (zie afbeelding 1-10):

1. Druk één van de stekers (ze zijn gelijk) van de videokabel in de video-aansluiting op de achterzijde van de monitor.

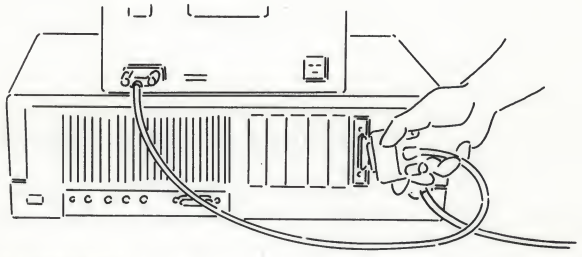
De aansluiting wordt aangeduid met een beeldschermsymbool.

2. Draai met de hand de schroeven op de steker aan om te voorkomen dat de kabel per ongeluk losschiet, en dat uw radio- en televisieontvangst wordt gestoord.

3. **Verbind het andere uiteinde van de videokabel met de aansluiting op de videokaart en draai de schroeven aan.**

 Verbind de kabel met de kaart via de opening in de achterzijde van de computer.

❖ *Meer dan één kaart?* Als u meerdere kaarten hebt geïnstalleerd, dient u goed op te letten dat u de monitor verbindt met de *video*kaart.

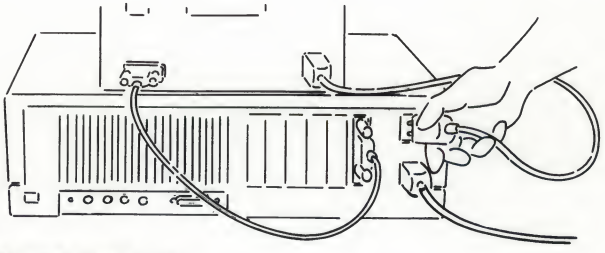
Afbeelding 1-10
De videokabel aansluiten

Het netsnoer van de monitor aansluiten

Voor het aansluiten van het netsnoer van de monitor gaat u als volgt te werk (zie afbeelding 1-11):

1. **Verbind de contrasteker aan het ene uiteinde van het netsnoer met de stroomingang achter op de monitor.**

 Deze wordt aangegeven met een netspanningsymbool.

Afbeelding 1-11
Het netsnoer van de monitor aansluiten

2. **Verbind het andere uiteinde van het netsnoer met de stroomuitgang aan de achterzijde van de hoofdeenheid.**

 Deze bevindt zich op de rechterhelft van de hoofdeenheid, vlak boven de stroomingang van de hoofdeenheid zelf.

In de gebruikershandleiding van uw monitor vindt u informatie over het bijstellen van helderheid en contrast (bij een kleurenmonitor kunt u ook de uitlijning bijstellen). Wacht echter nog even met eventuele wijzigingen in helderheid en contrast totdat u ook het toetsenbord en de muis hebt aangesloten; anders moet u de hoofdeenheid en de monitor weer opnieuw omdraaien.

De muis en het toetsenbord aansluiten

U kunt de muis en het toetsenbord op verschillende manieren aansluiten. Hieronder wordt uiteengezet hoe u eerst de muis aansluit op het toetsenbord en vervolgens het toetsenbord op de hoofdeenheid. Vervolgens laten wij u de andere methoden zien voor het aansluiten van beide onderdelen op uw systeem.

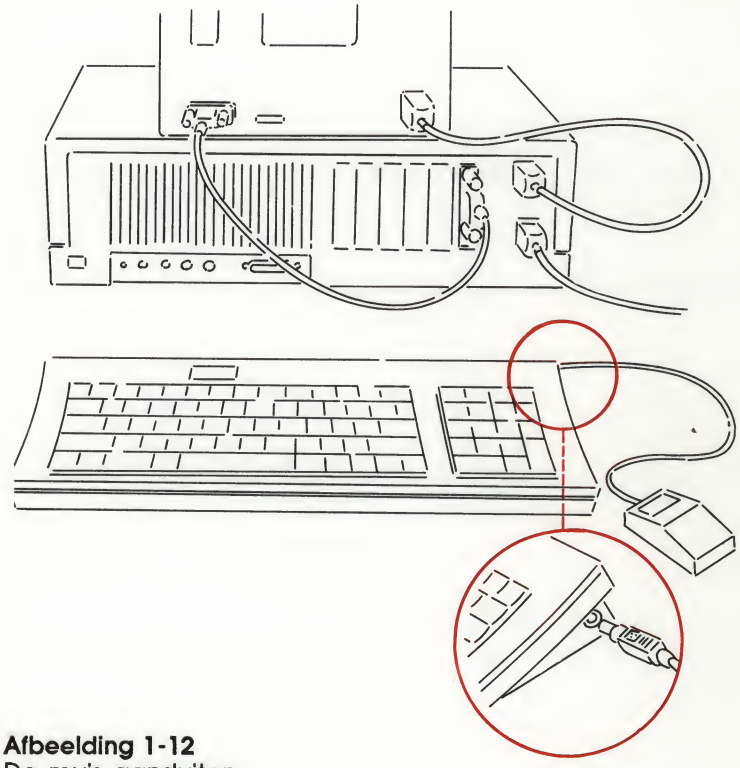
- *Zorg ervoor dat de stroomtoevoer niet te vroeg wordt ingeschakeld.* De volgorde van de te volgen stappen is zodanig gekozen dat u pas op het eind het toetsenbord aansluit op het electriciteitsnet. Op het moment dat het toetsenbord is aangesloten op het electriciteitsnet heeft een druk op de Opstart-toets tot gevolg dat de computer wordt ingeschakeld, ook wanneer dit nog niet de bedoeling is.

Plaats uw toetsenbord bij de achterzijde van de hoofdeenheid, met de toetsen naar u toe gericht. Ga nu als volgt te werk:

1. **Sluit de muiskabel aan op het contact aan de rechterzijde van het toetsenbord (zie afbeelding 1-12).**

 Als u linkshandig bent, gebruikt u het contact aan de linkerzijde.

 Een dergelijke koppeling heet een **cascade-koppeling.** De muis wordt in feite indirect op de computer aangesloten, via het toetsenbord.

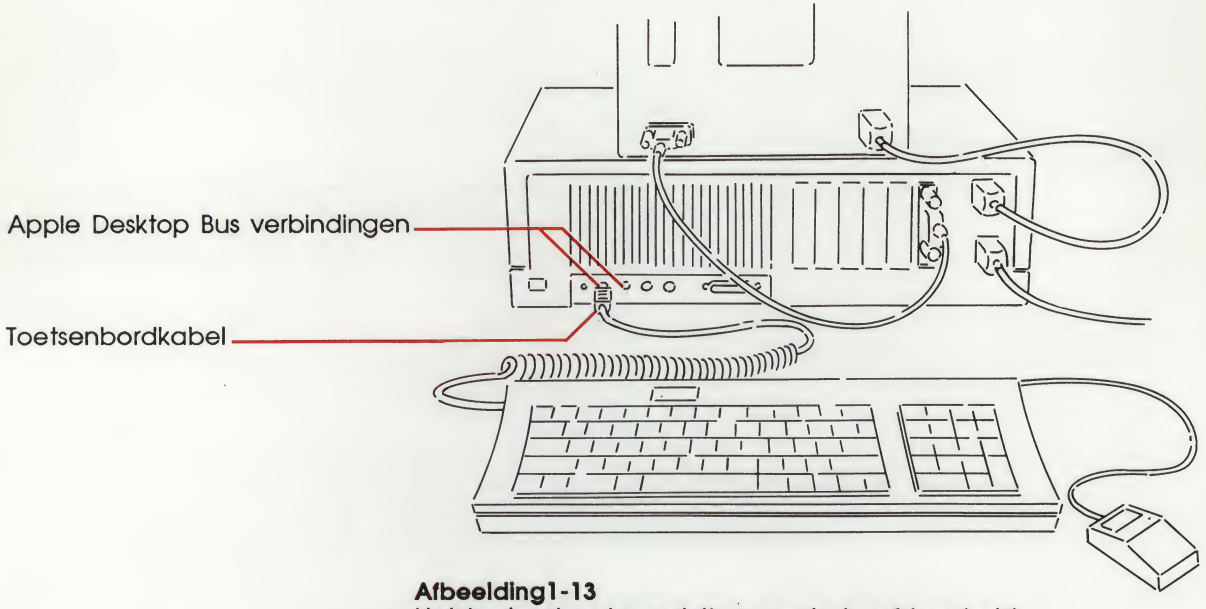
Afbeelding 1-12
De muis aansluiten

2. **Verbind één uiteinde van de toetsenbordkabel met het overblijvende contact op het toetsenbord.**

3. **Verbind het andere uiteinde van de toetsenbordkabel met één van de twee ronde ingangen aan de achterzijde van de hoofdeenheid (zie afbeelding 1-13).**

 De ingangen bevinden zich rechts van de geluidsaansluiting.

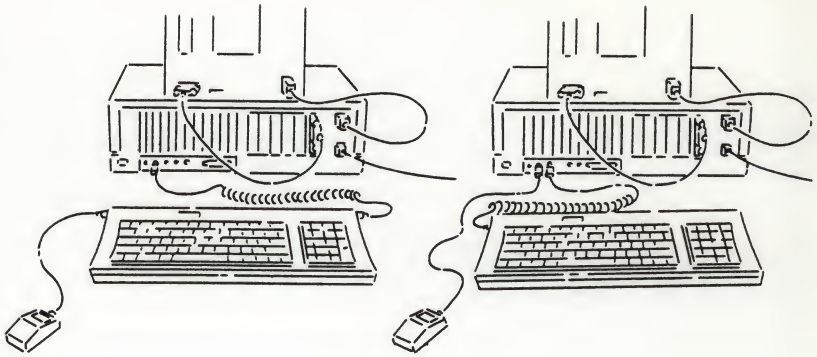
 Op uw Macintosh II kan een aantal verschillende toetsenborden worden aangesloten. Hoewel de toetsenborden er niet hetzelfde uitzien, worden ze toch op identieke wijze aangesloten.

Afbeelding1-13
Het toetsenbord aansluiten op de hoofdeenheid

Waarom zijn er twee ingangen?

De officiële naam voor deze combinatie van contacten is **Apple DeskTop Bus™**. We spreken van een *bus* omdat een aantal verschillende componenten (het toetsenbord, de muis en andere Apple DeskTop Bus eenheden zoals een grafisch tableau, een joystick of een ander toetsenbord) informatie naar de computer kunnen sturen over één en dezelfde "buslijn". Uw Macintosh II heeft twee van dergelijke contacten. afbeelding 1-14 laat de andere manieren zien waarop Apple DeskTop Bus apparatuur kan worden aangesloten.

Afbeelding 1-14
Andere aansluitmogelijkheden

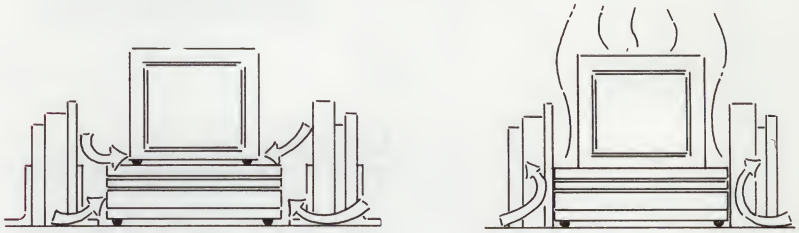
Als u dat wilt, kunt u de muis ook aansluiten op de andere ingang aan de achterzijde van de Macintosh II. Op die manier blijft het tweede toetsenbordcontact beschikbaar voor iets anders. In afbeelding 1-14 ziet u twee mogelijke configuraties (één daarvan is voor linkshandigen).

Eventuele andere Apple DeskTop Bus eenheden kunt u naar keuze aansluiten op uw systeem met een cascade-koppeling of via de contacten in het achterpaneel.

Klaar voor de start?

Wanneer u er zeker van bent dat alle onderdelen correct op elkaar zijn aangesloten, is het nu tijd om alle componenten van uw Macintosh II op uw bureau op te stellen. Draai de hoofdeenheid weer om zodat u tegen de voorzijde aankijkt. Zet de monitor op zijn plaats (bijvoorbeeld bovenop de hoofdeenheid). Zorg ervoor dat het toetsenbord en de muis zó zijn geplaatst dat u er gemakkelijk bij kunt.

Waarschuwing Zorg er altijd voor dat de hoofdeenheid van uw computer horizontaal is opgesteld en dat de rubber voetjes de tafel raken. Als u de hoofdeenheid op zijn kant plaatst, werkt de ventilatie niet meer optimaal en kan de computer oververhit raken. Uiteindelijk kan dit zelfs leiden tot beschadiging van de hoofdeenheid (zie afbeelding 1-15).

Afbeelding 1-15
Zorg ervoor dat de ventilatie van de hoofdeenheid niet wordt gehinderd

Andere apparatuur

Wellicht hebt u nog andere apparatuur aangeschaft dan de eenheden die hierboven zijn beschreven, bijvoorbeeld een printer, een externe schijfeenheid of een modem. In de desbetreffende handleidingen leest u hoe u deze apparaten op uw systeem aansluit.

Waarschuwing Aan de achterzijde van de hoofdeenheid bevindt zich één **SCSI** poort (SCSI is een afkorting van *Small Computer System Interface,* ofwel de interface voor kleine computersystemen). Externe SCSI eenheden moeten altijd worden aangesloten op de SCSI poort. Wanneer u een SCSI eenheid aansluit op de verkeerde poort kan dat leiden tot beschadiging van uw systeem. Het systeem kan eveneens worden beschadigd wanneer u per ongeluk een niet-SCSI eenheid op deze poort aansluit (bijvoorbeeld met een RS-232-plug). Lees altijd goed de handleiding van het apparaat dat u wilt aansluiten; lees bovendien in Bijlage A de paragraaf over "Macintosh kabels voor randapparaten" Daarin vindt u belangrijke informatie over het aansluiten van SCSI afsluiters.

Voor gebruikers van een interne vaste schijf

Als uw systeem is voorzien van een interne vaste schijf, is het mogelijk dat u deze klaar moet maken voor gebruik. In Bijlage A vindt u in de sectie "Werken met vaste schijven" alle noodzakelijke instructies. Voor de door de wol geverfde Macintosh gebruiker zijn daarmee alle problemen opgelost—die neemt nu meteen Bijlage A door. Echte beginners dienen echter eerst nog een paar nieuwe technieken te leren. Wanneer dit voor u het geval is, installeert u de vaste schijf voorlopig nog even niet en gaat u verder met hoofdstuk 2, "Basistechnieken voor de Macintosh". Als u dan de elementaire Macintosh technieken onder de knie hebt, maakt u aan de hand van Bijlage A uw vaste schijf klaar voor gebruik.

Aan de slag!

Uw systeem is nu klaar voor gebruik (of tenminste klaar voor voorlopig gebruik), en in hoofdstuk 2 zullen wij u dan ook gaan vertellen hoe u uw Apple Macintosh II computer gebruikt.

Hoofdstuk 2

Basistechnieken voor de Macintosh

Als u al eerder met een 'traditionele' computer hebt gewerkt, dan zult u zeker onder de indruk zijn van het verschil dat de Macintosh u biedt. Vanaf nu hoeft u niet meer te raden wat de computer wil. U hoeft geen lange opdrachten meer te onthouden met namen die alleen voor een programmeur begrijpelijk zijn. Met Macintosh bent u de baas.

Macintosh maakt het werken met de computer heel wat minder mysterieus. Van iedere handeling die u verricht ziet u het resultaat direct op het scherm—met andere woorden, u bepaalt zelf wat er gebeurt. Bovendien hoeft u geen lastige en saaie gegevens meer te onthouden over het functioneren van de computer; dat doet Macintosh voor u. U hebt al uw aandacht vrij om u te kunnen concentreren op wat u wilt gaan doen.

Documenten zijn alles wat u met Macintosh programma's maakt—informatie die u invoert, wijzigt en opslaat.

In dit hoofdstuk leert u alles wat u over de Macintosh II moet weten—hoe u **documenten** aanmaakt (alles wat u op een Macintosh maakt wordt een document genoemd), hoe u wijzigingen in deze documenten aanbrengt, en hoe u ze kunt opbergen. En voor al deze werkzaamheden hebt u maar een paar basistechnieken nodig, die u bij alle toepassingen op de Macintosh II steeds weer kunt gebruiken.

Een **toepassingsprogramma** is programmatuur waarmee u uw werk kunt doen. Het wordt kortweg *programma* genoemd.

Oefenschijf of oefenstof?

U bent nu bijna zover dat u uw Macintosh II kunt opstarten en kunt zien hoe hij werkt—maar eerst moet u een keuze maken. De informatie in dit hoofdstuk vindt u ook op de oefenschijf die bij de computer hoort, de *Welkom!-schijf.* Zowel met de schijf als met dit hoofdstuk kunt u praktische ervaring met de computer opdoen, echter op verschillende manieren.

De oefenschijf biedt interactieve begeleiding bij het werken met de Macintosh II. Dit betekent dat u iets leert over begrippen en technieken die betrekking hebben op de Macintosh, terwijl de computer u aanwijzingen geeft en u corrigeert wanneer u een fout maakt. Zo leert u op een leuke manier omgaan met de computer.

Als u gaat oefenen met dit hoofdstuk als begeleiding, gebruikt u bestaande toepassingsprogramma's voor het leren van de benodigde technieken. Als u de aanwijzingen stap voor stap opvolgt, zult u geen fouten maken. U mag zelf bepalen of u de oefenschijf of de informatie in dit hoofdstuk gebruikt. Het kan ook nuttig zijn om beide door te werken.

Als u bij het oefenen 'begeleid' wilt worden, gaat u te werk als hieronder wordt beschreven ("De oefenschijf"). Als u liever de aanwijzingen op papier volgt, begint u bij het gedeelte "De Oefenstof". Beide manieren maken u binnen korte tijd tot een ervaren Macintosh-gebruiker.

De oefenschijf

Voor het opstarten van de *Welkom!-schijf* gaat u als volgt te werk:

Opstart-toets

1. Zet uw computer aan door op de Opstart-toets te drukken (aan de bovenkant van uw toetsenbord).

Een geluidssignaal geeft aan dat het systeem gestart is. Als dit de eerste keer is dat u het systeem aanzet, springt er een gele plastic schijf uit de schijfeenheid (of uit beide schijfeenheden, als uw systeem is voorzien van een tweede interne schijfeenheid). Haal deze schijf uit de schijfeenheid, maar gooi hem niet weg. Tijdens een eventueel transport van de Macintosh II kunt u de schijf in de schijfeenheid plaatsen om beschadiging van de eenheid te voorkomen.

Op het scherm verschijnt een **symbool** (een kleine tekening), dat een Macintoshschijf voorstelt. Het knipperende vraagteken geeft aan dat u nu een schijf in de Macintosh II kunt plaatsen.

Belangrijk Als uw scherm er niet zo uitziet, en uw systeem is uitgerust met een interne vaste schijf, dan kan het zijn dat iemand anders de vaste schijf al heeft geïnitialiseerd. Zet in dat geval de Macintosh II uit (u kunt dit nu doen door een keer op de Aan/uit-schakelaar aan de achterkant van de computer te drukken. Van achter gezien ziet u deze schakelaar linksonder). Wacht een paar seconden en ga naar stap 2. Druk vervolgens op de Opstart-toets om de computer weer aan te zetten. Als dat niet helpt, raadpleegt u het gedeelte "Problemen met het opstarten?" verderop in dit hoofdstuk. Als ook dit geen oplossing biedt, neemt u contact op met de officiële Apple-dealer.

Etiket boven, metaal eerst

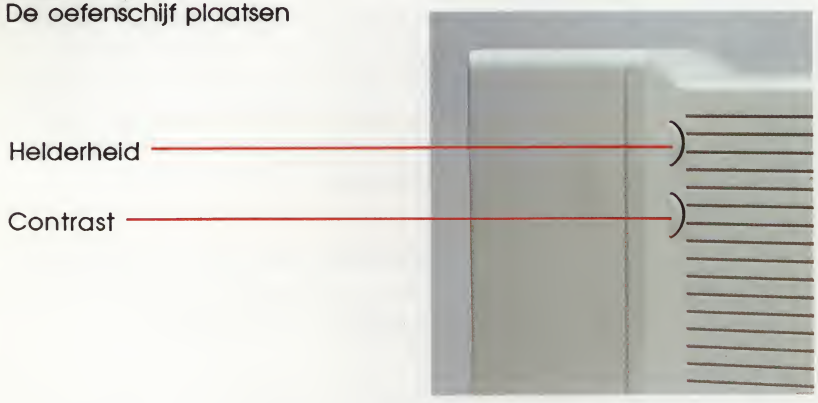
Afbeelding 2-1
De oefenschijf plaatsen

2. Plaats de *Welkom!-schijf* in de schijfeenheid, met het metalen plaatje van u af en het etiket naar boven.

Als u over meer dan één schijfeenheid beschikt, moet de oefenschijf in de onderste schijfeenheid worden geplaatst.

Als de schijf grotendeels in de schijfeenheid is geschoven, trekt de Macintosh II de schijf automatisch in de schijfeenheid, totdat hij op zijn plaats klikt. Het zachte gezoem dat u dan hoort, is afkomstig van de Macintosh die de schijf opstart. Vervolgens wordt u door de Macintosh II verwelkomd.

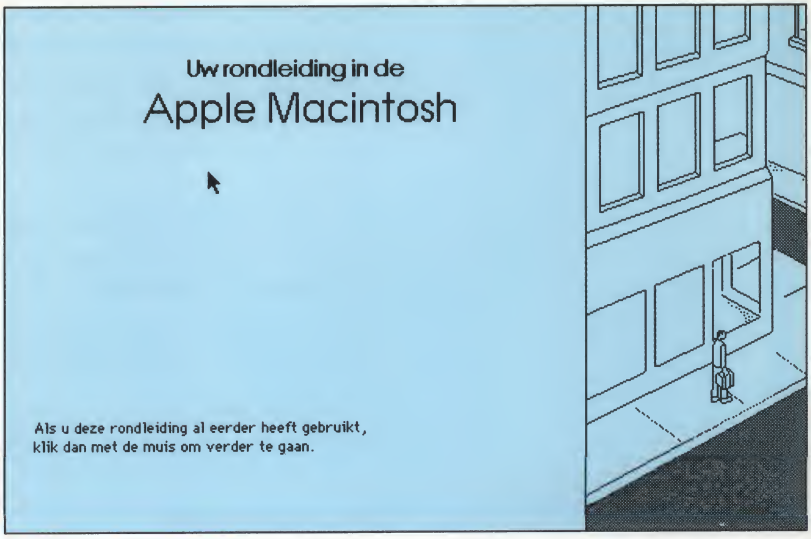
3. Stel nu het beeldscherm in op de door u gewenste helderheid.

Afbeelding 2-2
Helderheids- en contrastregelaars van de monitor

4. Volg de instructies die op het scherm verschijnen op.

U bent al met de basistechnieken van de Macintosh II begonnen.

Afbeelding 2-3
Het openingsscherm van de oefenschijf

Gebruik de oefenschijf zolang u wilt. Alles wat u moet weten om de schijf te kunnen gebruiken wordt op het scherm uitgelegd.

Problemen met opstarten?

Als u niet hewtzelfde als in afbeelding 2-3 te zien krijgt, loopt u onderstaande controlelijst door om na te gaan wat het probleem zou kunnen zijn:

- ☐ Is de computer aangesloten op het electriciteitsnet?
- ☐ Is het netsnoer aangesloten op de computer?
- ☐ Als de computer is aangesloten op een stekerblok, is dat stekerblok dan wel ingeschakeld?
- ☐ Is de monitor juist op de computer aangesloten?
- ☐ Is het netsnoer van de monitor aangesloten op het electriciteitsnet?
- ☐ Staat de monitor aan (kijk naar het lichtje voor op de monitor)? Zie de handleiding van de monitor als u niet meer weet hoe u de monitor moet aanzetten.

- ☐ Is de helderheid goed afgesteld? Zie figuur 2-3 voor de helderheidsregelaar van de monitor.
- ☐ Gebruikt u de juiste schijf? Houd de functietoets en de Shift-toets vast en druk op het cijfer 1 boven de lettertoetsen. De schijf wordt nu uit de schijfeenheid geduwd. Controleer of dit de *Welkom!-schijf* is.
- ☐ Als uw systeem is uitgerust met een interne vaste schijf, hebt u de Macintosh II dan wel uitgezet voordat u de oefenschijf in de schijfeenheid plaatste?

Als u de oorzaak van het probleem niet zelf kunt ontdekken, kunt u een meer ervaren Macintosh gebruiker of de officiële Apple dealer om hulp vragen.

Als u klaar bent

Als u klaar bent met de oefenschijf:

1. **Kies 'Stop' uit het hoofdmenu**

 Hierdoor herstart de computer en werpt de oefenschijf uit.

2. **Neem de oefenschijf uit de schijfeenheid**

3. **Om met de Macintosh II door te gaan, kunt u het volgende doen:**

 - ☐ lees onderstaande oefenstof voor aanvullende informatie
 - ☐ plaats de tweede oefenschijf, Your Apple Tour of *Macintosh Applications* . Druk hierna op de Opstart-toets om de computer te herstarten en meer te weten te komen over programma's voor de Macintosh II
 - ☐ Druk op de Opstart-toets om de computer te herstarten, plaats de ***Systeem* schijf** en experimenteer met de Finder.
 - ☐ Start een van uw programma's (en volg de instructies in de handleidingen bij die programma's op.

De schijf **System** bevat belangrijke hulpmiddelen die u kunt gebruiken om uw computersysteem- en programmaschijven te onderhouden en bij te werken.

Belangrijk Het kan nodig zijn de systeemprogrammatuur op de toepassingsschijven aan te passen met behulp van de Installer op de *Systeemschijf*. (Dit is niet moeilijk.) De instructies voor het gebruik van de Installer vindt u in de *Macintosh - Handleiding Hulpprogrammatuur*.

Als uw systeem is uitgerust met een interne vaste schijf, gaat u nu verder met Bijlage A. In deze bijlage wordt beschreven hoe u de vaste schijf initialiseert en opstart.

De oefenstof

Als u de *Welkom!-schijf* hebt doorgewerkt, weet u al hoe u de computer moet opstarten en zal de onderstaande beschrijving u bekend in de oren klinken. U kunt in dat geval de aanwijzingen gewoon opvolgen totdat u iets tegenkomt dat u niet weet.

Ga voor het opstarten van de Macintosh II als volgt te werk:

Opstart-toets

1. **Zet uw computer aandoor op de Opstart-toets en bovenaan het toetsenbord te drukken.**

 Een geluidssignaal geeft aan dat het systeem is gestart. Als dit de eerste keer is dat u het systeem aanzet, springt er een gele plastic schijf uit de schijfeenheid (of uit beide schijfeenheden, als uw systeem is voorzien van een tweede interne schijfeenheid). Haal deze schijf uit de schijfeenheid, maar gooi hem niet weg. Tijdens een eventueel transport van de Macintosh II kunt u de schijf in de schijfeenheid plaatsen om beschadiging van de schijfeenheid te voorkomen.

 Op het scherm verschijnt een **symbool** (een kleine tekening), dat een Macintosh-schijf voorstelt. Het knipperende vraagteken geeft aan dat u nu een schijf in de Macintosh II kunt plaatsen.

Belangrijk Als uw scherm er anders uitziet dan het scherm in bovenstaande afbeelding, en uw systeem is uitgerust met een interne vaste schijf, dan kan het zijn dat iemand anders de vaste schijf al heeft geïnitialiseerd. Zet in dat geval de Macintosh II uit, voer de volgende handeling uit en zet de computer weer aan. Als dat niet helpt, raadpleegt u het gedeelte "Problemen met het opstarten?" eerder in dit hoofdstuk. Als ook dit geen oplossing biedt, neemt u contact op met de officiële Apple dealer.

Afbeelding 2-4
De *Systeem* schijf plaatsen

2. Plaats de *Systeemschijf* in de schijfeenheid, met het metalen plaatje van u af en het etiket naar boven.

Als u beschikt over meer dan één schijfeenheid, moet de *Systeemschijf* in de rechtse interne schijfeenheid worden geplaatst.

Als de schijf grotendeels in de schijfeenheid is geschoven, trekt de Macintosh II de schijf automatisch verder, totdat hij op zijn plaats klikt. Het zachte gezoem dat u dan hoort, is afkomstig van de Macintosh die informatie van de schijf leest. Vervolgens wordt u door de Macintosh II verwelkomd, en na enige ogenblikken verschijnt het volgende venster:.

Afbeelding 2-5
Het scherm van de Finder

Dit is de Macintosh **Finder**, een speciaal toepassingsprogramma waarmee u uw documenten kunt ordenen en beheren en andere toepassingsprogramma's kunt opstarten. U gebruikt de Finder telkens wanneer u de Macintosh II opstart of wanneer u van het ene naar het andere programma overstapt. De Finder vormt als het ware het uitgangspunt voor de bewerkingen die u de computer laat uitvoeren.

3. Stel nu het beeldscherm in op de door u gewenste helderheid.

In tegenstelling tot de meeste computerschermen, die veel weg hebben van het vertrekschema op een druk vliegveld, ziet het scherm van uw Macintosh II eruit als een lichtgrijs **bureaublad**. U kunt het bureaublad geheel naar eigen inzicht indelen. U kunt documenten rondschuiven of in mappen stoppen, dingen weggooien, en te voorschijn halen wat u nodig hebt—u hoeft hiervoor alleen maar de muis te bewegen en op de muisknop te drukken.

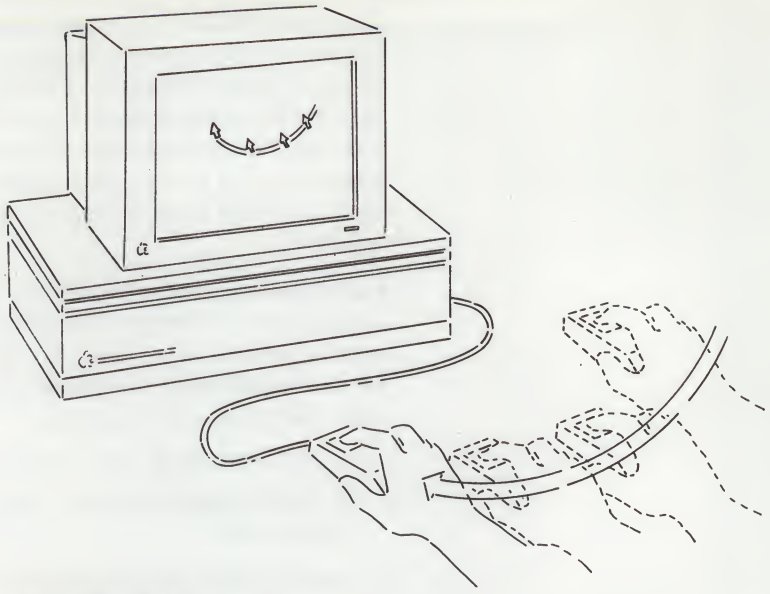
Op de balk bovenaan het scherm staan de verschillende menu's aangegeven. Verderop in deze handleiding zult u leren hoe u deze menu's gebruikt. De symbolen op het bureaublad vertellen u altijd welke mogelijkheden direct beschikbaar zijn. Op dit moment ziet u twee symbolen die voorstellen:

- De ***Systeemschijf*** die u zojuist in de schijfeenheid hebt geplaatst.
- de **Prullenmand** waarin u alles kunt deponeren wat u niet meer nodig hebt.

❖ *Ander scherm?* Als uw scherm er niet zo uitziet, heeft vermoedelijk iemand anders voor u deze les al gevolgd en het bureaublad op een andere manier ingedeeld. In dat geval leest u, nadat u in het nu volgende gedeelte hebt geleerd hoe u de muis moet gebruiken, het gedeelte "Werken met vensters" in hoofdstuk 3, waarin wordt verteld hoe u alle opengelaten vensters kunt sluiten. Als iemand anders de interne vaste schijf al heeft geïnstalleerd, wordt deze weergegeven door een extra symbooltje. Voorlopig kunt u dit symbooltje negeren. Als u bij het opstarten problemen ondervindt, leest u het gedeelte "Problemen met opstarten?" eerder in dit hoofdstuk.

Het gebruik van de muis

Uw Macintosh II reageert onmiddellijk op elke beweging die u met de **muis** maakt. U kunt programma's starten en documenten te voorschijn halen, bewerken en weer opbergen door de muis te bewegen en op de knop bovenop de muis te drukken. Probeert u nu eens hoe dit werkt, want ondervinding is de beste leermeester.

Afbeelding 2-6
De aanwijzer besturen

De aanwijzer bewegen door de muis te verschuiven

1. Kijk naar het scherm terwijl u de muis over een vlakke ondergrond naast de Macintosh II rolt. Druk voorlopig nog niet op de muisknop.

Iedere beweging die u met de muis maakt wordt op het scherm door de **aanwijzer** exact nagedaan.

De aanwijzer heeft meestal de vorm van een pijl, zoals nu, maar die vorm kan variëren afhankelijk van wat u aan het doen bent. De aanwijzer is bijvoorbeeld een **I-vormig balkje** als er tekst mee wordt aangewezen waarin u wijzigingen kunt aanbrengen, en als de Macintosh even tijd nodig heeft om een handeling uit te voeren, ziet de aanwijzer er uit als een **horloge**.

U kunt de muis het best besturen door hem zo vast te houden dat het snoer van de muis recht van u af wijst.

2. Til de muis op en zet hem ergens anders neer.

Als u ruimte tekort komt voor de muis—bijvoorbeeld als de muis tijdens de beweging van de tafel dreigt te rollen, of tegen de Macintosh botst—tilt u de muis gewoon even op en zet u hem weer neer op een plek waar wat meer ruimte is. De aanwijzer op het scherm wordt niet verplaatst als u de muis optilt.

Misschien moet u in het begin even wennen aan het werken met de muis, maar voor u het weet, wilt u niet meer anders.

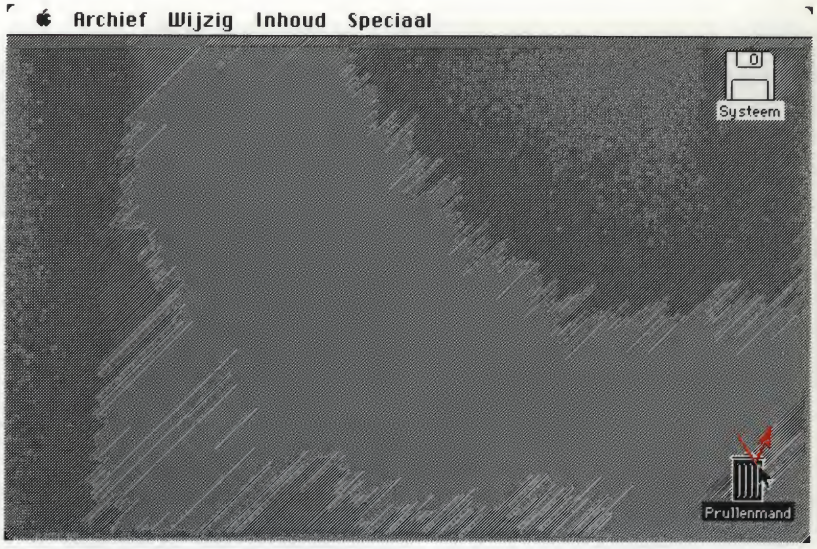
Selecteren door op een symbool te klikken

Met behulp van de muis kunt u symbolen verplaatsen om zo het elektronisch bureaublad van de Macintosh naar eigen inzicht in te richten. Misschien lijkt dit nu nog niet nodig, maar als uw bureaublad eenmaal volstaat met symbolen, zal het u van pas komen. Om een symbool te verplaatsen selecteert u het eerst, zodat uw Macintosh II weet dat u met dit symbool wilt gaan werken. Voor het selecteren maakt u gebruik van een techniek die **klikken** wordt genoemd.

1. **Plaats de aanwijzer op het Prullenmand-symbool.**

 Zorg ervoor dat de punt van de aanwijzer zich op het symbool bevindt.

2. **Klik op het symbool door de knop op de muis in te drukken en direct weer los te laten.**

Afbeelding 2-7
Een symbool selecteren

Zodra u op het symbool klikt, wordt dit **gemarkeerd**, of met andere woorden, wat eerst zwart was is nu wit, en omgekeerd. De markering geeft aan dat het symbool geselecteerd is. Zoals u ziet, is de Systeemschijf niet meer geselecteerd. Selecteren speelt een belangrijke rol bij het werken met de Macintosh en heeft ook een heel specifieke functie: u selecteert altijd de informatie waarmee u verder wilt gaan werken.

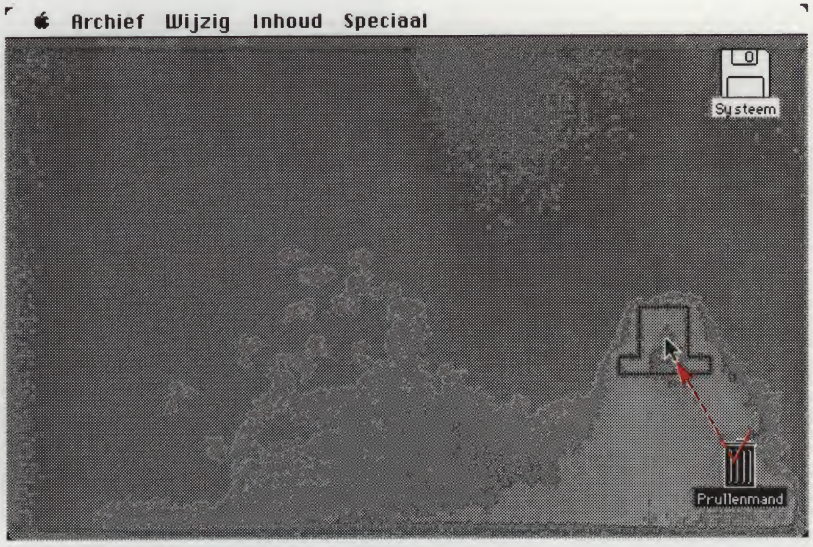
3. **Klik op het symbool van de Systeemschijf.**

 Het Systeemschijf-symbool is nu geselecteerd, en het Prullenmand-symbool is niet meer geselecteerd.

 Probeert u bij het klikken de muis niet te bewegen als u de knop op de muis loslaat. Oefen zelf verder door elk symbool op het scherm te klikken totdat u dit kunt zonder de muis daarbij te bewegen.

Een symbool slepen

Zodra u een symbool hebt geselecteerd, kunt u dit met behulp van de muis verplaatsen. U gebruikt hiervoor een techniek die **slepen** wordt genoemd.

Afbeelding 2-8
Een symbool slepen

1. **Plaats de aanwijzer op het Prullenmand-symbool.**

2. **Druk de knop op de muis in en houd deze ingedrukt terwijl u de muis beweegt.**

 Door op de muisknop te drukken selecteert u het symbool. Dit geselecteerde symbool gaat u nu verplaatsen zonder de knop op de muis los te laten. Terwijl u de muis beweegt, beweegt de aanwijzer mee en sleept daarbij de omtrek van het symbool en de naam ervan met zich mee. Zo weet u altijd waar u bent—en welke kant u opgaat.

3. **Laat de knop op de muis los.**

 Het symbool springt naar de nieuwe positie.

Probeert u dit nu ook eens met het Systeemschijf-symbool. Verplaats het symbool helemaal naar links. Zoals u ziet, verdwijnt het symbool niet van het scherm; u hoeft dus niet bang te zijn dat u het kwijtraakt. Vergeet hierbij niet dat het optillen van de muis geen gevolgen heeft voor de positie van de aanwijzer op het scherm (maar bedenk wel dat door het loslaten van de muisknop een einde wordt gemaakt aan het meeslepen van het symbool).

U kunt een het verslepen annuleren door de aanwijzer naar de menubalk bovenaan het scherm te verplaatsen en dan pas de knop los te laten. Oefent u nu verder met slepen totdat u de symbolen naar iedere gewenste plaats kunt brengen.

U hebt inmiddels geleerd hoe u de muis gebruikt voor het aanwijzen en selecteren van de informatie waarmee u wilt werken. Ook hebt u geleerd hoe u door het slepen van symbolen uw bureaublad kunt indelen. Nu gaat u leren wat u kunt doen met de geselecteerde informatie door een opdracht uit een menu te kiezen.

❖ *Even een pauze.* U kunt op elk gewenst moment in deze les pauzeren. U kunt de Macintosh II aan laten staan en na de pauze verdergaan waar u gebleven was. Als u de Macintosh uitzet, moet u voordat u verder kunt werken controleren of de *Systeemschijf* in het apparaat zit en de computer weer aanzetten. Zoek zo nodig het punt op waar u was gestopt.

Selecteren en kiezen

Steeds als u met uw Macintosh II werkt, moet u hem twee dingen vertellen: waarmee u wilt werken en wat u ermee wilt doen. Vertel om te beginnen waarmee u wilt werken door het betreffende symbool te selecteren, zoals u zojuist met de symbolen op het bureau hebt gedaan. Vertel vervolgens wat u met de geselecteerde informatie wilt doen. Meestal doet u dit door een opdracht uit een menu te **kiezen**.

U gaat werken met de *Systeemschijf*, dus moet u het symbool voor de Systeemschijf **openen**, zodat u de inhoud ervan kunt bekijken.

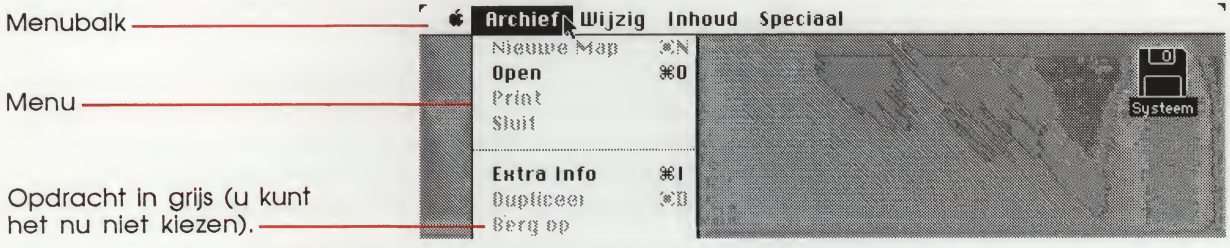
Het symbool van de Systeemschijf selecteren

- **Plaats de aanwijzer op het Systeemschijf-symbool en klik.**

Dit hebt u al eerder gedaan. Het Systeemschijf-symbool is nu geselecteerd en u kunt de opdracht kiezen die u wilt laten uitvoeren.

Een menu openslaan

Bovenaan het scherm in de **menubalk** ziet u de namen van de **menu's** waaruit u kunt kiezen.

Afbeelding 2-9
Een menu openslaan

1. **Plaats de aanwijzer op het woord 'Archief' in de menubalk.**

 Met het Archief-menu kunt u onder meer symbolen openen.

2. **Druk nu zonder de muis te bewegen de knop op de muis in en houd deze ingedrukt. Laat de knop los als u het menu helemaal hebt bekeken.**

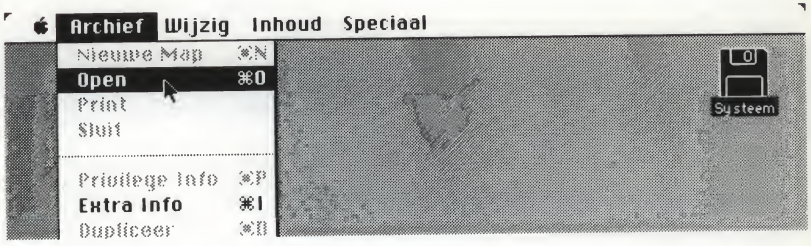
 Zolang u de knop ingedrukt houdt, is het woord 'Archief' gemarkeerd en verschijnt er een menu. In dit menu staan alle **opdrachten** vermeld die u op de geselecteerde informatie kunt laten uitvoeren. De opdrachten die u op het moment niet kunt toepassen (bijvoorbeeld 'Print') zijn in het menu grijs weergegeven. Wanneer u de knop loslaat, verdwijnt het menu.

Een opdracht uit een menu kiezen

Voor het kiezen van een opdracht uit een menu past u dezelfde sleeptechniek toe als voor het verplaatsen van symbolen.

1. **Plaats de aanwijzer weer op de menunaam 'Archief' in de menubalk.**

2. **Druk de knop op de muis in en houd deze ingedrukt, terwijl u de aanwijzer naar het woord 'Open' sleept. Vervolgens laat u de knop los.**

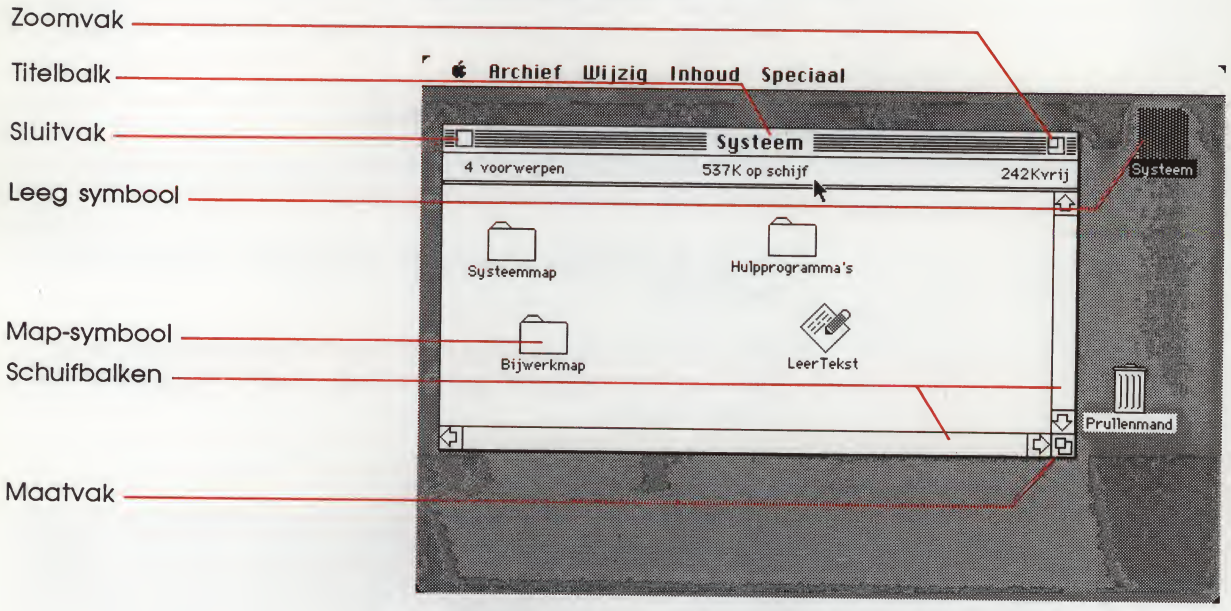

Afbeelding 2-10
Een opdracht kiezen

Wanneer u de aanwijzer door een menu sleept, worden de opdrachten die u kunt kiezen een voor een gemarkeerd. Als u tijdens het kiezen uit een menu van gedachten verandert, haalt u de aanwijzer van het menu af. Er wordt niets gekozen, tenzij u de knop op de muis loslaat op een gemarkeerde opdracht.

Wanneer u de muisknop loslaat terwijl de opdracht 'Open' is gemarkeerd, komt de omtrek los van het Systeemschijf-symbool, waarna deze binnen enkele ogenblikken uitzoomt tot een bijna schermvullend **venster**. In dit venster verschijnt een **inhoudsopgave** van de *Systeemschijf* in de vorm van een aantal symbolen. (Verschijnt er geen venster, ga dan na of het Systeemschijf-symbool is geselecteerd voordat u 'Open' uit het Archief-menu kiest.)

Het Systeemschijf-symbool is nu leeg als teken dat het symbool is geopend in de vorm van een venster.

Afbeelding 2-11
Het venster van de systeemschijf

De titel van het Systeemschijf-venster verschijnt in de **titelbalk** bovenaan het scherm. Onder de titelbalk vindt u informatie over de inhoud van het geopende symbool. Aan de onderkant en de rechter zijkant bevinden zich **schuifbalken** voor het bekijken van of bladeren in grote inhoudsopgaven en documenten. In de rechter onderhoek bevindt zich het **maatvak** waarmee u de afmetingen van het venster kunt veranderen. Linksboven ziet u het **sluitvak** en rechtsboven het **zoomvak**, waarmee u het venster zo kunt vergroten dat het bijna het gehele scherm beslaat. Over enkele ogenblikken zult u zien hoe u met deze hulpmiddelen een venster aan uw wensen kunt aanpassen.

Mappen kunnen documenten, programma's en andere mappen bevatten.

Hulpprogramma's zijn speciale toepassingsprogramma's die gewoonlijk iets in een systeembestand kunnen wijzigen. U zult meer over hulpprogramma's te weten komen in de hoofdstukken 3 en 4.

Laten we nu eerst even samenvatten wat we tot nu toe hebben gedaan: u hebt om te beginnen iets geselecteerd (het Systeemschijf-symbool) en daarna hebt u een opdracht gekozen ('Open'). Dit is het patroon dat u steeds moet volgen wanneer u met de Macintosh II werkt: eerst informatie *selecteren*, en vervolgens een bijbehorende handeling *kiezen*.

Het venster van de Systeem-schijf bevat vier symbolen voor de **mappen** en het toepassingsprogramma die zich op de *Systeemschijf* in de schijfeenheid van de Macintosh II bevinden.]

- De Systeemmap bevat systeeminformatie voor de Macintosh II.
- De Hulpprogrammatuur-map bevat speciale **hulpprogramma's** die u later zult gaan gebruiken.
- De **Bijwerkmap** bevat documenten met recente informatie over uw computer of uw programmatuur.
- **LeerTekst** is het programma dat u gebruikt om de documenten in de Bijwerkmap te lezen.

Meer informatie over de Bijwerkmap en het programma LeerTekst vindt u verderop in dit hoofdstuk.

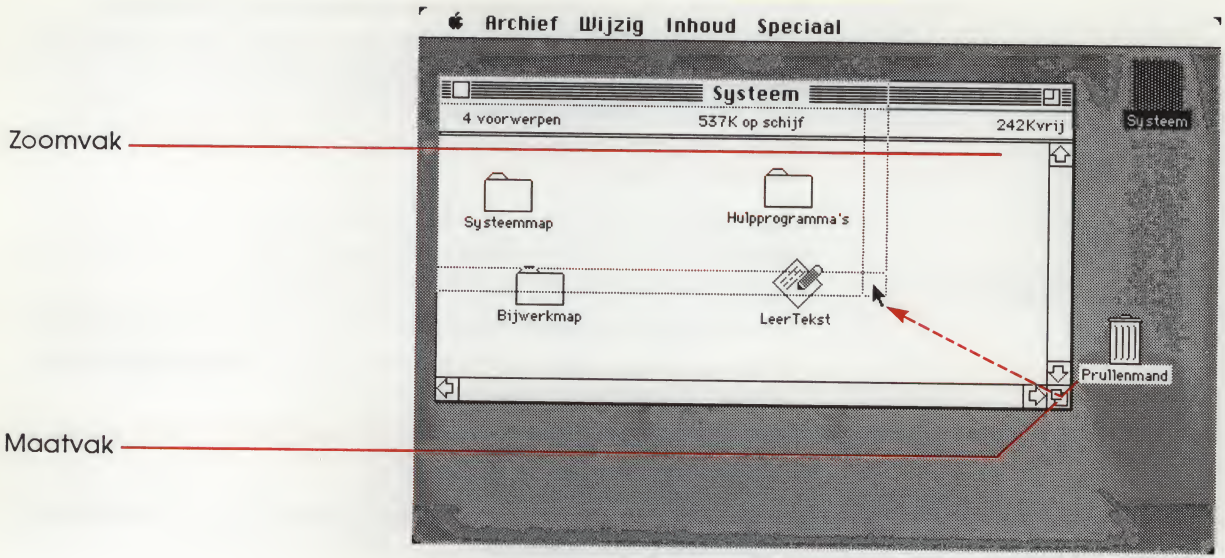
❖ *Andere hulpprogramma's.* Bij uw Macintosh II horen veel hulpprogramma's, waarvan een aantal zich bevindt op een aparte Hulpprogrammatuur-schijf. Deze programma's worden behandeld in de *Macintosh - Handleiding Hulpprogrammatuur.*

Werken met vensters

U kunt uw bureaublad niet alleen indelen door symbolen te verschuiven, maar ook door vensters te verschuiven.

De grootte van een venster veranderen

Als u met een document op uw bureau aan het werk bent, is het natuurlijk uiterst plezierig om een groot venster te hebben, zodat u het venster goed kunt overzien. Maar ook kleine vensters hebben voordelen. U kunt kleine vensters bijvoorbeeld over uw bureaublad verschuiven en u kunt er een aantal tegelijkertijd bekijken. De grootte van een venster kan worden veranderd met behulp van het maatvak in de rechter benedenhoek van het venster.

Afbeelding 2-12
Het maatvak gebruiken

1. **Plaats de aanwijzer op het maatvak en sleep het naar boven en naar links.**

 Tijdens het slepen wordt de aanwijzer gevolgd door de gestippelde contouren van het venster. Hoe verder u naar links sleept, des te smaller worden de contouren, en hoe verder u naar boven sleept, des te korter worden de contouren. Als de contouren niet meer kleiner kunnen worden, kunt u ze niet meer verder bewegen. Laat u de muisknop los, dan verandert het venster van grootte.

 De inhoud van het venster verandert niet als u de afmetingen van het venster wijzigt. Het enige dat verandert is de hoeveelheid informatie die u op uw scherm ziet.

2. **Plaats de aanwijzer op het zoomvak en klik.**

 Het venster zoomt uit en vult bijna het gehele scherm.

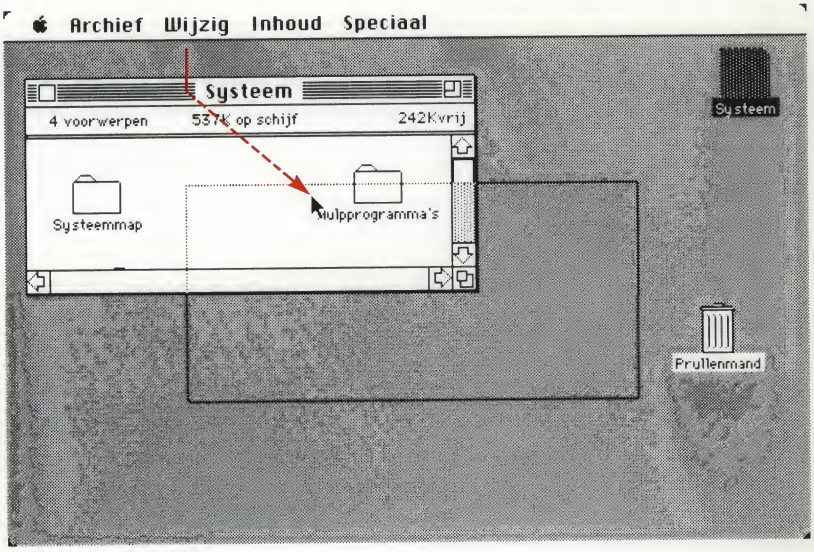
3. Klik nogmaals op het zoomvak.

Het venster krijgt weer de afmetingen die het tevoren had. Met behulp van het zoomvak kunt u iedere vierkante centimeter van het scherm benutten voor het werk waarmee u bezig bent, en met een enkele klik kunt u alles wat er op uw bureau ligt weer in beeld brengen.

Experimenteert u nu zelf eens met het wijzigen van de afmetingen van dit venster. Sleep het maatvak bijvoorbeeld naar beneden en naar rechts om het venster weer groter te maken. Probeer vervolgens allerlei verschillende hoogten en breedten. Gebruik het zoomvak en bekijk hoe de Macintosh II het venster altijd weer inkrimpt tot de afmetingen die het had voordat u het venster uitzoomde.

Een venster verschuiven

Vensters kunt u net zo op uw bureau verschuiven als symbolen. Om een venster te verplaatsen sleept u het aan de titelbalk mee. Probeer het venster echter nooit mee te slepen aan het zoomvak of het sluitvak in de titelbalk. Het sluitvak, dat zich links op de titelbalk bevindt, gebruikt u alleen om het venster te sluiten.

Afbeelding 2-13
Een venster verschuiven

1. **Plaats de aanwijzer ergens op de titel van het venster van de Systeemschijf.**

2. **Sleep het Systeemschijf-venster door op de muisknop te drukken, en de muis te verplaatsen terwijl u de knop ingedrukt houdt.**

 Net als bij het verslepen van symbolen worden uw bewegingen gevolgd door de gestippelde contouren van het venster. Als u de muisknop loslaat, beweegt het venster naar de contouren toe.

 Laat u de knop op de muis per ongeluk los voordat u de juiste plaats hebt bereikt, dan kunt u het venster weer gewoon 'oppakken'. Als u van gedachten verandert, kunt u het slepen annuleren door de aanwijzer in de menubalk te plaatsen en dan pas de knop los te laten. Vensters blijven, net zoals symbolen, binnen de rand van het bureaublad.

Oefen nu verder met uw nieuwe vaardigheden. Zodra u geen moeite meer hebt met het aanpassen van het venster, en met het veranderen van de afmetingen en van de positie ervan, kunt u doorgaan met de volgende stap.

Een ander symbool openen

Als het venster van de Systeemschijf in de weg staat, gebruikt u uw zojuist verworven kennis om dit venster kleiner te maken en te verplaatsen, totdat u het Prullenmand-symbool ziet.

■ **Open het Prullenmand-symbool.**

Gebruik dezelfde techniek als voor het openen van het Systeemschijf-symbool. Selecteer het Prullenmand-symbool door er op te klikken en kies 'Open' uit het Archief-menu door achtereenvolgens de aanwijzer op de menutitel te plaatsen, op de muisknop te drukken, de aanwijzer naar de opdracht 'Open' te slepen en de knop los te laten.

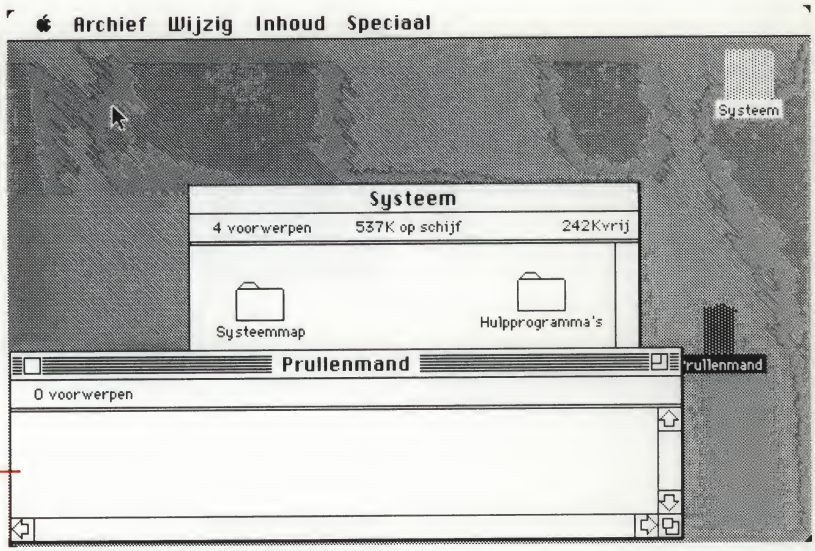
Er verschijnt een nieuw venster op uw bureau, dat waarschijnlijk het eerste venster zal overlappen (afhankelijk van de afmetingen en positie).

Een venster actief maken

Op het bureaublad kunnen zich gelijktijdig een aantal vensters bevinden. In dat geval moet uw Macintosh II natuurlijk weten in welk venster u op een bepaald moment aan het werk bent, zodat de opdrachten die u kiest en de

tekst die u typt op de juiste plaats terechtkomen. Het venster waarin u werkt, ligt altijd vóór de andere vensters. Dit venster noemen we het **actieve venster**, omdat het de plaats is waar u uw volgende handeling verricht.

De titelbalk van het actieve venster wordt gemarkeerd en aan weerszijden van de titel ziet u smalle horizontale strepen. Het actieve venster heeft doorgaans een maatvak in de rechter benedenhoek en schuifbalken aan de rechter zijkant en aan de onderkant.

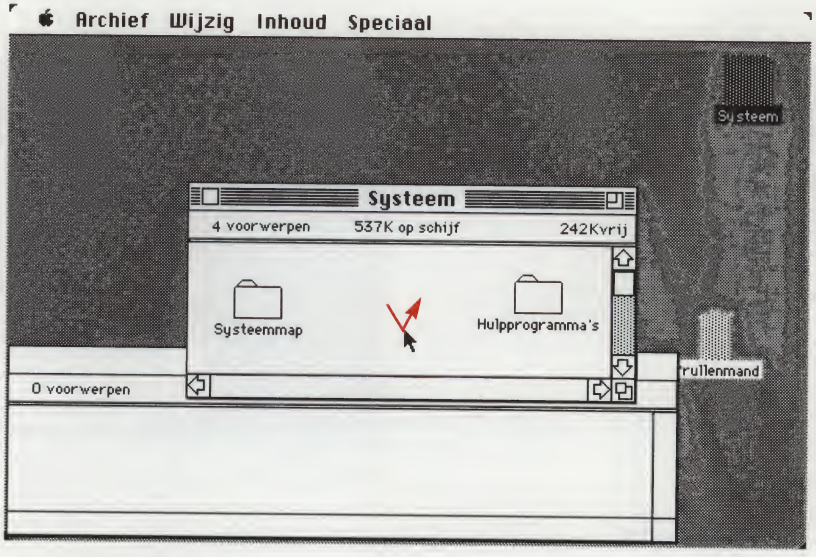
Afbeelding 2-14
Vensters die over elkaar liggen

Toen u daarnet het Prullenmand-symbool opende, werd dit automatisch het actieve, vooropliggende venster—het venster waarin u werkt. Het Systeemschijf-venster ligt ook nog open op het bureaublad, maar is nu niet meer actief. Om weer in het venster van de Systeemschijf te komen, moet u dit venster actief maken. Hiertoe klikt u er op een willekeurige plaats in.

Als het venster van de Systeemschijf klein was op het moment dat u het Prullenmand-venster opende, gaat het nu misschien helemaal schuil achter het Prullenmand-venster. U kunt het Prullenmand-venster dus net zo lang aanpassen en verplaatsen, totdat het Systeemschijf-venster weer te zien is. Een venster hoeft niet helemaal zichtbaar te zijn om het actief te kunnen maken; dat kan ook als er maar een deel van het venster te zien is.

1. Klik in het venster van de Systeemschijf.

Het venster komt nu naar voren. De titelbalk is benadrukt en er verschijnen schuifbalken en een maatvak, waaraan u kunt zien dat het venster actief is. Telkens wanneer u in een venster wilt gaan werken dat nog niet actief is, moet u het eerst actief maken door er in te klikken.

Afbeelding 2-15
Een venster actief maken

Het is mogelijk dat uw bureaublad er niet precies zo uitziet als het afgebeelde voorbeeld. Dat komt doordat de Macintosh II precies doet wat u zegt; u bepaalt zelf de grootte en de plaats van uw vensters.

2. Klik in het Prullenmand-venster.

Nu komt het Prullenmand-venster weer voor het Systeemschijf-venster te staan.

Probeert u nu eens uw bureaublad op verschillende manieren in te delen, door achtereenvolgens elk venster actief te maken, de afmetingen ervan te veranderen en het venster te verplaatsen.

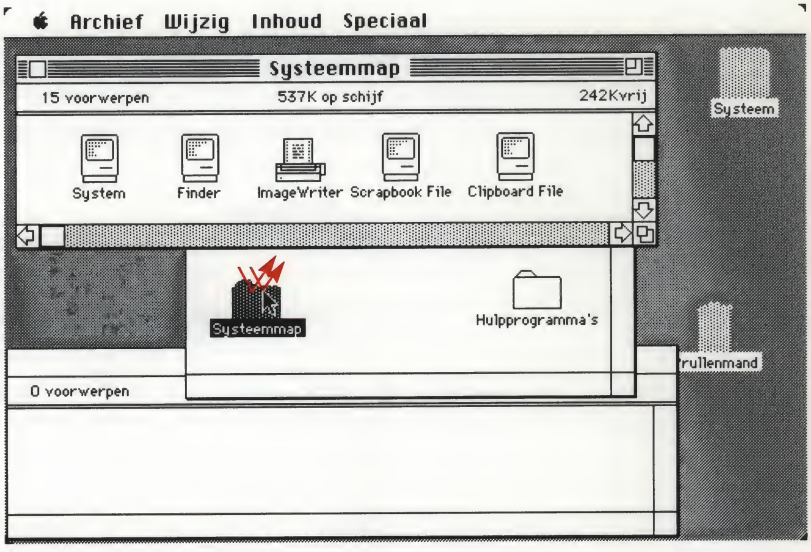
❖ *Tip.* Soms moet u een venster verplaatsen om het maatvak ervan in beeld te krijgen. En soms kan het ook nodig zijn om de afmetingen of de positie van een venster te wijzigen om een achterliggend venster te kunnen bekijken.

Andere symbolen openen

Symbolen in een inhoudsopgave-venster, zoals bijvoorbeeld het Systeemschijf-venster, worden op dezelfde manier geopend als de symbolen op het bureau. U hebt geleerd dat u een symbool kunt openen door het te selecteren en daarna de opdracht 'Open' uit het

Archief-menu te kiezen. Maar het kan ook sneller, namelijk met een techniek die we **dubbel klikken** noemen. U gaat nu proberen het Systeemmap-symbool in het venster van de Systeemschijf volgens deze methode te openen. (Maak zonodig eerst het Prullenmand-venster kleiner en maak daarna het venster van de Systeemschijf actief en zo groot dat de Systeemmap zichtbaar is.)

1. **Plaats de aanwijzer op het Systeemmap-symbool en druk tweemaal snel achter elkaar op de muisknop.**

Afbeelding 2-16
Een symbool in een venster openen

De Systeemmap bevat de symbolen voor de systeembestanden waarin de informatie is opgeslagen die de Macintosh II nodig heeft.

Verschijnt het Systeemmap-venster niet als u dubbel klikt, dan moet u sneller klikken, zodat de Macintosh II uw handeling kan interpreteren als een dubbele klik in plaats van twee afzonderlijke klikken. U kent nu twee manieren om symbolen te openen.

2. **Open het symbool van de Hulpprogramma's-map, ofwel door dubbel op het symbool te klikken of door het symbool te selecteren en 'Open' uit het Archief-menu te kiezen.**

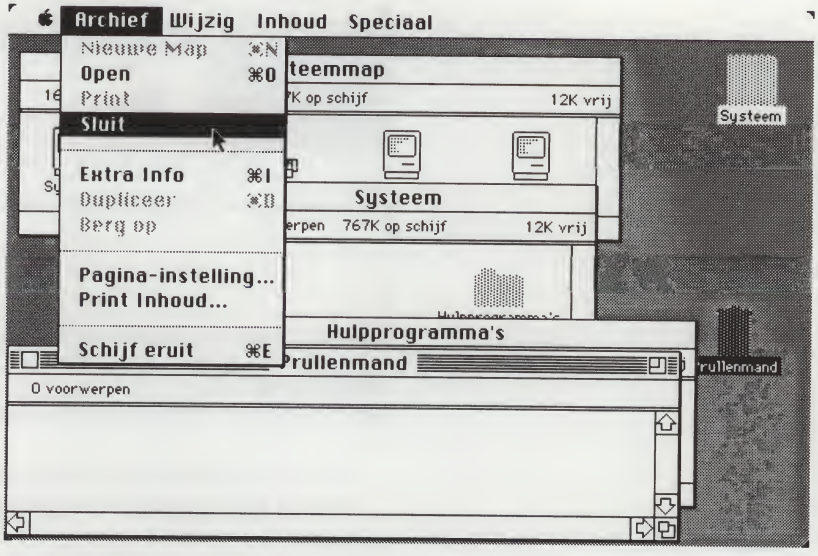
 Verplaats zo nodig eerst het venster van de Systeemmap. De Hulpprogramma's-map bevat de symbolen voor de verschillende hulpprogramma's die u later zult leren gebruiken, en waarmee u een interne vaste schijf kunt initialiseren (als uw systeem daarmee is uitgerust), printers kunt installeren en Macintosh II systeemprogramma's op andere schijven kunt installeren.

Een venster sluiten

Zoals u hebt gezien, kunnen er op uw bureau veel vensters geopend zijn. Om het opgeruimd te houden is het daarom verstandig een venster waarmee u klaar bent te sluiten en pas weer te openen als u het opnieuw nodig hebt.

1. **Maak het Prullenmand-venster actief door erin te klikken.**

2. **Kies uit het Archief-menu de opdracht 'Sluit'.**

Afbeelding 2-17
De opdracht 'Sluit' kiezen

Zie 'Het gebruik van de Hard Disk Installer' in bijlage A en 'Het gebruik van het Installatieprogramma' in hoofdstuk 3 hoe u deze hulpprogramma's kunt gebruiken.

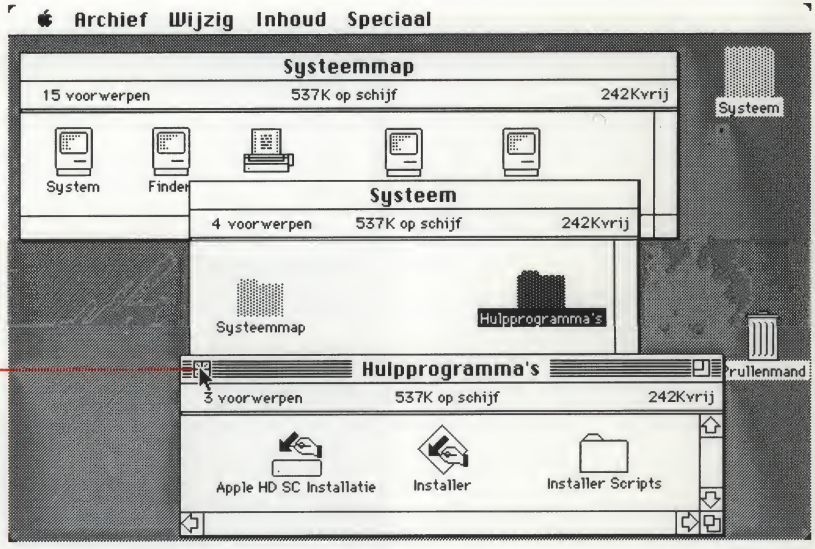
Het venster verdwijnt in het symbool. Telkens wanneer u uit het Archief-menu de opdracht 'Sluit' kiest, wordt het voorste, actieve venster gesloten, en wordt het volgende venster erachter actief.

Ook voor het sluiten van een venster bestaat een snellere manier. Door in het sluitvak in de titelbalk te klikken kunt u namelijk met één druk op de knop een actief venster sluiten.

3. **Maak het venster van de Hulpprogramma's-map actief, als het dat nog niet is.**

4. **Klik in het sluitvak.**

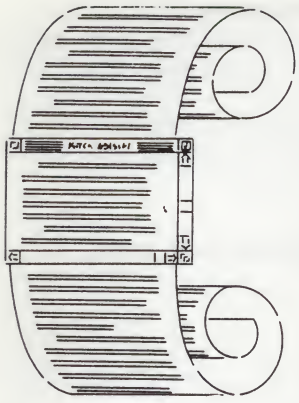
 Dit heeft hetzelfde effect als het kiezen van 'Sluit' uit het Archief-menu.

Afbeelding 2-18
Hret sluitvak gebruiken

Meer zien met behulp van de schuifbalken

Over het algemeen zult u in een venster op uw bureau niet een hele inhoudsopgave of een heel document in een keer kunnen bekijken, zelfs niet als u het venster zo groot mogelijk hebt gemaakt. Er is vaak meer informatie beschikbaar dan er op één scherm past.

Afbeelding 2-19
Een document schuiven

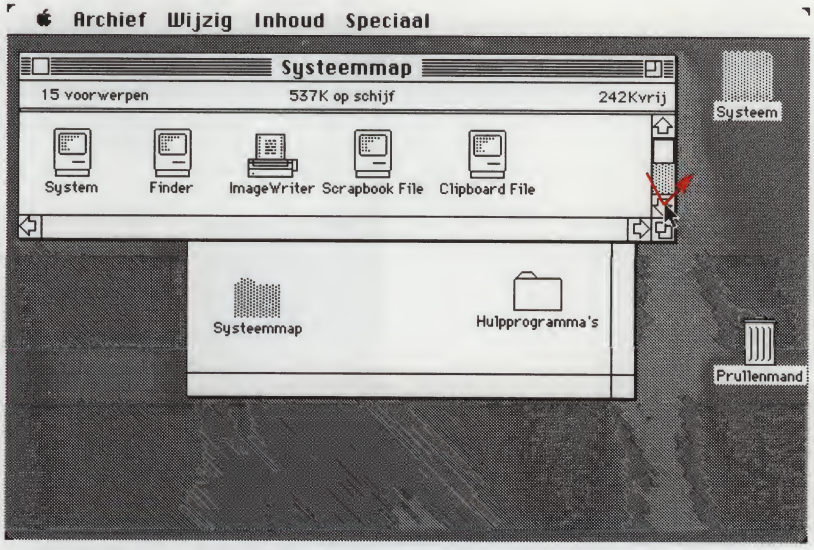
Met behulp van de schuifbalken kunt u de inhoud van het venster verschuiven, zodat u meer informatie tegelijk kunt bekijken.

1. **Open het Systeemmap-venster, als u dat nog niet had gedaan.**

2. **Maak zonodig het Systeemmap-venster zo klein dat een aantal van de symbolen niet meer zichtbaar is.**

3. **Klik op de schuifpijl die naar beneden wijst.**

 Er komen meer symbolen in beeld. U kunt ook naar links, naar rechts of naar boven verschuiven. Bovendien kunt u de inhoud van het venster verschuiven door het schuifvak in de schuifbalk te slepen.

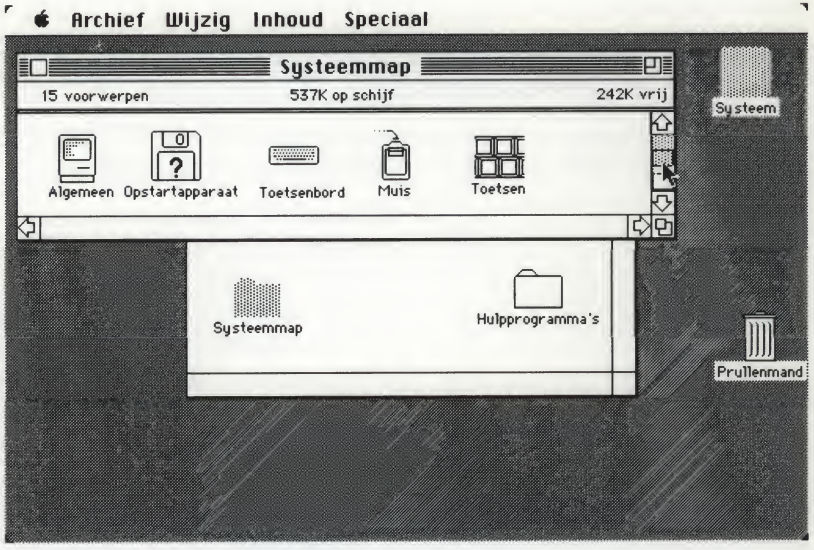

Afbeelding 2-20
Schuifpijlen gebruiken

Als u meer over schuifbalken wilt weten, zie dan de sectie 'Schuifbalken' in hoofdstuk 3.

4. Sleep het schuifvak in de verticale schuifbalk naar boven en laat de muisknop los.

De inhoud van het venster verandert pas als u de muisknop loslaat.

Afbeelding 2-21
Het schuifvak gebruiken

Toepassingsprogramma's gebruiken

U vraagt zich ondertussen misschien af wat het voorafgaande te maken heeft met uw werk—de documenten die u met Macintosh II gaat produceren. Welnu, om te beginnen moet u de zojuist geleerde vaardigheden iedere keer als u met de Macintosh II werkt toepassen. Dat betekent dat u steeds op de genoemde wijze informatie selecteert en opdrachten kiest. Ook het openen, sluiten, vergroten, verkleinen, verplaatsen, of actief maken van een venster gebeurt altijd met behulp van één van de zojuist besproken technieken.

Het beheer van uw documenten—dit omvat onder meer kopiëren, opnieuw benoemen en weggooien van dokumenten—is niet de enige taak van de Finder. Met behulp van de Finder kunt u ook programma's oproepen, of documenten op uw scherm halen en deze na gebruik weer opbergen.

Een toepassingsprogramma opstarten

In dit gedeelte leert u hoe u een toepassingsprogramma opstart en hoe u met behulp van dat programma een nieuw document kunt aanmaken.

Opstartschijven bevatten de systembestanden —minimaal het System en de Finder— die de Macintosh II nodig heeft om zichzelf te starten.

De meeste toepassingsprogramma's die u met de Macintosh II zult gebruiken, staan op een aparte schijf. Het voorbeeldprogramma waarmee u in dit hoofdstuk gaat werken—het programma LeerTekst—staat op de *Systeemschijf*, ofwel de schijf waarmee u het systeem hebt opgestart (u vindt LeerTekst ook op de schijf met hulpprogramma's). De meeste programmaschijven zijn net als de *Systeemschijf* **opstartschijven**.

Gewoonlijk plaatst u voor het opstarten van het systeem een schijf met een toepassingsprogramma in de schijfeenheid, waarna u de computer aanzet. Als uw systeem is uitgerust met een vaste schijf, kunt u van deze vaste schijf een opstartschijf maken en het toepassingsprogramma kopiëren naar de vaste schijf. Op die manier hoeft u geen schijf in de schijfeenheid te plaatsen om de computer op te starten. (Meer informatie over deze mogelijkheid vindt u in Bijlage A. Werk echter eerst dit hoofdstuk door voordat u verdergaat met Bijlage A.)

❖ *Beveiligde schijven.* Sommige software-ontwikkelaars **beveiligen** hun schijven tegen **kopiëren**. Dat betekent dat het niet mogelijk is een reservekopie van de schijf te maken. De meeste beveiligde programma's kunnen echter wel met een vaste schijf worden gebruikt. In de handleiding bij de toepassing wordt als het goed is uitgelegd hoe u dat doet.

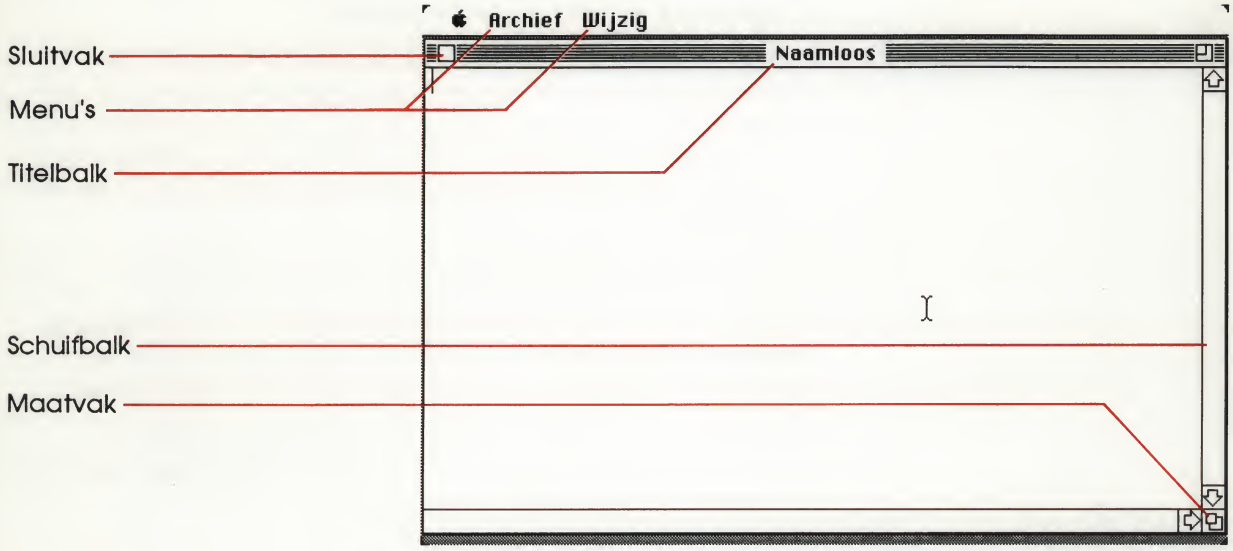
1. **Sluit eerst het venster van de Systeemmap, als u dat nog niet had gedaan.**

2. **Maak het Systeemmap-venster eventueel groter, zodat u het symbool van het bestand 'LeerTekst' kunt zien.**

 Gebruik hiervoor de techniek die is beschreven onder "De afmetingen van een venster veranderen".

3. **Open het LeerTekst-symbool door er dubbel op te klikken of door het te selecteren en 'Open' uit het Archief-menu te kiezen.**

 Op het scherm verschijnt het venster 'LeerTekst'—een leeg venster waarin u tekst kunt gaan typen.

Afbeelding 2-22
Het LeerTekst-scherm

Voorlopig gebruikt u het programma LeerTekst als voorbeeld voor het leren werken met toepassingsprogramma's. Verderop in dit hoofdstuk worden andere functies van dit programma behandeld.

Net als de meeste toepassingsprogramma's beschikt ookLeerTekst over eigen menu's, een titelbalk, een sluitvak, een maatvak en een schuifbalk. En net als de meeste toepassingsprogramma's opent ook het programma LeerTekst altijd met een naamloos venster.

Een nieuw document aanmaken

Wanneer u het programmaLeerTeksthebt opgestart, hebt u het toetsenbord nodig om een nieuw document aan te maken. Het toetsenbord van de Macintosh II, dat voornamelijk wordt gebruikt voor het typen van tekst en cijfers, is grotendeels hetzelfde als dat van een schrijfmachine. Hoofdletters typt u met behulp van de Shift-toets. Een knipperend verticaal streepje op het scherm geeft het **invoegpunt** aan,dit is de plaats waar de getypte tekst verschijnt. Bij vergissingen kunt u met de Correctietoets steeds het teken vóór de aanwijzer wissen en dat zonodig een aantal keren herhalen, waarna u weer verder kunt typen. Aan het einde van een regel hoeft u niet op de Return-toets te drukken: u gaat vanzelf op een nieuwe regel verder.

■ **Typ nu de volgende voorbeeldtekst:**

```
Het volgende is mijn aanbeveling voor een produktie-
schema. Onthoud dat het bij ons regel is, dat er in elk
geval grote veranderingen optreden zodra het proces echt
in werking is gesteld. Laat me weten als ik mensen niet
genoeg tijd toegekend heb of als ik onvoldoende tijd heb
gereserveerd voor speling.
```

Bij de meeste programma's waarmee u tekst kunt typen en wijzigen—zoals bijvoorbeeld tekstverwerkingsprogramma's—gaat de aanwijzer automatisch naar de volgende regel. Deze **automatische terugloop** zorgt ervoor dat woorden die niet meer op een regel passen, in hun geheel worden verplaatst naar de volgende regel.

Verderop in dit hoofdstuk leert u meer over het toevoegen en wijzigen van tekst. Nu gaat u echter het document een naam geven en het opslaan op een schijf.

Uw werk op een schijf bewaren

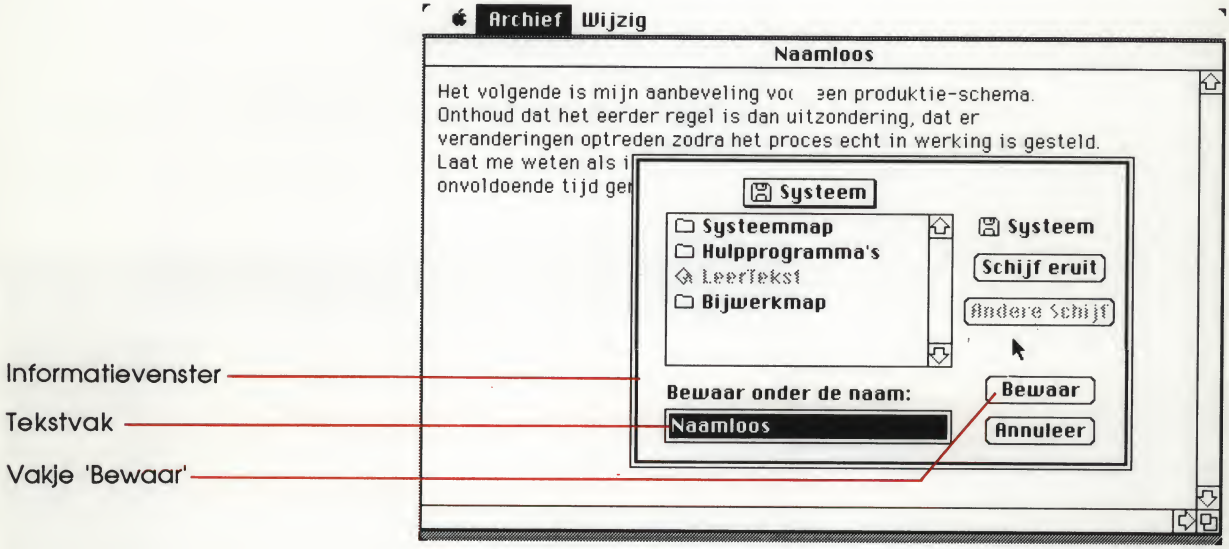
Bij de meeste programma's wordt het werk dat u op uw toetsenbord doet in een speciaal gedeelte van het computergeheugen opgeslagen. Hier blijft het *tijdelijk* staan totdat u het op schijf opslaat, een ander programma start of de computer uitzet. De informatie op een schijf **bewaren** maakt een blijvend bestand van hetgeen u gedaan heeft—een bestand dat u kunt kopiëren, wijzigen, afdrukken enzovoorts. Als u uw werk niet op een schijf bewaart, en u toch van programma verandert of de computer uitzet, wordt alles in het geheugen van de computer gewist; u hebt dan geen blijvend bestand van wat u gedaan heeft. Soms is dat zinvol, maar let op de gevolgen van het wel of niet bewaren van uw werk.

1. Kies 'Bewaar' uit het Archief-menu.

Er verschijnt een **informatievenster**. Zodra uw Macintosh II meer informatie van u nodig heeft, verschijnt er een informatievenster op uw scherm. In zo'n venster staan vakjes waarin u kunt klikken, bijvoorbeeld 'OK' of 'Annuleer', of met ruimte waarin u bepaalde informatie kunt typen. Via zo'n venster kan uw Macintosh II u er bovendien op attent maken dat u iets doet waardoor u het risico loopt informatie te verliezen, zodat u uw opdracht alsnog kunt annuleren. Bij zulke waarschuwingen laat uw Macintosh II vaak ook nog een geluidssignaal horen.

Het informatievenster dat u nu voor u ziet, stelt u in staat uw document op een schijf op te slaan. Voorlopig bewaart u uw document direct op de *Systeemschijf*, dus zonder het eerst in een map te plaatsen (op de informatie in het informatievenster hoeft u voorlopig nog geen acht te slaan).

Het informatievenster bevat een tekstvak waarin u de naam van uw document kunt typen.

Afbeelding 2-23
Een informatievenster

2. Typ:

Memo

3. Klik op 'Bewaar'.

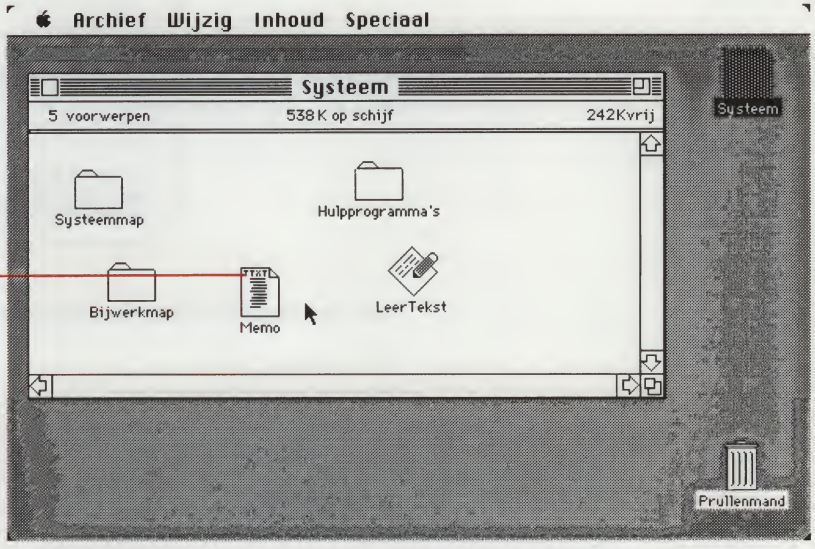
Het document wordt nu in zijn huidige staat op de schijf opgeslagen. Nadat het document is opgeslagen, keert u terug naar het venster met uw document. In de titelbalk ziet u de naam die u het document hebt gegeven.

Als u uw document een naam gegeven heeft, en u langere tijd aan een document werkt, is het aan te bevelen ongeveer elk kwartier de optie 'Bewaar' uit het Archief-menu te kiezen (bijvoorbeeld terwijl u wacht op inspiratie). Op die manier verliest u nooit meer dan een kwartier werk in het geval van een stroomstoring, of als uw Macintosh II per ongeluk wordt uitgeschakeld.

Zodra uw werk is opgeslagen, kunt u het programma LeerTekst verlaten en terugkeren naar de Finder.

4. Kies 'Stop' uit het Archief-menu.

Het bureaublad verschijnt weer op uw scherm. In het Systeemschijf-venster ziet u nu het symbooltje van uw nieuwe document.

Het symbool van uw nieuwe dokument.

Afbeelding 2-24
Symbool van het nieuwe document

Het nieuwe symbool geeft het zojuist door u aangemaakte document weer. Onder het symbool staat de naam die u het document hebt gegeven. Alle documenten die met een bepaald programma zijn aangemaakt, worden voorzien van het symbool van dat programma, zodat u aan elk document kunt zien met welk programma het is aangemaakt. Als u een volgende keer in dit document wilt werken, selecteert en opent u het als elk ander symbool.

Tekst wijzigen

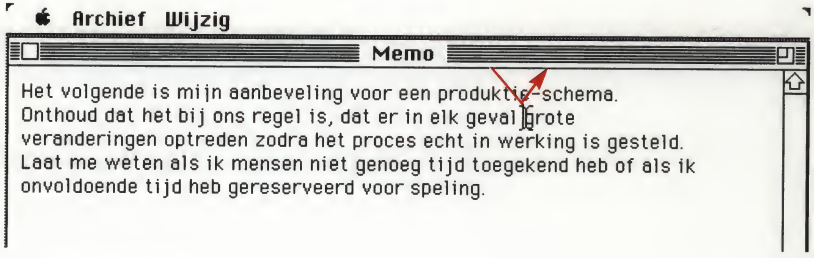
U weet nu hoe u een document moet aanmaken en opslaan. In dit gedeelte leert u met behulp van uw eerste Macintosh memo hoe u wijzigingen in een document kunt aanbrengen.

1. **Open het symbool van 'Memo'.**

 Bij het openen van een document wordt tegelijk het programma opgeroepen waarmee het document is aangemaakt. U hoeft dus niet eerst het programma te openen en vervolgens het document. Wanneer u uw document op schijf hebt opgeslagen, kunt u het direct vanuit de Finder openen (en het programma zal auomatisch geopende worden).

 Het programma LeerTekst wordt opgestart en het gewenste document verschijnt weer op het scherm, precies zoals u het had opgeslagen.

2. **Verplaats de aanwijzer door voor de g in het woord** 'grote' **te klikken.**

Afbeelding 2-25
Een LeerTekst document

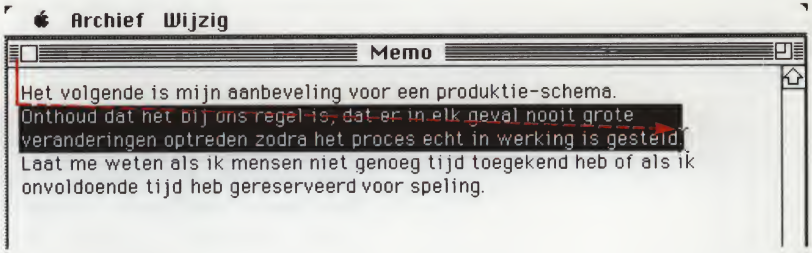
Op de positie van de aanwijzer kunt u nu nieuwe tekst typen.

1. **Typ** `nooit`.

 De getypte tekst verschijnt op het invoegpunt. (Vergeet niet achter het woord 'spoedig' een spatie te typen.) Zoals u waarschijnlijk zult hebben gezien, is de rest van de tekst opgeschoven om plaats te maken voor het nieuwe woord.

Nu gaat u een stuk tekst selecteren en verplaatsen naar elders in het document.

1. Selecteer de tweede regel van het document door de aanwijzer achter de punt na 'schema' te plaatsen en naar het einde van de zin te slepen.

Afbeelding 2-26
Tekst selecteren

Sleep eerst naar beneden en dan naar rechts. (Vergeet niet om ook de punt aan het einde van de zin te selecteren.) Als u te ver doorgaat met slepen, kan het gebeuren dat u meer dan alleen de zin selecteert. In dat geval moet u gewoon opnieuw selecteren; bij het selecteren kunnen geen onverwachte dingen gebeuren.

U hebt nu de te wijzigen informatie geselecteerd, net als bij het selecteren van symbolen. Symbolen worden geselecteerd door erop te klikken, tekst wordt geselecteerd door er overheen te slepen.

5. Kies 'Knip' uit het Wijzig-menu.

De zin die u hebt geselecteerd, verdwijnt. Wanneer u 'Knip' of 'Kopieer' uit het Wijzig-menu kiest, wordt datgene wat u knipt of kopieert opgeslagen in het **Klembord**, waar het klaar blijft liggen om desgewenst ergens anders **geplakt** te worden (u gebruikt de opdracht 'Kopieer' als de geselecteerde tekst moet blijven staan en op een ander punt in de tekst moet worden herhaald; 'Kopieer' werkt net als 'Knip', alleen blijft bij 'Kopieer' de tekst op het scherm staan).

6. Selecteer een nieuw invoegpunt door na de punt achter het woord 'Speling' te klikken.

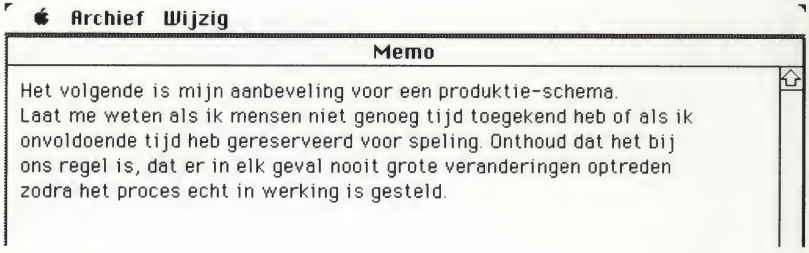

Afbeelding 2-27
Het invoegpunt verplaatsen

Zie 'Tekst wijzigen' in hoofdstuk 3 voor een samenvatting over hoe u tekst invoert en wijzigt.

7. Kies 'Plak' uit het Wijzig-menu.

De inhoud van het Klembord—in dit geval de zin die van het scherm is verdwenen—wordt nu op de door u geselecteerde plaats in de tekst geplakt.

Afbeelding 2-28
Tekst inplakken

De inhoud van het Klembord blijft net zo lang bewaard tot u opnieuw 'Knip' of 'Kopieer' kiest. U kunt die inhoud dus als u dat wilt op steeds andere plaatsen plakken. Het is ook mogelijk iets uit een document te knippen en dat vervolgens in een ander document te plakken, op voorwaarde dat die documenten wel met hetzelfde programma zijn aangemaakt. Zelfs wanneer u met een programma stopt, blijft de inhoud van het Klembord bewaard. U kunt dus ook binnen het ene programma iets knippen en dat binnen een ander programma plakken.

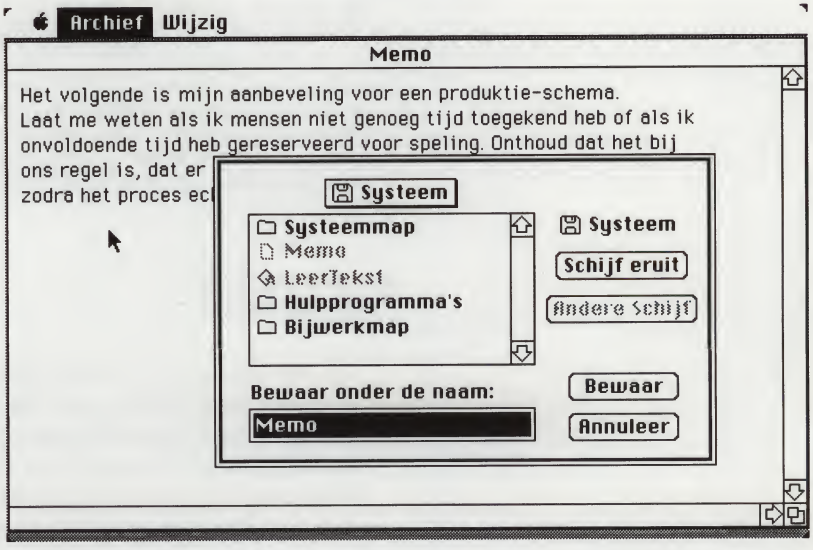
Zo kunt u bijvoorbeeld met MacPaint een tekening maken en deze gebruiken om een met MacWrite gemaakt rapport wat op te fleuren. Of u kunt een aantal zinnen uit een MacWrite document als begeleidende tekst in een MacDraw afbeelding opnemen.

Of u nu in de Finder of in een ander programma bent; u kunt altijd de inhoud van het Klembord zien (sommige programma's hebben hiervoor een opdracht uit een menu).

Een document opslaan onder een andere naam

Nu u wijzigingen in uw eerste memo hebt aangebracht, moet u de gewijzigde versie ook opslaan. Nadat u alle wijzigingen hebt aangebracht, kunt u het document op twee manieren opslaan. Als u 'Bewaar' kiest uit het Archief-menu, wordt de herziene versie opgeslagen onder de naam van de oorspronkelijke versie. Als u de oorspronkelijke versie niet meer nodig hebt, is dat geen bezwaar. Maar soms wilt u zowel de oorspronkelijke versie als de herziene versie bewaren. (Bij een standaardbrief kunt u bijvoorbeeld het origineel en de diverse brieven op naam opslaan onder verschillende namen.) In dat geval kiest u de opdracht 'Bewaar als'.

1. Kies 'Bewaar als' uit het Archief-menu.

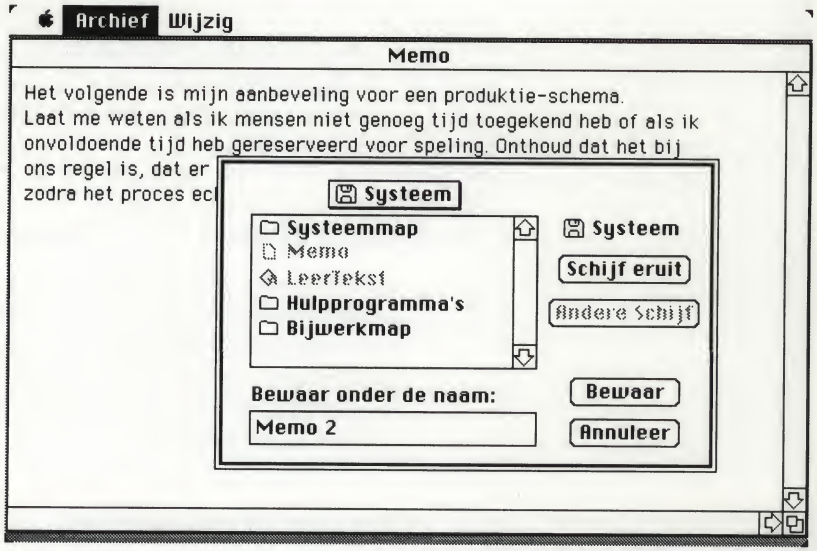
Afbeelding 2-29
Het informatievenster van 'Bewaar als'

Op uw scherm verschijnt hetzelfde informatievenster als bij het opslaan van het eerste memo. De naam van het eerste document verschijnt geselecteerd in het tekstvak.

U kunt de namen van documenten op dezelfde manier wijzigen als gewone tekst. (Als u wilt, kunt u ook de nieuwe naam in zijn geheel typen, in plaats van de oude naam te wijzigen.)

2. Plaats de aanwijzer aan het einde van het woord 'Memo' **en druk op de spatiebalk.**

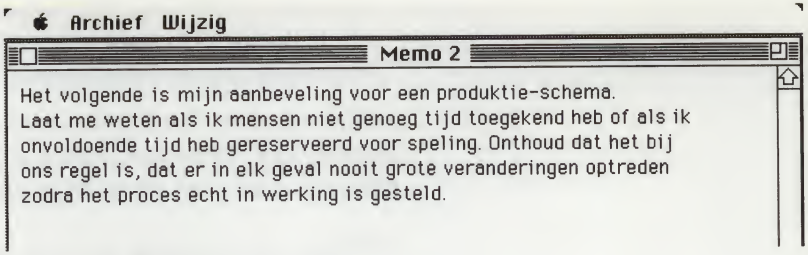
3. Typ 2.

Afbeelding 2-30
De naam van een document veranderen

4. Klik op 'Bewaar'.

U hebt de nieuwe versie van het memo opgeslagen onder een nieuwe naam en keert terug naar dat document. Zoals u ziet, wordt in de titelbalk nu de naam van de herziene versie weergegeven. Het eerste document is niet veranderd en is nog steeds opgeslagen onder de oude naam.

Afbeelding 2-31
Het document met een nieuwe naam

5. Kies 'Stop' uit het Archief-menu.

Het bureaublad verschijnt weer op uw scherm. In het programmavenster ziet u het symbool van het nieuwe document met de naam die u het document zojuist hebt gegeven.

Het beheren van documenten

U hebt gezien hoe u met behulp van de Finder een programma oproept, een document op uw scherm haalt en bewaart, en hoe u stopt met het programma. De Finder komt ook zeer goed van pas bij het beheren van uw documenten. U kunt met de Finder documenten dupliceren, opnieuw benoemen, weggooien, groeperen of naar een andere schijf kopiëren.

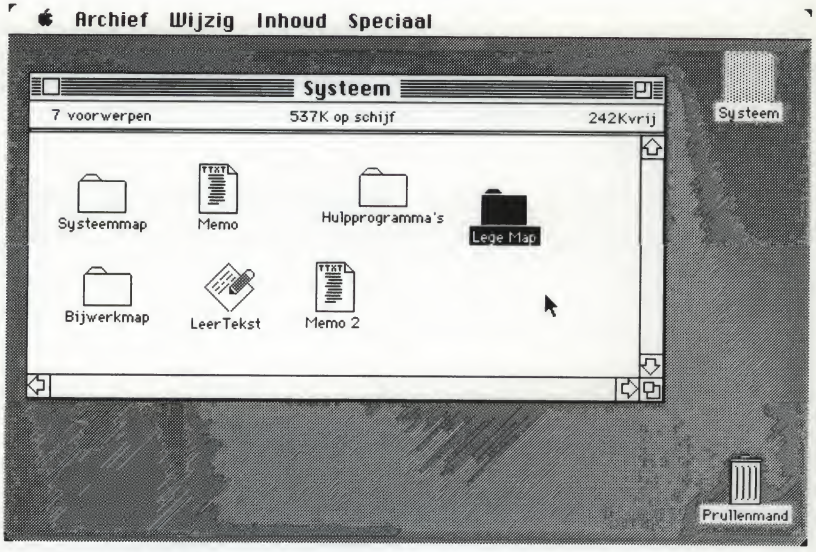
Het gebruik van mappen

Wanneer u met een programma gaat werken, zullen er al snel vele documenten op de schijf zijn opgeslagen. U zult dan waarschijnlijk uw bureau zo willen indelen dat documenten die met elkaar te maken hebben ook bij elkaar worden bewaard. Hiervoor kunt u **mappen** gebruiken. Zo'n map is te vergelijken met een normale dossiermap. U kunt bijvoorbeeld al uw maandoverzichten in één map bewaren, of al uw MacPaint afbeeldingen, of elke MacPaint afbeelding bij het betreffende maandoverzicht. U kunt uw documenten indelen zoals u zelf wilt.

Op de *Systeemschijf* staan al drie mappen die worden gebruikt door de Macintosh II. Voor uw eigen werk hebt u een eindeloze voorraad lege mappen tot uw beschikking.

1. Maak een nieuwe map aan door 'Nieuwe map' uit het Archief-menu te kiezen.

In het Systeemschijf-venster verschijnt een map met de voorlopige naam 'Lege map'.

Afbeelding 2-32
Een nieuwe map aanmaken

Wanneer u een lege map aanmaakt, wordt deze automatisch geselecteerd. U hoeft dan alleen een naam te typen om de map te benoemen. (Als het symbool niet helemaal zichtbaar is, kunt u het venster vergroten of het symbool verplaatsen.)

Als de schijf al een lege map bevat, heet de aangemaakte map voorlopig *'Kopie van Lege map'*.

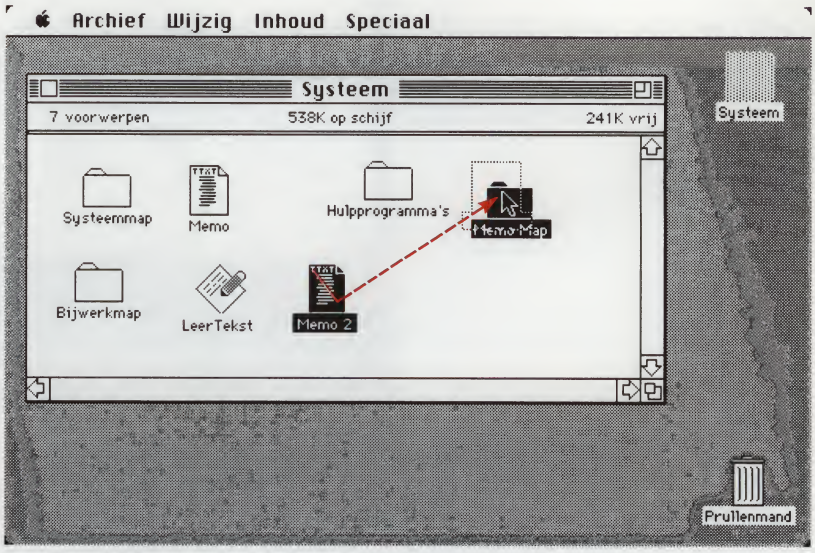
2. Typ `Memo Map` **en druk op de Return-toets.**

Door op de Return-toets te drukken bevestigt u de opdracht. *'Lege map'* krijgt nu als nieuwe naam *'Memo Map'*.

Normaal gesproken moet u eerst klikken op symbolen die u opnieuw wilt benoemen. Op deze manier kunt u gemarkeerde symbolen alleen opnieuw benoemen als u dat ook echt wilt. Om een zojuist aangemaakte map een nieuwe naam te geven, hoeft u echter niet op het betreffende symbool te klikken.

Het is ook mogelijk de naam van het symbool te veranderen door te selecteren, te knippen en te plakken, net als u dat met tekst in een document kunt doen. Normaal gesproken is het echter gemakkelijker om het symbool te selecteren en de oude naam te vervangen door een nieuwe naam te typen.

3. **Sleep de symbolen van de documenten die u hebt aangemaakt naar het Memo Map-symbool, en laat de muisknop los zodra het Memo Map-symbool is gemarkeerd.**

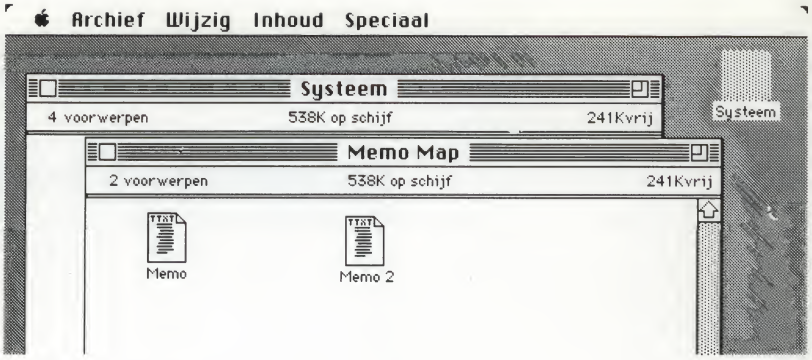

Afbeelding 2-33
Een document naar een map slepen

Zodra het Memo Map-symbool wordt bedekt door de contouren van een document-symbool, wordt het gemarkeerd. Nadat u de document-symbolen in de map hebt laten 'vallen' door het loslaten van de muisknop, is het Memo Map-symbool niet langer gemarkeerd, terwijl de document-symbolen in de map verdwijnen.

4. **Selecteer en open het Memo Map-symbool.**

Nu verschijnen de symbolen die de twee documenten voorstellen.

Afbeelding 2-34
De Memo-map geopend

Als u een document-symbool naar een map sleept, bergt u dat document daar op. U kunt het symbool ook naar het open venster van een map slepen. Dit geeft hetzelfde resultaat.

Een map in een andere map opbergen

Schijven met een grote opslagruimte—vooral vaste schijven—kunnen honderden documenten en mappen bevatten. Het kan dan handig zijn mappen *in andere mappen* te plaatsen om uw werk overzichtelijk te houden.

1. **Sluit het Memo Map-venster, als u dit nog niet hebt gedaan.**

2. **Kies 'Nieuwe map' uit het Archief-menu.**

 In het Systeemschijf-venster verschijnt nu een lege map.

3. **Geef de nieuwe map een naam: typ LeerTekst-map en druk op de Return-toets.**

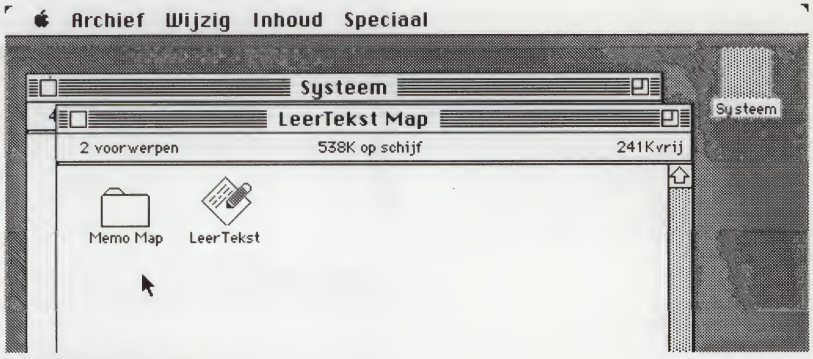
 De namen van documenten en mappen kunnen soms gedeeltelijk over elkaar heen liggen. Sleep in dat geval het symbool naar een andere plaats in het venster zodat u de naam dan wel kunt lezen.

4. **Sleep het Memo Map-symbool en het LeerTekst-symbool naar de LeerTekst-map.**

 Gebruik hiervoor de techniek die is behandeld onder "Het gebruik van mappen".

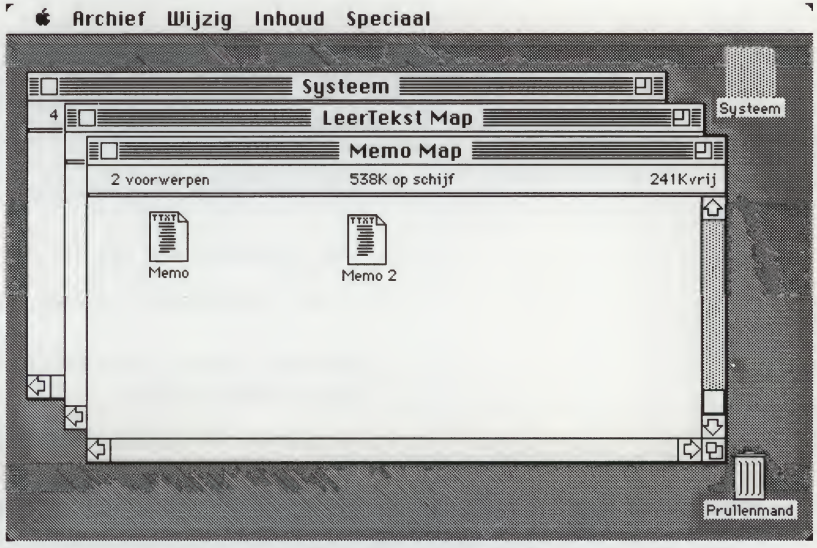
5. Open de LeerTekst-map.

In het LeerTekst-venster dat verschijnt, ziet u zowel het symbool van het LeerTekst-programma als het symbool van de Memomap.

Afbeelding 2-35
De geopende LeerTekst map

6. Open de Memo Map

Afbeelding 2-36
Verschillende lagen vensters

Elke map heeft een eigen venster. Het actieve venster is de map die u zojuist hebt geopend. (Het is echter nog steeds mogelijk van actief venster te veranderen door in een ander venster te klikken.)

7. Sluit eerst de Memo Map en vervolgens de LeerTekst-map.

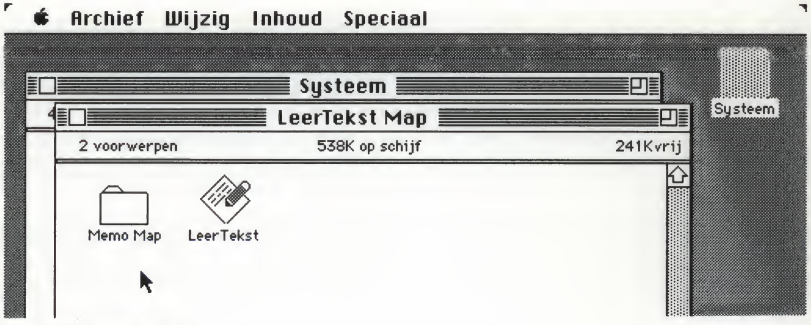
Als u de vensters van de mappen sluit, verdwijnen deze in het betreffende symbool in het voorgaande venster. Op deze manier kunt u teruggaan tot het niveau van het Systeemschijf-venster.

Het opbergen van mappen in andere mappen wordt **inbedden** genoemd. U kunt zoveel niveaus gebruiken als u wilt, maar in de praktijk blijkt dat het gebruik van meer dan vier niveaus voor het opbergen van documenten en toepassingen niet echt handig is. Het is gelukkig niet mogelijk een document kwijt te raken doordat u niet meer weet waar het is opgeborgen: u kunt alles terugvinden met behulp van Zoek Bestand, een bureau-accessoire waarmee u overzicht krijgt over de inhoud van schijven met een grote opslagcapaciteit. (Zie "Het gebruik van Zoek Bestand" in hoofdstuk 3 en "Zoek Bestand" in hoofdstuk 4.)

Door mappen in te bedden in andere mappen creëert u een hiërarchie. Wanneer alle mappen op de schijf zijn gesloten en het schijfvenster is geopend, is het eerste niveau van de hiërarchie zichtbaar. Opent u een map op dat eerste niveau, dan ziet u het tweede niveau van de hiërarchie.

8. Open de LeerTekst-map.

U ziet nu het tweede niveau.

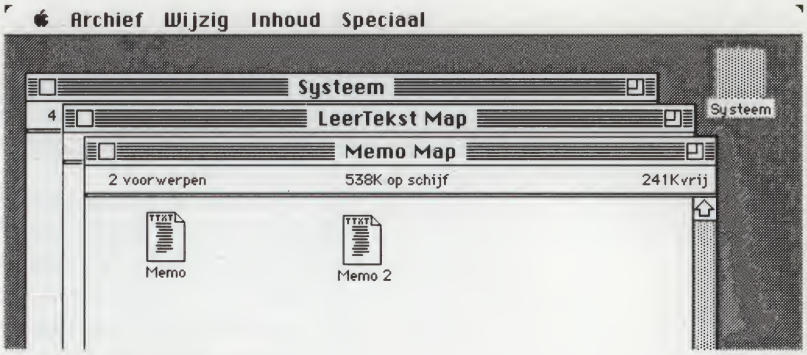

Afbeelding 2-37
Het tweede niveau van de hiërarchie

Als ook dat tweede niveau een map bevat—in dit geval is dat de Memo Map—kunt u die map openen, zodat het derde niveau verschijnt, enzovoort.

9. Open de Memo Map.

U ziet nu het derde niveau van de hiërarchie—de twee memo's.

Afbeelding 2-38
Het derde niveau van de hiërarchie

Werken met het hiërarchische bestandssysteem

Als u met een toepassing werkt, zou het vervelend (en bovendien verwarrend) zijn, als u iedere keer naar de Finder terug zou moeten keren om met het **hiërarchische bestandssysteem** te werken. Gelukkig kunt u tijdens het werken met een toepassing de Finder gebruiken om mappen te doorzoeken en om documenten te openen en op te slaan.

1. Sluit de Memo Map, als u dit nog niet had gedaan.

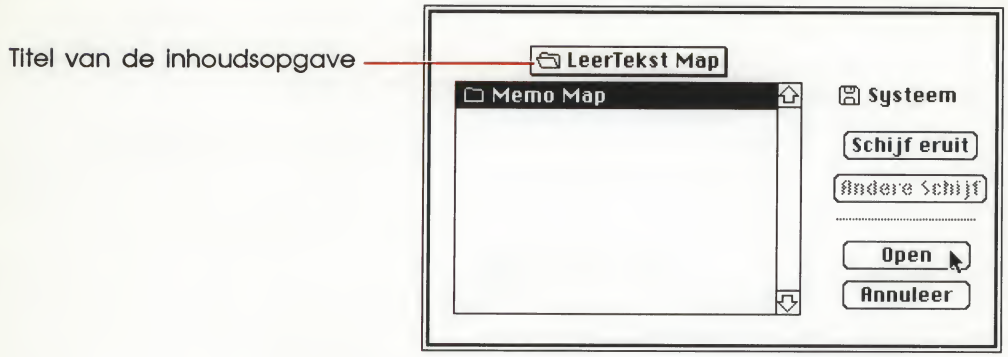
2. Open het LeerTekst-symbool.

3. Sluit het venster 'Naamloos'.

Klik hiervoor in het sluitvak of kies 'Sluit' in het Archief-menu. U opent nu nog geen nieuw document.

4. Kies 'Open' uit het Archief-menu.

Het volgende informatievenster verschijnt:

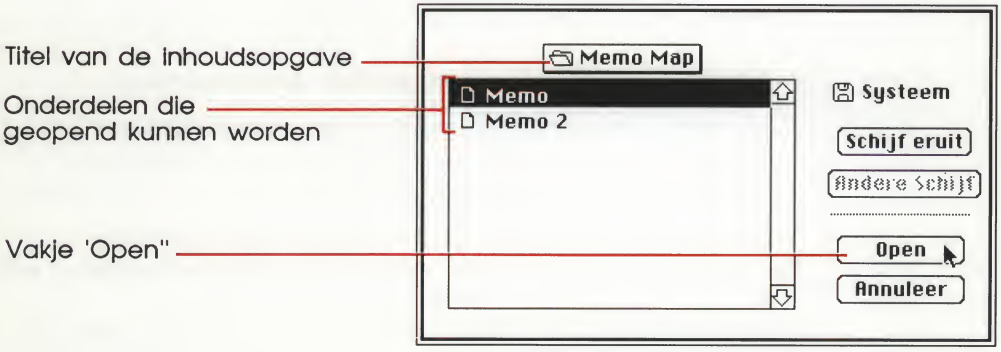

Afbeelding 2-39
Het informatievenster voor de opdracht 'Open'

Een titel boven het venster geeft de naam aan van de map waarin u nu werkt—in dit geval de LeerTekst-map. Het vak onder de titel bevat alle mappen of documenten in de LeerTekst-map die u met deze toepassing kunt openen—in dit geval alleen de Memo Map.

5. Open de Memo Map door op 'Open' te klikken.

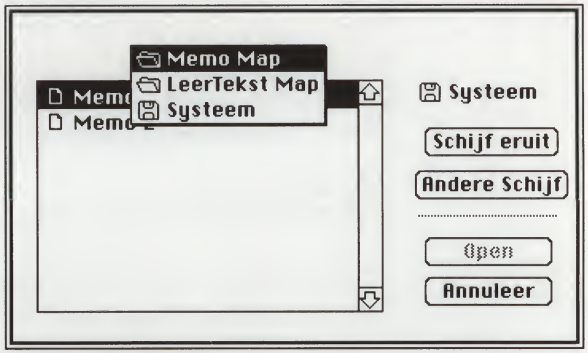
Wanneer u de Memo Map opent, daalt u een niveau af in de hiërarchie. Het menu verandert, zodat u kunt zien waar u zich in de hiërarchie bevindt, en in het vak onder de titel ziet u wat de inhoud van het huidige niveau is—in dit geval de twee documenten in de Memo Map. Als u op 'Open' klikt, wordt het geselecteerde document geopend. Als u het andere document wilt openen, klikt u ergens in de naam van het document, zodat het document wordt geselecteerd, en vervolgens klikt u op 'Open'.

Afbeelding 2-40
Het volgende niveau in de hiërarchie

Als u een document op een ander niveau van de hiërarchie wilt openen, gaat u naar het gewenste niveau door dat in de titel van de betreffende inhoudsopgave op te geven.

6. Plaats de aanwijzer op de inhoudsopgave en houd de muisknop ingedrukt.

Afbeelding 2-41
De hiërarchie van de inhoudsopgave

Deze lijst lijkt op de menu's die u al eerder hebt gebruikt, maar in plaats van opdrachten bevat deze lijst een overzicht van de hiërarchische structuur tot en met het hoogste niveau. (Het hoogste niveau wordt altijd als laatste vermeld.)

7. Kies de LeerTekst-map.

U kiest het gewenste niveau door over het menu te slepen en uw keuze te selecteren.

De lijst verandert opnieuw. In het vak onder de titel verschijnt de inhoud van de LeerTekst-map—namelijk de Memo Map.

8. Sla opnieuw het menu open en kies de Systeemschijf.

Het menu verandert weer en u ziet welke mappen zich op het hoogste niveau bevinden—in dit geval de Systeemmap, de LeerTekst-map, de Hulpprogrammatuur-map en de Bijwerkmap.

Tot nu toe hebt u in het informatievenster alleen mappen en documenten gezien die u kunt openen met LeerTekst. Wanneer u een document vanuit een toepassing opent, ziet u in het informatievenster alleen de mappen en documenten die u met die toepassing kunt openen. Als u een map opent en er verschijnen geen namen in het informatievenster, dan betekent dat dat die map geen documenten bevat die met de betreffende toepassing kunnen worden geopend.

U hebt nu gezien hoe de hiërarchie van de *Systeemschijf* in elkaar zit. Voorlopig werkt u alleen met deze schijf. Als u echter wilt zien wat de inhoud van een andere schijf is, kunt u dat doen door op 'Andere schijf'—het vakje rechts in het informatievenster—te klikken. (Als de andere schijfeenheid geen schijf bevat, wordt dit vakje grijs weergegeven.) Wanneer u op 'Andere schijf' klikt, ziet u de naam van de nieuwe schijf in de rechter bovenhoek van het informatievenster, en ziet u een lijst van de mappen en documenten op het hoogste niveau van de schijf in het grote vak.

Als u beschikt over slechts een schijfeenheid, of als u schijven in de schijfeenheid wilt verwisselen, klikt u op het vakje 'Schijf eruit'. De schijf wordt dan uit de schijfeenheid geworpen, zodat u een nieuwe schijf kunt plaatsen. De naam van de nieuwe schijf verschijnt in de rechter bovenhoek van het informatievenster, en in het grote vak wordt een lijst afgebeeld van de mappen en documenten op die schijf.

Open nu een van de memo's.

9. Open de LeerTekst-map.

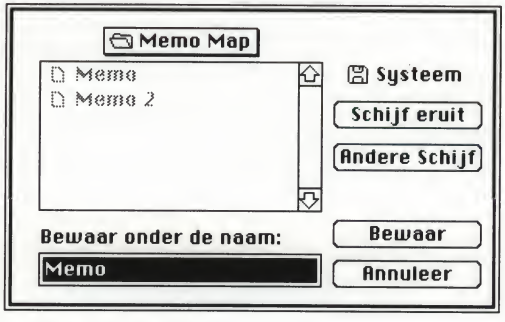
10. Open de Memo Map.

11. Open een van de twee memo's in de map.

Wanneer u een document wilt opslaan, doorloopt u de hiërarchie op ongeveer dezelfde manier.

12. Kies 'Bewaar als' uit het Archief-menu.

U hoeft geen veranderingen aan te brengen in het document op uw scherm.

Afbeelding 2-42
Het informatievenster van 'Bewaar als'

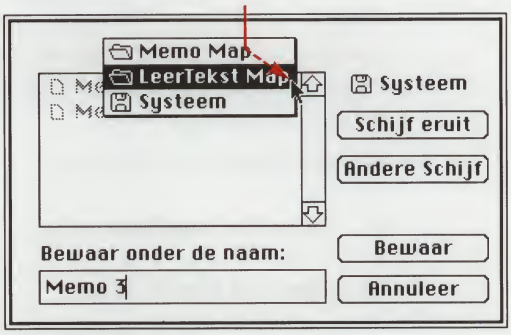
U slaat nu alleen een versie van het document op onder een andere naam.Op het scherm verschijnt het bekende informatievenster.

13. Typ: Memo 3

Voordat u deze keer op 'Bewaar' klikt, kiest u een ander niveau waarin u het document wilt bewaren.

14. Sla het menu open en kies de LeerTekst-map.

Dit keer slaat u het document op een ander niveau van de hiërarchie op.

Afbeelding 2-43
De LeerTekst map kiezen

U ziet nu de inhoud van de LeerTekst-map: het LeerTekst-programma en de Memo Map. Het menu verandert, zodat u kunt zien waar u zich in de hiërarchie bevindt.

Wanneer u een document *opslaat*, worden *alle* toepassingen, mappen en documenten op het betreffende niveau in het informatievenster weergegeven. Zo kunt u controleren of u niet toevallig een naam hebt gekozen waaronder al een ander document op hetzelfde niveau is opgeslagen. Als u dezelfde naam zou gebruiken, zou het oude document worden vervangen door het nieuwe document, waardoor de inhoud van het oude document verloren zou gaan.

15. Klik op 'Bewaar'.

U hebt nu het nieuwe document opgeslagen in de LeerTekst-map.

16. Kies 'Bewaar als' uit het Archief-menu.

Afbeelding 2-44
De naam van een document veranderen

Opnieuw verschijnt het informatievenster. De naam van het document dat u zojuist hebt opgeslagen wordt samen met de rest van de inhoud van de LeerTekst-map weergegeven. Uw memo's bevinden zich nu op twee verschillende niveaus—een op het tweede niveau, in de LeerTekst-map, en twee op het derde niveau, in de Memo Map.

17. Klik op 'Annuleer', omdat u niets gaat bewaren.

18. Verlaat het programma LeerTekst door 'Stop' te kiezen uit het Archief-menu.

Dit was de laatste bewerking met dit document.

Meer dan één symbool selecteren

U hebt al veel geleerd over het beheren van documenten, maar nog niet alles. Tot nu toe hebt u steeds een handeling uitgevoerd met één document tegelijk. U kunt het merendeel van de handelingen echter ook met een aantal documenten tegelijk verrichten. Zo kunt u meerdere documenten tegelijk verplaatsen of weggooien, en kunt u over meerdere documenten tegelijk informatie opvragen. Eén van de manieren om meer dan één symbool te selecteren is met behulp van de sleeptechniek.

1. **Sluit het LeerTekst-venster, als u dit nog niet had gedaan.**

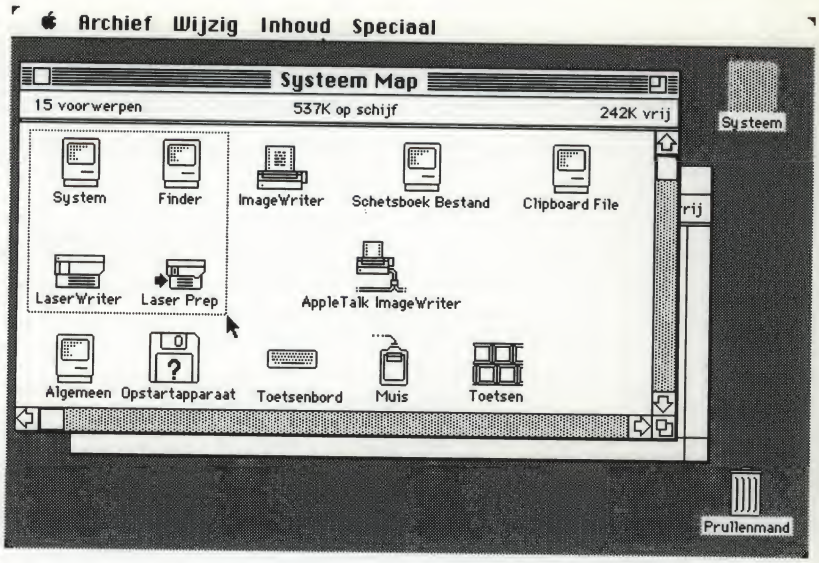
 (U hebt een venster nodig met een groot aantal symbolen.)

2. **Open de Systeemmap.**

3. **Maak het venster groter met behulp van het maatvak of het zoomvak, zodat u genoeg ruimte hebt.**

4. **Plaats de aanwijzer op een van de hoekpunten van een denkbeeldige rechthoek om een groep symbolen, en sleep diagonaal naar het tegenoverliggende hoekpunt.**

 Tijdens het slepen wordt er vanuit het hoekpunt met een stippellijn een rechthoek gevormd op de plaats van uw denkbeeldige rechthoek. Zodra u de muisknop loslaat, zijn de symbolen geselecteerd. Elke groep symbolen die door een rechthoek omsloten kan worden, is op deze wijze te selecteren. Let er vooral op dat de hoekpunten zich buiten de symbolen bevinden. Als u de aanwijzer op een symbool plaatst, wordt alleen dat symbool geselecteerd.

Afbeelding 2-45
Een groep symbolen selecteren

U kunt nu de hele groep tegelijk ergens heen slepen.

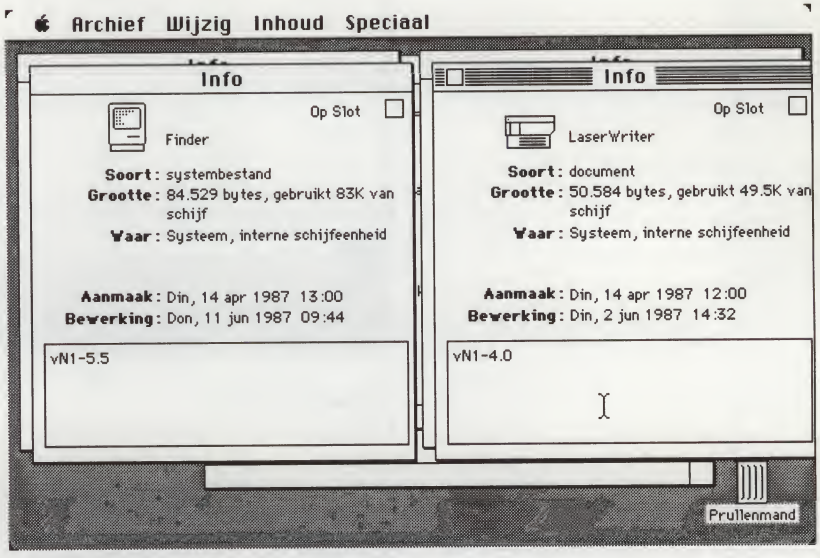
5. **Plaats de aanwijzer op een van de symbolen in de groep en sleep de hele groep naar een ander deel van het venster.**

 Let er nu op dat de aanwijzer òp een van de symbolen staat en niet ernaast (het doet er niet toe welk symbool). De symbolen behouden hun onderlinge positie en verplaatsen zich groepsgewijs. Ze blijven geselecteerd tot u op een willekeurige plaats buiten die symbolen klikt.

U kunt ook een opdracht kiezen die voor de hele groep symbolen geldt. Zo kunt u informatie over een hele groep documenten opvragen.

6. Kies 'Extra info' uit het Archief-menu.

Er verschijnt voor elk geselecteerd symbool een **informatievenster**. Elk nieuw venster dat op het bureaublad verschijnt, overlapt het vorige.

Afbeelding 2-46
Overlappende Informatievensters

U kunt deze informatievensters net als andere vensters op uw bureaublad verplaatsen of actief maken, maar u kunt hun grootte niet veranderen en ze hebben geen schuifbalken.

Soms wordt door fabrikanten van software de versie van het programma aangegeven in het voor opmerkingen bestemde vakje in het venster 'Extra info'. Toepassingen en systeemprogramma's worden vaak verbeterd en bijgewerkt, en krijgen dan een nieuw nummer, zodat u altijd kunt zien welke versie u gebruikt. Het venster 'Extra info' verschijnt als u het symbool van de toepassing selecteert en vervolgens 'Extra info' kiest uit het Archief-menu.

7. Sluit elk venster afzonderlijk door 'Sluit' uit het Archief-menu te kiezen of door op het sluitvak te klikken.

Telkens wanneer u 'Sluit' kiest of op het sluitvak van een actief venster klikt, verdwijnt het actieve venster.

Er is nog een manier om meer dan één symbool tegelijk te selecteren. Het is heel goed mogelijk dat de symbolen die u wilt selecteren zodanig over het bureaublad verspreid zijn, dat er geen rechthoek omheen kan worden getrokken. In dat geval kunt u meer dan één symbool selecteren met behulp van de **Shift-toets**.

Indien er nog symbolen geselecteerd zijn, moet u eerst op een plaats buiten die symbolen klikken voordat u een nieuw symbool selecteert.

8. Selecteer een symbool door erop te klikken.

9. Houd de Shift-toets op het toetsenbord ingedrukt, en klik op een tweede symbool.

Dit tweede symbool mag elk ander symbool in hetzelfde venster zijn. Het is zelfs mogelijk met de schuifbalk naar een ander deel van het venster te schuiven, en daar bovenstaande techniek toe te passen.

U kunt dit in principe eindeloos herhalen, als u maar telkens de Shift-toets ingedrukt houdt.

Met elke handeling die u nu verricht, beïnvloedt u alle geselecteerde symbolen. U kunt dus voor de hele groep symbolen een opdracht kiezen, of u kunt de hele groep ergens heen slepen.

De inhoud op verschillende manieren bekijken

Met het Inhoud-menu van de Finder kunt u uw documenten op verschillende manieren gerangschikt bekijken.

1. Kies 'Op naam' uit het Inhoud-menu.

De namen van de documenten die zich in het actieve venster bevinden worden nu in alfabetische volgorde getoond. U kunt de inhoud ook in chronologische volgorde bekijken, of gerangschikt naar grootte of soort. Bovendien kunnen de documenten in het inhoudsopgave-venster ook met kleine symbolen worden weergegeven, waardoor u meer ruimte in dit venster krijgt.

2. Kies 'Met Symbolen' uit het Inhoud-menu.

De voorwerpen in het venster zijn op dezelfde manier gerangschikt als toen u het systeem voor het eerst opstartte.

LeesMij documenten lezen

Eerder in dit hoofdstuk hebt u met behulp van LeerTekst geleerd om een toepassing op te starten en documenten aan te maken, te wijzigen en op te slaan. Maar er is nog een reden waarom LeerTekst is opgenomen op de *Systeemschijf*. U kunt met dit programma namelijk **LeesMij-bestanden** lezen zonder dat u een volledig tekstverwerkingsprogramma hoeft te gebruiken.

Met behulp van LeerTekst kunnen Apple en andere computerfabrikanten nieuwe toepassingen, apparatuur, of herziene versies van systeemprogramma's voorzien van LeesMij-documenten, zodat de informatie die u krijgt zo recent mogelijk is. (Het kost heel wat minder tijd om een tekstdocument op een schijf te zetten dan om een bijlage in een boek op te nemen.) Bovendien is bij sommige toepassingen en bureau-accessoires geen heel boek nodig om uit te leggen hoe ze werken: een niet-gecodeerd tekstbestand geeft dan voldoende informatie.

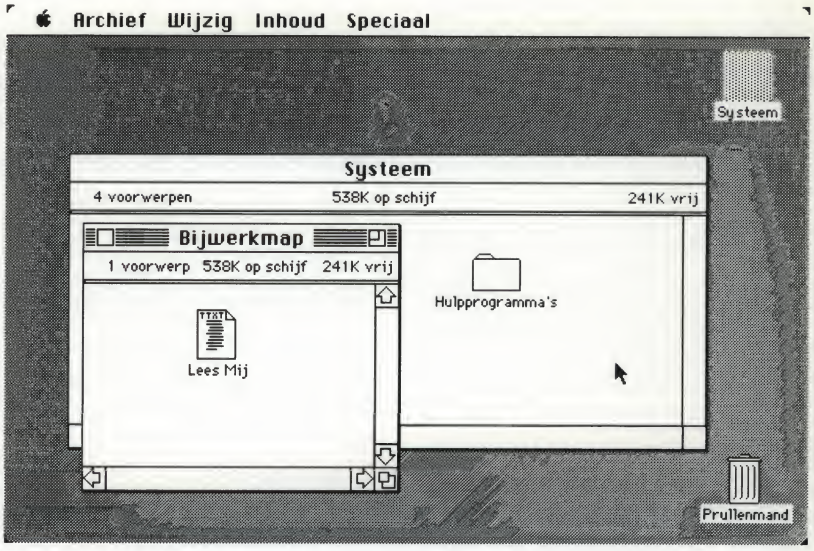
Als u een schijf met een nieuwe toepassing of met nieuwe systeemprogramma's hebt aangeschaft en u ziet daarop een document met de naam 'LeesMij' (of 'Read Me'), dan kunt u met behulp van LeerTekst dat document openen. U kunt het document op het scherm lezen, of als u een printer op de Macintosh II hebt aangesloten, kunt u het document afdrukken en op papier lezen.

U gaat nu met behulp van LeerTekst een niet-gecodeerd tekstbestand lezen dat zich op de *Systeemschijf* bevindt.

1. **Sluit het Systeemschijf-venster, als u dit nog niet had gedaan.**

2. **Open de Bijwerkmap.**

 In het venster dat verschijnt, ziet u een document met de naam *'LeesMij'*.

Afbeelding 2-47
Het symbool van een LeesMij-document

3. Open het document 'LeesMij'.

Dit LeesMij-document geeft u belangrijke informatie omtrent het bijwerken van uw opstartschijven. U kunt het nu lezen, of later, als u deze oefenstof heeft doorgewerkt.

Als op uw computer een printer is aangesloten, kunt u het document afdrukken. (Wacht hiermee totdat u dit hoofdstuk hebt doorgewerkt. Raadpleeg voor aanwijzingen het gedeelte "Afdrukken" in hoofdstuk 3.)

4. Sluit het document 'LeesMij'.

5. Kies 'Stop' uit het Archief-menu.

6. Sluit de Bijwerkmap, zodat u terugkeert naar het Systeemschijf-venster.

Bureau-accessoires gebruiken

De **bureau-accessoires**, zoals de Wekker en de Calculator, kunt u op elk gewenst moment op uw scherm halen, ongeacht welk programma u gebruikt en zelfs als u geen programma gebruikt.

De bureau-accessoires bevinden zich in het Apple-menu, helemaal links in de menubalk.

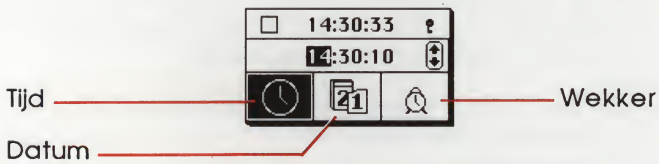
1. Kies 'Wekker' uit het Applemenu.

Afbeelding 2-48
De wekker

2. Klik op de 'hendel' rechts van de tijdsaanduiding.

Het venster van de Wekker wordt uitgebreid met twee vakken. Datgene wat in het onderste vak is gemarkeerd—tijd, datum, of wekker—kunt u in het middelste vak instellen.

Afbeelding 2-49
De wekker instellen

Klik op het symbool van de functie die u wilt instellen, en klik vervolgens op het getal dat u wilt wijzigen. Wilt u dit getal verhogen, klik dan op het omhoog wijzende pijltje. Wilt u het verlagen, klik dan op het omlaag wijzende pijltje. Klikt u hierna ergens op het bovenste vak, dan wordt de instelprocedure beëindigd.

Om alleen de tijdsaanduiding weer in beeld te krijgen, klikt u nogmaals op de hendel. Als u klaar bent, klikt u in het sluitvak.

Zie 'Het gebruik van Bureau-accessoires in hoofdstuk 3 en 'Bureau-accessoires' in hoofdstuk 4 voor beschrijvingen van de andere accessoires in het Apple-menu.

Voor u verdergaat

U bent bijna klaar met de oefenstof. Sleep voor u verdergaat het LeerTekst-symbool van de map die u hebt aangemaakt naar het venster van de Systeemschijf, zodat u het weer gemakkelijk kunt terugvinden. Als iemand anders na u aan de slag gaat met de *Systeemschijf* en de oefenstof, is het handig als u de LeerTekst-map naar de Prullenmand sleept. *Haal voordat u dat doet echter eerst het LeerTekst-programma uit de map!*

Opstartschijven bijwerken

Soms kan het nodig zijn dat u uw andere opstartschijven bijwerkt met de system bestanden op de *Systeemschijf.* zodat u ze op uw Macintosh II kunt gebruiken. Een aantal opstartschijven van programma's kunnen eerdere versies van Macintosh systeem-programmatuur (de bestanden in de Systeemmap) hebben. Het is mogelijk dat deze niet op uw Macintosh II werken voordat u ze bijgewerkt heeft. Om uw opstartschijven bij te werken, gebruikt u de **Installer**; dit is een hulpprogramma in de Hulpprogramma's-map op de *Systeemschijf.* Om erachter te komen of uw opstartschijven bijgewerkt moeten worden kunt u de versienummers van de bestanden Finder en System controleren.

Controleer eerst het versienummer van de Finder.

1. **Kies 'Stop' uit het Speciaal-menu.**

 De schijf wordt uit de schijfeenheid verwijderd.

2. **Plaats de opstartschijf van de toepassing in de schijfeenheid en klik op 'Herstarten' in het informatievenster.**

3. **Kies 'Over de Finder' uit het Apple-menu.**

 Op het scherm verschijnt een informatievenster met daarin het versienummer van de Finder op de betreffende schijf. (Hoe lager het nummer, des te ouder is de versie.) De Finder moet minstens versienummer 5.4 hebben.

Controleer nu het Systeembestand.

4. **Sluit het informatievenster door erin te klikken.**

5. **Open het symbool van de toepassingsschijf, als u dat nog niet had gedaan.**

6. **Open de Systeemmap.**

7. **Selecteer het Systeem-symbool en kies 'Extra info' uit het Archief-menu.**

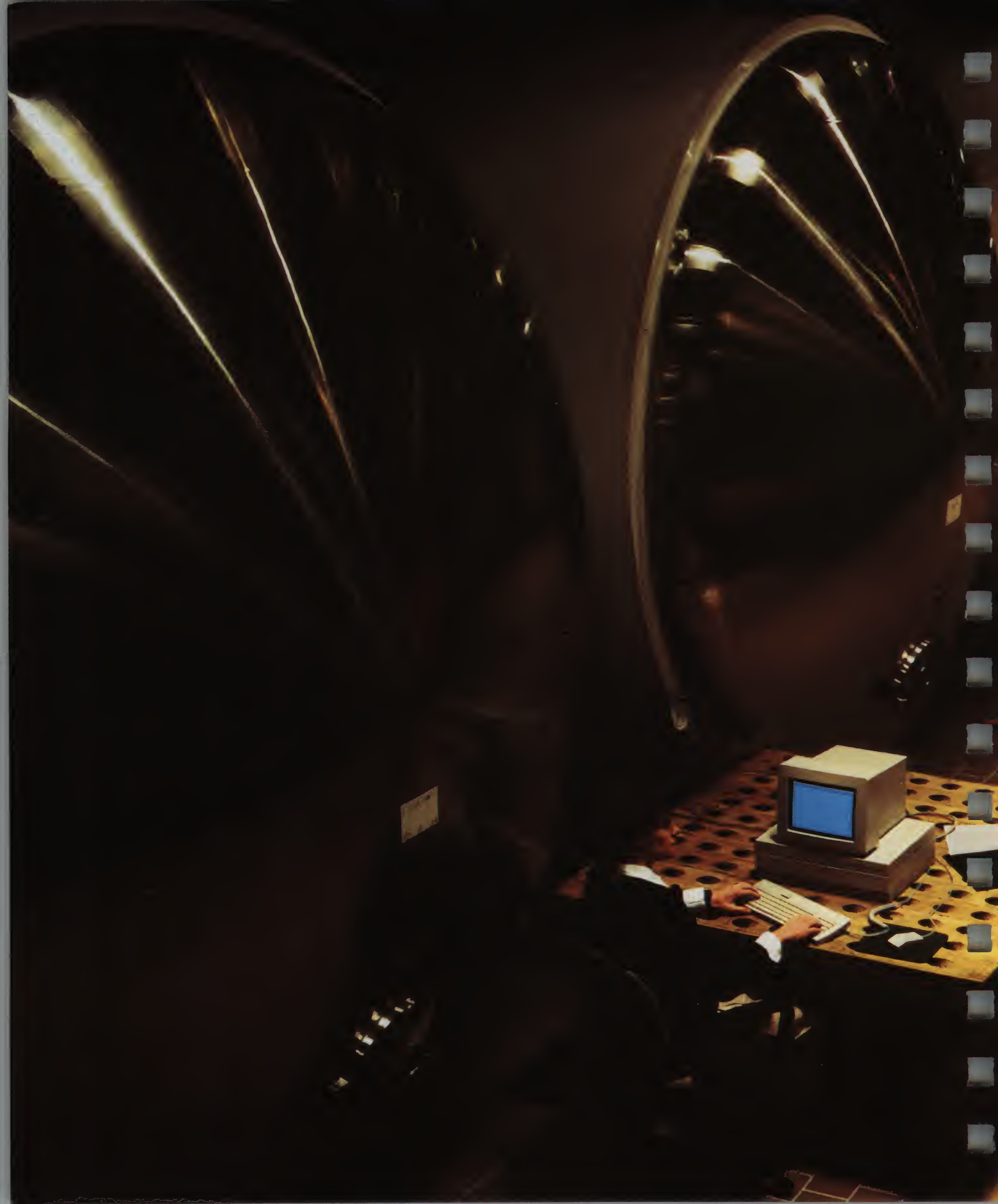
 Bij de meeste programmaschijven staat het versienummer van het Systeembestand in het voor opmerkingen bestemde vakje in het informatievenster. Als u het versienummer niet ziet, raadpleegt u de handleiding bij het betreffende programma. Het Systeembestand moet minstens versienummer 4.0 hebben.

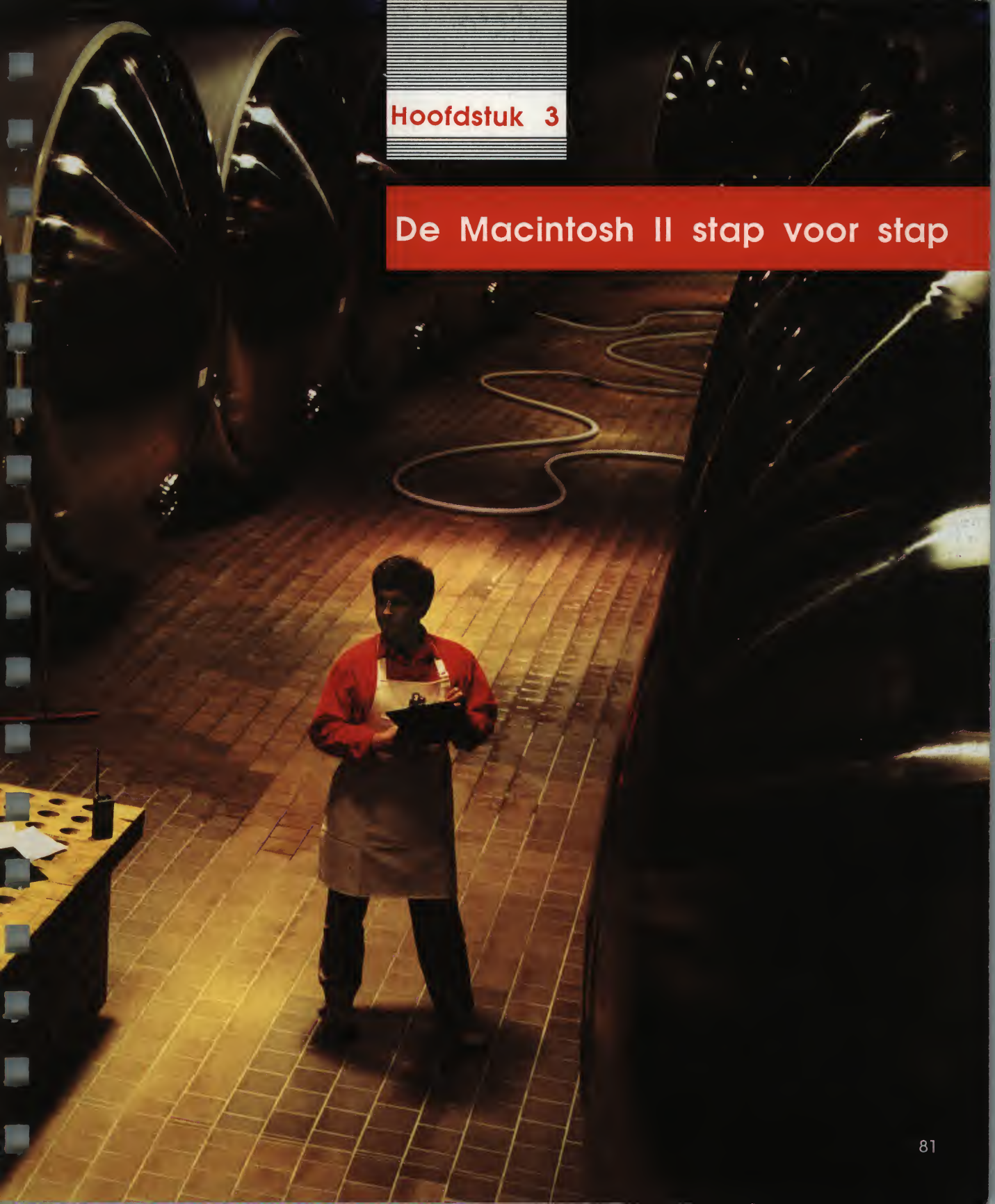
Als de programmaschijf oudere versies van de Finder en het Systeembestand bevatten, vindt u in het gedeelte "Het gebruik van de Installer" in hoofdstuk 3 stap-voor-stap instructies voor het bijwerken van de schijf.

Belangrijk Als u de opstartschijf van een programma bijwerkt, kunt u de schijf op de meeste eerdere uitvoeringen van de Macintosh gebruiken (de uitzondering is de Macintosh 128K). Als u de opstartschijf van een programma op een Macintosh II *en* op een eerdere uitvoering van de Macintosh computer, werk dan de schijven niet bij totdat u 'Opstartschijven' in hoofdstuk 4 gelezen hebt (vergewis u ervan dat sommige programma's niet werken op de nieuwe systeemprogrammatuur).

Met uw eigen werk beginnen

U wilt waarschijnlijk wel met uw Macintosh II aan de slag. Maar als uw systeem is uitgerust met een vaste schijf, moet u deze eerst initialiseren en opstarten. Hoe u dit doet, leest u in Bijlage A, "Werken met vaste schijven". Als u meer over de Macintosh II wilt weten voordat u een programma start, leest u dan hoofdstuk 4, "Macintosh II Wegwijzer". Gebruik de Installer om elke opstartschijf bij te werken, en lees dan de handleidingen van de programma's die u wilt gaan gebruiken. Hebt u behoefte aan een geheugensteuntje of nadere informatie over het gebruik van de Finder bij het ordenen van uw werk, raadpleeg dan hoofdstuk 3 "De Macintosh II stap voor stap". Veel plezier!

Hoofdstuk 3

De Macintosh II stap voor stap

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de basistechnieken die u bij het werken met uw Apple Macintosh II steeds weer nodig zult hebben, van klikken en slepen tot het gebruik van bureau-accessoires in het Apple-menu. Ook wordt besproken wat u moet doen als u de Finder wilt gebruiken voor het beheren van uw documenten en schijven. Zo leert u hoe u een document naar een andere schijf kunt verplaatsen, hoe u een document of een hele schijf kunt kopiëren, en hoe u documenten kunt weggooien.

Hoe u dit hoofdstuk gebruikt

Dit hoofdstuk hoeft niet in een bepaalde volgorde gelezen te worden; elk onderwerp staat op zichzelf. Als u wilt weten hoe u een bepaalde handeling uitvoert (het gebruik van de muis, het afdrukken of kopiëren van een document of een map herbenoemen, bijvoorbeeld), raadpleegt u het betreffende gedeelte, waar u een korte, algemene beschrijving en stap-voor-stap instructies vindt. Lees de kolom waarin de betreffende handeling wordt beschreven en voer de instructies een voor een uit. De wat ingewikkelder handelingen zijn ingedeeld in een aantal genummerde stappen. In elke kolom wordt uitgelegd hoe de betreffende stap moet worden uitgevoerd.

Belangrijk In dit hoofdstuk wordt zo beknopt mogelijk verteld hoe u bepaalde handelingen met de Macintosh uitvoert. Afhankelijk van uw ervaring met computers kan het zijn dat u een meer gedetailleerde uitleg nodig hebt. Bijna alle onderwerpen die in dit hoofdstuk aan de orde komen, worden uitvoeriger besproken in hoofdstuk 4 "Macintosh II wegwijzer". Raadpleeg hoofdstuk 4 als u wilt zien hoe de zaken die in dit hoofdstuk zijn behandeld, in het grotere geheel passen.

Hoofdonderwerp

Algemene beschrijving

Stap-voor-stap instructies

Subonderwerp

Het gebruik van het Regelpaneel

Met behulp van het **Regelpaneel** kunt u een aantal instellingen van de Macintosh II aan uw persoonlijke voorkeur aanpassen. Wanneer u het Regelpaneel oproept, verschijnt er een venster met symbolen voor de diverse onderdelen van uw Macintosh II systeem. Als u een van die symbolen selecteert, verschijnt er een vak met instellingen waaruit u kunt kiezen.

Zorg ervoor dat op iedere opstartschijf de meest recente versie van het Regelpaneel staat. Raadpleeg zo nodig "Het gebruik van de Installer" in dit hoofdstuk.

In het onderdeel "Regelpaneel" van het gedeelte "Bureau-accessoires" in hoofdstuk 4 vindt u nadere informatie over het Regelpaneel.

Het schermpatroon instellen

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.

 U ziet twee verschillende overzichten van het scherm: een vergroting en een voorbeeld van een patrooon.
2. Verander het patroon zoals u dat wenst.

 □ Klik op stippen in het uitvergrote patroon om ze te veranderen, of sleep door een groep stippen om deze allemaal te veranderen.

 □ Klik op de witte 'menubalk' van het voorbeeldoverzicht om een voorbeeld van een patroon op uw scherm te halen. Klik op de rechterkant van de balk voor het volgende patroon, en op de linkerkant voor het vorige.

 □ Maak de instellingen van kracht door onder de witte balk op het scherm te klikken.

 □ Als u een kleurenmonitor heeft, kunt u de kleur van de stippen veranderen door ze te selecteren en op één van de acht kleuren in de kleurenbalk te klikken. U kunt andere kleuren kiezen door op een kleur te dubbelklikken; er verschijnt dan een kleurenpalet.

Het knippertempo van het invoegpunt instellen

Als u de aanwijzer op een bepaalde positie plaatst om tekst in te voegen, wordt dit invoegpunt knipperend weergegeven, zodat het beter zichtbaar is. U kunt het knippertempo van het invoegpunt aan uw eigen voorkeur aanpassen.

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.

 Gebruik zonodig de schuifbalk om het symbool 'Algemeen' zichtbaar te maken.
2. Klik op op een van de vakjes om het knippertempo in te stellen.

Het knippertempo van het menu instellen

Als u opties in een menu kiest, knipperen deze opties een aantal malen, alvorens te worden uitgevoerd. U kunt zelf bepalen hoe vaak de opties in een menu knipperen.

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Klik op een van de vakjes om het aantal malen in te stellen.

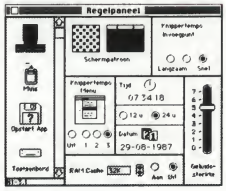
 Als u niet wilt dat menufuncties knipperen, klikt u op 'Uit'.

De tijd instellen

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Selecteer de gewenste weergave door op '12 uur' of op '24 uur' te klikken.
3. Klik op het getal dat u wilt veranderen, en klik vervolgens op de schuifpijlen om het geselecteerde getal te verhogen of te verlagen.

De datum instellen

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Klik op het getal dat u wilt veranderen, en klik vervolgens op de schuifpijlen om het geselecteerde getal te verhogen of te verlagen.

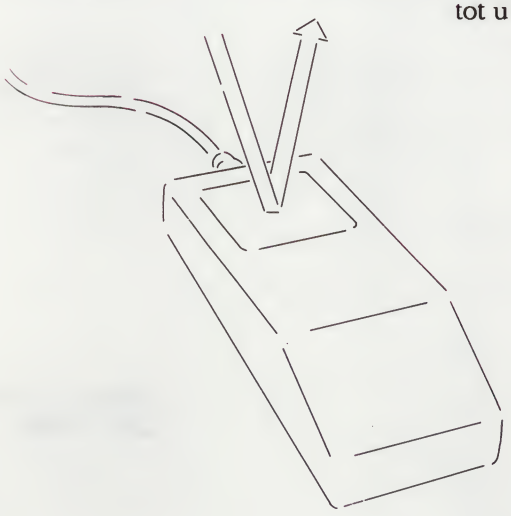
Overzicht van de muistechnieken

Met de volgende vijf muistechnieken kunt u alle mogelijke handelingen met de Macintosh II verrichten (afgezien van het typen van tekst en getallen):

- ☐ *klikken*, om te selecteren en actief te maken
- ☐ *indrukken*, om een handeling te laten voortduren
- ☐ *slepen*, om te selecteren of te verplaatsen
- ☐ *dubbel klikken*, om toepassingen, documenten en mappen snel te openen
- ☐ *klikken met Hoofdlettertoets*, om een selectie uit te breiden of in te krimpen (of om het te deselecteren)

Klikken

1. Plaats de aanwijzer op datgene wat u wilt selecteren of wat u actief wilt maken.
2. Druk op de muisknop en laat deze meteen weer los.

Drukken

1. Plaats de aanwijzer op de titel van een menu, een schuifpijl, of een andere plek waar u een handeling wilt uitvoeren.
2. Druk op de muisknop en houd deze ingedrukt zonder de muis te bewegen.

 De handeling gaat door zolang u de muisknop ingedrukt houdt. Staat de aanwijzer op een schuifpijl, dan blijft het schuiven doorgaan tot u de muisknop loslaat. Staat de aanwijzer op de titel van een menu dan blijft het hele menu zichtbaar tot u de knop loslaat.

Slepen

1. Plaats de aanwijzer ergens op.
2. Druk op de muisknop en houd deze ingedrukt terwijl u de muis verschuift.
3. Laat de muisknop weer los.

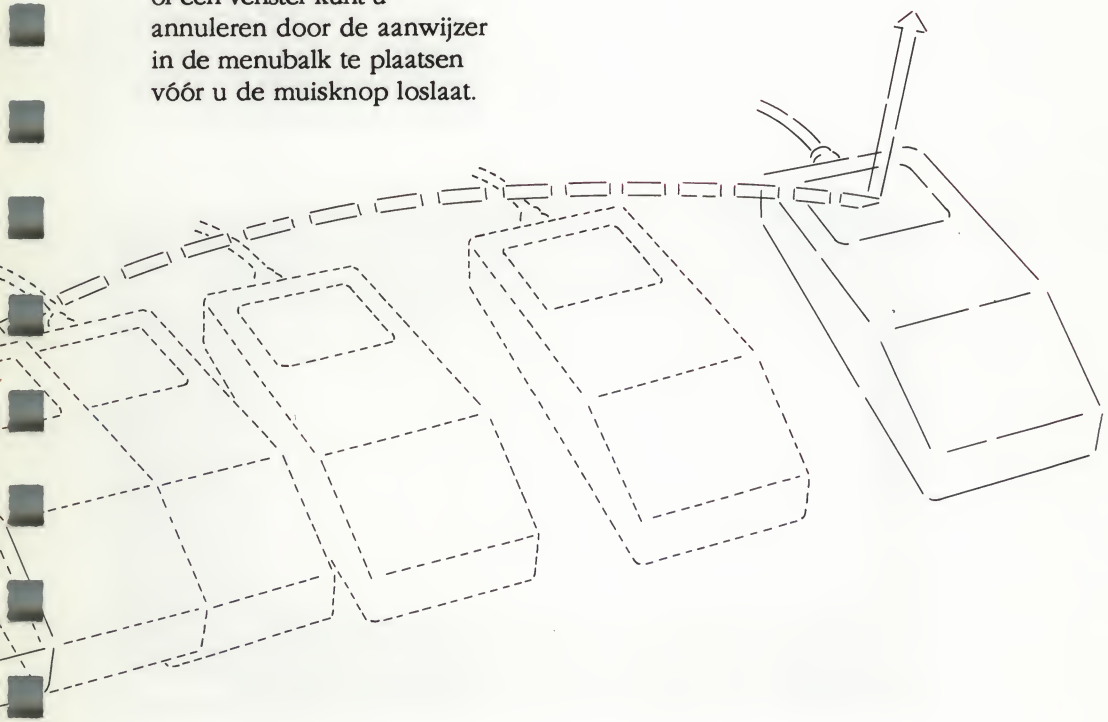
U kunt de handeling meestal ongedaan maken door tijdens het slepen de aanwijzer weer naar de uitgangspositie terug te verplaatsen. Slepen in een menu kunt u ongedaan maken door de aanwijzer van het menu af te halen. De verplaatsing van een symbool of een venster kunt u annuleren door de aanwijzer in de menubalk te plaatsen vóór u de muisknop loslaat.

Dubbel klikken

1. Plaats de aanwijzer ergens op.
2. Druk snel achter elkaar tweemaal op de muisknop.
3. Laat de muisknop weer los.

Klikken met de Shift-toets

1. Selecteer iets door erop te klikken of door te slepen.
2. Houd de Shift-toets ingedrukt en ga door met selecteren (of met het inkrimpen van de selectie) door klikken of slepen.

Werken met vensters

Een venster vormt de omlijsting voor informatie op het scherm. Die informatie kan bestaan uit een inhoudsopgave van een schijf of een map, een bureau-accessoire, of een door uzelf met een programma aangemaakt document.

Een venster heeft altijd een titelbalk en kan afhankelijk van zijn functie bovendien voorzien zijn van:

- schuifbalken
- een sluitvak
- een maatvak
- een zoomvak

Uitgebreide informatie over de eigenschappen van de vensters bij een programma vindt u in de desbetreffende handleiding.

Een venster actief maken

1. Zoek een inactief venster (met geen horizontale strepen in de titelbalk.
2. Klik op een willekeurige plaats in het venster.

Door het actief maken van een venster komt dat venster naar de voorgrond. Hierdoor kunnen andere vensters overlapt of geheel bedekt worden. Wilt u bedekte vensters zichtbaar maken, dan kunt u het actieve venster verplaatsen of kleiner maken.

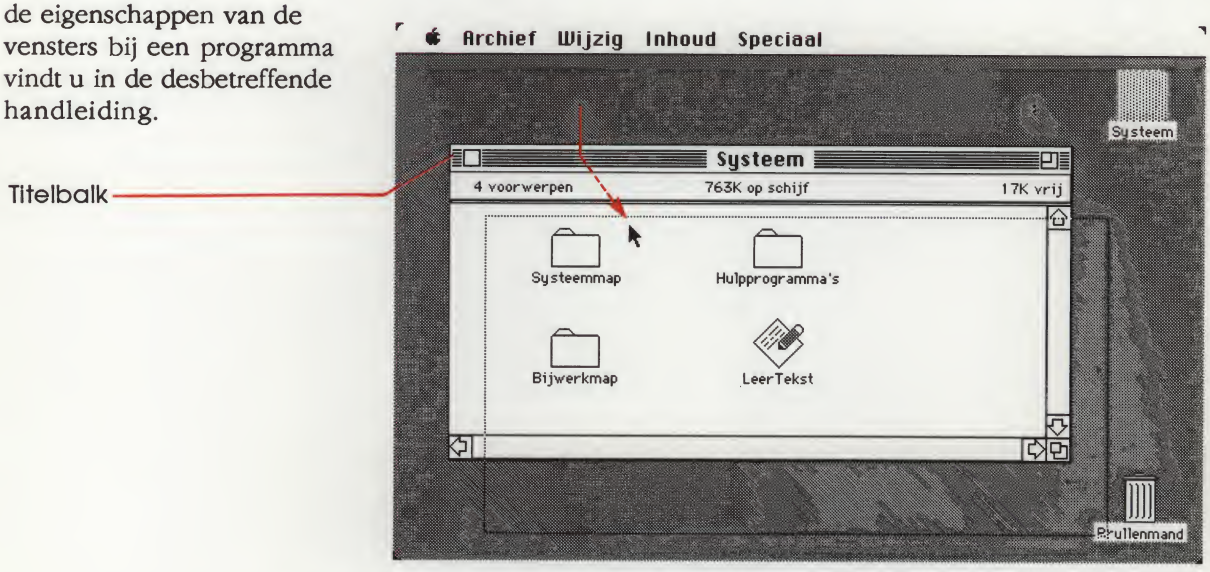
Een venster verplaatsen

1. Plaats de aanwijzer ergens in de titelbalk, alleen niet in het sluitvak of in het zoomvak (als dat er is).
2. Sleep het venster naar een nieuwe positie.

Als het venster niet actief was, wordt het dat nu.

U kunt de verplaatsing ongedaan maken door de aanwijzer naar de menubalk te slepen. Een venster kan niet van het bureau af gesleept worden.

Om een venster te verplaatsen zonder het actief te maken, houdt u tijdens het slepen de Functie-toets ingedrukt.

Een venster sluiten

1. Klik op een willekeurige plaats in het venster om het actief te maken.
2. Kies 'Sluit' uit het Archief-menu, of klik op het sluitvak aan de linkerkant van de titelbalk.

 Sommige vensters hebben geen sluitvak. Als dit het geval is, kunt u ze gewoonlijk sluiten dor erin te klikken. Als een prgramma geen sluitvak heeft of geen functie 'Sluit' kent, lees dan de betreffende handleiding om te kijken hoe de vensters hiervan sluiten.

Een venster vergroten

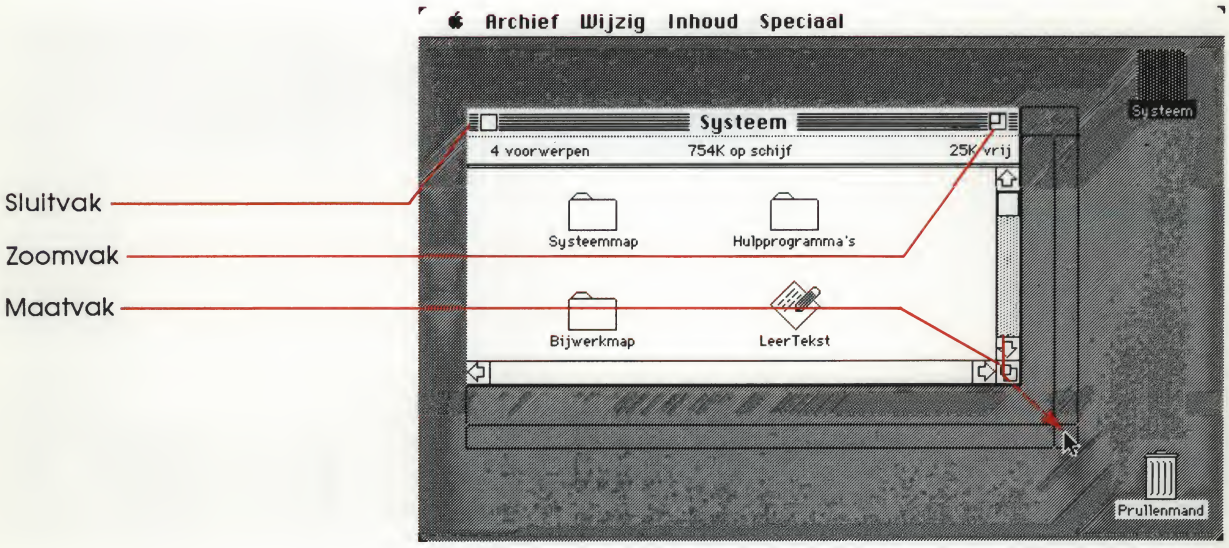
1. Bij vensters met een zoomvak in de rechter bovenhoek kunt u in dit vak klikken om het venster groter te maken.
2. Als u vervolgens nogmaals in het zoomvak klikt, krimpt het venster weer tot zijn oorspronkelijke afmeting.

 Niet alle vensters hebben een zoomvak.

De afmetingen van een venster veranderen

1. Klik in het venster om het actief te maken.
2. Maak zo nodig het maatvak in de rechter benedenhoek zichtbaar door het venster te verplaatsen.
3. Sleep het maatvak in de gewenste richting.

 Horizontaal slepen verandert de breedte, verticaal slepen de hoogte van het venster. Diagonaal slepen verandert beide afmetingen tegelijk. Het venster krijgt zijn nieuwe afmetingen pas op het moment dat u de muisknop loslaat.

Schuiven

Met behulp van de schuifbalken kunt u andere delen van een inhoudsopgave of een document op uw scherm halen.

Regel voor regel

1. Klik op het pijltje dat de gewenste schuifrichting aangeeft.
2. Klik op de pijl die in de richting wijst waarvan u meer wilt zien.

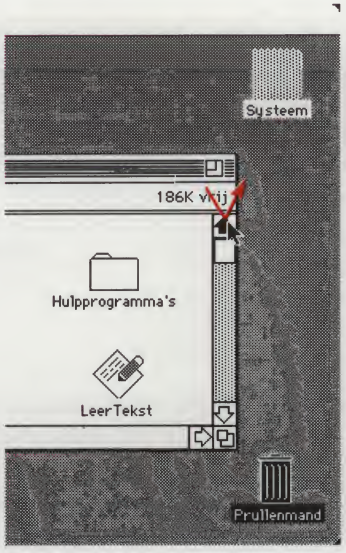
 Houdt u de muisknop ingedrukt met de aanwijzer op een schuifpijl, dan wordt de tekst regel voor regel verschoven tot u de knop loslaat.

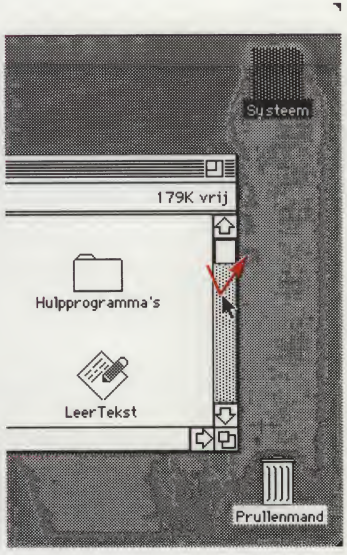
Venster voor venster

1. Let op de positie van het kleine witte vakje in de grijze schuifbalk.

 Als het schuifvak helemaal boven- of onderaan de schuifbalk staat, kunt u maar in één richting schuiven. Als er een grijs gedeelte boven en onder het schuifvakje is, kunt u in beide richtingen schuiven.
2. Klik op het grijze gedeelte van de schuifbalk.

 Houdt u de muisknop ingedrukt met de aanwijzer op dit grijze gedeelte, dan wordt de tekst venster voor venster verschoven tot u de knop loslaat.

Snel schuiven naar een ander deel van een document of een inhoudsopgave

1. Stel vast welk deel u van een document of een inhoudsopgave wilt zien.

 De schuifbalk stelt de lengte van het document of de inhoudsopgave voor.

2. Sleep het schuifvak naar een plek in de schuifbalk die ongeveer die positie aangeeft.

Als u bijvoorbeeld naar het midden van uw document wilt schuiven, sleept u het schuifvak naar het midden van de schuifbalk.

Bij sommige toepassingen worden de paginanummers in de schuifbalk weergegeven.

Symbolen selecteren

In de Finder kunt u symbolen selecteren door klikken of slepen.

Hoe u informatie in een bepaald programma kunt selecteren, leest u in de bijbehorende handleiding. Voor meer informatie over het selecteren en wijzigen van symboolnamen kunt u terecht bij de gedeelten "Tekst wijzigen" en "Opnieuw benoemen" in dit hoofdstuk.

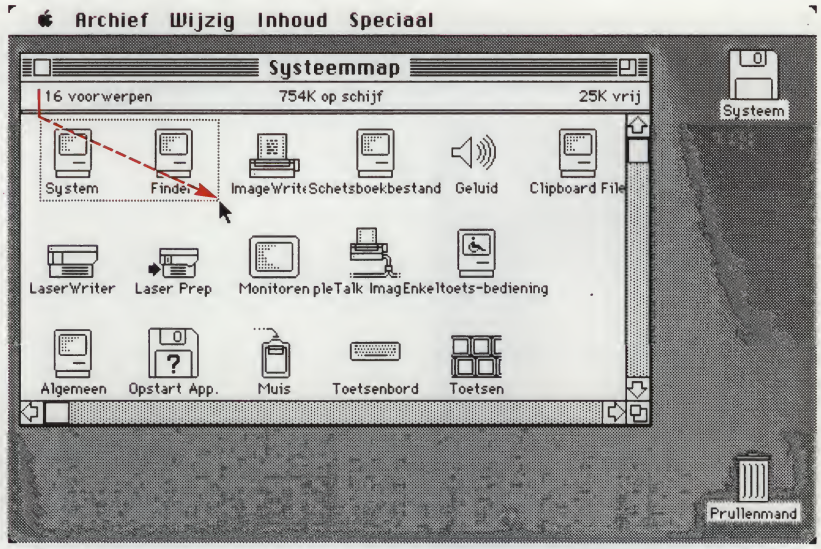
Eén symbool

- Klik op het symbool of op de naam van het symbool.

Meer dan één symbool

Als de symbolen bij elkaar staan, gaat u als volgt te werk:

1. Plaats de aanwijzer op een van de hoekpunten van een denkbeeldige rechthoek die het groepje symbolen omsluit.
2. Sleep diagonaal naar de tegenoverliggende hoek.

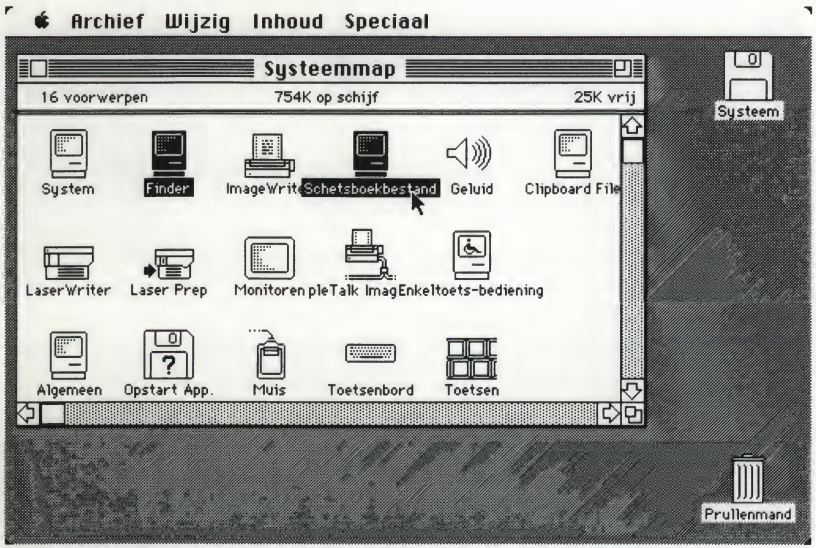
Als de symbolen niet gegroepeerd zijn:

1. Selecteer een symbool door erop te klikken.
2. Houd de Shift-toets ingedrukt en ga door met het selecteren van symbolen door klikken of slepen.

 Als u de Shift-toets ingedrukt houdt en op een geselecteerd symbool klikt, maakt u de selectie ongedaan.

U kunt op deze wijze in plaats van symbolen ook verschillende namen in een inhoudsopgave selecteren.

U kunt alleen meer dan één symbool selecteren als alle symbolen zich in hetzelfde venster of op uw bureaublad bevinden.

Tekst wijzigen

In de Finder kunt u de volgende dingen invoeren en wijzigen:

- de namen van schijven, documenten, mappen en programma's
- tekst in bureau-accessoires zoals het Schetsboek en het Notitieblok
- tekst in het voor opmerkingen bestemde vak van een informatievenster (dat u opent door 'Extra Info' uit het Archief-menu te kiezen).

Raadpleeg voor nadere informatie over het invoeren en wijzigen van tekst in een bepaald programma de bijbehorende handleiding.

Tekst invoegen

1. Klik op het te selecteren invoegpunt.

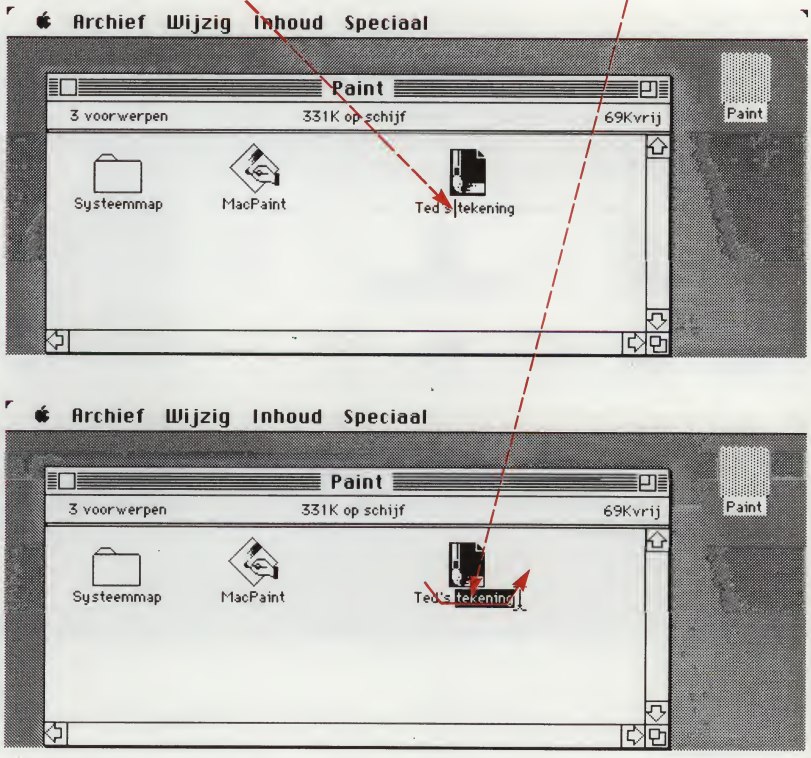
 U kunt het invoegpunt ook verplaatsen met behulp van de pijltoetsen.

2. Typ de tekst die u op dat punt wilt invoegen.

 Als er nog geen tekst staat, is het invoegpunt soms al geselecteerd (dit kan bijvoorbeeld in informatievensters voorkomen).

Tekst selecteren

1. Sleep over de tekst (diagonaal bij meerdere regels) naar het eind van de te selecteren tekst.
2. Klik dubbel op een woord om het snel te selecteren.

Tekst verplaatsen

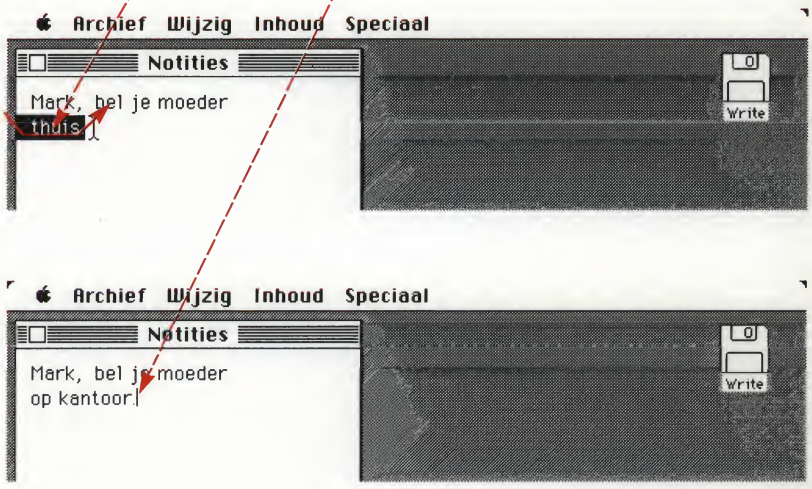
1. Selecteer de te verplaatsen tekst door erover te slepen.
2. Kies 'Knip' uit het Wijzig-menu.
3. Klik op het te selecteren invoegpunt.
4. Kies 'Plak' uit het Wijzig-menu.

Tekst kopiëren

1. Selecteer de te kopiëren tekst door erover te slepen.
2. Kies 'Kopieer' uit het Wijzig-menu.
3. Klik op de plek waar de tekst moet komen.
4. Kies 'Plak' uit het Wijzig-menu.

Tekst vervangen

1. Selecteer de te vervangen tekst door erover te slepen.
2. Typ de plaatsvervangende tekst, of kies 'Plak' uit het Wijzig-menu als dat de tekst is die u als laatste hebt geknipt of gekopieerd.

Tekst verwijderen

1. Selecteer de te verwijderen tekst door erover te slepen.
2. Druk op de Correctie- of Delete-toets of kies 'Knip' of 'Wis' uit het Wijzig-menu.

 Als u niet van plan bent de tekst te verplaatsen, maar deze gewoon wilt verwijderen, kunt u dat het snelst doen door op de Delete-toets te drukken.

 Het gebruik van deze toets heeft geen invloed op de inhoud van het klembord.

Bureau-accessoires gebruiken

Bureau-accessoires zijn 'mini-programma's' die u zowel vanuit de Finder als vanuit een programma kunt oproepen. Met de bureau-accessoires kunt u bijvoorbeeld eenvoudige rekensommen uitvoeren als u met een tekstverwerkingsprogramma in een document aan het werk bent, of u kunt uw computer vertellen welke printer gebruikt moet worden, en er zelfs een schetsboek op na houden waarin u uw favoriete afbeeldingen of vaak gebruikte teksten kunt bewaren.

Sommige bureau-accessoires - zoals de Wekker, de Calculator, de Kiezer, het Regelpaneel, het Toetsenbord, het Schetsboek en Zoek Bestand - worden automatisch geïnstalleerd op uw programmaschijven wanneer u deze bijwerkt met behulp van de systeembestanden op de *Systeemschijf*. Ook kunt u met behulp van L/A Transport het aantal bureau-accessoires op uw opstartschijf vergroten of verkleinen. De bureau-accessoires op een opstartschijf kunnen worden opgeroepen via het Apple-menu, als de schijf ook als opstartschijf is gebruikt. Op de *Hulpprogrammatuur-schijf* bevindt zich een bestand met de bureau-accessoires Notitieblok en Puzzel. Deze bureau-accessoires kunt u desgewenst kopiëren naar andere opstartschijven. Bovendien kunt u schijven met andere bureau-accessoires kopen, die u aan uw opstartschijven kunt toevoegen.

In het nu volgende gedeelte komt het gebruik van de Kiezer, het Regelpaneel, Zoek Bestand en het Schetsboek aan de orde. In het gedeelte "Bureau-accessoires" in hoofdstuk 4 vindt u nadere informatie over bureau-accessoires.

Het gebruik van de Kiezer

Met '**Kiezer**' uit het Apple-menu kunt u uw computer aansluiten op of loskoppelen van een AppleTalk netwerk, kiezen tussen randapparaten die zijn aangesloten op de printer- of de modem-poort, of tussen apparaten die deel uitmaken van een AppleTalk netwerk. (Raadpleeg voor meer informatie "AppleTalk Personal Netwerk" in hoofdstuk 5.)

In het venster van de Kiezer ziet u symbolen voor de apparaten waarvoor de huidige schijf voorzieningen bevat. Raadpleeg "Het gebruik van de Installer" in dit hoofdstuk voor informatie over de Installer, een programma waarmee u Kiezer kunt installeren. 'Kiezer' wordt dan opgenomen in het Apple-menu, en de systeembestanden op uw opstartschijf worden vervangen door de meest recente versies.

Gebruikt u de Kiezer vanuit een programma, kies dan 'Pagina-indeling' en maak de gewenste instellingen van kracht voordat u 'Print' kiest.

AppleTalk aansluiten of loskoppelen

1. Klik op 'Actief' als u ook daadwerkelijk op AppleTalk bent aangesloten.
2. Klik op 'Inactief' als dat niet het geval is.

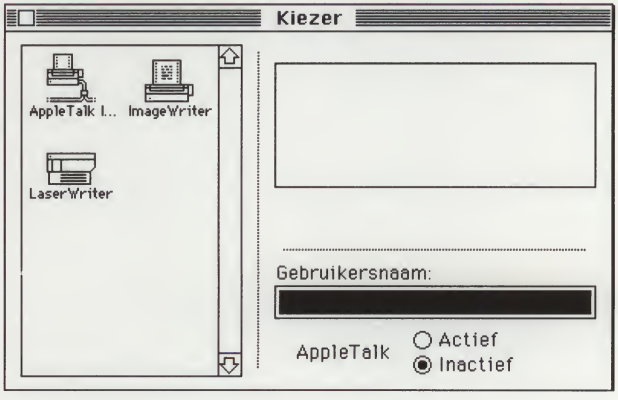
 De AppleTalk instelling in de Kiezer moet altijd met de werkelijkheid overeenstemmen. U moet AppleTalk dus eerst daadwerkelijk aan- of afsluiten, en vervolgens de instelling in de Kiezer dienovereenkomstig veranderen.
3. Typ uw naam in het tekstvak, zodat andere gebruikers van het netwerk kunnen zien wie op een bepaald ogenblik gebruik maakt van een gemeenschappelijk apparaat.

Een printer kiezen die direct op een poort is aangesloten

1. Klik op het symbool van de soort printer die u wilt gebruiken.

 Als u op het symbool klikt verschijnt er een informatievenster met de symbolen van de printerpoort en de modempoort.
2. Klik op het symbool van de poort waarop uw printer is aangesloten.

 De poorten aan de achterkant van uw computer zijn met symbolen gemarkeerd om aan te geven welke de printerpoort en welke de modempoort is.

Een apparaat van het AppleTalk netwerk kiezen

1. Klik op het symbool van het gewenste apparaat.

 Gebruik zo nodig voor het vinden van het juiste symbool de schuifbalk rechts van het vak met symbolen.

 Wanneer u op een symbool klikt, verschijnt er een vak met de namen van alle apparaten die op het netwerk zijn aangesloten.

2. Selecteer het gewenste apparaat door op de naam te klikken.

3. Typ uw naam in het tekstvak, zodat andere gebruikers van het netwerk kunnen zien wie gebruik maakt van het apparaat.

 Zie voor meer informatie over AppleTalk het gedeelte "AppleTalk Personal Network" in hoofdstuk 5.

Een apparaat kiezen in een andere AppleTalk zone

AppleTalk netwerken kunnen onderling worden verbonden tot een serie AppleTalk **zones**. Als uw netwerk is aangesloten op andere net-werken, en als u toegang hebt tot de andere zones, dan kunt u met de Kiezer in alle zones zoeken naar de apparaten die daarop zijn aangesloten.

1. Klik op het symbool van het soort apparaat dat u wilt gebruiken.

 Gebruik, indien nodig, de schuifbalk rechts van het vak.

 Wanneer u op een symbool klikt, verschijnen er nieuwe vakken op het scherm. In het vak 'Zones' ziet u een overzicht van de zones waartoe u toegang hebt. De gemarkeerde zone is de zone waarop u zelf bent aangesloten.

 In het vak 'Selecteer' worden de namen weergegeven van alle apparaten van het gekozen type, die op de gemarkeerde zone zijn aangesloten.

2. Selecteer de zones een voor een, totdat u het gezochte apparaat hebt gevonden.

3. Selecteer het gewenste apparaat door op de naam te klikken.

4. Typ uw naam in het tekstvak, zodat andere gebruikers van het netwerk kunnen zien wie op een bepaald ogenblik gebruik maakt van een gezamenlijk apparaat.

Het gebruik van het Regelpaneel

Met behulp van het **Regelpaneel** kunt u een aantal instellingen van de Macintosh II aan uw persoonlijke voorkeur aanpassen. Wanneer u het Regelpaneel oproept, verschijnt er een venster met symbolen voor de diverse onderdelen van uw Macintosh II systeem. Als u een van die symbolen selecteert, verschijnt er een vak met instellingen waaruit u kunt kiezen.

Zorg ervoor dat op iedere opstartschijf de meest recente versie van het Regelpaneel staat. Raadpleeg zo nodig "Het gebruik van de Installer" in dit hoofdstuk.

In het onderdeel "Regelpaneel" van het gedeelte "Bureau-accessoires" in hoofdstuk 4 vindt u nadere informatie over het Regelpaneel.

Het schermpatroon instellen

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.

 U ziet twee verschillende overzichten van het scherm: een vergroting en een voorbeeld van een patrooon.

2. Verander het patroon zoals u dat wenst.

 □ Klik op stippen in het uitvergrote patroon om ze te veranderen, of sleep door een groep stippen om deze allemaal te veranderen.

 □ Klik op de witte 'menubalk' van het voorbeeldoverzicht om een voorbeeld van een patroon op uw scherm te halen. Klik op de rechterkant van de balk voor het volgende patroon, en op de linkerkant voor het vorige.

 □ Maak de instellingen van kracht door onder de witte balk op het scherm te klikken.

 □ Als u een kleurenmonitor heeft, kunt u de kleur van de stippen veranderen door ze te selecteren en op één van de acht kleuren in de kleurenbalk te klikken. U kunt andere kleuren kiezen door op een kleur te dubbelklikken; er verschijnt dan een kleurenpalet.

Het knippertempo van het invoegpunt instellen

Als u de aanwijzer op een bepaalde positie plaatst om tekst in te voegen, wordt dit invoegpunt knipperend weergegeven, zodat het beter zichtbaar is. U kunt het knippertempo van het invoegpunt aan uw eigen voorkeur aanpassen.

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.

 Gebruik zonodig de schuifbalk om het symbool 'Algemeen' zichtbaar te maken.

2. Klik op op een van de vakjes om het knippertempo in te stellen.

Het knippertempo van het menu instellen

Als u opties in een menu kiest, knipperen deze opties een aantal malen, alvorens te worden uitgevoerd. U kunt zelf bepalen hoe vaak de opties in een menu knipperen.

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Klik op een van de vakjes om het aantal malen in te stellen.

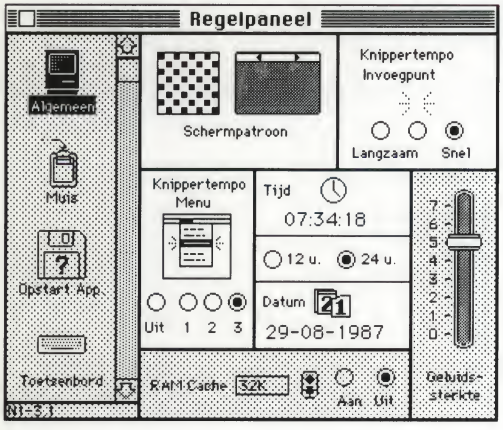
 Als u niet wilt dat menufuncties knipperen, klikt u op 'Uit'.

De tijd instellen

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Selecteer de gewenste weergave door op '12 uur' of op '24 uur' te klikken.
3. Klik op het getal dat u wilt veranderen, en klik vervolgens op de schuifpijlen om het geselecteerde getal te verhogen of te verlagen.

De datum instellen

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Klik op het getal dat u wilt veranderen, en klik vervolgens op de schuifpijlen om het geselecteerde getal te verhogen of te verlagen.

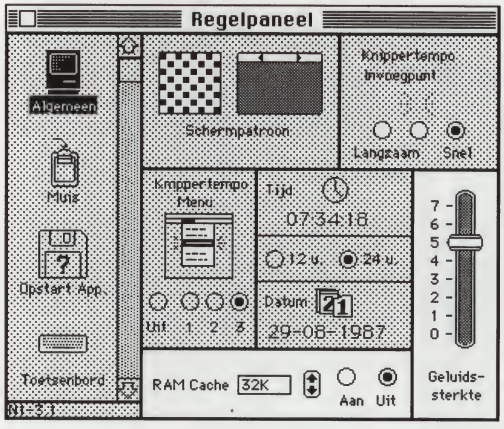

Het gebruik van de RAM-Cache

Als u de **RAM-Cache** gebruikt, kunt u de werksnelheid met de Macintosh II aanzienlijk vergroten. Het programma waarmee u werkt slaat dan namelijk een deel van de benodigde informatie op in een speciaal daarvoor gereserveerd gedeelte van het geheugen. Wanneer het programma vervolgens die informatie nodig heeft, hoeft deze niet van de schijf gehaald te worden, maar is deze onmiddellijk beschikbaar in de RAM-Cache.

1. Klik op het symbool 'Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Schakel de RAM-Cache in.
3. Schuif met behulp van de pijlen naar de hoeveelheid geheugenruimte die u voor de RAM-Cache wilt gebruiken.

 Omdat de RAM-Cache in het geheugen ruimte inneemt, kan het zijn dat u de RAM-Cache niet wilt gebruiken bij programma's die veel geheugen nodig hebben. Een goede vuistregel is om niet meer dan een vierde van de totale geheugencapaciteit van de computer te gebruiken als RAM-Cache (ofwel niet meer dan 256K bij een systeem zonder RAM uitbreidingsset.)

De geluidssterkte instellen

1. Klik op het symbool Algemeen' als dat nog niet is geselecteerd.
2. Stel de geluidssterkte in door de knop omhoog of omlaag te slepen.

 Stelt u het volume in op de laagst mogelijke stand, dan waarschuwt Macintosh II u niet meer met een geluidsssignaal, maar met een knipperende menubalk.

Het toets-repeteertempo instellen

Als u een toets indrukt en vasthoudt, wordt het betreffende teken automatisch herhaald totdat u de toets weer loslaat. U kunt zelf bepalen met welk tempo de tekens worden herhaald.

1. Klik op het Toetsenbord-symbool als dat nog niet is geselecteerd.

 Gebruik zo nodig de schuifbalk om het symbool te zoeken.

2. Klik op één van de vakjes om het gewenste repeteertempo in te stellen.

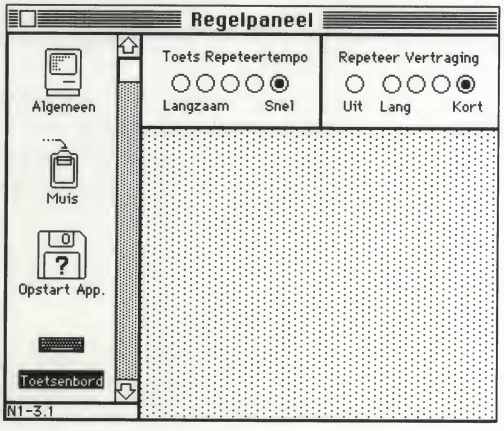
De repeteervertraging instellen

1. Klik op het Toetsenbord-symbool als dat nog niet is geselecteerd.

 Gebruik zo nodig de schuifbalk om het symbool te zoeken.

2. Klik op een van de vakjes om de tijd in te stellen waarin door uw Macintosh II een toetscommando herhaald wordt terwijl u die toets ingedrukt houdt. Klik op het vakje 'Uit' om het repeteren uit te schakelen.

 Stel een langere vertraging in als u veel dezelfde (onbedoelde) tekens krijgt.

Instellingen voor één monitor

Als u één monitor op uw computer aangesloten heeft, kunt u instellen of u kleuren of grijstinten wilt zien, en hoeveel kleuren of grijstinten de computer lat zien.

1. Klik op het monitorsymbool als dat nog niet is geselecteerd.

 De regelaars voor de monitor verschijnen.

2. Klik op 'Kleur' of 'Monochroom'.

 Al kunt u de voorkeur hebben voor kleur, kan het zijn dat u monochroom wilt instellen als u bijvoorbeeld veel teksten moet verwerken.

 Monochrome monitoren tonen natuurlijk geen kleur,, maar u kunt op 'Kleur' of 'Monochroom' klikken om de kwaliteit van de grijstinten op uw scherm te variëren.

 Als u op 'Monochroom' klikt, krijgt u een echte grijswaarden-schaal —gelijk gespatieerde grijstinten. Als u op 'Kleur' klikt, krijgt u de equivalenten van kleur in grijstinten (de grijswaarden zijn afhankelijk van de helderheid van de kleuren die ze voorstellen; het is hetzelfde als op een zwart-wit-T.V. naar een uitzending in kleur kijken).

3. Schuif naar het aantal kleuren of grijstinten die u wenst.

 Met de standaard videokaart kunt u maximaal 16 grijstinten krijgen. Als u de videokaart uitbreidingsset hebt geïnstalleerd, kunt u er maximaal 256 krijgen (meer kleuren of grijstinten betekent dat het scherm zich elke keer iets langzamer opbouwt).

 Als u het aantal grijstinten op twee hebt ingesteld, ziet u geen echte grijstinten. Zwart en wit zijn dan de enige twee kleuren op uw scherm (dit ziet eruit als het scherm van vroegere versies van de Macintosh).

4. Als u een kleurenmonitor heeft, klikt u op het vakje 'Convergentietest' om het convergentiepatroon te controleren.

 Hiermee kunt u zien of de rode, groene en blauwe lichtstralen goed gericht zijn voor de beste kleurenafbeelding (Als u niet weet hoe u de kleurenconvergentie moet aanpassen, zie dan de handleiding bij de monitor).

 Met een monochrome monitor is het convergentiepatroon niet van belang, maar het kan geen kwaad om op het vakje 'Test' te klikken als u nieuwsgierig bent.

Instellingen voor meerdere monitoren

Met meerdere monitoren (die allemaal op uw Macintosh II zijn aangelsoten), maakt u dezelfde keuze-instellingen als met één monitor, en kunt u deze herhalen voor elke monitor die is aangesloten. Tevens kunt u de monitoren op elke manier op elkaar afstemmen als u maar wilt. U kiest een hoofdmonitor en stemt daarmee de onderlinge verhoudingen van de diverse monitoren op elkaar af. (Voor meer informatie verwijzen wij u naar hoofdstuk 4 " Monitoren in het Regelpaneel".

1. Klik op het Monitor-symbool als dat nog niet geselecteerd is.

 De monitor-instellingen verschijnen.

 Het venster onder in het paneel geeft een symbool voor elk van de monitoren die is aangesloten aan de hoofdeenheid. De eerste keer dat u het paneel oproept, zal monitor geselecteerd zijn om aan te geven dat deze de 'uitverkoren' monitor is. U kunt nu elke monitor op zijn beurt selecteren en de status daarvan aangeven. (Zie stap 5.)

2. Klik op 'Kleur' of op 'Monochroom' bij de geselecteerde monitor.

 Ook al heeft u een kleurenmonitor kan het voorkomen dat u voor bijvoorbeeld tekstverwerking vaker gebruik zult willen maken van de 'Monochroom' optie.

 Monochroommonitoren bieden geen mogelijkheid voor kleur, maar u kunt wel de kwaliteit van de grijstinten wijzigen door op 'Kleur' of op 'Monochroom' te klikken.

 Door op 'Monochroom' te klikken krijgt u een keurige , evenwichtige schakering van grijstinten. Door op 'Kleur' te klikken, krijgt u de grijze equivalenten van de kleuren.

3. Loop door diverse kleuren- en grijsschakeringn heen en maak uw keuze.

 Als u op 'Kleur' hebt geklikt bij stap 2, zult u boven de getallen 'Kleuren' zien verschijnen. Na kiezen van 'Monochroom' verschijnt 'Grijstinten'.

 Met de standaard videokaart kunt u beschikken over maximaal 16 grijstinten en kleuren. Als u de videokaart uitbreidingsset hebt geinstalleerd, kunt u beschikken over maximaal 256 tinten. (Meer tinten zullen de snelhieid van het beeldscherm beperken.)

 Als u bij 'Grijstinten' gekozen hebt voor 2, zal uw scherm alleen nog de kleuren zwart en wit tonen.

4. Als de door u geselecteerde monitor een kleurenmonitor is, kunt u op de knop 'Convergentie' klikken om het convergentiepatroon te controleren.

 Hiermee kunt u de rode, groene en blauwe lichtbundels op correcte wijze uitrichten zodat u het juiste kleurenpatroon krijgt. (Voor de afstelling van de kleuren raden wij u aan gebruik te maken van de monitorhandleiding.)

Als de monitor van uw keuze monochroom is, kunt u het convergentiepatroon laten voor wat het is. U kunt het natuurlijk altijd even bekijken als u wilt.

5. Klik in het vakje onderin het paneel op het symbool om de volgende monitor te selecteren en in te stellen.

 U herhaalt stap 2 tot en met 5 voor alle monitoren.

6. Geef de positie van uw monitoren aan.

 U kunt in he onderste gedeelte van het paneel de symbolen die elke monitor vertegenwoordigen in de juiste positie plaatsen overeenkomstig hun werkelijke locatie op uw werkplek. Met andere woorden: als monitor 2 op een plank boven monitor 1 staat, versleep dan het symbool van die monitor tot bovenop het symbopool van monitor 1 enzovoorts. Ga zo door met symboliseren van uw volledige monitorconfiguratie.

 Het doel hiervan is dat uw computer op de hoogte is van de positie van de monitors. Hierdoor kan uw Macintosh II de diverse activiteiten van de monitoren beter begeleiden. De fysieke opstelling van uw monitoren is door u doorgegeven aan de computer door de opstelling door middel van symbolen.

7. Geef aan welke uw hoofdmonitor is door de menubalk naar het symbool in kwestie te slepen.

 De hoofdmonitor is diegeen waarop u de standaard menubalk zult vinden. Dit is de basis van waaruit al uw handelingen worden verricht. U kunt elke monitor aanwijzen asl zijnde de hoofdmonitor.

 Wanneer u dit paneel voor de eerste maal gebruikt, zal monitor 1 automatisch worden aangewezen als de hoofmonitor. U kunt dat veranderen of laten zoals het is.

8. Indien u de posities van de monitorsymbolen hebt gewijzigd of een andere monitor hebt aangewezen als hoofmonitor, kunt u het beste het Regelpaneel sluiten en in het menu 'Speciaal' de optie 'Herstart' kiezen.

 U zult de computer opnieuw op moeten starten om de wijzigingen van kracht te laten worden.

De muisbesturing instellen

1. Klik op het Muis-symbool als dit nog niet is geselecteerd.

 Gebruik zo nodig de schuifbalk om het symbool te zoeken.

2. Verander de muisbesturing zoals u dat wenst.

 □ Klik op een van de vakjes om de snelheid van de aanwijzer te veranderen.

 U kunt de muisbesturing zo instellen dat u de muis niet zo ver hoeft te bewegen als normaal, wanneer u de aanwijzer naar een ander deel van het scherm wilt verplaatsen.

 OF:

 □ Klik op 'Zeer langzaam' als u een tekentableau gebruikt.

De dubbelklik-interval instellen

1. Klik op het Muis-symbool als dit nog niet is geselecteerd.

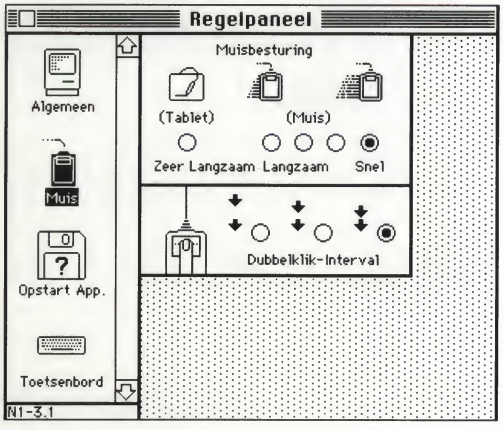
 Gebruik zo nodig de schuifbalk om het symbool te zoeken.

2. Verander het dubbelklik-interval naar uw eigen wensen.

 □ Klik op het meest linkse vierkantje om de Macintosh II twee vrij langzaam op elkaar volgende klikken als één dubbele klik te laten interpreteren.

 □ Klik op het meest rechtse vierkantje en u zorgt ervoor dat dubbel klikken enige vingervlugheid vereist.

 □ Klik op het middelste vierkantje voor een tempo dat het midden houdt tussen deze twee mogelijkheden.

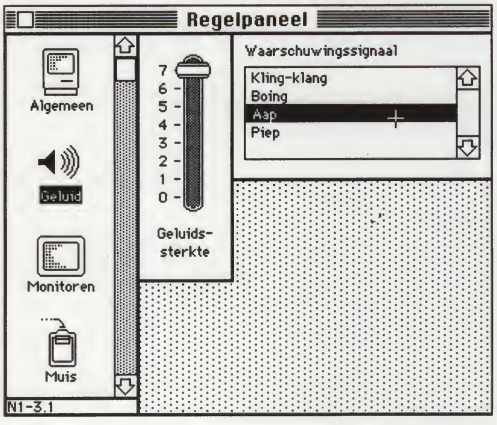
Het geluid instellen

1. Klik op het Geluid-symbool.
2. Stel de door u gewenste geluidssterkte in door de knop omhoog of omlaag te slepen.

 Op het laagste niveau geeft de computer geen geluidssignaal meer, maar een knipperende menubalk.

 Deze regelaar is dezelfde als de regelaar die verschijnt wanneer u op 'Algemeen' klikt.
3. Klik in het venster van het waarschuwingssignaal het geluid dat u het prettigst vindt.

Er zijn verschillende keuzes mogelijk. De computer laat elk geluid horen als u er op klikt. Probeert u ze allemaal om dat geluid te krijgen, dat u het liefste hoort als de computer u iets wil meedelen.

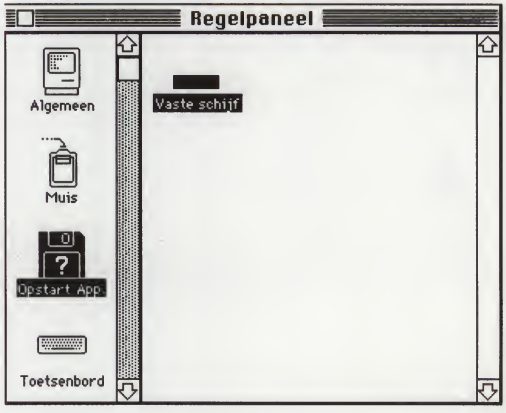
De opstarteenheid kiezen

1. Klik op het symbool voor Opstarteenheid.

 Gebruik zo nodig de schuifbalk om het symbool te zoeken.

 De symbolen die verschijnen, stellen alle apparaten voor die de informatie dragen die de computer nodig heeft om op te starten.
2. Klik op het symbool van de eenheid vanwaaruit u wilt opstarten.

 Totdat u het verandert, wordt dit de schijf vanwaar uw computer opstart als u hem aanzet. (aangenomen dat er geen 3,5-inch schijf in een van de schijfeenheden zit).

Het gebruik van Zoek Bestand

Een bestand zoeken

Met **Zoek Bestand** kunt u mappen of bestanden (zoals bijvoorbeeld een document, een toepassing, of een systeembestand) opzoeken.

Met het hiërarchische bestandssysteem kunt u op eenvoudige wijze tientallen documenten opslaan in verschillende mappen. Het is zelfs mogelijk documenten of mappen met dezelfde naam op verschillende plaatsen op te slaan of om mappen op te slaan in mappen die zijn opgeslagen in weer andere mappen. Met Zoek Bestand vindt u uw documenten en mappen zo weer terug.

Als u de naam van het bestand ziet, en het vervolgens *selecteert*, kunt u zien wanneer het bestand is aangemaakt, wanneer het voor het laatst is gewijzigd, hoe groot het bestand is, en hoeveel ruimte het bestand op de schijf in beslag neemt. Ook kunt u zien waar in het hiërarchische bestandssysteem het bestand zich bevindt. U kunt het bestand zelfs naar het bureaublad verplaatsen.

Zoek Bestand kan worden gebruikt vanuit de Finder of vanuit een toepassing. Zie "Zoek Bestand" in de *Handleiding Hulpprogrammatuur*

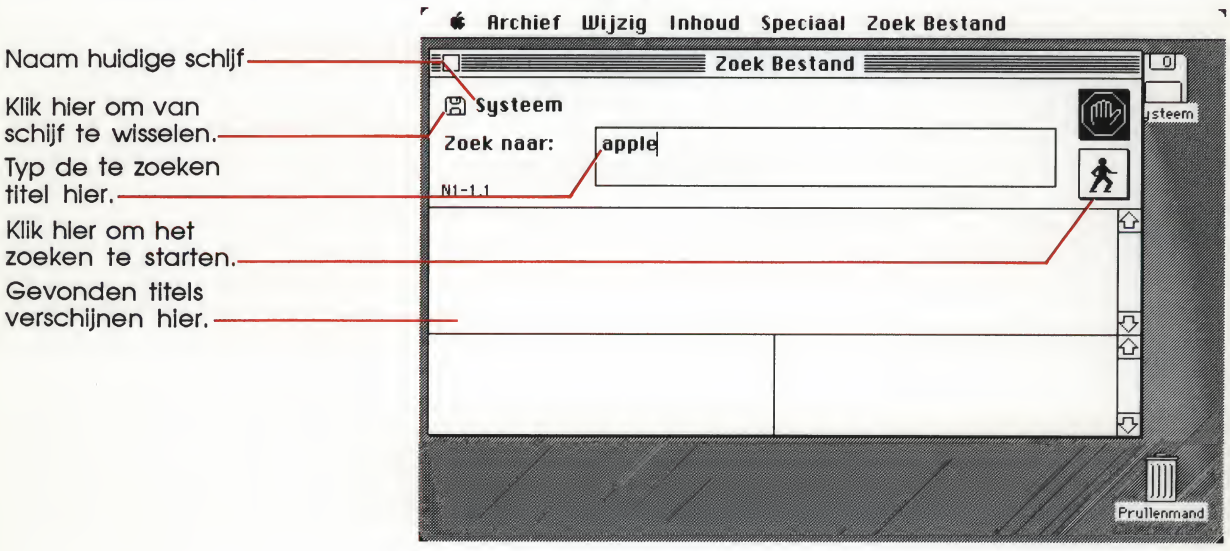
Als 'Zoek Bestand' klaar is met zoeken, hoort u een waarschuwingssignaal.

1. Kies 'Zoek Bestand' uit het Apple-menu.

 Op het scherm verschijnt het Zoek Bestand-informatievenster, terwijl op de menubalk de nieuwe titel, namelijk 'Zoek Bestand', wordt weergegeven.

2. Typ de naam (of een deel van de naam) van het bestand dat u zoekt.

 Als u het woord `apple` typt, zoekt Zoek Bestand naar elke map of elk bestand met het woord *apple* in de titel: bijvoorbeeld *AppleTalk* of *Brief voor Apple*, of *apple-map*.

Als u meerdere woorden (of delen van woorden) typt met spaties ertussen, zoekt Zoek Bestand naar titels waarin deze woorden of delen van woorden voorkomen (in technische termen: de computer voert een AND-zoekprocedure uit). *Apple brief* bijvoorbeeld vindt bijvoorbeeld *Brief aan Apple,* maar geen *AppleTalk* of *Brief aan Jan*, omdat alleen *Apple brief* zowel de woorden *brief* als *Apple* bevat.

□ Als u wilt zoeken naar een bestand dat zich op een schijf in een andere schijfeenheid bevindt, klikt u op het symbool van de huidige schijf in de linker bovenhoek van het Zoek Bestand-venster.

3. Gebruik indien nodig het menu 'Zoek Bestand' om de zoekprocedure te sturen.

U ziet een standaard informatievenster. Bij vaste schijven met een grote capaciteit is het mogelijk om meerdere mappen met dezelfde (of bijna dezelfde) naam te creëren. Met dit informatievenster kunt u schijfeenheden selecteren, schijven uitwerpen en het zoekgebied beperken.

□ Als u op een andere schijf wilt zoeken, klikt u op 'Schijf eruit'.

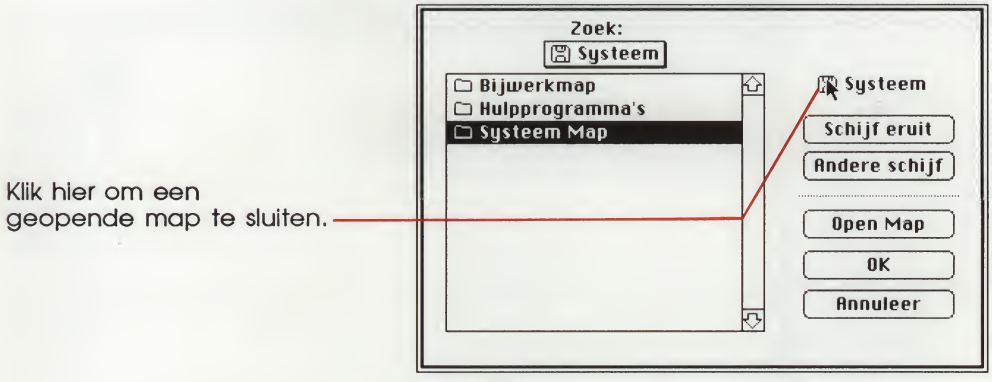
□ Als u in een andere schijfeenheid wilt zoeken, klikt u op 'Andere schijf'.

□ Om de map die in de inhoudsopgave is gemarkeerd te openen, klikt u op 'Open map'. U kunt ook dubbel klikken op de naam van de map.

□ Om een geopende map weer te sluiten en terug te gaan naar het vorige niveau van de inhoudsopgave, klikt u op de naam van de schijf boven het vakje 'Schijf eruit'.

□ Klik op 'OK' om de huidige map of schijf te selecteren voor een zoekprocedure.

□ Klik op 'Annuleer' om de zoekprocedure te onderbreken.

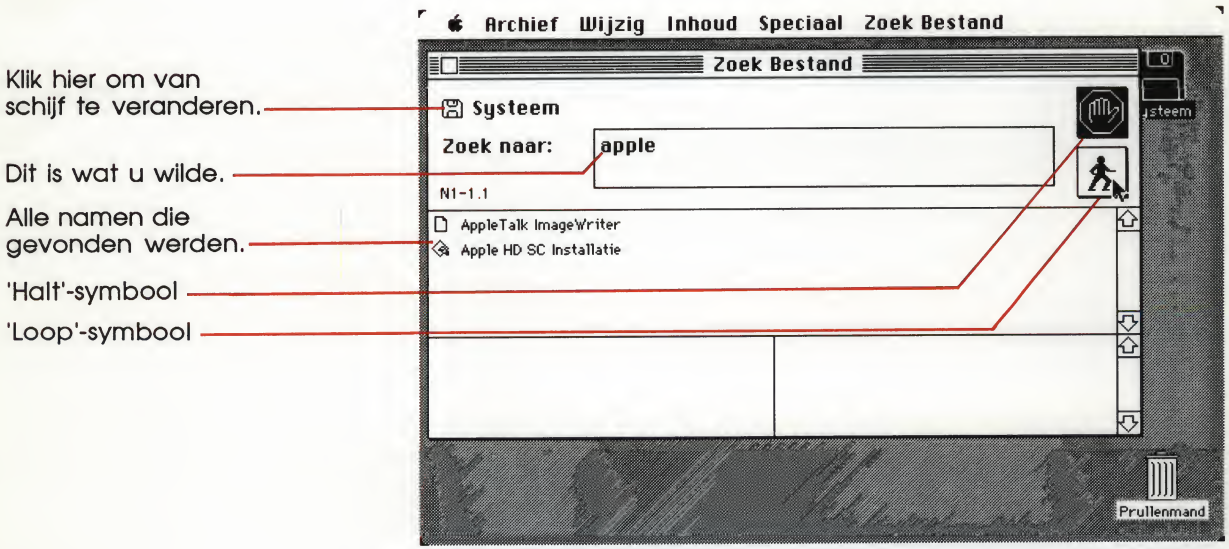
4. Klik op het 'Loop'-symbool of druk op 'Return'.

 Zoek Bestand zoekt nu in alle mappen en bestanden.

 Telkens wanneer een titel met het opgegeven woord of de opgegeven woorden wordt gevonden, wordt de naam van de betreffende map of van het bestand weergegeven.

Om de zoekprocedure stop te zetten, klikt u op het 'Halt'-symbool. De zoekprocedure wordt in dat geval geheel geannuleerd. Wanneer u op het 'Loop'-symbool klikt, wordt de procedure niet opnieuw gestart.

Het einde van de zoekprocedure wordt aangegeven door middel van een waarschuwingssignaal.

5. Selecteer de titel of de map waarover u meer wilt weten.

 Het vak in de rechter benedenhoek van het informatievenster toont u de gezochte map of het gezochte bestand.

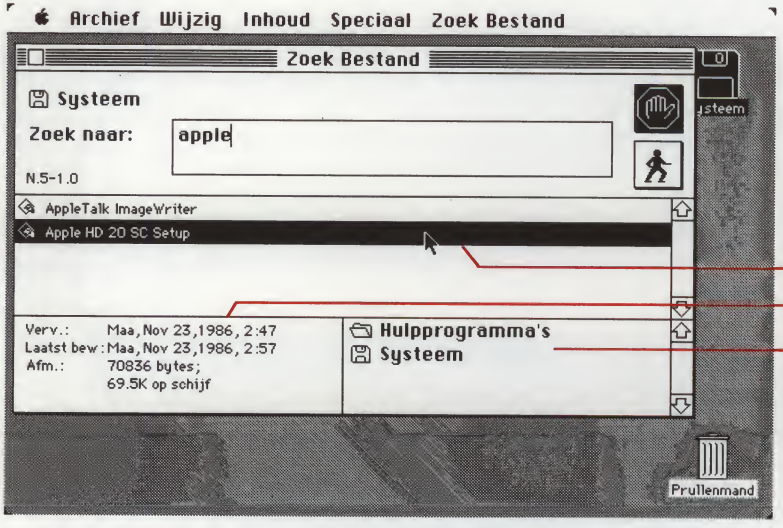
 In de linker benedenhoek ziet u informatie over de map of het bestand dat u hebt geselecteerd.

 U hoeft niet te wachten totdat de zoekprocedure is beëindigd: wanneer u informatie over een bepaald bestand wilt hebben, klikt u gewoon in de naam.

6. Kies 'Verplaats naar bureaublad' uit het menu 'Zoek Bestand'.

 Het in stap 5 geselecteerd bestand wordt automatisch naar het bureaublad verplaatst, waar u er makkelijk mee kunt werken.

 Als het bestand op het bureaublad blijft als u eraan werkt, kunt u de opdracht 'Berg op' kiezen om het terug te brengen naar waar het vandaan kwam. Natuurlijk kunt u het bestand ook naar een ander venster of map verplaatsen.

Selecteer hier een titel.

Hier staat informatie erover.

Hier staat het document.

Het gebruik van het Schetsboek

Veel gebruikte afbeeldingen en teksten kunt u in het **Schetsboek** plakken, en op elk gewenst moment weer te voorschijn halen. Het uitwisselen van de informatie tussen het Schetsboek enerzijds en uw documenten of bureau-accessoires waarin tekst wordt gebruikt anderzijds gebeurt door middel van knippen, kopiëren en plakken.

De inhoud van het Schetsboek wordt opgeslagen in het Schetsboekbestand dat zich op de huidige opstartschijf bevindt. U kunt een Schetsboekbestand overbrengen naar andere opstartschijven om de inhoud ervan aan uw persoonlijke wensen aan te passen. Lees de gedeelten "Documenten, mappen of programma's naar een andere schijf kopiëren of verplaatsenÛ verderop in dit hoofdstuk en "De huidige opstartschijf" in hoofdstuk 4.

Het is mogelijk dat u een afbeelding of een stuk tekst in het Schetsboek niet helemaal kunt zien, afhankelijk van de grootte ervan. Pas als u het knipsel ergens anders in plakt, kunt u het geheel weer zien.

Knipsels naar het Schetsboek overbrengen

1. Selecteer de tekst of de afbeelding van uw keuze uit een open document of bureau-accessoire.

 In elke programmahandleiding staat beschreven hoe u in dat programma moet selecteren.

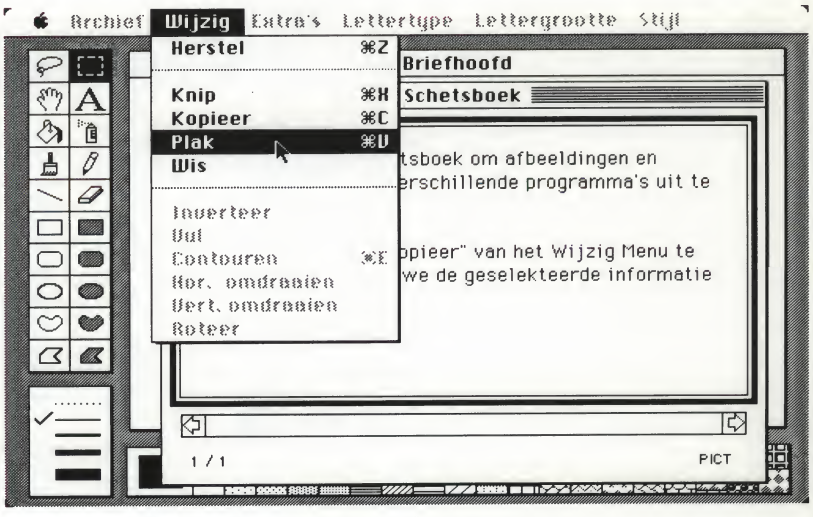
2. Kies 'Knip' of 'Kopieer' uit het Wijzig-menu.

 Met 'Knip' verwijdert u het origineel, met 'Kopieer' maakt u een kopie. Datgene wat u hebt geselecteerd, komt in het Klembord terecht, waar het blijft tot u opnieuw 'Knip' of 'Kopieer' kiest.

3. Kies 'Schetsboek' uit het Apple-menu.

4. Kies 'Plak' uit het Wijzig-menu.

 De afbeelding of de tekst wordt nu vóór het laatste knipsel in het Schetsboek geplakt. Linksonder wordt de positie van het nieuwe knipsel in het Schetsboek aangegeven. Rechtsonder wordt aangegeven of het een afbeelding of een stuk tekst betreft. Is het knipsel afkomstig uit een document , dan wordt rechtsonder bovendien vermeld met welk programma het is gemaakt. Met behulp van de schuifbalk kunt u kijken wat er zich zoal in het Schetsboek bevindt. Zie hiervoor "Schuiven" eerder in dit hoofdstuk.

Knipsels uit het Schetsboek verwijderen

1. Open het Schetsboek. Hierdoor maakt u het tegelijk actief.
2. Schuif naar het knipsel dat u wilt verwijderen. (Zie hiervoor "Schuiven" eerder in dit hoofdstuk.)

 Datgene wat u op een bepaald moment in het Schetsboek ziet is automatisch geselecteerd als het Schetsboek actief is.
3. Kies 'Knip' uit het Wijzig-menu.

 Het knipsel wordt uit het Schetsboek verwijderd.

Knipsels uit het Schetsboek naar een document verplaatsen of kopiëren

1. Open het Schetsboek. Hierdoor maakt u het tegelijk actief.
2. Schuif naar het knipsel dat u wilt verplaatsen of kopiëren. (Zie hiervoor het gedeelte "Schuiven" eerder in dit hoofdstuk.)

 Datgene wat u in het Schetsboek ziet is automatisch geselecteerd.
3. Kies 'Kopieer' of 'Knip' uit het menu 'Wijzig'.

 Het knipsel blijft in het Schetsboek. Kies 'Kopieer' als u het knipsel later nog eens wilt gebruiken.
4. Open zo nodig het document waar u het knipsel naartoe wilt verplaatsen of kopiëren.

 Is het document al geopend, klik dan ergens op het venster om het actief te maken.
5. Selecteer de plaats waar u het knipsel wilt plakken.
6. Kies 'Plak' uit het Wijzig-menu.

 Het knipsel wordt nu in het document geplakt.

Het beheren van documenten, mappen en programma's

In dit gedeelte wordt uiteengezet hoe u de Finder kunt gebruiken om uw documenten, mappen en programma's te beheren, met andere woorden, hoe u ze met behulp van de Finder kunt kopiëren, verplaatsen, weggooien en beveiligen, en hoe u ze een nieuwe naam kunt geven, of ze gewoon kunt reorganiseren. Ook komt aan de orde hoe u uw documenten kunt beheren als u met een programma werkt. U ziet hoe de mappen die u aanmaakt met de Finder eruitzien wanneer u documenten opslaat en opent binnen een programma.

Hoe u uw werk indeelt in de inhoudsopgave-vensters bepaalt u zelf. U kunt mappen in andere mappen 'inbedden' en volgens dit principe zo veel opslagniveaus creëren als u maar wilt. De inhoud van elke map kan op verschillende manieren worden weergegeven, namelijk met symbolen, in alfabetische volgorde op naam, of in volgorde van bewerkingsdatum, grootte of soort. Kiest u een andere weergavevorm uit het Inhoud-menu, dan komt in het inhoudsopgave-venster meteen de gewenste vorm te staan. Op die manier kunt u bijvoorbeeld snel zien welk document de meeste ruimte in beslag neemt, of welke versie van een rapport waaraan u op dat moment werkt de meest recente is. Op het bureaublad zelf wordt alles altijd door middel van symbolen weergegeven.

Elk document uit een inhoudsopgave wordt onafhankelijk van de weergavevorm ook aangegeven met een klein symbool. Dit symbooltje verschijnt links van elke naam in de inhoudsopgave. Op deze kleine symbooltjes kunnen dezelfde bewerkingen worden toegepast als op de gewone symbolen, namelijk klikken, dubbel klikken, klikken met Shift-toets, en slepen.

Documenten openen en aanmaken

U *maakt* een nieuw document *aan* door het programma dat u hiervoor wilt gebruiken te openen.

Wanneer u al in een programma aan het werk bent, kunt u nieuwe documenten aanmaken door 'Nieuw' uit het Archief-menu te kiezen. Lees het gedeelte "Samenvatting van het documentbeheer binnen een programma" verderop in dit hoofdstuk voor meer informatie hierover .

U kunt een bestaand document vanuit de Finder *openen* door het betreffende symbool te openen. Het programma waarmee u het document bewerkt wordt automatisch opgeroepen.

Een bestaand document kan ook geopend worden terwijl u in een programma aan het werk bent. Raadpleeg hiervoor het gedeelte "Samenvatting van het documentbeheer binnen een programma" verderop in dit hoofdstuk.

Een nieuw document aanmaken

1. Selecteer het symbool dat het betreffende document voorstelt.

 Plaats zo nodig eerst de schijf waarop het programma zich bevindt in de schijfeenheid, open het schijfsymbool en eventueel de map of mappen waarin het programma is ondergebracht, en schuif tot het programmasymbool zichtbaar is.

2. Kies 'Open' uit het Archief-menu.

 Het geselecteerde programma wordt opgeroepen en er verschijnt een nieuw, naamloos document. Wanneer u het document de eerste keer opslaat, kunt u het een naam geven.

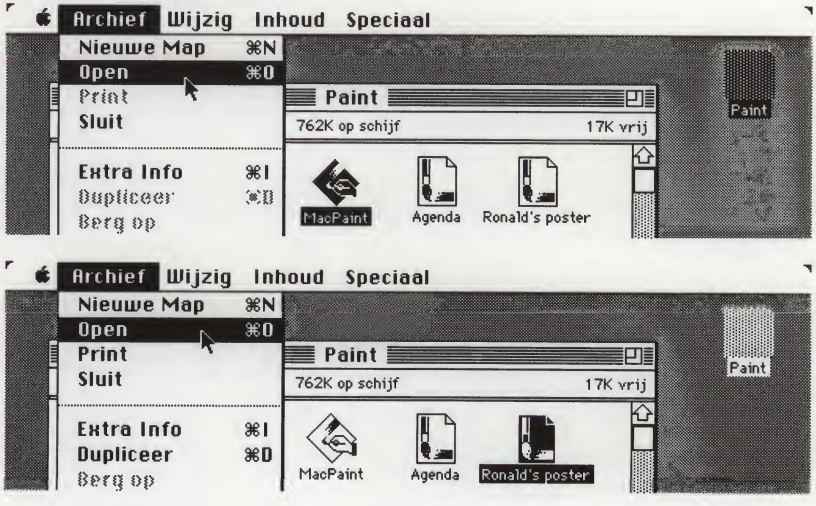
Een bestaand document openen

1. Selecteer het symbool dat het betreffende document voorstelt.

 Plaats zo nodig eerst de schijf of de schijven waarop het document en het bijbehorende programma zich bevinden in de schijfeenheid of -eenheden, open het schijfsymbool en eventueel de map of mappen waarin het document is ondergebracht, en schuif tot het documentsymbool zichtbaar is.

2. Kies 'Open' uit het Archief-menu.

 U kunt ook op het symbool dubbelklikken om het te openen.

Het gebruik van mappen

Met behulp van mappen kunt u systeembestanden, programma's en documenten op verschillende niveaus onderbrengen, waardoor u uw werk geheel naar eigen wens kunt indelen en u snel toegang hebt tot datgene wat u nodig hebt.

Als u maar met een paar programma's en een beperkt aantal documenten werkt, kunt u beter niet te veel niveaus van mappen in andere mappen inbedden. Het is dan gemakkelijker als u alles wat zich op een schijf bevindt op uw bureaublad kunt zien, zonder dat u eerst allerlei mappen moet gaan doorsnuffelen. Als u echter veel documenten hebt, en met name als u een vaste schijf gebruikt, kunt u uzelf met behulp van mappen een hoop rompslomp besparen, door alles wat u op niet direct nodig hebt op diverse niveaus in mappen onder te brengen. Hierdoor blijft uw bureaublad overzichtelijk en hebt u snel toegang tot wat u wel direct nodig hebt.

Een nieuwe map aanmaken

- Kies 'Nieuwe map' uit het Archief-menu.

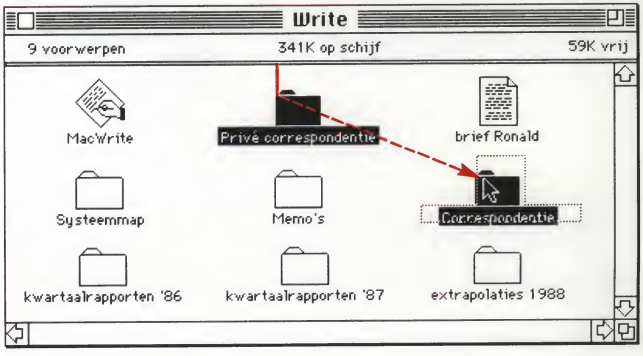
 In het actieve venster verschijnt een map met de naam 'Lege map'. U kunt deze map opnieuw benoemen door een andere naam te typen.

Een map met inhoud in een andere map onderbrengen

- Sleep de map naar het betreffende mapsymbool of het betreffende venster.

 De map wordt nu compleet met inhoud in de andere map ondergebracht. Bevindt de map waar u naartoe sleept zich op een andere schijf, dan wordt de map gekopieerd.

 Als de map waar u naartoe sleept al een andere map met dezelfde naam bevat, vraagt het systeem u of u die map wilt vervangen. Klikt u in dat geval op het OK-vakje, dan wordt de bestaande map met inhoud vervangen door de nieuwe map met inhoud.

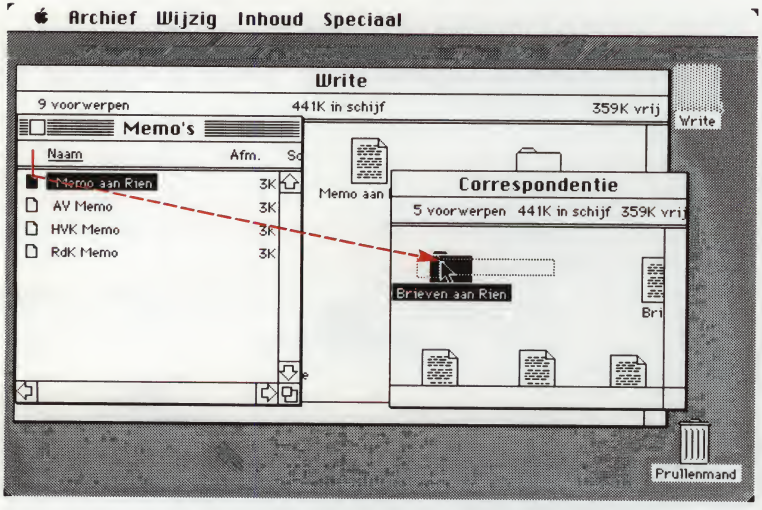
Documenten, mappen of programma's naar een andere map verplaatsen

- Sleep het symbool van datgene wat u wilt verplaatsen van de huidige map naar het symbool van de nieuwe map of naar het betreffende venster.

 Bevindt die nieuwe map zich op een andere schijf, dan wordt datgene wat u versleept niet verplaatst maar gekopieerd. Als de map waar u naartoe sleept al een item met dezelfde naam bevat, wordt u gevraagd of u dat item wilt vervangen.

Mappen binnen een programma gebruiken

Raadpleeg hiervoor het gedeelte "Samenvatting van het documentbeheer binnen een programma" verderop in dit hoofdstuk.

Opnieuw benoemen

U kunt documenten, mappen, programma's of schijven een andere naam geven wanneer het betreffende symbool zichtbaar is in de Finder.

Als u een schijf opnieuw benoemt, schrijf de naam dan op het etiket. Op die manier kunt u, als de computer om een bepaalde schijf vraagt, meteen de juiste schijf plaatsen.

Binnen een programma kunt u ook de opdracht 'Bewaar als' gebruiken om een document onder een andere naam op te slaan. Raadpleeg hiervoor het gedeelte "Samenvatting van het documentbeheer binnen een programma" verderop in dit hoofdstuk.

Een symbool opnieuw benoemen

1. Selecteer het symbool dat voorstelt wat u opnieuw wilt benoemen.

 Om het item een andere naam te geven, moet u eerst op het symbool of op de naam van het item klikken, zelfs als het symbool al is geselecteerd. (U voorkomt hiermee dat u een nieuwe naam geeft aan iets wat u helemaal niet opnieuw wilde benoemen.) Er zijn enkele uitzonderingen: wanneer u een nieuwe map aanmaakt door 'Nieuwe map' uit het Archief-menu te kiezen, of als u een item dupliceert of naar een andere schijf kopieert, hoeft u niet op het betreffende symbool te klikken. Dat is dan namelijk al geselecteerd, zodat u alleen de nieuwe naam hoeft te typen.

2. Typ de nieuwe naam.

 De geselecteerde tekst wordt vervangen dor de tekst die u typt.

 Kies een zo specifiek mogelijke naam, zodat u later meteen kunt zien waaruit de inhoud bestaat. De naam van een document of een map mag uit maximaal 31 tekens bestaan (hoewel een naam van die lengte niet bepaald handig is bij het slepen van het symbool), en die van een schijf uit 27 tekens. U kunt hiervoor alle tekens van het toetsenbord gebruiken, met uitzondering van de dubbele punt (:). De naam mag niet met een punt (.) beginnen. U kunt hoofdletters en kleine letters door elkaar gebruiken en woorden van elkaar scheiden door middel van spaties.

3. Gebruik, indien nodig, het menu 'Wijzig' om de naam te wijzigen.

Documenten, mappen of programma's kopiëren

U kunt een document, een map, of een programma kopiëren wanneer u het betreffende symbool op uw scherm ziet. U doet dit bijvoorbeeld als u een kopie achter de hand wilt houden voor het geval er iets mis gaat. (In het gedeelte "Een schijf in zijn geheel kopiëren" vindt u meer informatie over dit onderwerp.) U zou ook een werkkopie kunnen maken, zodat het origineel in zijn oorspronkelijke vorm bewaard blijft. Dit laatste kan bijvoorbeeld van pas komen bij het samenstellen van formulieren of briefhoofden.

U kunt een document, een map of een programma naar een andere schijf kopiëren wanneer beide schijfsymbolen - de schijf waarop het origineel zich bevindt en die waarop de kopie moet komen - zichtbaar zijn. De schijf met het origineel moet eerst geopend worden en de inhoudsopgave daarvan moet met symbolen worden weergegeven, zodat u het betreffende symbool kunt selecteren. De schijf waarop de kopie moet komen mag als symbool of als venster met een inhoudsopgave zichtbaar zijn.

Naar dezelfde schijf kopiëren

1. Selecteer het symbool dat voorstelt wat u wilt kopiëren.

 Plaats zo nodig eerst de schijf of de schijven, open het schijfsymbool en eventueel de map of mappen waarin het document is ondergebracht, en schuif tot het symbool zichtbaar is.

 Lees het gedeelte "Symbolen selecteren" in dit hoofdstuk voor informatie over het selecteren van meer dan één symbool.

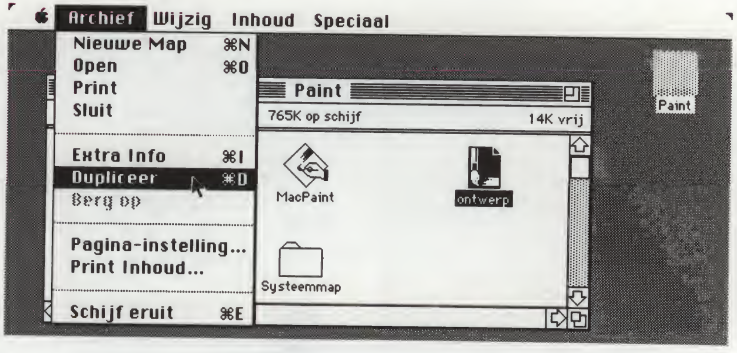
2. Kies 'Dupliceer' uit het Archief-menu.

 Er verschijnt een nieuw symbool. Dit nieuwe symbool heeft dezelfde naam als het origineel, alleen wordt de naam van het nieuwe symbool voorafgegaan door 'Kopie van'.

 De kopie kan naar het symbool of het venster van elke map of elke schijf worden gesleept.

3. Geef de kopie een nieuwe naam.

 U kunt elke kopie van een document of een map een nieuwe naam geven direct nadat u de kopie hebt aangemaakt. Op elk ander tijdstip moet u het betreffende symbool eerst selecteren door erop te klikken. Lees het gedeelte "Opnieuw benoemen" in dit hoofdstuk voor meer informatie over dit onderwerp.

Naar een andere schijf kopiëren of verplaatsen

1. Plaats zo nodig de schijf, waar u naartoe wilt kopiëren, in de schijfeenheid, zodat het symbool daarvan op uw bureaublad verschijnt.
2. Plaats zo nodig de schijf waarop het te kopiëren item zich bevindt in de schijfeenheid.

 Als u slechts over een schijfeenheid beschikt, verwijdert u de bronschijf voordat u de bestemmingsschijf in de schijfeenheid plaatst.
3. Open zo nodig het schijfsymbool en de map of mappen waarin het item zich bevindt, en schuif tot het betreffende symbool te zien is.
4. Sleep datgene wat u wilt kopiëren naar de plaats waar u de kopie wilt hebben.

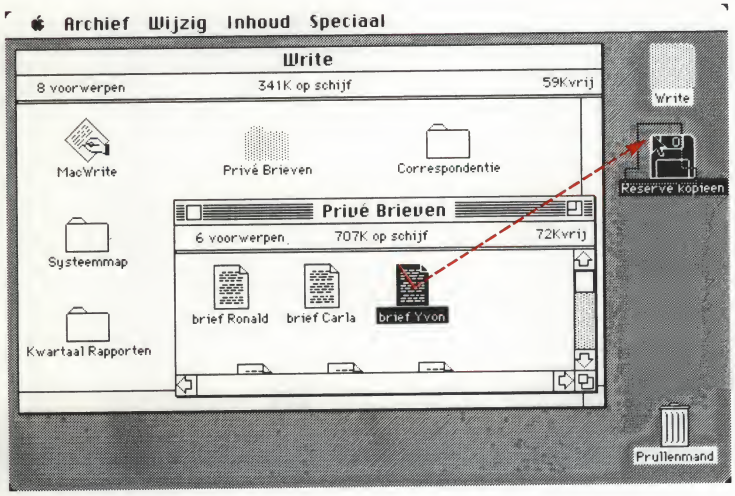
 U kunt het symbool zowel naar het inhoudsopgave-venster van een map of een schijf slepen, als naar het symbool dat de map of de schijf voorstelt.

 Sleept u naar een inhoudsopgave-venster, dan kunt u het te kopiëren symbool op elke gewenste plaats 'laten vallen'. Sleept u naar een symbool, dan zorgt de Finder ervoor dat de kopie op de eerstvolgende beschikbare plaats terechtkomt. U kunt het te kopiëren symbool ook naar het lege symbool slepen dat achterblijft wanneer het symbool is geopend.

 Als de schijf waar u naartoe kopieert al een document, map of programma met dezelfde naam bevat, wordt u gevraagd op een OK-vak te klikken als u het bestaande item wilt vervangen door datgene wat u hebt gekopieerd.

 Het symbool van de kopie verschijnt in het venster waar u naartoe hebt gesleept. (Sleept u naar het symbool van een schijf of een map, dan kunt u het symbool in het inhoudsopgave-venster van het betreffende schijf- of mapsymbool zien als u dat schijf- of mapsymbool opent.)
5. Als u niet wilt kopiëren maar verplaatsen, sleept u het symbool van het origineel naar de Prullenmand.

 Wanneer u iets van de ene naar de andere schijf sleept, blijft het origineel achter. Wilt u de ruimte die dit in beslag neemt vrijmaken, dan kunt u het symbool weggooien door het naar de Prullenmand te slepen en 'Leeg prullenmand' uit het Speciaal-menu te kiezen.

Verwijderen en terughalen van symbolen

U kunt een document, map of programma verwijderen wanneer het bijbehorende symbool op het scherm zichtbaar is. De Prullenmand kan als symbool weergegeven zijn of geopend in een inhoudsopgave-venster.

Als u iets in de Prullenmand gooit, wordt het symbool van de Prullenmand even vergroot als teken dat er iets in is gedeponeerd.

Wat u weggooit is niet meteen verdwenen, maar kan over het algemeen worden teruggehaald totdat u de Prullenmand leegmaakt door 'Leeg prullenmand' te kiezen uit het Speciaal-menu.

Dingen die u weggooit blijven niet altijd in de Prullenmand, maar meestal kunt u het wel weer terughalen, tenzij :

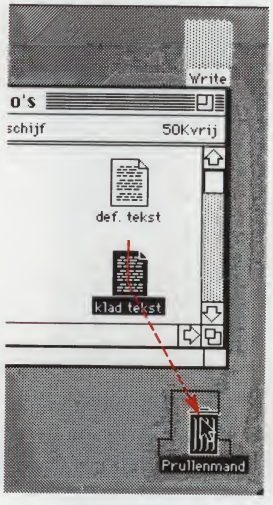
- ☐ u 'Leeg prullenmand' uit het menu 'Speciaal' kiest
- ☐ De Finder de ruimte nodig heeft
- ☐ U een programma opent
- ☐ U de schijf waar de weggegooide symbolen opstaan, weggooit.

Het verwijderen van een document, map of toepassing

1. Open het venster waarin datgene staat wat u wilt weggooien en verschuif het beeld tot u het betreffende symbool of de symbolen ziet.
2. Sleep het symbool of de symbolen naar het Prullenmand-symbool of -venster.

 Wilt u de inhoud van een hele schijf weggooien, kies dan 'Selekteer alles' uit het Wijzig-menu en sleep een van de symbolen naar de Prullenmand.

 Om de ruimte meteen vrij te maken kiest u "Leeg prullenmand' uit het menu 'Speciaal' (bedenk wel dat deze opdracht niet hersteld kan worden).

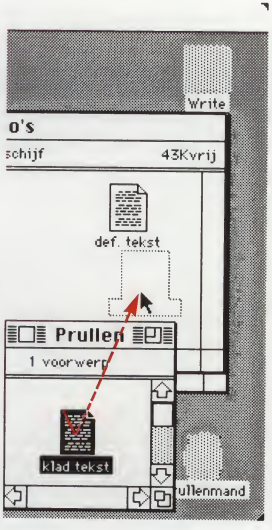

Het terughalen van verwijderde documenten, mappen of programma's

Alles wat u hebt verwijderd kan worden hersteld zolang u het bijbehorende symbool in het Prullenmand-venster ziet.

1. Open het Prullenmand-venster en schuif tot wat u wilt terughalen te zien is.
2. Sleep het symbool uit het Prullenmand-venster naar het bureaublad of naar een ander venster.

 Als u niet meer weet waar de inhoud van de Prullenmand vandaan is gekomen, selecteert u wat u wilt terughalen en kiest u 'Berg op' uit het menu.'Archief'.

Beveiligen van een document of programma

Door middel van het beveiligen, of **vergrendelen**, van documenten of programma's voorkomt u dat deze opnieuw worden benoemd of worden weggegooid. Op deze manier kunt u ook voorkomen dat er wijzigingen in worden aangebracht. Beveiligde documenten kunnen echter wel worden geopend en afgedrukt.

Zie voor meer informatie over het beveiligen van schijven het gedeelte "Schijven" in hoofdstuk 4.

Een document of programma beveiligen

1. Selecteer het symbool voor het te beveiligen document of programma.
2. Kies 'Extra info' uit het menu 'Archief'.

 Op het scherm verschijnt een venster met informatie over het document of programma.
3. Klik in het vakje 'Op slot'.

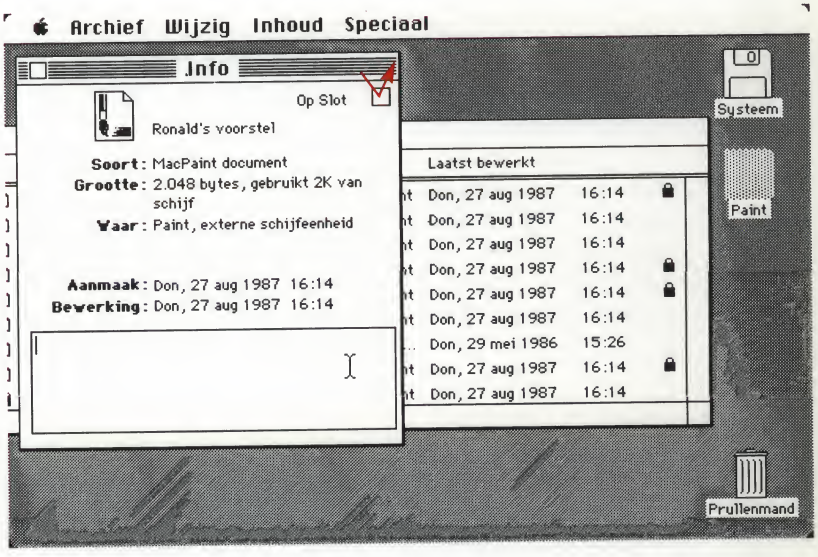
 Het vakje 'Op slot' wordt gemarkeerd.

 In inhoudsopgaven waarin documenten op naam worden vermeld, wordt door middel van een hangslotje aan de rechterkant van het venster aangegeven welke documenten en toepassingen beveiligd zijn.

De beveiliging van een document of programma opheffen

1. Selecteer het symbool voor het document of programma waarvan u de beveiliging wilt opheffen.
2. Kies 'Extra info' uit het menu 'Archief'.

 Op het scherm verschijnt een venster met informatie over het document of programma.
3. Klik in het gemarkeerde vakje 'Op slot'.

Afdrukken

Vanuit de Finder kunt u een document, een groep documenten, de inhoud van het scherm of van het actieve venster, of de inhoudsopgave van een schijf of een map laten afdrukken. Een document kan worden afgedrukt als het betreffende symbool zichtbaar is en de schijf met het voor dat document benodigde programma zich in de schijfeenheid bevindt. Als u documenten afdrukt vanuit de Finder, wordt het benodigde programma automatisch geopend.

Informatie over het afdrukken van een document binnen een programma vindt u in het gedeelte "Samenvatting van het documentbeheer binnen een programma" verderop in dit hoofdstuk.

Als u een ImageWriter gebruikt, let er dan vooral op dat de printer gebruiksklaar is, dat wil zeggen dat het lampje 'Select' brandt en dat het begin van het papier zich onder de printkop bevindt.

Een printer kiezen

1. Kies 'Kiezer' uit het Apple-menu.
2. Raadpleeg het gedeelte "Het gebruik van de Kiezer" in dit hoofdstuk voor meer informatie over dit onderwerp.

 Als u een andere printer wilt kiezen, selecteert u de printer die u wilt gebruiken. Zie ook 'Het gebruik van de Kiezer' eerder in dit hoofdstuk.

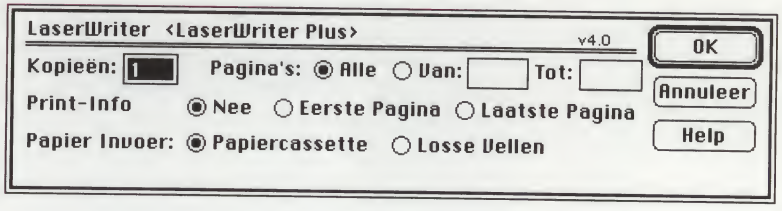
Een document afdrukken vanuit de Finder

1. Selecteer het symbool voor het af te drukken document.

 Plaats zo nodig de schijf of de schijven waarop het document en het bijbehorende programma zich bevinden in de schijfeenheid, open het schijfsymbool en de map of mappen waarin het document is opgeborgen, en schuif tot u het symbool van het document kunt zien.
2. Kies 'Print' uit het Archief-menu.

 Er verschijnen één of meer informatievensters, waarin u door middel van een aantal print-opties kunt bepalen hoe het afgedrukte document er uit komt te zien.

 Als u documenten vanuit de Finder afdrukt, zien de pagina-instellingen (uit de Finder) niet van toepassing.

Meer dan één document afdrukken

1. Selecteer de verschillende documentsymbolen.

 Raadpleeg het gedeelte "Symbolen selecteren" in dit hoofdstuk voor informatie over het selecteren van meer dan één symbool.

 Plaats zo nodig de schijf of de schijven waarop de documenten en het bijbehorende programma zich bevinden in de schijfeenheid, open het schijfsymbool en de map of mappen waarin de documenten zijn opgeborgen, en schuif tot u de symbolen van de documenten kunt zien.

2. Kies 'Print' uit het menu 'Archief'.

 De documenten worden afgedrukt in de volgorde van hun positie in de rechthoek, en wel van links naar rechts en van boven naar beneden.

De inhoud van het scherm of actieve venster afdrukken

1. Controleer of u met een ImageWriter II bent verbonden.

 U kunt deze methode niet met een LaserWriter® gebruiken.

2. Druk op de Vergrendeltoets, houdt de Functie-toets en de Shift-toets ingedrukt en typ het cijfer 4.

 Hiermee drukt u de inhoud van het scherm af.

 Houdt u bovendien nog de muisknop ingedrukt, dan gaat uw Macintosh II pas tot actie over wanneer u de muisknop loslaat.

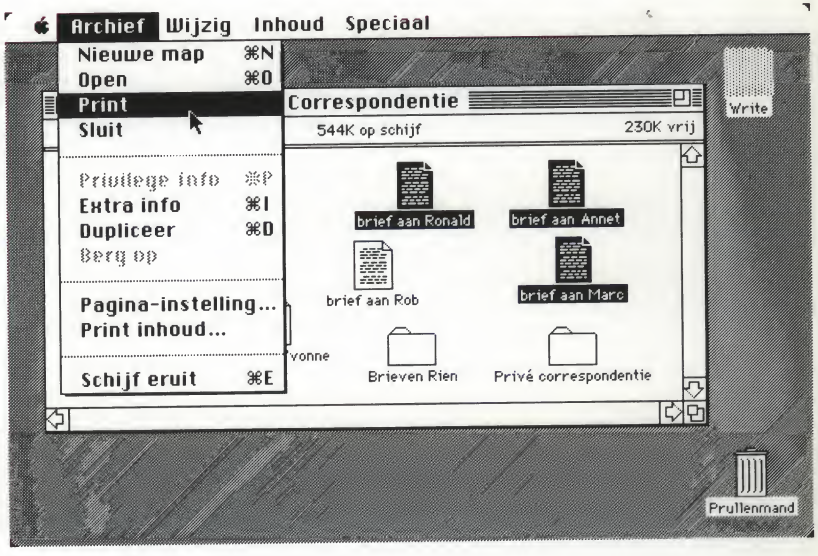
De inhoud van het actieve venster afdrukken

1. Controleer of u met een ImageWriter II bent verbonden.

 U kunt deze methode niet met een LaserWriter® gebruiken.

2. Houd de Functie-toets en de Shift-toets ingedrukt en typ het cijfer 4.

 Houdt u bovendien nog de muisknop ingedrukt, dan gaat uw Macintosh II pas tot actie over wanneer u de muisknop loslaat.

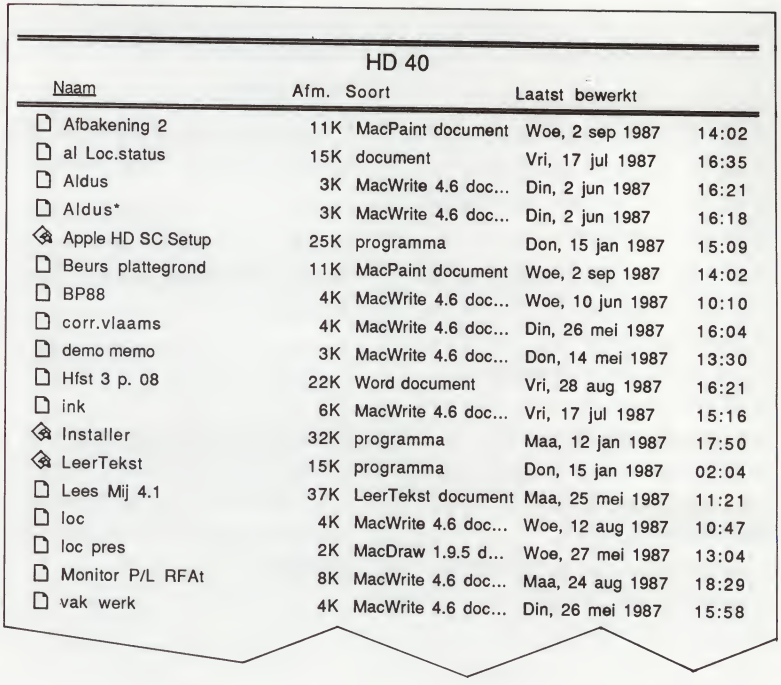

De inhoudsopgave van een schijf of map afdrukken

1. Selecteer vanuit de Finder het symbool van de schijf of de map waarvan u de inhoudsopgave wilt laten afdrukken, of maak het inhoudsopgave-venster actief.
2. Kies 'Pagina-indeling' uit het Archief-menu om papierformaat, afdrukpositie en andere opties in te stellen.
3. Kies 'Print inhoud' uit het Archief-menu.

 Er verschijnt een informatievenster.
4. Selecteer de gewenste afdrukopties in het venster dat verschijnt en klik vervolgens op 'OK' of druk op de Return-toets.

 De inhoudsopgave wordt afgedrukt zoals deze in het Inhoud-menu is ingesteld.

HD 40

Naam	Afm.	Soort	Laatst bewerkt	
Afbakening 2	11K	MacPaint document	Woe, 2 sep 1987	14:02
al Loc.status	15K	document	Vri, 17 jul 1987	16:35
Aldus	3K	MacWrite 4.6 doc...	Din, 2 jun 1987	16:21
Aldus*	3K	MacWrite 4.6 doc...	Din, 2 jun 1987	16:18
Apple HD SC Setup	25K	programma	Don, 15 jan 1987	15:09
Beurs plattegrond	11K	MacPaint document	Woe, 2 sep 1987	14:02
BP88	4K	MacWrite 4.6 doc...	Woe, 10 jun 1987	10:10
corr.vlaams	4K	MacWrite 4.6 doc...	Din, 26 mei 1987	16:04
demo memo	3K	MacWrite 4.6 doc...	Don, 14 mei 1987	13:30
Hfst 3 p. 08	22K	Word document	Vri, 28 aug 1987	16:21
ink	6K	MacWrite 4.6 doc...	Vri, 17 jul 1987	15:16
Installer	32K	programma	Maa, 12 jan 1987	17:50
LeerTekst	15K	programma	Don, 15 jan 1987	02:04
Lees Mij 4.1	37K	LeerTekst document	Maa, 25 mei 1987	11:21
loc	4K	MacWrite 4.6 doc...	Woe, 12 aug 1987	10:47
loc pres	2K	MacDraw 1.9.5 d...	Woe, 27 mei 1987	13:04
Monitor P/L RFAt	8K	MacWrite 4.6 doc...	Maa, 24 aug 1987	18:29
vak werk	4K	MacWrite 4.6 doc...	Din, 26 mei 1987	15:58

Het gebruik van de MiniFinder

Die dingen installeren in de MiniFinder die u snel bij de hand wilt hebben

Met behulp van de MiniFinder kunt u sneller tussen documenten en programma's heen en weer schakelen, omdat u niet telkens terug hoeft te gaan naar de Finder om een ander programma te kunnen oproepen. Hiertoe plaatst u de documenten en programma's die u vaak gebruikt in de MiniFinder.

U kunt de MiniFinder installeren op al uw schijven die een programma bevatten, ongeacht of dit opstartschijven zijn of niet. De Macintosh II start altijd op met een MiniFinder op de huidige opstartschijf, en ook programma's stoppen altijd met een MiniFinder op de huidige opstartschijf.

1. Selecteer in de Finder wat u in de MiniFinder wilt plaatsen.

 U kunt maximaal 12 documenten en programma's selecteren. De documenten en programma's die u selecteert moeten wel in hetzelfde inhoudsopgave-venster zichtbaar zijn. Sleep ze dus zo nodig daarheen. De programma's waarmee de documenten in de MiniFinder wilt bewerken moeten op dezelfde schijf staan als de documenten, maar hoeven niet in de MiniFinder te worden opgenomen. Als u echter nadat u de MiniFinder hebt geïnstalleerd, een programma naar een andere map verhuist, kan de MiniFinder het programma niet meer vinden.

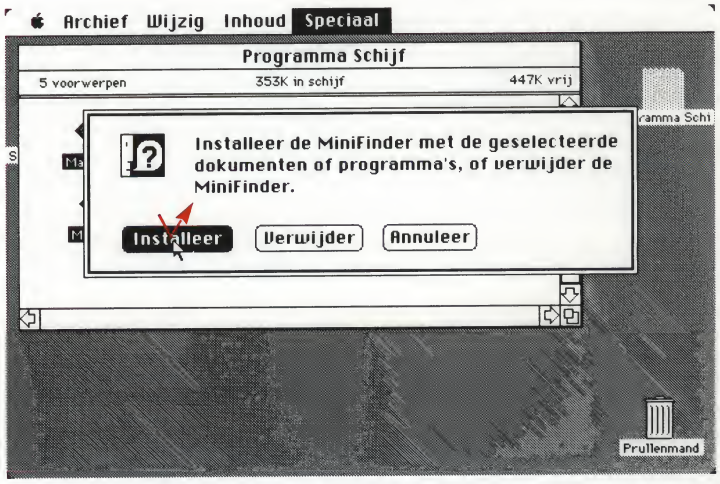
2. Kies 'Gebruik MiniFinder' uit het Speciaal-menu.

 Als de opdracht grijs wordt weergegeven, controleert u of de schijf die u wilt gebruiken is vergrendeld.

3. Klik op 'Installeer'.

 In de Systeemmap verschijnt een MiniFinder-symbool.

 De eerstvolgende keer dat u uw Macintosh II met deze schijf opstart, of een programma op deze schijf verlaat, verschijnt de MiniFinder in plaats van het gebruikelijke bureaublad.

De MiniFinder gebruiken

1. Open een programma of document in de MiniFinder door het te selecteren en vervolgens op 'Open' te klikken, of door dubbel op het symbool te klikken.
2. Als u klaar bent met dat programma kunt u verschillende dingen doen:

 □ Ga terug naar de Finder door op 'Finder' te klikken of op de Enter-toets te drukken.Klik zo nodig eerst op het vakje 'Andere schijf'.

 □ Open andere programma's op dezelfde schijf of op andere schijven door op 'Open andere' te klikken.

 Er verschijnt een informatievenster op uw scherm. Dit bevat een lijst van programma's in plaats van documenten. Zie ook het gedeelte "Documentbeheer binnen een programma" verderop in dit hoofdstuk.

 □ Verwijder eventuele schijven uit de schijfeenheid en start de Macintosh II opnieuw door op 'Stoppen' te klikken.

 □ U kunt de MiniFinders die op andere schijven zijn geïnstalleerd, bekijken met behulp van de vakjes 'Schijf eruit' en 'Andere schijf'.

Programma's of documenten in de MiniFinder wijzigen

1. Klik in de MiniFinder op 'Finder'.

 Klik zo nodig eerst op het vakje 'Andere schijf'.
2. Selecteer in de Finder wat u in de MiniFinder wilt plaatsen.

 Zie "Symbolen selecteren" eerder in dit hoofdstuk.

 U kunt maximaal 12 documenten en programma's selecteren.

 De documenten en programma's die u selecteert moeten zich allemaal in hetzelfde inhoudsopgave-venster bevinden. U kunt ze hiertoe zo nodig naar dit venster slepen. Programma's waarmee u uw MiniFinder-documenten wilt bewerken, moeten op dezelfde schijf staan als de documenten, maar hoeven niet in de MiniFinder te zijn geïnstalleerd. Als u echter nadat u de MiniFinder hebt geïnstalleerd, een programma naar een andere map verhuist, kan de MiniFinder het programma niet meer vinden.
3. Kies 'Gebruik MiniFinder' uit het Speciaal-menu.
4. Klik op 'Installeer'.

De MiniFinder verwijderen

1. Klik in de MiniFinder op 'Finder'.

 Klik zo nodig eerst op het vakje 'Andere schijf'.
2. Kies 'Gebruik MiniFinder' uit het Speciaal-menu.
3. Klik op 'Verwijder'.

 U kunt de MiniFinder ook verwijderen door het symbool voor de MiniFinder naar de Prullenmand te slepen.

Documentbeheer binnen een programma

U kunt een groot gedeelte van alle handelingen voor documentbeheer uitvoeren zonder dat u daarvoor het programma waarin u werkt hoeft te verlaten. Zo kunt u documenten openen, sluiten, bewaren en afdrukken. Daarnaast kunt u voor het ordenen van uw werk gebruik maken van dezelfde mappen als u in de Finder hebt aangemaakt.

Als u 'Open' of 'Bewaar als' in een programma kiest, worden gewoonlijk de namen van de mappen die in de Finder zijn aangemaakt, weergegeven.

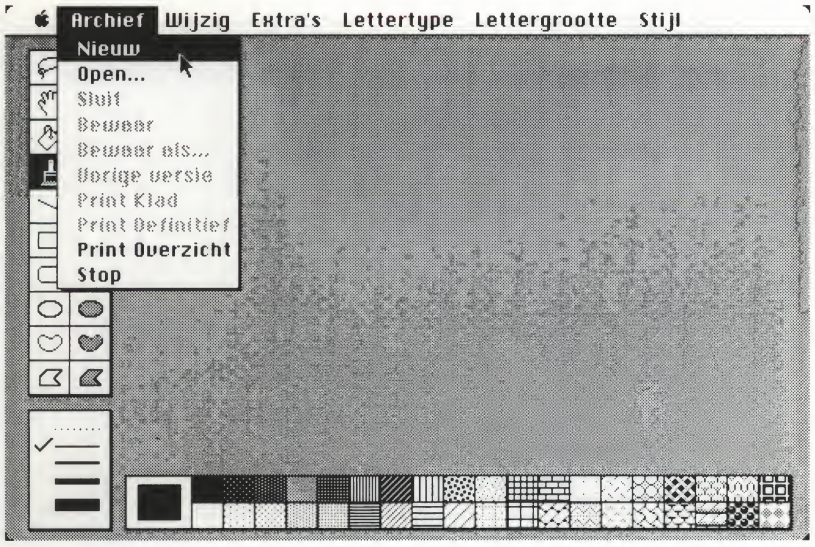
Een nieuw document aanmaken

1. Sla zo nodig eerst alle wijzigingen die nog niet zijn vastgelegd op met 'Bewaar' en sluit vervolgens het huidige document met behulp van 'Sluit' uit het Archief-menu.

 Bij sommige programma's kan er maar één document tegelijk geopend zijn.

2. Kies 'Nieuw' uit het Archief-menu van het programma.

 Er verschijnt een nieuw document op uw scherm. Bij de meeste programma's moet u dit document een naam geven als u het voor de eerste keer opslaat. Bij sommige programma's moet u dit doen zodra u het document aanmaakt.

Een bestaand document openen

1. Sla zo nodig eerst alle wijzigingen die nog niet zijn vastgelegd op met 'Bewaar' en sluit vervolgens het huidige document met behulp van 'Sluit' uit het Archief-menu.

 Bij sommige programma's kan er maar één document tegelijkertijd geopend zijn.

2. Kies 'Open' uit het Archief-menu van het programma.

 Er verschijnt een informatievenster op uw scherm waarin de inhoudsopgave van de huidige map of schijf is opgenomen. Boven de alfabetische lijst met documenten in de inhoudsopgave ziet u de inhoudsopgavenaam (en een map- of schijfsymbool). De naam van de huidige schijf (en een schijfsymbool) wordt aan de rechterkant van het venster aangegeven.

 De mappen in dit venster komen overeen met de mappen die u in de Finder aanmaakt. U opent ze door erop te dubbelklikken of 'Open' te kiezen.

 Binnen programma's worden alleen documenten getoond die het betreffende programma kan openen, zelfs als de corresponderende mappen in de Finder andere documenten bevatten.

 □ Om de inhoud van een map in een informatievenster te zien, selecteert u de naam van het document en klikt u op het vakje 'Open', of dubbelklikt u op die naam.

 U ziet de inhoud (zowel van documenten als van mappen) die u opent. U kunt de hele hiërarchie op deze manier doorzoeken , en mappen binnen mappen openen, totdat u het document gevonden heeft dat u wilt openen.

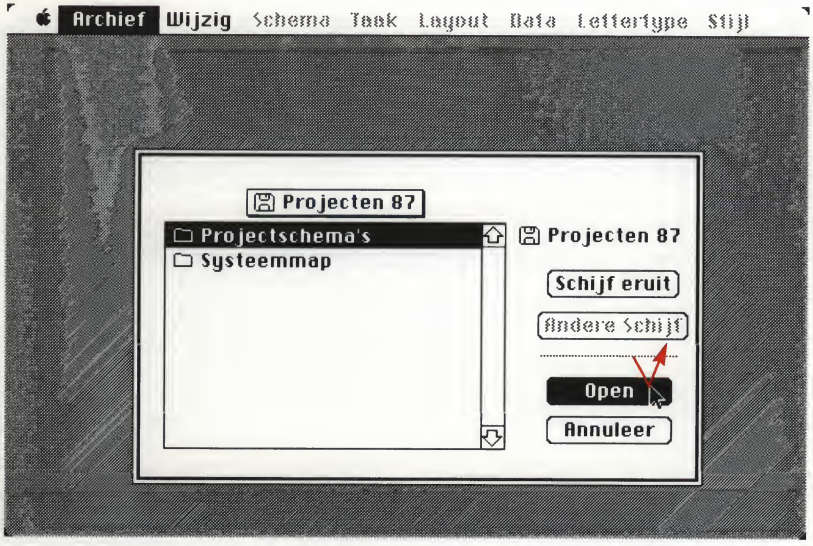
□ Om weer terug te gaan in de niveaus drukt u op de naam van de inhoudsopgave en kiest u de map die u wenst.

Beneden de naam van de inhoudsopgave verschijnt een lijst als u op de naam drukt of ergens in de balk die die naam bevat. Elke map staat in de lijst, en de inhoudsopgave van de schijf staat aan het einde van de lijst.

□ Om de huidige map te sluiten en naar het voorgaande niveau te gaan, klikt op op het symbool van de schijf die boven de vakjes 'Andere schijf' en 'Open' (u kunt dit herhalen totdat u bij het bovenste niveau aangeland bent).

□ Om documenten en mappen op andere schijven te zien, gebruikt u de vakjes 'Andere schijf' en 'Schijf eruit'.

Als u op 'Andere schijf' (of op de Tab-toets) drukt, gaat u altijd naar het bovenste niveau van een willekeurige schijf die in een tweede schijfeenheid zit.

3. Open het document waarmee u wilt werken door op de naam te klikken en vervolgens op het vakje 'Open' te klikken (of te dubbelklikken op de naam).

 Om een document in de inhoudsopgave snel te selecteren, typt u de letter of letters die u wilt zien en selecteren. Als u pauzeert tijdens het typen, zal de volgende letter die u typt, opgevat worden als een nieuw verzoek, en niet als een vervolg op het vorige. De instelling voor Toets Repeteertempo in het Regelpaneel bepaalt de lengte van de pauze voordat het typen van een nieuwe letter opgevat wordt als een nieuw verzoek.

 U kunt ook de pijltjestoetsen gebruiken om in de lijst naar boven en beneden te bewegen.

 U komt altijd de niveaus van mappen en documenten binnen op de plaats waar u het laats een document opsloeg of van waaruit u het laatst een document opende.

Een document opslaan

Een document is alleen tijdelijk opgeslagen, totdat u het op schijf bewaart.

- Kies 'Bewaar' uit het Archief-menu van het programma.

 Voor het regelmatig tussentijds opslaan van uw document kunt u het beste de opdracht 'Bewaar' kiezen en niet 'Bewaar als'. Met de opdracht 'Bewaar' wordt het document onder de oorspronkelijke naam op dezelfde schijf opgeslagen. U kiest 'Bewaar als', wanneer u het huidige document onder een andere naam wilt vastleggen, of als u het naar een andere map of schijf wilt kopiëren.

 Als het een nieuw document betreft dat nog niet eerder is opgeslagen, moet u het document eerst een naam geven. Op het scherm verschijnt hetzelfde informatievenster als voor de opdracht 'Bewaar als'. Zie de kolom hiernaast.

Een document met een andere naam, in een andere map of op een andere schijf opslaan

1. Kies 'Bewaar als' uit het Archief-menu van het programma.

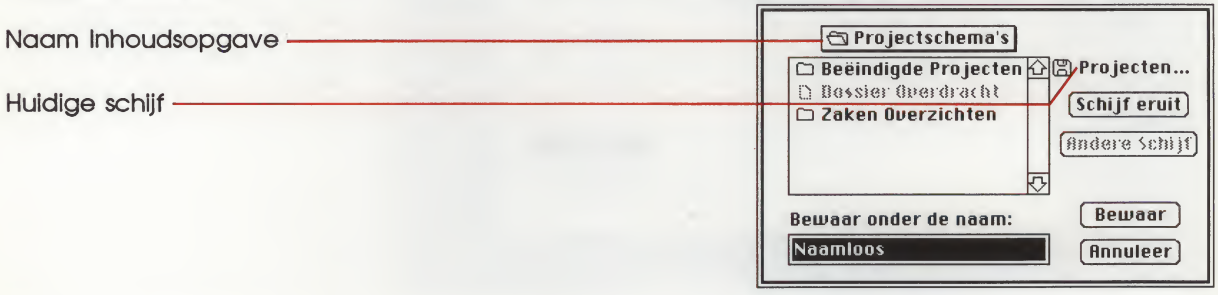
 Er verschijnt een informatievenster op uw scherm met een inhoudsopgave van de mappen op het hoogste niveau van de schijf. Boven de alfabetische lijst met mappen ziet u de naam van de inhoudsopgave (en een map- of schijfsymbool). De naam van de huidige schijf (en een schijfsymbool) verschijnt rechts van het venster.

 De namen van de mappen in dit informatievenster zijn hetzelfde als de mappen die u in de Finder aanmaakt.

 □ Om de mappen binnen de map in de inhoudsopgave te kunnen bekijken, klikt u dubbel op de naam van die map. U ziet elke map in de map die u geopend heeft.

 U kunt op deze manier de niveaus doorlopen. Open mappen, net zolang totdat u het gewenste document gevonden heeft.

 Als u documenten opslaat (in plaats van ze te openen), ziet u de gehele inhoud van die map. Alle documenten, behalve mappen, verschijnen in grijs.

Om in de niveau's terug te gaan, drukt u op de naam van de inhoudsopgave en kiest u de map die u wenst.

Onder die naam verschijnt een lijst als u op de naam drukt op in de balk die die naam bevat. Elke map in de hiërarchie staat in de lijst, en de inhoudsopgave van de schijf staat aan het einde van die lijst.

□ Om mappen op andere schijven te zien, gebruikt u de vakjes 'Open' en 'Andere schijf'.

□ Om de geopende map te sluiten en om naar het voorgaande niveau te gaan, klikt u op de naam van de schijf.

□ Als u op het vakje 'Andere schijf' of op de Tab-toets drukt, gaat u naar het bovenste niveau van een schijf in een tweede schijfeenheid.

2. Typ een nieuwe naam voor het document als het een nieuw document betreft, of als u de huidige naam wilt wijzigen. Doet u dit niet, dan wordt het document onder dezelfde naam bewaard.

 U kunt hiervoor alle tekens of symbolen op het toetsenbord gebruiken, met uitzondering van de dubbele punt (:). De naam mag niet met een punt (.) beginnen. U kunt hoofdletters en kleine letters typen en u kunt spaties tussen woorden invoegen. Een documentnaam mag maximaal 31 tekens lang zijn, maar in de praktijk blijken namen van die lengte soms onhandig. Het is over het algemeen dan ook beter om bij het typen van de naam binnen de daarvoor aangegeven ruimte te blijven.

3. Om het huidige document op te slaan in de map die bovenaan de lijst wordt aangegeven, klikt u op 'Bewaar'.

 U komt altijd op het niveau van mappen en documenten terecht van waaruit u het laatst een document hebt geopend of waarin u het laatst een document hebt opgeslagen.

U kunt verschillende documenten op een schijf onder dezelfde naam opslaan, zolang u ze maar in verschillende mappen bewaart. Toch kan het in sommige gevallen voor het later opzoeken van documenten handig zijn om de verschillende versies van een document onder verschillende namen te bewaren.

Een document afdrukken

1. Kies 'Pagina-instelling' om print-opties zoals de pagina-indeling en het papierformaat in te stellen.

 Als u steeds dezelfde pagina-indeling gebruikt, kunt u deze stap meestal overslaan.

2. Kies 'Print' uit het Archief-menu.

 Bij de meeste programma's verschijnen er één of meer informatievensters. U kunt dan door in de verschillende vakjes te klikken opgeven hoe het afgedrukte document er uit moet komen te zien. Als u meer wilt weten over afdrukken vanuit de Finder, leest u "Afdrukken" in dit hoofdstuk.

 Als u een andere printer dan een ImageWriter gebruikt, als u meer dan één printer hebt, of als uw printer is aangesloten op een andere poort dan de printerpoort, geeft u met behulp van het bureau-accessoire Kiezer aan de Macintosh II op welke printer u gebruikt. Zie voor meer informatie hierover "Het gebruik van de Kiezer" eerder in dit hoofdstuk.

Schijfbeheer

Met behulp van de Finder kunt u complete schijven, maar ook documenten, mappen en programma's op deze schijven beheren. Voor het opnieuw benoemen van schijven volgt u dezelfde procedure als voor het opnieuw benoemen van symbolen. Zie "Opnieuw benoemen" eerder in dit hoofdstuk.

In hoofdstuk 4, "Mogelijkheden van de Macintosh II", vindt u nog wat aanvullende informatie over het gebruik van schijven.

Een 3.5-inch schijf initialiseren

Wanneer de Macintosh II een schijf tegenkomt die niet leesbaar is, verschijnt er een informatievenster op het scherm waarin u wordt gevraagd of u de schijf wilt initialiseren. Met 800K schijfeenheden hebt u de keuze uit drie mogelijkheden - u kunt de schijf dubbelzijdig initialiseren of enkelzijdig, of u kunt besluiten de schijf niet te laten initialiseren maar uit de schijfeenheid te verwijderen.

In het algemeen moet u 400K schijven enkelzijdig initialiseren en 800K schijven dubbelzijdig. (800K schijven zijn voorzien van de aanduiding 'Double-sided'.) Voor schijven die enkelzijdig zijn geïnitialiseerd worden geen mappen op het scherm getoond als u inhouds-opgaven binnen programma's oproept (dat wil zeggen, telkens wanneer u 'Open' of 'Bewaar als' kiest uit het Archief-menu van het programma).

Op wat voor manier u de schijf ook initialiseert, u plaatst de schijf altijd op dezelfde manier: het etiket boven en het metalen plaatje achter.

In de Finder kunt u ook schijven initialiseren die informatie bevatten. Hiertoe kiest u 'Wis Schijf' uit het Speciaal-menu. Deze opdracht wist alles van de schijf en biedt u dezelfde mogelijkheden voor het initialiseren van de schijf.

U kunt schijven binnen een programma initialiseren zonder de informatie die zich op dat moment in het geheugen bevindt kwijt te raken. U kunt dus de schijven initialiseren op het moment dat u ze nodig hebt.

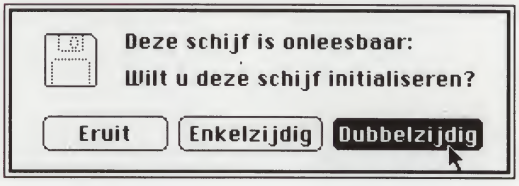
Beide zijden van een 800K schijf initialiseren

1. Plaats de te initialiseren schijf in de schijfeenheid.
2. Klik op 'Dubbelzijdig' in het informatievenster.

 De initialisatie begint, en duurt een paar seconden.
3. Geef de schijf een naam.

 Geef de schijven verschillende namen, dit om verwarring te voorkomen.

 Wanneer u een schijf dubbelzijdig initialiseert, wordt het hiërarchisch bestandssysteem geïnstalleerd, waarmee u mappen binnen een programma en in de Finder kunt gebruiken. Telkens wanneer u nu vanuit een programma 'Open', 'Bewaar als' of 'Bewaar' kiest voor een naamloos document, kunt u de mappen die u in de Finder gebruikt bekijken en zelfs gebruiken. Zie voor meer informatie over dit onderwerp "Het gebruik van mappen" en "Het hiërarchische bestandssysteem" in hoofdstuk 4.

Een schijf enkelzijdig initialiseren

Zodra u een schijf dubbelzijdig hebt geïnitialiseerd, kan deze niet meer in een 400K schijfeenheid worden gebruikt om de eenvoudige reden dat 400K schijfeenheden geen dubbelzijdige schijven kunnen lezen. Het systeem vraagt u of u de schijf opnieuw wilt initialiseren, en als u in antwoord op deze vraag op 'Initialiseer' klikt, wordt alle informatie van de schijf gewist.

Initialiseer *nooit* een 400K schijf dubbelzijdig. De tweede zijde van de schijf is niet op betrouwbaarheid getest, zodat u het risico loopt alle informatie van de schijf te verliezen.

1. Plaats de te initialiseren schijf in de schijfeenheid.
2. Klik op 'Enkelzijdig'.

 De initialisatie begint, en duurt een paar seconden.
3. Geef de schijf een naam.

 Geef de schijven verschillende namen, dit om verwarring te voorkomen.

 Ook 800K schijven kunnen enkelzijdig worden geïnitialiseerd. Op deze manier kunt u dergelijke schijven toch in een 400K schijfeenheid gebruiken. Er is nu echter maar half zo veel schijfruimte beschikbaar en het hiërarchische bestandsssysteem wordt niet geïnstalleerd. Dit betekent dat u binnen de programma's op deze schijf geen mappen kunt gebruiken.

Een schijf verwijderen

Wanneer u informatie wilt gebruiken van of bewaren op een andere schijf dan de schijf die zich op het moment in de schijfeenheid bevindt, moet u deze laatstgenoemde schijf eerst uit de schijfeenheid verwijderen.

Mocht de verwijderde schijf later nog nodig zijn, dan zal de Macintosh II zelf hierom vragen.

1. Selecteer het symbool voor de schijf die u wilt verwijderen.

 Als u het symbool hebt geopend, kunt u ook het inhoudsopgave-venster van de schijf actief maken.

2. Kies 'Schijf eruit' uit het Archief-menu of sleep het symbool van de schijf naar de Prullenmand.

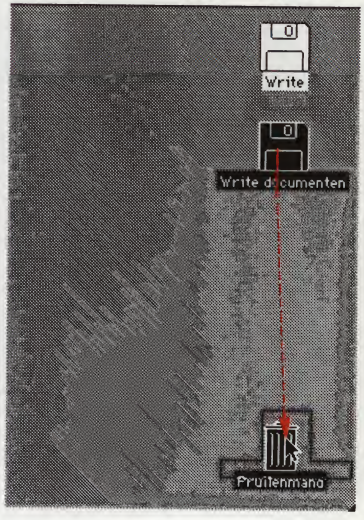
 Of houd de Apple toets ingedrukt en druk op E.

Als u het symbool van de schijf naar de Prullenmand sleept, wordt de schijf uit de schijfeenheid verwijderd en verdwijnt het symbool. Als u de huidige opstartschijf naar de Prullenmand sleept, wordt de schijf uit de schijfeenheid verwijderd, maar blijft het symbool zichtbaar.

Wanneer u 'Schijf eruit' kiest, wordt er meestal een schijf uit de schijfeenheid verwijderd ook al hebt u geen schijf geselecteerd. De Finder zoekt zelf een schijf die kan worden verwijderd. Wanneer u 'Schijf eruit' kiest terwijl het symbool van de vaste schijf is geïnitialiseerd, gebeurt er niets zolang de vaste schijf ook de opstartschijf is. Als dit niet het geval is, verdwijnt het symbool van de vaste schijf. Het verschijnt pas weer als u het systeem opnieuw opstart.

De opdracht 'Stop' uit het Speciaal-menu verwijdert alle 3.5-inch schijven. U kunt nu het systeem uitzetten of een nieuwe opstartschijf in de schijfeenheid plaatsen en op 'Herstart' klikken.

Een opstartschijf maken

De Macintosh II heeft bepaalde informatie nodig om het systeem te kunnen starten. De schijven die deze informatie bevatten (in systeembestanden zoals bijvoorbeeld 'Systeem' en 'Finder' in de Systeemmap) worden **opstartschijven** genoemd. Als opstartschijf kan een vaste schijf of een 3.5-inch schijf (400K of 800K) worden gebruikt. Als uw systeem is uitgerust met een interne vaste schijf, zult u deze het vaakst als opstartschijf gebruiken.

In de Finder verschijnt het symbool van de huidige opstartschijf in de rechterbovenhoek van het scherm.

Zie ook "Opstartschijven" in hoofdstuk 4.

❖ *Gebruikers van een vaste schijf.* Gebruik de vaste schijf als opstartschijf. Zie bijlage A, "Werken met vaste schijven".

Een opstartschijf aanmaken

1. Plaats een opstartschijf.

 Als u een systeem met één schijfeenheid gebruikt, verwijdert u eerst de opstartschijf weer uit de eenheid, voordat u verdergaat met de volgende stap. Kies hiertoe 'Schijf eruit' uit het Archief-menu.

2. Plaats een nieuwe schijf (of een schijf die nog voldoende ruimte bevat) in de schijfeenheid.

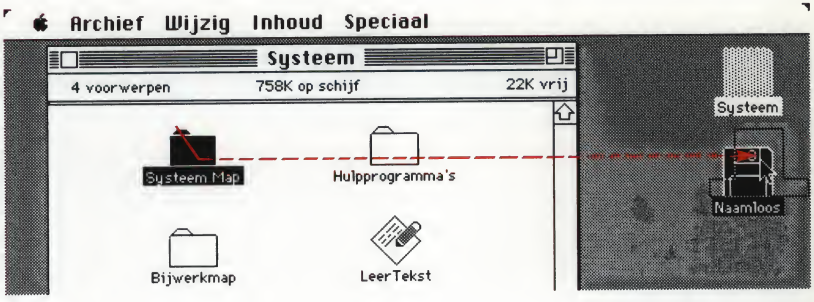
 Als de schijf niet is geïnitialiseerd, vraagt het systeem u de schijf te initialiseren. Hierbij kunt u enkelzijdig of dubbelzijdig initialiseren. Zie ook "Een 3.5-inch schijf initialiseren".

3. Sleep de Systeemmap naar het symbool van de nieuwe schijf.

Van de opstartschijf een gewone schijf maken

Het kan handig zijn om van een opstartschijf weer een gewone schijf te maken (dat wil zeggen, een schijf waarop u alleen documenten bewaart), vooral als u een vaste schijf als opstartschijf gebruikt.

1. Start het systeem op met een andere schijf dan de opstartschijf die u wilt veranderen in een gewone schijf.
2. Plaats de te wijzigen schijf in de schijfeenheid.
3. Sleep de Systeemmap naar de Prullenmand.

Een schijf in zijn geheel kopiëren

U kunt een schijf in zijn geheel kopiëren wanneer u zowel het symbool van deze schijf (de bronschijf) als het symbool van de schijf waarnaar u wilt kopiëren (de bestemmingsschijf) op uw scherm ziet.

Geef elk van beide schijven een unieke en zinvolle naam (ofwel wanneer het systeem u vraagt een nieuwe schijf te benoemen, ofwel nadat de kopieerprocedure is beëindigd). Als beide schijven een duidelijke eigen naam hebben, kunt u beter overzicht over uw schijven houden en weet u welke schijf de Macintosh II bedoelt als er om een bepaalde schijf wordt gevraagd. Zie "Namen van schijven en documenten" in hoofdstuk 4.

1. Plaats de bronschijf en de bestemmingsschijf in de schijfeenheden.

 Verwijder zo nodig eerst eventueel andere aanwezige schijven uit de schijfeenheden. Als u een systeem met één schijfeenheid gebruikt, plaatst en verwijdert u eerst de bestemmingsschijf, en daarna plaatst u de bronschijf in de schijfeenheid.

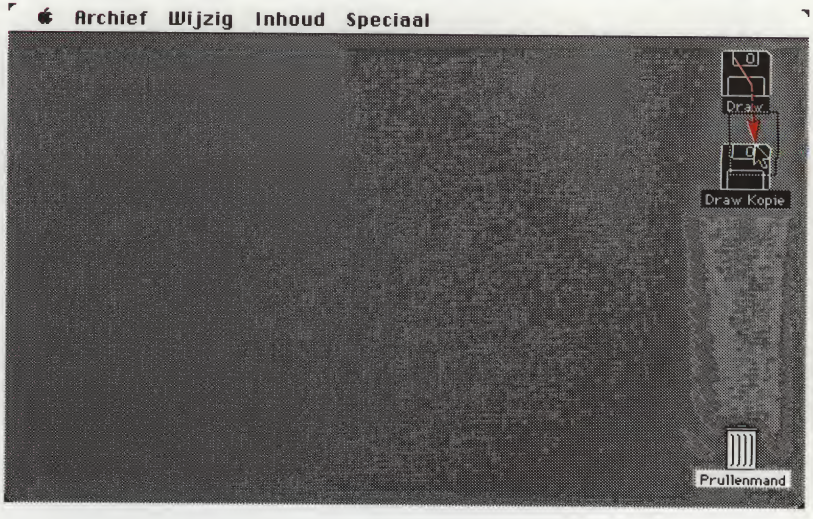
 Als u een nieuwe schijf als doelschijf gebruikt, vraagt het systeem u eerst de schijf te initialiseren. Zie "Schijven initialiseren" eerder in dit hoofdstuk.

2. Sleep het symbool van de bronschijf naar het symbool van de bestemmingsschijf.

 Het systeem vraagt u te bevestigen dat u de huidige inhoud van de doelschijf wilt vervangen door de inhoud van de bronschijf.

 Als er niet voldoende ruimte op de doelschijf over is, zal de Macintosh II u dit meedelen - dit gebeurt bijvoorbeeld als u een volle 800K schijf naar een 400K schijf probeert te kopiëren.

 Wanneer u naar een vaste schijf sleept, wordt de inhoud van de vaste schijf niet vervangen, maar wordt de inhoud van de schijf die u naar de vaste schijf sleept aan de vaste schijf toegevoegd.

Het gebruik van de Installer

Met de **Installer** kunt u opstartschijven bijwerken en hulpprogramma's installeren, zoals printerbesturings-bestanden. Andere hulpprogramma's betreffen randapparatuur, zoals vaste schijven of 'file servers'.

Welke versie van de Finder u gebruikt, kunt u bekijken door 'Over de Finder' te kiezen uit het Apple-menu. Het versienummer moet ten minste 5.4 zijn. Vraag uw Apple dealer u op de hoogte te houden van eventueel nieuw te verschijnen versies.

Als u werkt met opstartschijven waarvan de Finder het versienummer 4.1 of lager heeft, is het mogelijk dat mappen en hun inhoud niet worden afgebeeld wanneer u 'Open' of 'Bewaar als' kiest vanuit een programma. Ook kunnen mappen in de Finder leeg lijken. Als dit gebeurt hoeft u zich geen zorgen te maken. U hoeft alleen maar met de Installer de opstartschijf bij te werken. De volgende keer dat u dan 'Open' of 'Bewaar als' kiest, verschijnen de 'vermiste' mappen en hun inhoud gewoon weer op het scherm. Als u niet bijwerkt, kan het ook gebeuren dat de tekens die u via het toetsenbord intypt in bepaalde programma's niet de gewenste resultaten geven.

Het is verstandig om 'System' en 'Finder' bij elkaar te houden in dezelfde Systeemmap. Ga niet de bestanden een voor een naar de opstartschijven slepen: gebruik de Installer om uw opstartschijven bijgewerkt te houden.

Programma's die u koopt hebben mogelijkerwijs niet de nieuwste systeembestanden op de opstartschijf. Als uw systeem niet is uitgerust met een vaste schijf, kunt u iedere opstartschijf die u met de Macintosh II gebruikt op dezelfde manier bijwerken. Als u wel over een vaste schijf beschikt, kunt u al uw toepassingsprogramma's naar die vaste schijf kopiëren en de computer in het vervolg vanaf de vaste schijf opstarten.

De installer gebruiken om opstartschijven bij te werken

1. Start de Macintosh II op met de Systeemschijf.

 De systeembestanden op de huidige opstartschijf kunnen niet worden vervangen.

 De Installer bevindt zich in de Hulpprogrammatuur-map op de *Systeemschijf*. Gebruik de Installer vanaf die plaats of kopieer de Installer, de Systeemmap, L/A Transport en Installer Scripts naar een andere schijf.

2. Open de Installer.

 Selecteer het Installer-symbool en kies 'Open' uit het Archief-menu, of klik dubbel op het symbool.

3. Plaats de opstartschijf die u wilt bijwerken in de schijfeenheid.

 Als u over slechts één schijfeenheid beschikt, verwijdert u eerst de schijf met de Installer.

 De Installer werkt de schijf bij die in de rechter bovenhoek van het scherm wordt weergegeven.

4. Selecteer 'Macintosh II' en eventuele andere printerbesturings-bestanden en klik op 'Installeer'.

 Klik met de Shift-toets om meerdere items tegelijk te selecteren.

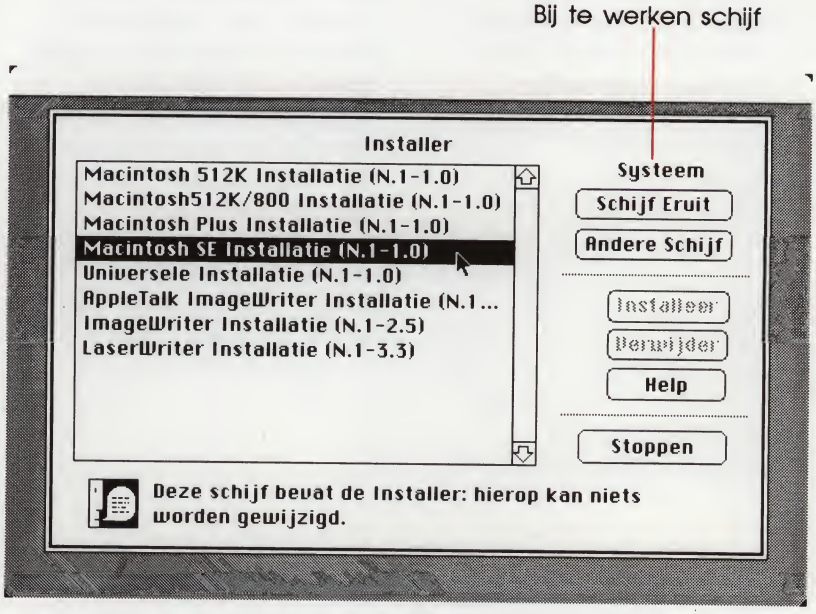
 Telkens als u een resource selecteert, controleert de Installer de beschikbare ruimte en zegt hoeveel

5. Klik op 'Installeer'.

 Bij het installeren worden bestaande printerbesturings-programma's op de schijf automatisch bijgewerkt. U kunt ook andere printerbesturingsbestanden selecteren en aan de schijf toevoegen.

Als u de schijf als opstartschijf wilt gebruiken op de Macintosh II *en* op een andere Macintosh computer, selecteert u 'Universele Installatie' in plaats van 'Macintosh II'. Voor de 'Universele Installatie' is echter wel meer ruimte op de schijf nodig.

Met L/A Transport kunt u de opstartschijf voorzien van de lettertypes en bureau-accessoires die u bij deze schijf wilt gaan gebruiken. Raadpleeg hiervoor de *Macintosh Handleiding Hulpprogrammatuur.*

Hoofdstuk 4

Mogelijkheden van de Macintosh II

In het eerste deel van dit hoofdstuk wordt de Macintosh II globaal beschreven. Hoewel er bij bepaalde programma's kleine verschillen kunnen optreden, werkt de Macintosh over het algemeen op deze wijze.

In de gedeelten "Finder-mogelijkheden" en "De Finder-menu's" wordt nader ingegaan op de Finder, het programma dat uw documenten beheert. Dit laatste gedeelte van het hoofdstuk beschrijft de functies en de eigenschappen van vensters, symbolen en menu's in de Finder. Bovendien wordt in het kort besproken wat de Finder zoal beheert.

Het laatste gedeelte van dit hoofdstuk beschrijft enkele snellere alternatieven die u op uw Macintosh II kunt gebruiken.

Waaruit de Macintosh II bestaat: de onderdelen

Het basissysteem van de Apple Macintosh II bestaat uit de hoofdeenheid, het toetsenbord en de muis. De **hoofdeenheid** is het hart van de computer en bevat de volgende onderdelen:

- de processor, die het eigenlijke werk van de computer verricht
- een geheugen van 1 megabyte (1Mb)—waar de computer de informatie opslaat, waarmee u aan het werken bent
- een ingebouwde 800K-schijfeenheid , die informatie op schijf opslaat en van de schijf leest
- een optionele vaste schijf (intern of extern)—voor meer schijfruimte (20, 40 of 80 MB) en meer efficiency en snelheid
- sleuven voor uitbreidingskaarten —waarmee u de mogelijkheden van uw Macintosh II kunt uitbreiden.

Naast informatie van schijven, kunt u uw Macintosh II ook zelf informatie aanbieden met behulp van het toetsenbord, de muis of andere randapparatuur—printers, modems, netwerken—via de Apple Desktop Bus, de seriële poorten en de **SCSI-poort**. Op het **scherm** kunt u precies volgen wat u aan het doen bent. De uitbreidingsaansluiting maakt het mogelijk om uw Macintosh II met behulp van **uitbreidingskaarten** aan te passen. Deze onderdelen van uw Macintosh II, die u kunt zien en aanraken, worden de **apparatuur** genoemd.

Programmatuur is de verzamelnaam voor alle programma's die uw systeem gebruikt. Bij de Macintosh II heeft u bijvoorbeeld systeemprogrammatuur en hulpprogrammatuur. Deze programmatuur doet het werk achter de schermen om uw bestanden overzichtelijk te houden en het u gemakkelijker te maken. Ook zijn er een aantal toepassingsprogramma's zoals MacWrite voor tekstverwerking, MacPaint voor het maken van afbeeldingen, MacDraw voor gestructureerd grafisch werk, MacTerminal™ voor electronische communicatie of MacProject™ voor projectcoördinatie.

Het basissysteem van de Macintosh II kan naar behoefte worden uitgebreid. U kunt daarvoor kiezen uit de omvangrijke en steeds groter wordende apparatuur- en programmatuurfamilie van de Macintosh. In hoofdstuk 5, "Uw Macintosh II uitbreiden", vindt u een aantal suggesties.

Waar uw gegevens blijven

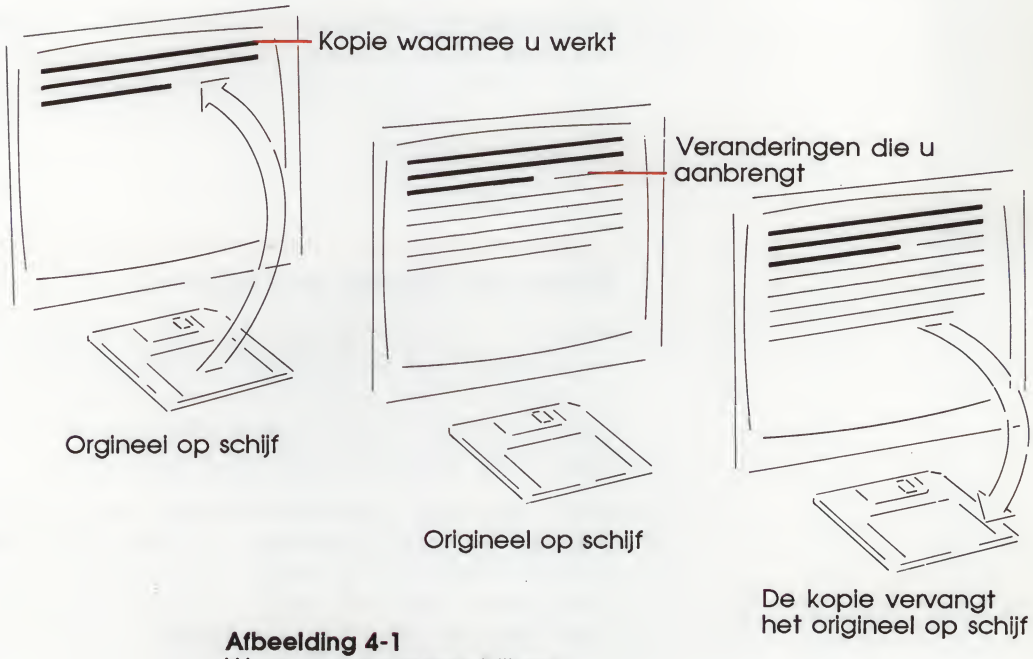
Wanneer u een bestaand document opent om dit te verbeteren (het eerste concept dat meteen goed is, moet nog worden gemaakt), laat uw Macintosh II het origineel op de schijf staan en maakt voor u een kopie om mee te werken. Nadat u klaar bent met uw verbeteringen, besluit u of u de nieuwe versie wilt bewaren of niet.

Slaat u de nieuwe versie onder dezelfde naam op, dan wordt het origineel op de schijf vervangen door deze nieuwe versie. Doet u dat niet, dan blijft bij de meeste programma's het origineel in onaangetaste vorm op de schijf. U kunt dus kiezen of u de nieuwe versie onder de originele naam opslaat, of onder een andere naam, of helemaal niet. U kunt dit het beste vergelijken met het aanbrengen van wijzigingen op een fotokopie. Bent u tevreden met de wijzigingen, dan past u het origineel aan.

Het werkexemplaar van het document wordt slechts tijdelijk in het geheugen van uw Macintosh II opgeslagen. Met andere woorden, als er zich een stroomstoring voordoet, of als u per ongeluk over het netsnoer struikelt en daardoor de stekker uit het stopcontact schiet, raakt u alles waarmee u aan het werk was, of concreter alle informatie in het geheugen, voorgoed kwijt. Om ervoor te zorgen dat uw werk bewaard blijft, kunt u door ongeveer om het kwartier 'Bewaar' uit het Archief-menu te kiezen uw werk op een schijf vastleggen. Op die manier zult u nooit meer dan een kwartier werk kwijtraken. Met bepaalde database-programma's kunt u alles kwijtraken—zelfs wat u

hebt opgeslagen—als er een stroomstoring is opgetreden. Als het werk wat u in dit soort programma's doet belangrijk is, dan is het verstandig om regelmatig reservekopieën van uw werk te maken op 3,5-inch schijven. Voor alle zekerheid.

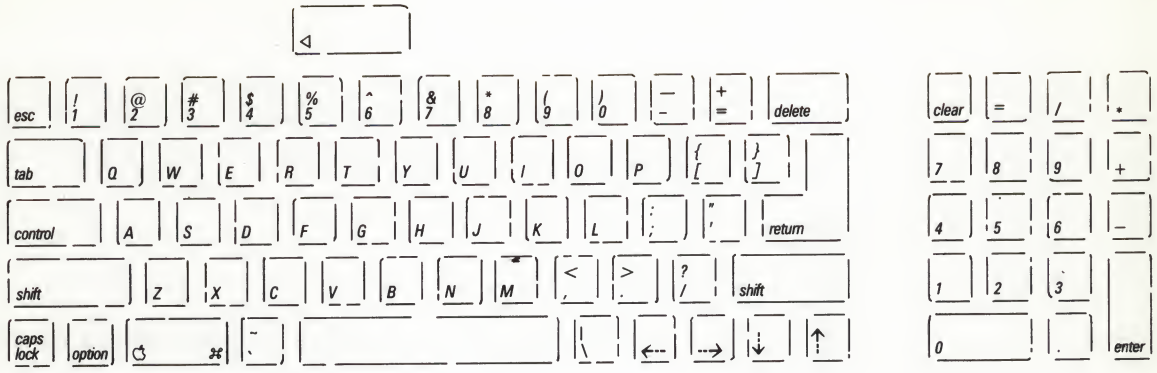
❖ *Automatisch bewaren.* Sommige programma's bewaren veranderingen in een document op het moment dat u die maakt; de handleidingen bij dit soort programma's vertellen u meer hierover.

Afbeelding 4-1
Waar uw gegevens blijven

Het toetsenbord

Het toetsenbord van de Macintosh II heeft gewone toetsen, numerieke toetsen, pijltoetsen en andere speciale toetsen. Hieronder volgt een korte beschrijving van de werking van deze toetsen.

Afbeelding 4-2
Het toetsenbord

Gewone toetsen

De gewone toetsen komen overeen met die van een schrijfmachine. U kunt er alle normale tekens mee typen, ook cijfers en tekens als =, [, en dergelijke. Als u een gewone toets ingedrukt houdt, wordt deze net zo lang herhaald tot u de toets weer loslaat. De snelheid waarmee dit gebeurt kunt u met 'Repeteertempo' in het Regelpaneel instellen. Raadpleeg "Het gebruik van het Regelpaneel" in hoofdstuk 3 voor informatie over dit onderwerp.

Numerieke toetsen

Met behulp van het ingebouwde numerieke toetsenblok kunt u getallen en numerieke tekens veel sneller typen dan wanneer u hiervoor de gewone toetsen gebruikt. Dat is vooral handig als u met het bureau-accessoire Calculator werkt. Het numerieke toetsenblok bevat ook een Clear-toets (Wis) en een Enter-toets (Invoer).

Pijltoetsen

Met de pijltoetsen kunt u bij programma's als elektronische werkbladen en sommige tekstverwerkingsprogramma's via het toetsenbord de aanwijzer over het scherm verplaatsen.

Speciale toetsen

Sommige speciale toetsen worden in combinatie met gewone toetsen gebruikt om andere tekens te produceren of om snel een opdracht uit een menu uit te voeren. Andere toetsen hebben een speciale functie. Deze staan hieronder beschreven.

De Opstart-toets

Dit is de langwerpige toets boven aan uw toetsenbord. U kunt er uw computer mee aanzetten als hij uitstaat.

De Esc-toets

Het gebruik van de Esc-toets verschilt per programma. In de handleiding bij het programma vindt u meer informatie.

De Tab-toets

Hiermee verplaatst u het invoegpunt horizontaal naar de eerstvolgende stop. In een informatievenster selecteert u met deze toets de volgende plaats waar informatie kan worden ingevoerd .

De Control-toets

Evenals met de Apple toets kunt u met de Control- of Functie-toets in combinatie met andere toetsen opdrachten sneller doorgeven.

De Shift-toets

Hiermee produceren de lettertoetsen hoofdletters en krijgt u met de andere toetsen het bovenste van de twee tekens op de toets. Soms heeft deze toets een functie bij bepaalde handelingen. Zo kunt u in de Finder meer dan één symbool selecteren door deze toets ingedrukt te houden terwijl u telkens op een nieuw symbool klikt.

De Vergrendel-toets

Deze toets werkt alleen voor letters. Wanneer deze toets is ingedrukt, produceren de lettertoetsen hoofdletters. De overige toetsen worden niet door de Vergrendeltoets beïnvloed.

De Option-toets

Wanneer u deze toets ingedrukt houdt, kunt u met de gewone toetsen letters met een accent en speciale tekens uit een alternatieve tekenset produceren. De Option-toets kan in combinatie met de Hoofdletter-toets en met de Vergrendeltoets worden gebruikt. Hieronder ziet u bijvoorbeeld de alternatieve tekens van het lettertype Chicago.

Afbeelding 4-3
Optionele karakters

Wit = Teken dat u krijgt door de Option-toets ingedrukt te houden en een ander teken te typen.

Rood = Teken dat u krijgt door de Option-toets en de Shift-toets ingedrukt te houden en een ander teken te typen.

Met behulp van het bureau-accessoire Toetsenbord kunt u de alternatieve tekens op uw scherm in elk lettertype laten verschijnen dat op de huidige opstartschijf is geïnstalleerd. Raadpleeg "Bureau-accessoires" in dit hoofdstuk voor meer informatie hierover.

Door de Option-toets in combinatie met bepaalde gewone toetsen te gebruiken, kunt u letters met een accent typen.

Option-toets-`	`	accent grave
Option-toets-e	´	accent aigu
Option-toets-i	^	accent circonflexe
Option-toets-u	¨	umlaut/trema
Option-toets-n	~	tilde

Wanneer u een van bovenstaande combinaties typt en vervolgens een ander teken, verschijnt het geaccentueerde teken op het scherm. Indien het teken niet van het betreffende accent kan worden voorzien, wordt eerst het accent en daarna het teken geproduceerd. Typt u een van bovenstaande combinaties tweemaal, dan wordt alleen het accent geproduceerd.

De Apple-toets

In combinatie met een gewone toets biedt de Apple-toets vaak een snellere manier om een opdracht uit een menu te kiezen. Als dit mogelijk is, wordt dit in het menu achter de betreffende opdracht aangegeven. Soms heeft de Apple-toets een andere functie. Zo heeft het ingedrukt houden van de Apple-toets in combinatie met het typen van een punt soms tot gevolg dat de uitvoering van een langdurige opdracht, zoals afdrukken, wordt onderbroken.

Belangrijk Op de Apple-toets staan twee symbolen: een klaverblad en een appel. Op vroegere Macintosh-toetsenborden stond er op deze toets alleen een klaverblad. In veel toepassingsprogramma's wordt deze toets de Functie-toets genoemd. Als daarnaar wordt verwezen, wordt dus de Apple-toets bedoeld.

De Enter-toets

Hiermee bevestigt u datgene wat u typt (meestal tekst), bijvoorbeeld de naam die u typt voor een nieuw document. In een informatievenster heeft indrukken van de Invoertoets hetzelfde effect als klikken op het vakje dat de opdracht bevestigt, zoals een OK-vakje, of op het vet omlijnde vakje, als dat er is.

De Clear-toets

De Clear-toets wist, net als de Delete-toets, het gedeelte dat u hebt geselecteerd. Bij een aantal programma's heeft de Clear-toets ook nog andere functies.

De Delete-toets

Hiermee kunt u datgene wat geselecteerd is, wissen. Als u niets hebt geselecteerd en u drukt op de Delete-toets, wordt het teken vóór het invoegpunt gewist.

De Return-toets

Met de Return-toets verplaatst u het invoegpunt naar het begin van de volgende regel. In een informatievenster heeft indrukken van de Return-toets hetzelfde effect als klikken op het vakje dat de opdracht bevestigt, zoals een OK-vakje, of op het vet omlijnde vakje.

Schijven

Schijven zijn bestemd voor het opslaan van informatie. Er zijn schijven in verschillende grootten en vormen. In dit gedeelte gaat het voornamelijk over 3.5-inch schijven. Op vaste schijven wordt nader ingegaan in hoofdstuk 5, "Uw Macintosh II uitbreiden", en in "De vaste schijf initialiseren" in bijlage A.

Op dubbelzijdige 3.5-inch schijven van Apple kan 800 Kilobyte worden opgeslagen, wat overeenkomt met ongeveer 160 pagina's. Op elke schijf wordt een hoeveelheid opslagruimte gereserveerd waarin wordt bijgehouden wat er zoal op de schijf is opgeslagen. Hier wordt dus de informatie over de inhoudsopgave opgeslagen. De grootte van deze opslagruimte is afhankelijk van de hoeveelheid informatie die op de schijf is opgeslagen.

Schijven initialiseren

Voordat uw Macintosh II informatie van een schijf kan halen of erop kan zetten, moet de schijf zodanig worden **geïnitialiseerd** dat de computer deze kan lezen. (Een blanco schijf zou u kunnen vergelijken met een parkeerterrein zonder indeling in vakken. Voordat er auto's op het terrein kunnen worden geparkeerd, moet eerst de indeling in vakken worden gemaakt.) Wanneer u een niet-geïnitialiseerde schijf in de schijfeenheid plaatst of een schijf die uw Macintosh II niet kan lezen, bijvoorbeeld omdat deze beschadigd is of geïnitialiseerd voor een ander type computer, vraagt het systeem u of u de schijf voor de Macintosh II wilt initialiseren en zo ja, of u de schijf enkelzijdig of dubbelzijdig wilt initialiseren.

De interne 800K-schijfeenheid van uw Macintosh II kan zowel enkelzijdig als dubbelzijdig geïnitialiseerde schijven lezen (hetzelfde geldt voor de externe 800K-schijfeenheid en de 3.5-inch schijfeenheid van Apple). Gebruikt u schijven met 800K, dan initialiseert u ze normaal gesproken dubbelzijdig. Hierdoor krijgt u de beschikking over de volle 800K aan opslagruimte en kunt u bovendien niet alleen in de Finder maar ook binnen programma's mappen gebruiken, zodat u informatie voortaan ook binnen programma's op verschillende niveaus kunt bewaren (in een hiërarchisch bestandssysteem). Wanneer u enkelzijdig initialiseert, krijgt u slechts de beschikking over één opslagniveau, waarbij er dus binnen programma's geen mappen verschijnen.

Het is echter niet strikt noodzakelijk om schijven met 800K te gebruiken of schijven dubbelzijdig te initialiseren. U kunt op uw Macintosh II ook schijven met 400K gebruiken, en u kunt schijven met 800K enkelzijdig initialiseren, zodat ze door een 400K-schijfeenheid kunnen worden gelezen.

Waarschuwing Let erop dat u schijven met 400K altijd enkelzijdig initialiseert. Weliswaar kunt u ze met de Macintosh II ook dubbelzijdig initialiseren, maar de andere kant van de schijf is niet op betrouwbaarheid getest. U loopt in dat geval het risico alle informatie op de schijf kwijt te raken.

Een dubbelzijdig geïnitialiseerde schijf met 800K kan niet door een 400K-schijfeenheid worden gelezen. Probeert u dit toch, dan verschijnt er een informatievenster waarin u wordt gevraagd of u de schijf zodanig wilt initialiseren dat deze gelezen kan worden. Bedenk wel dat, wanneer u op 'Initialiseer' klikt, alle informatie op de schijf wordt gewist.

U kunt schijven gerust binnen een programma initialiseren. De informatie in het geheugen wordt daardoor niet aangetast.

U kunt schijven waarop al informatie is opgeslagen ook initialiseren door de opdracht 'Wis schijf' uit het Speciaal-menu van de Finder te kiezen. Hierbij gaan wel de oorspronkelijke gegevens verloren.

Tabel 4-1 toont specifieke informatie welke schijven in welke scchijfeenheid ter gebruiken.

Tabel 4-1
Schijven en schijfeenheden

	400K-schijfeenheid	800K-schijfeenheid
400K-schijf geïnitialiseerd enkelzijdig	ja	ja*
800K-schijf geïnitialiseerd enkelzijdig	ja	ja**
800K-schijf geïnitialiseerd dubbelzijdig	nee	ja

* U wilt misschien programma's van 400K-schijven naar dubbelzijdige 800K-schijven kopiëren. Sommige programma's zijn echter tegen kopiëren beveiligd. In dat geval zult u voor dit programma met 400K-schijven moeten blijven werken.

** U kunt 800K-schijven enkelzijdig initialiseren, maar u kunt dan slechts 400K op de schijf gebruiken en u hebt niet de beschikking over mappen.

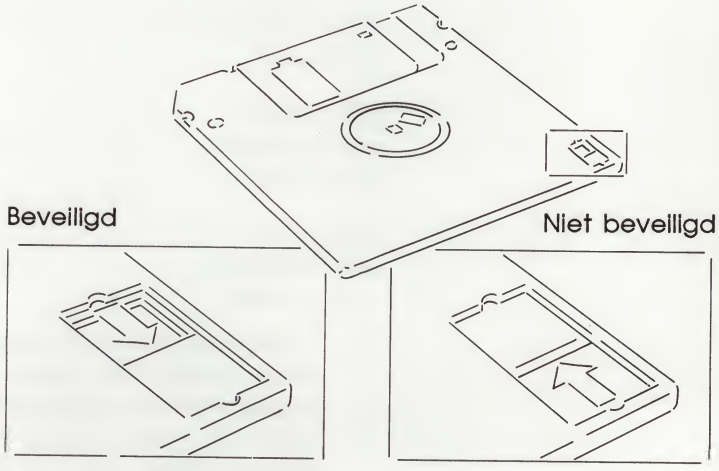
Beveiligde schijven

U kunt voorkomen dat informatie op een 3.5-inch schijf wordt gewijzigd door het kleine schuifje aan de achterkant van de schijf naar de rand toe te schuiven. Dit wordt het **beveiligen** van een schijf genoemd. (U kunt documenten en programma's beveiligen door 'Extra info' uit het Archief-menu te kiezen. Zie "Beveiligen van een document of programma" in hoofdstuk 3.)

De informatie op een beveiligde schijf kan niet worden gewijzigd, en er kan ook geen nieuwe informatie aan worden toegevoegd. U kunt de documenten op de schijf wel openen (en misschien afdrukken), maar u kunt niets op de schijf laten opslaan, niets wissen, opnieuw benoemen, verplaatsen, dupliceren, of wijzigen.

Wilt u op een gegeven moment de informatie op de schijf toch veranderen, dan hoeft u alleen maar het schuifje weer in de uitgangspositie terug te brengen.

❖ *Beveiligde schijven en programma's.* Het kan voorkomen dat een programma niet functioneert met een beveiligde schijf, en dat de Finder met zo'n schijf niets van uw werk op het bureaublad kan reconstrueren. Sommige bureau-accessoires functioneren niet goed, als de huidige opstartschijf beveiligd is.

Afbeelding 4-4
Een schijf beveiligen en de beveiliging weer opheffen

Namen van schijven en documenten

Schijven, documenten, programma's en mappen hebben altijd een naam. Schijven benoemt u bij het initialiseren, documenten bij de eerste keer dat u ze opslaat, en mappen normaal gesproken wanneer u ze aanmaakt. Met behulp van de Finder kunt u een naam op elk willekeurig moment veranderen.

Bij het geven van een naam dient u een aantal regels in acht te nemen. De naam van een schijf mag uit niet meer dan 27 tekens bestaan, die van een document of map uit niet meer dan 31.

Een naam mag geen dubbele punt (:) bevatten, en mag niet met een punt (.) beginnen. Verder mag u alle tekens gebruiken die u met het toetsenbord kunt produceren.

U kunt er verschillende documenten of mappen met dezelfde naam op nahouden, zolang die maar elk in een andere map zijn ondergebracht en de schijf dubbelzijdig is geïnitialiseerd.

In één en dezelfde map kan een naam slechts één keer voorkomen. Bij het vergelijken van namen maakt uw Macintosh II geen onderscheid tussen hoofdletters en kleine letters, dus 'zaterdag' en 'Zaterdag' zijn voor uw Macintosh II hetzelfde.

Belangrijk U kunt een document beter geen naam geven waaronder al een bestaand programma bekend is. Stel bijvoorbeeld dat u een document met de naam "MacWrite" in een map wilt opbergen waarin ook het programma MacWrite is ondergebracht. Uw Macintosh II vraagt u dan of u het bestaande "MacWrite" wilt vervangen. Klikt u op 'OK', dan wordt het programma weggegooid.

U doet er verstandig aan ook de schijfnamen verschillend te houden. Soms vraagt de Macintosh II namelijk om een bepaalde schijf, en het is dan tamelijk verwarrend om meer dan één schijf met dezelfde naam te hebben (de Macintosh II is op dit punt nogal kieskeurig).

Opstartschijven

De *Systeemschijf* die u bij uw Macintosh II hebt gekregen, bevat systeembestanden die uw Macintosh II nodig heeft om te kunnen starten. Schijven waarop zich dit soort bestanden bevinden worden **opstartschijven** genoemd.

De systeembestanden zijn standaard ondergebracht in de Systeem-map, en u kunt ze daar het beste in laten zitten.

Op een opstartschijf staan altijd op zijn minst een Systeembestand en een Finder. Meestal bevindt zich op zo'n schijf ook minstens één printerbestand met de naam "ImageWriter", "AppleTalk ImageWriter" of "LaserWriter". U kunt op een opstartschijf ook andere systeembestanden aantreffen, zoals het Schetsboekbestand, het Clipboard-bestand, enzovoort. Deze bestanden bevatten informatie die door bepaalde programma's en bureau-accessoires worden gebruikt.

Naast de essentiële rol die de systeembestanden op de opstartschijf spelen bij het starten van de Macintosh II, bepalen ze:

- welke lettertypen u tot uw beschikking hebt wanneer u een programma gebruikt (deze bevinden zich in het Systeembestand op de opstartschijf).
- wat er in het Schetsboek staat (wat er ook in het Schetsboek op de opstartschijf staat).
- welke bureau-accessoires in het Apple-menu aanwezig zijn (ook deze bevinden zich in het Systeembestand).
- welke versie van de Finder u gebruikt.
- welke apparaten bestuurd kunnen worden door het Regelpaneel.

Als u geen vaste schijf heeft

Als u geen vaste schijf heeft, kunt u met behulp van de Installer op de *Systeemschijf* uw systeembestanden op uw programmaschijven bijwerken. U kunt altijd het beste de nieuwste versies van de Macintosh programmatuur gebruiken. Nadat u de opstartschijf van een programma heeft bijgewerkt, kunt u die schijf op de meeste vroegere versies van de Macintosh gebruiken (de uitzondering is de Macintosh 128K).

❖ *400K schijven?* Als u programma's op 400K schijven heeft, maak er dan geen opstartschijven van. Start de computer van een andere schijf op, plaats vervolgens de 400K schijf en start het programma.

In "Het gebruik van de Installer" in hoofdstuk 3 leest u hoe u opstartschijven kunt bijwerken

Opstartschijven aan uw wensen aanpassen

Met behulp van L/A Transport kunt u de hoeveelheid lettertypen en bureau-accessoires in het Systeembestand op de opstartschijf aan uw persoonlijke voorkeur aanpassen.

Wanneer u een programma aanschaft, kan dit al zijn voorzien van de lettertypen en bureau-accessoires die goed bij het programma passen. U kunt die lettertypen en bureau-accessoires dan eventueel met behulp van L/A Transport naar elke andere opstartschijf kopiëren. Raadpleeg voor het gebruik van L/A Transport de *Macintosh - Handleiding Hulpprogrammatuur.*

U kunt opstartschijven ook aanpassen door er nieuwe systeembestanden, zoals een Schetsboekbestand of een Clipboardbestand, naartoe te slepen.

De huidige opstartschijf

Als u uw Macintosh II inschakelt, controleert deze of zich in de onderste interne schijfeenheid een opstartschijf bevindt. Omdat het mogelijk is dat er in verschillende schijfenheden opstartschijven zitten, zoekt de Macintosh de eerste opstarteenheid diehij tegenkomt :

- de rechter schijfeenheid
- de linker schijfeenheid (indien aanwezig)
- het opstartapparaat dat in het Regelpaneel is opgegeven
- de interne vaste schijf
- randappraten die met de SCSI-poort verbonden zijn, in een afnemende prioriteitsvolgorde (van 6 tot 0)

Zie "Het gebruik van het Regelpaneel" in hoofdstuk 3 voor het instellen van het opstartapparaat.

Als u een interne vaste schijf heeft,zie dan "Schijfeenheid" in bijlage A en de handleiding van de schijf om meer te weten over de SCSI-prioriteitsnummers.

Opstartschijven wisselen

De opstartschijf is die schijf, waarvan het symbool in de rechter bovenhoek van het scherm verschijnt. Het kan voorkomen dat u van opstartschijf wilt wisselen, bijvoorbeeld als u andere lettertypen of bureau-accessoires wilt gebruiken (soms zal de Macintosh II van opstartschijf wisselen als gevolg van een opdracht die u gegeven hebt, zelfs als u dat niet wilde).

De Macintosh II kan van opstartschijf wisselen terwijl u werkt. De schijf waarnaar wordt gewisseld, wordt dan de actuele opstartschijf. In de volgende gevallen schakelt de Macintosh II over naar een andere opstartschijf:

- Wanneer u uw Macintosh II uit- en weer inschakelt en daarbij een andere opstartschijf gebruikt.
- Wanneer u uw Macintosh II herstart nadat u het opstartapparaat in het Regelpaneel veranderd hebt.
- Wanneer u de Option-toets ingedrukt houdt en een programma op een andere opstartschijf opent.
- Wanneer u de Option- en de Apple-toets tegelijk ingedrukt houdt en dubbelklikt op het symbool van de Finder op de gewenste schijf (houd ze niet te lang ingedrukt ,want anders verschijnt er een informatievenster om het bureaublad opnieuw in te delen)..

Uw werk ordenen op schijven

Hoe u uw werk op de verschillende schijven ordent is over het algemeen afhankelijk van uw Macintosh-systeem—van het type en het aantal schijfeenheden,de printer waarvan u gebruik maakt en van de manier waarop u uw werk wilt indelen. Met uw Macintosh kunt u uw documenten, mappen en programma's geheel naar eigen inzicht op schijven rangschikken. Informatie hierover vindt u in de gedeelten "Documenten, mappen of programma's naar een andere schijf kopiëren of verplaatsen" en "Verwijderen en terughalen van documenten, mappen of programma's" in hoofdstuk 3.

- Beschikt u over een vaste schijf en een interne schijfeenheid, dan kunt u alles op de vaste schijf bewaren. Dat geldt voor systeembestanden, programma's, mappen en documenten. De 3.5-inch schijven kunt u gebruiken om informatie van of naar de vaste schijf over te brengen of om informatie uit te wisselen tussen het ene Macintosh-systeem en het andere.
- Beschikt u over een systeem met twee schijfeenheden, dan komt het u misschien beter uit om verschillende programma's op een opstartschijf in een van de 3.5-inch schijfeenheden te bewaren en de met die programma's aangemaakte documenten op gewone schijven in een andere schijfeenheid. Het is aan te bevelen om op een opstartschijf ongeveer 50K vrij te houden. Programma's hebben namelijk altijd wat werkruimte op de opstartschijf nodig, ook al bevindt het document dat u bewerkt zich op een andere schijf.

- Beschikt u over een systeem met één schijfeenheid, dan kunt u ervoor zorgen dat u zo min mogelijk van schijf hoeft te wisselen door slechts één programma en de met dat programma aangemaakte documenten op een opstartschijf te bewaren.

Op de interne vaste schijf is waarschijnlijk altijd wel voldoende ruimte. Als u niet over een vaste schijf beschikt en u meer ruimte op uw opstartschijven nodig hebt, kunt u de opstartschijf in de ene schijfeenheid plaatsen en uw documenten met de bijbehorende programma's op een gewone schijf in een andere schijfeenheid.

Wilt u nog meer ruimte op uw opstartschijven besparen, dan hebt u ook nog een van de nu volgende mogelijkheden tot uw beschikking:

- Sleep printerbestanden die u niet nodig hebt naar de Prullenmand. Als u bijvoorbeeld alleen een ImageWriter zonder AppleTalk gebruikt, kunt de bestanden "AppleTalk ImageWriter" en "LaserWriter" naar de Prullenmand slepen.
- Verwijder met behulp van L/A Transport lettertypen of bureau-accessoires die u niet gebruikt uit het Systeembestand. Zie de *Macintosh - Handleiding Hulpprogrammatuur*.

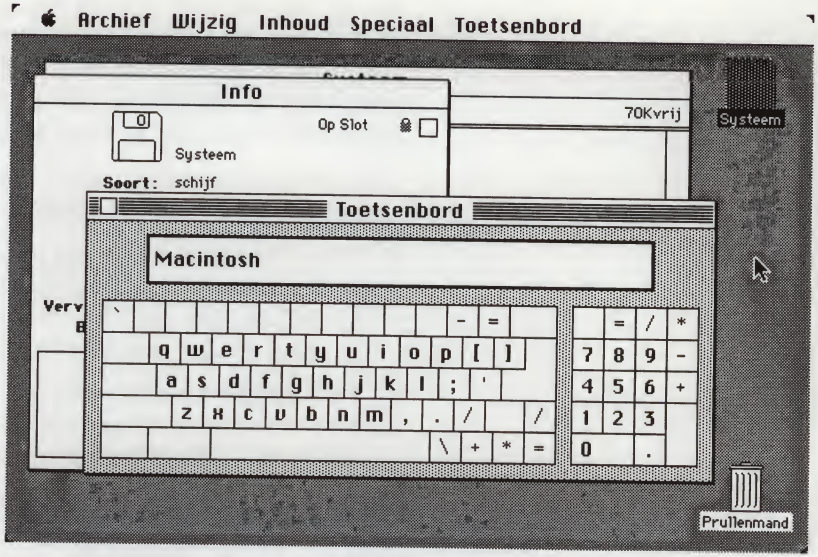
❖ *Teveel informatie voor uw schijven?* Als de gegevens die u nodig hebt zoveel schijven beslaan, dat ze niet meer makkelijk te hanteren zijn, is een vaste schijf de beste oplossing. Hiermee kunt u alles op één schijf bewaren en 3,5 inch schijven gebruiken om gegevens van en naar de vaste schijf te kopiëren. In hoofdstuk 5 vindt u een beschrijving van de vaste schijven van Apple.

Vensters

In vensters wordt informatie zichtbaar gemaakt. Op uw scherm passen verschillende vensters tegelijk, zodat u ook de informatie van verschillende vensters tegelijk kunt bekijken. De meeste vensters kunnen worden verplaatst, van grootte veranderd en gesloten. Vensters kunnen elkaar ook overlappen.

Wanneer er meer dan één venster tegelijk geopend is, bevindt zich altijd één ervan op de voorgrond. Dat venster op de voorgrond is het actieve venster, met andere woorden, het venster waarmee informatie kan worden uit-gewisseld. Door op een willekeurige plaats in een venster te klikken, brengt u dat venster naar de voorgrond en maakt u het actief.

Een venster kan wel helemaal achter andere vensters verscholen gaan, maar het kan niet van het scherm af worden gesleept of zó klein worden gemaakt dat het niet meer te zien is.

Afbeelding 4-5
Overlappende vensters

Binnen een programma kunnen vensters zich soms wat afwijkend gedragen. In de betreffende programmahandleiding vindt u informatie over de eigenschappen van vensters in dat programma.

Klembord: knippen en plakken

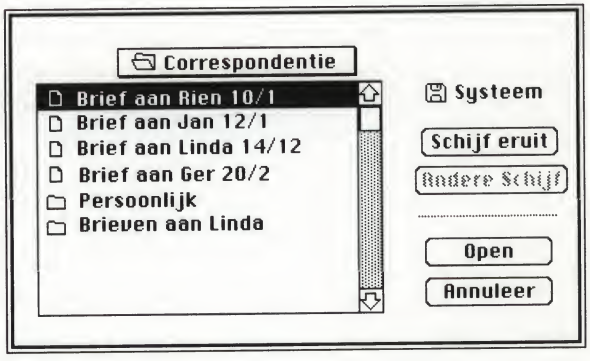
U kunt informatie binnen een document verplaatsen, of van het ene document naar het andere, ongeacht of die documenten met hetzelfde programma of met verschillende programma's zijn aangemaakt, en u kunt informatie verplaatsen van een bureau-accessoire naar een document en omgekeerd. De informatie die u verplaatst of kopieert wordt zolang naar het Klembord overgebracht. Met de opdrachten 'Knip', 'Kopieer' en 'Plak' in het Wijzig-menu kunt u informatie van het actieve venster naar het Klembord verplaatsen en omgekeerd. De meeste programma's beschikken over de opdracht 'Toon Klembord' in het Wijzig-menu, waarmee u de actuele inhoud van het Klembord kunt bekijken.

In het Klembord blijven **kenmerken** als opmaak en lettertype behouden, evenals andere informatie die eigen is aan het programma waarmee het document is aangemaakt. Wanneer u informatie van het ene programma naar het andere verplaatst, wordt normaal gesproken alleen de tekst of de afbeelding in een vaststaande layout overgebracht.

De inhoud van het Klembord wordt, indien mogelijk, in het geheugen van uw Macintosh II vastgehouden. Als er te veel informatie in het Klembord komt te staan, wordt de inhoud van het Klembord tijdelijk opgeslagen in het Klembordbestand.

Informatievensters

Wanneer uw Macintosh II meer informatie van u nodig heeft, verschijnt er een informatievenster op uw scherm met vakken waarop u kunt klikken en soms met ruimte waarin u extra informatie kunt typen, zoals bijvoorbeeld de naam van een nieuw document.

Afbeelding 4-6
Een informatievenster

Als u door een bepaalde handeling informatie dreigt te verliezen, wordt u hiervoor gewaarschuwd door middel van een nieuw venster met een boodschap en vraagt het systeem u de handeling te bevestigen als u toch wilt doorgaan. Zo'n waarschuwingsvenster bevat vakken om op te klikken, en één ervan is meestal vet omlijnd, namelijk het vak met de 'veiligste' mogelijkheid. Indrukken van de Enter- of Return-toets heeft hier hetzelfde resultaat als klikken op het vet omlijnde vak, of, indien er geen vet omlijnd vak is, als klikken op het vak waarmee u de handeling bevestigt.

Het verschijnen van een waarschuwingsvenster kan gepaard gaan met één of meer geluidsignalen. Vindt u de geluidsignalen te hard, dan kunt u de geluidssterkte op het Regelpaneel lager instellen. (Als u de geluidssterkte op de laagste stand instelt, hoort u geen geluidsignaal meer, maar laat uw Macintosh de menubalk knipperen wanneer u ergens voor gewaarschuwd moet worden.) Zie ook het gedeelte "Het gebruik van het Regelpaneel" in hoofdstuk 3.

Bureau-accessoires

Helemaal aan de linkerkant van de menubalk bevindt zich het Apple-menu van waaruit u bureau-accessoires kunt kiezen. Bureau-accessoires zijn beschikbaar binnen elk programma en binnen de Finder.

Met de opdrachten 'Knip', 'Kopieer' en 'Plak' uit het Wijzig-menu kunt u tekst of afbeeldingen van het ene bureau-accessoire naar het andere verplaatsen of kopiëren, of van een bureau-accessoire naar een venster en omgekeerd. Lees ook "Tekst wijzigen" in hoofdstuk 3.

Bij de meeste programma's kunt u terwijl u werkt één of meer bureau-accessoires open op uw bureaublad laten liggen. Net als andere vensters kunnen bureau-accessoires schuil gaan achter andere vensters die actief zijn gemaakt. De bureau-accessoires kunnen weer actief gemaakt worden door ergens in het betreffende venster te klikken of door ze opnieuw te kiezen uit het Apple-menu. U kunt bureau-accessoires verplaatsen door de titelbalk in de gewenste richting te slepen, en sluiten door in het sluitvakje te klikken of door 'Sluit' te kiezen uit het Archief-menu.

Bij sommige programma's (zoals MacPaint) moet u bureau-accessoires sluiten om aan een document te kunnen werken.

Alle bureau-accessoires worden automatisch gesloten wanneer u een document of een programma vanuit de Finder opent of met een programma stopt.

Calculator

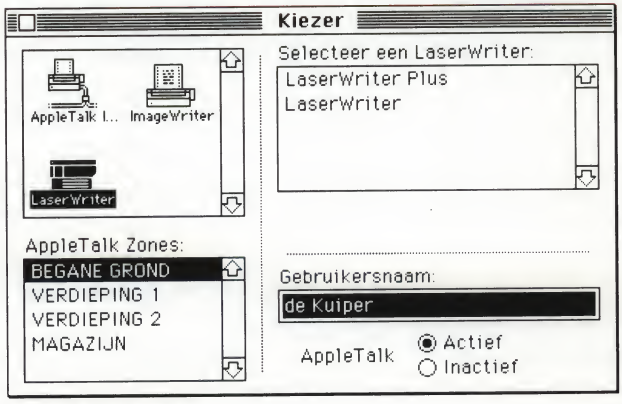

Afbeelding 4-7
De Calculator

De Calculator werkt net als een gewone rekenmachine met vier functies. Om hem te gebruiken klikt u op de vakjes of gebruikt u het toetsenbord.

Met de Calculator kunt u daarnaast echter de (automatisch geselecteerde) uitkomsten kopiëren en in een document of in een ander bureau-accessoire plakken. Bovendien kunt u getallen uit een document kopiëren en in het venstertje van de Calculator plakken.

Kiezer

Afbeelding 4-8
De Kiezer

Met Kiezer kunt u apparaten kiezen (meestal printers) die rechtstreeks op de printer- of modempoort zijn aangesloten, of

U kunt twee of meer AppleTalk-netwerken met elkaar verbinden. In zo'n systeem wordt elk netwerk een **zone** binnen dat systeem. Zie "AppleTalk Personal Network" in hoofdstuk 5.

Een **besturingsprogramma** is een Systembestand dat op de opstartschijf verschijnt en het uw systeem mogelijk maakt om met andere apparaten (zoals printers en de muis) te communiceren. Deze bestanden hebben meestal dezelfde naam als het apparaat dat ze besturen.

apparaten die op een AppleTalk netwerk zijn aangesloten. Als uw AppleTalk netwerk uit zones bestaat, kunt u Kiezer de apparaten in die zones laten zoeken. U kunt met Kiezer ook apparaten op het AppleTalk netwerk aansluiten of van het netwerk afsluiten.

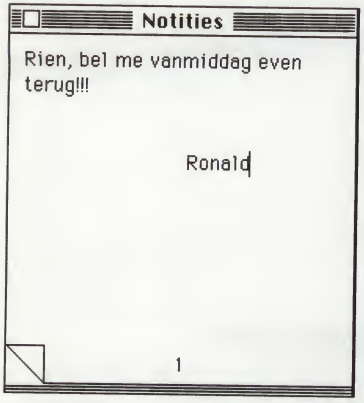
Met Kiezer kunt u elk apparaat gebruiken waarvoor op de huidige opstartschijf een **systembestand** aanwezig is. (Een systeembestand is een bestand in de Systeemmap dat gewoonlijk dezelfde naam heeft als de betreffende printer.)

De *Systeemschijf* bevat printerbestanden voor een ImageWriter (geschikt voor zowel de ImageWriter als de ImageWriter II), een LaserWriter (geschikt voor zowel de LaserWriter als de LaserWriter Plus) en een AppleTalk ImageWriter (hiermee kunt u in AppleTalk een ImageWriter II met een geïnstallleerde AppleTalk kaart gebruiken). Door middel van Kiezer bepaalt u met welke van deze printers u wilt afdrukken.

Om de Kiezer met een LaserWriter, een AppleTalk ImageWriter, of een **file server** te gebruiken, of om een printer te kiezen, zie "het gebruik van de Kiezer" in hoofdstuk 3.

Voor informatie over het gebruik van Kiezer kunt u "Het gebruik van Kiezer" in hoofdstuk 3 lezen.

Notitieblok

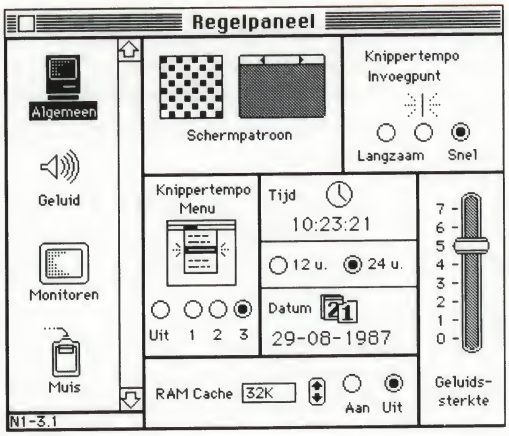
Afbeelding 4-9
Het Notitieblok

U kunt het Notitieblok gebruiken voor het maken van losse notities die niet bestemd zijn voor het document waarin u werkt. Het stelt u ook in staat tekst te typen en te wijzigen als u in een programma werkt waarin het niet mogelijk is tekst op de gebruikelijke wijze te verwerken. Gebruik het Wijzig-menu om tekst in het Notitieblok te plakken of eruit te knippen.

Het Notitieblok bevat acht genummerde pagina's. U haalt de volgende pagina op uw scherm door links onderaan op de omgeslagen hoek van de huidige pagina te klikken. De vorige pagina haalt u op uw scherm door links onderaan in de uiterste hoek te klikken.

De notities die u in het Notitieblok typt worden automatisch bewaard en opgeslagen in het Notitieblokbestand op de huidige opstartschijf. U kunt er meer dan één Notitieblokbestand per schijf op na houden als u ervoor zorgt dat nieuwe Notitieblokbestanden een andere naam krijgen, of in andere mappen worden opgeborgen. Kiest u 'Notitieblok' uit het Apple-menu, dan krijgt u altijd het Notitieblok te zien waarvan de inhoud zich in dezelfde map bevindt als de bestanden "Systeem" en "Finder".

Regelpaneel

Afbeelding 4-10
Het regelpaneel

Met het Regelpaneel kunt u een aantal instellingen van de Macintosh II aan uw persoonlijke voorkeur aanpassen, zoals de geluidssterkte, het repeteertempo van de toetsen, het knipperen van een menu, de muisbesturing, de RAM-Cache, de opstarteenheid en zelfs het patroon of de kleur van uw scherm. U kunt met het Regelpaneel ook de systeemklok instellen, de weergave veranderen van een 12 uurssysteem in een 24 uurssysteem en de datum instellen.Wanneer u uw Macintosh II uitschakelt, wordt de energie die nodig is om de instellingen in het geheugen te bewaren, door de batterij geleverd .

Zie ook "Het gebruik van het Regelpaneel" in hoofdstuk 3.

Monitoren en het regelpaneel

Met het monitorgedeelte van het Regelpaneel kunt u allerlei keuzes maken—of u nu één monochrome monitor of zes kleurenmonitoren aan uw Macintosh II hebt gekoppeld. Hieronder staan enkele dingen die van belang zijn:

- de instellingen kunnen te allen tijde gewijzigd worden
- sommige instellingen zijn afhankelijk van het soort monitor die u gebruikt
- sommige instellingen zijn afhankelijk van het aantal monitoren dat u gebruikt

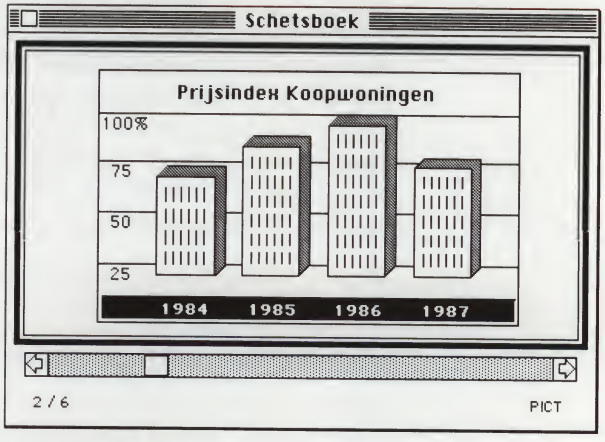
Als u één monitor heeft, gebruikt u het regelpaneel om kleur of monochroom en het aantal kleuren of grijstinten in te stellen, en (bij een kleurenmonitor) de kleurenconvergentie te testen.

Als u meerdere monitoren heeft (allemaal aangesloten op uw Macintosh II), kunt u ook de hierboven genoemde keuzes maken. Ook kunt u de monitoren zo instellen dat ze het beste op uw wensen aansluiten en om af te stemmen hoe ze in relatie met elkaar staan.

Hier wordt het hebben van meerdere monitoren leuk! Afhankelijk van hoe u uw monitoren hebt ingesteld, kunt u een klein onderdeel vergroot weergeven, met alle voordelen vandien.

Zie "Instellingen voor één monitor" en "Instellingen voor meerdere monitoren" in hoofdstuk 3 voor meer informatie over het gebruik van monitoren in Regelpaneel.

Schetsboek

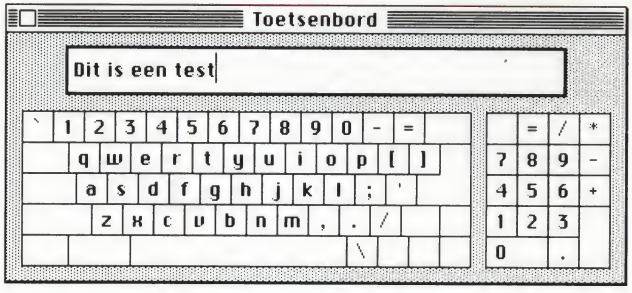
Afbeelding 4-11
Het schetsboek

In het Schetsboek kunnen veel gebruikte afbeeldingen en tekstdelen worden bewaard. U kunt er bijvoorbeeld briefhoofden in opslaan. U plakt in het Schetsboek wat u uit documenten of andere bureau-accessoires knipt of kopieert, en u kunt een afbeelding of een stuk tekst uit het Schetsboek door middel van knippen of kopiëren in documenten of bureau-accessoires plakken (wat u in het Schetsboek ziet, is automatisch geselecteerd).

De inhoud van het Schetsboek wordt opgeslagen in het Schetsboekbestand op de huidige opstartschijf. U kunt een Schetsboekbestand naar een andere schijf kopiëren of verwijderen om ruimte op de schijf vrij te maken. U kunt er meer dan één Schetsboekbestand per schijf op na houden als u ervoor zorgt dat nieuwe Schetsboekbestanden een andere naam krijgen, of als u ze in andere mappen onderbrengt. Kiest u 'Schetsboek' uit het Apple-menu, dan krijgt u altijd het Schetsboek te zien waarvan de inhoud zich in dezelfde map bevindt als de bestanden 'Systeem' en 'Finder'.

Lees ook "Gebruik van het Schetsboek" in hoofdstuk 3.

Toetsenbord

Afbeelding 4-12
Het toetsenbord

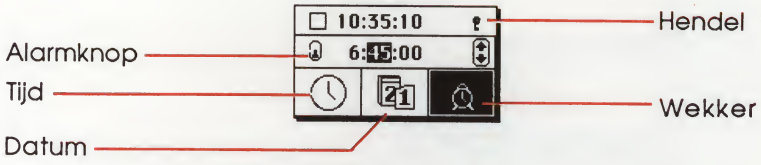
Wanneer het bureau-accessoire Toetsenbord actief is, verschijnt er een Toetsenbord-menu in de menubalk. Dit menu bevat altijd de lettertypen die in het Systeembestand op de huidige opstartschijf zijn geïnstalleerd. (Dit zijn ook de lettertypen waarover u in elk programma beschikt dat u met deze opstartschijf gebruikt.) Kiest u een van die lettertypen uit het Toetsenbord-menu, dan kunt u in het bureau-accessoire Toetsenbord alle tekens in dat lettertype bekijken.

De tekst die u op het Macintosh-toetsenbord typt of binnen Toetsenbord klikt, verschijnt in de blanco ruimte aan de bovenkant van Toetsenbord. Deze tekst kunt u op de gewone manier wijzigen en met 'Knip' en 'Plak' naar documenten of naar andere bureau-accessoires verplaatsen en omgekeerd.

Als u op de Option-toets, de Shift-toets, de Caps lock-toets, of op de Shift- en Option-toets tegelijk drukt, kunt u in het bureau-accessoire Toetsenbord zien welke tekens u kunt typen als u die toets of die toetsencombinatie ingedrukt houdt.

In "Het toetsenbord" in dit hoofdstuk leest u hoe u met behulp van de alternatieve tekenset tekens met een accent kunt produceren.

Wekker

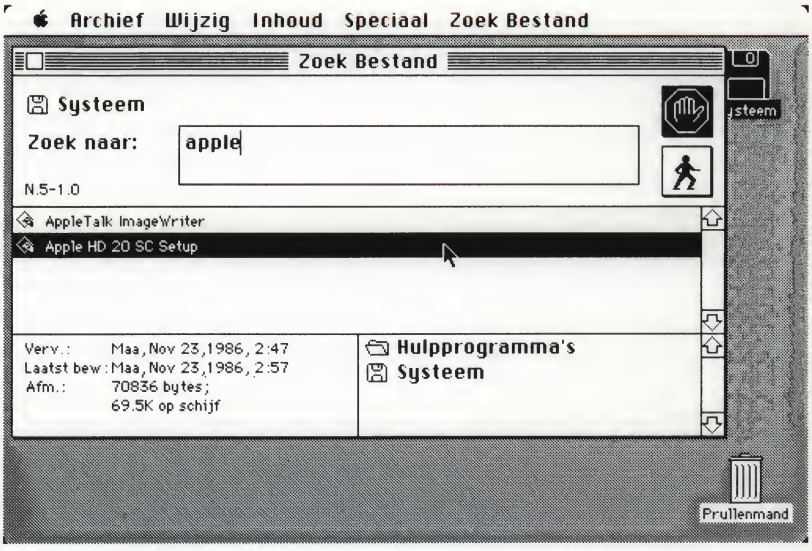
Afbeelding 4-13
De wekker

Wanneer u 'Wekker' kiest, verschijnt er een paneeltje waarin de uren, minuten en seconden worden weergegeven. Klikt u op de **hendel** aan de rechterkant van de klok, dan verschijnen er nog twee panelen onder het eerste. (Als u weer terug wilt gaan naar de klok, klikt u opnieuw op de hendel.) In het onderste paneel staan symbolen voor tijd, datum en alarm. In het middelste paneel verschijnt datgene wat in het onderste paneel is geselecteerd. In dit paneel kunt u tijd, datum en alarm instellen. U doet dit door te klikken op het getal dat u wilt veranderen. Rechts verschijnen twee pijltjes. Klik op het pijltje dat omhoog wijst om het getal kleiner te maken. U kunt ook het gewenste getal op het toetsenbord typen. U maakt de nieuwe instelling van kracht door op het bovenste paneel te klikken.

Wilt u het alarm in- of uitschakelen, klik dan op de **alarmknop**. Uw Macintosh II laat een belsignaal horen wanneer het alarm afgaat, en het appeltje in de menubalk blijft knipperen tot u het alarm weer uitschakelt. U kunt ook opnieuw 'Wekker' uit het Apple-menu kiezen. Hierdoor stopt het belsignaal en houdt het appeltje op met knipperen, maar het alarm blijft ingeschakeld.

Wanneer de klok actief is, zijn de tijd en de datum automatisch geselecteerd, zodat u ze kunt kopiëren en in uw document of in een bureau-accessoire dat tekst accepteert.

Zoek Bestand

Afbeelding 4-14
Zoek Bestand

Zoek Bestand is een bureau-accessoire waarmee u mappen, documenten en bestanden op uw schijven kunt terugvinden. Als u gebruik maakt van het hiërarchische opslagsysteem kunt u soms vergeten hoe u uw bestanden hebt genoemd of waar u ze hebt opgeslagen - met name als u met een vaste schijf werkt.

Nadat u Zoek Bestand uit het Apple-menu hebt gekozen, typt u trefwoorden in, waarna Zoek Bestand op uw schijf gaat zoeken en alle bestanden op het scherm weergeeft waarvan de namen die woorden bevatten. Zodra u een bestand uit deze lijst kiest, geeft Zoek Bestand u informatie over dat bestand: wanneer het is aangemaakt, wanneer het voor het laatst is gewijzigd en hoe groot het is. Zoek Bestand geeft ook aan hoe u bij het bestand kunt komen.

Sommige schijven (met name vaste schijven) kunnen een groot aantal bestanden bevatten. Daarom is het prettig dat u, nadat u Zoek Bestand opdracht hebt gegeven te gaan zoeken, meteen weer kunt doorgaan met werken. U hoeft niet eerst te wachten tot Zoek Bestand klaar is. Zie "Het gebruik van Zoek Bestand" in hoofdstuk 3.

LeerTekst

Afbeelding 4-15
Het LeerTekst symbool

LeerTekst is een eenvoudig programma waarmee u uw eigen tekst documenten kunt schrijven, lezen en wijzigen.Als u de oefenstof in hoofdstuk 2 gelezen heeft, hebt u al enkele basistechnieken geleerd.

LeerTekst is ook een middel van Apple Computer en andere programmatuur-ontwikkelaars om u van de meest recente informatie te voorzien. Als u het inhoudsopgavevenster van een programma opent, en er een LeesMij-document aantrewft, dan bevat dat document informatie die niet meer in de handleiding opgenomen kon worden (een document op een schijf zetten gaat veel sneller dan een hoofdstuk in een boek opnemen). U gebruikt LeerTekst om deze documenten te kunnen lezen.

LeerTekst staat op de schijf Hulpprogrammatuur en LeesMij-documenten zijn opgenomen in een Bijwerkmap, die ook op die schijf staat. Er zijn twee manieren om LeerTekst-documenten te openen:

- Open LeerTekst. Het eerste venster dat u ziet is leeg en is getiteld *Naamloos.* Sluit het venster en kies vervolgens 'Open' uit het menu 'Archief': er verschijnt een informatievenster met de namen van mappen en documenten (inclusief LeesMij documenten) die u binnen LeerTekst kunt openen. U kunt LeerTekst ook gebruiken om documenten te lezen die u met en tekstverwerkingsprogramma hebt aangemaakt.
- Open in de Finder de Bijwerkmap. Selecteer en open vervolgens elk document dat u wilt lezen. LeerTekst start automatisch.

U kunt alle LeerTekst documenten afdrukken, maar u kunt een LeesMij document niet wijzigen.

Als u LeerTekst gebruikt om uw eigen documenten te schrijven, hebt u de beschikking over ale gebruikelijke wijzigfuncties. U kunt knippen en plakken van en naar het Klembord. U kunt het Klembord echter niet openen om de inhoud ervan te zien.

De programmeerschakelaar

De programmeerschakelaar is bestemd voor mensen die zelf programma's voor hun Macintosh II willen gaan schijven. Bent u dat niet van plan, dan kunt u deze schakelaar het beste maar negeren. Als u de schakelaar op een verkeerde manier zou installeren en gebruiken, loopt u het gevaar gegevens kwijt te raken.

Installeer de programmeerschakelaar alleen wanneer u werkelijk van plan bent zelfstandige programma's of bureau-accessoires te gaan schrijven. De schakelaar bestaat uit twee gedeelten. Het voorste gedeelte is een reset-schakelaar. Drukken op dit gedeelte heeft hetzelfde effect als het uitzetten van de Macintosh. U dient dan ook dezelfde voorzorgsmaatregelen te nemen: druk alleen op de schakelaar in de Finder als alle schijven zijn verwijderd. Het achterste gedeelte is een onderbrekingsschakelaar. Druk alleen op dit gedeelte als u testprogramma's hebt geïnstalleerd.

De schakelaar klikt op zijn plaats aan de linkerkant van de computer.

Wegwijs in de Finder

De Finder is het in uw Macintosh II ingebouwde programma dat uw documenten beheert en de uitwisseling van informatie tussen u en de schijf regelt.

Tot de belangrijkste taken van de Finder behoren onder meer:

- het openen, sluiten, kopiëren, weggooien, verplaatsen en opnieuw benoemen van documenten, mappen, programma's en schijven
- schijven uitwerpen
- schijven initialiseren
- schijven beveiligen
- informatie verschaffen over uw mappen, documenten en programma's m.b.v. de opdracht 'Extra info' uit het menu 'Archief'
- uw computer uitzetten met de opdracht 'Stop' uit het menu 'Speciaal'

U kunt een aantal van de Finder-voorzieningen ook binnen een programma gebruiken. Zo kunt u nieuwe documenten openen, uw werk op schijf opslaan (met behulp van dezelfde mappen die in de

Finder verschijnen), de inhoud van een schijf of map bekijken, schijven uit de schijfeenheid verwijderen, een geopend document afdrukken, of terugkeren naar de vorige versie van een document, zonder te hoeven terugkeren naar de Finder.

U werkt in de Finder door symbolen te selecteren en te slepen (zie "Symbolen selecteren" en "Symbolen slepen" verderop in dit hoofdstuk) en door opdrachten uit menu's te kiezen (zie "De Finder-menu's" verderop in dit hoofdstuk).

Wat de Finder zoal beheert

De Finder beheert programma's, documenten, mappen en schijven op het bureaublad—de Finder leegt zelfs de Prullenmand.

Programma's en documenten

Niet geopende programma's en documenten worden weergegeven als symbolen. U kunt programma's en documenten op schijven en in mappen openen, sluiten, opnieuw benoemen, dupliceren, weggooien of systematisch opbergen.

Schijven

De inhoud van een schijf wordt weergegeven in een inhoudsopgave, en kan bestaan uit documenten, mappen en programma's. Deze worden in de inhoudsopgave voorgesteld als symbolen die u kunt selecteren en slepen. Voor de inhoudsopgave kan met behulp van het menu 'Inhoud' ook een andere weergavevorm worden gekozen.

Een schijf die in een van de interne schijfeenheden of in een externe schijfeenheid wordt geplaatst, verschijnt als een wit schijfsymbool op het bureaublad (zwart als het symbool geselecteerd is). Nadat het symbool is geopend, blijft er een leeg symbool achter.

Uitgeworpen schijven

Het symbool van een schijf die uit de schijfeenheid is verwijderd, wordt grijs. Uw Macintosh II onthoudt de inhoud van een schijf die uit de schijfeenheid is verwijderd (tenzij u het grijze symbool naar de Prullenmand sleept, of de schijf juist uit de schijfeenheid is verwijderd doordat u het symbool naar de Prullenmand hebt gesleept). U kunt zo'n grijs schijfsymbool ook gewoon openen (en de eventuele mappen op die schijf).

Indien het symbool van een schijf in grijs weergegeven wordt, vraagt uw Macintosh II u om de betreffende schijf weer in de schijfeenheid te plaatsen, als de computer daarvan informatie nodig heeft. Wilt u dat de Finder een grijs schijfsymbool van het bureaublad verwijdert dan moet u het grijze symbool naar de Prullenmand slepen.

Ook het symbool van een schijf die zich in de schijfeenheid bevindt kan naar de Prullenmand worden gesleept. Hierdoor wordt de schijf uit de schijfeenheid verwijderd en verdwijnt zijn symbool van het bureaublad.

Belangrijk Als het symbool, dat u naar de prullenmand sleept het symbool van de huidige opstartschijf is, zal het symbool in grijs op het scherm zichtbaar blijven. U kunt geen symbool openen of weggooien zonder eerst de opstartschijf weer te plaatsen (u kunt ook 'Herstart' uit het menu 'Speciaal' kiezen, een andere opstartschijf plaatsen en dan de opstarttoets indrukken om opnieuw te starten.

Lees ook "Opstartschijven" en "Uw werk ordenen op schijven" in dit hoofdstuk voor meer informatie over dit onderwerp.

Het bureaublad

Het bureaublad is een handige plaats om tijdelijk symbolen te parkeren. Als u zich slechts op een paar programma's en documenten tegelijk wilt concentreren, die zich op verschillende schijven en in verschillende mappen bevinden, kunt u alle documenten naar het bureaublad slepen en er daar aan gaan werken. U kunt zelfs de vensters van de door u geopende mappen en schijven sluiten, want de Finder onthoudt waar de documenten precies thuis horen.

U kunt de symbolen weer op hun plaats terugzetten door ze op het bureaublad te selecteren en 'Berg op' uit het Archief-menu te kiezen.

De prullenmand

De Prullenmand is de vergaarbak van programma's en mappen die u weggooit. Schijven kunnen niet in de Prullenmand worden gedeponeerd.

U kunt niets weggooien van een beveiligde schijf of afzonderlijk beveiligde documenten; u moet eerst de gbeveiliging opheffen.

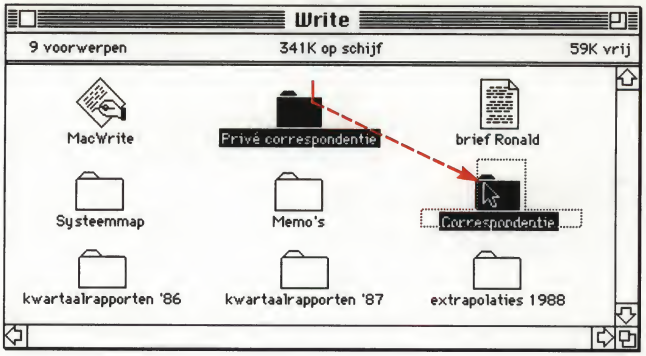
Wanneer u het Prullenmand-symbool opent, kunt u de laatst weggegooide documenten zien. U kunt deze documenten nog terughalen door ze vanuit het Prullenmand-venster weer naar het bureaublad te slepen. De documenten blijven echter slechts gedurende korte tijd in de Prullenmand liggen. Wanneer de Finder ruimte nodig heeft, wordt de Prullenmand door de Finder geleegd. Wilt u de ruimte die de documenten in de Prullenmand innemen onmiddellijk vrij maken, kies dan 'Leeg Prullenmand' uit het Speciaal-menu.

Als u een schijfsymbool naar de Prullenmand slept wordt de schijf uitgeworpen en verdwijnt het symbool van het scherm. Het heeft geen invloed op de inmhoud van de schijf.

Mappen

De mappen van de Macintosh zijn speciaal bestemd voor het opbergen van programma's, documenten en andere bestanden op een manier die u zelf bepaalt. U kunt uw programma's, documenten en andere bestanden in het venster laten staan of ze in mappen opbergen. (Een nieuwe map maakt u aan door de opdracht 'Nieuwe map' uit het Archief-menu te kiezen.) U kunt zelfs mappen in andere mappen opbergen.

Als u de inhoud van een map wilt zien, opent u de map op dezelfde wijze als waarop u het symbool van een schijf zou openen: u selecteert het symbool van de map en kiest 'Open' uit het Archief-menu of u klikt dubbel op het symbool. Op het scherm verschijnt dan een venster met een inhoudsopgave.

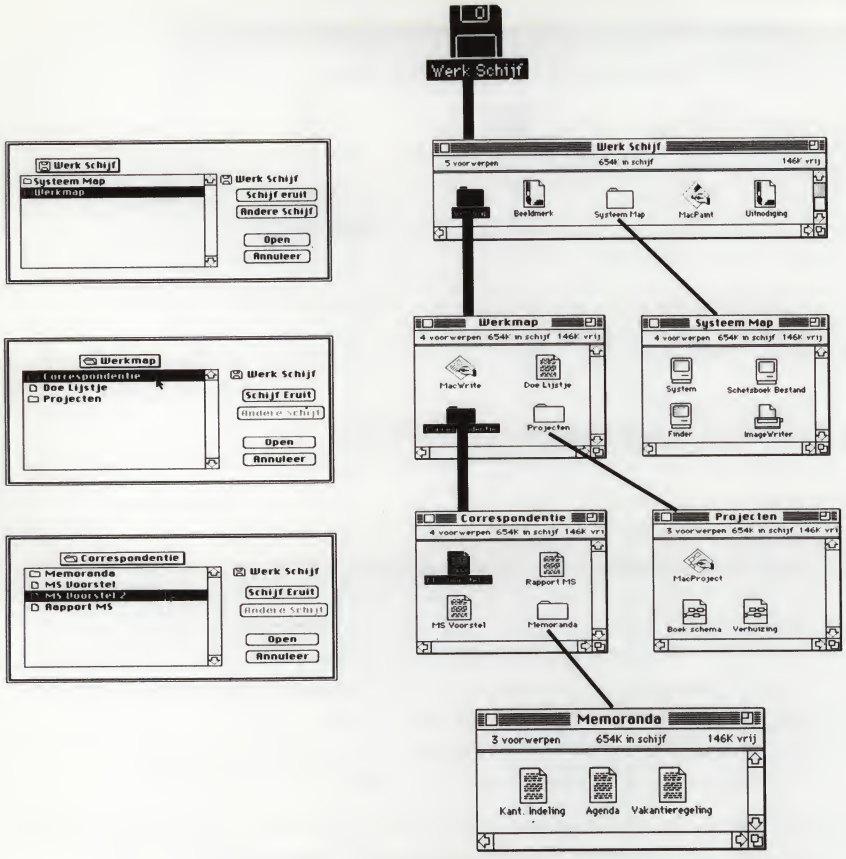

Afbeelding 4-16
Een map in een andere map opbergen

Het hiërarchische bestandssysteem

Met mappen kunt u uw programma's en documenten op verschillende niveaus opbergen. Als u een schijf opent en er een map of bestand in het venster met de inhoudsopgave van de schijf verschijnt, kijkt u naar het bovenste niveau. Als u die map opent, ziet u nog een venster. Daarin staat wat er zich in die map bevindt—waarschijnlijk nog meer bestanden en mappen.

Nu kijkt u naar het tweede niveau. Als u een map op dit niveau opent, komt u op het derde niveau, enzovoort. Mappen in mappen opbergen heet **nesten**. Dit wordt mogelijk gemaakt door het **hiërarchische bestandssysteem**. Met dit systeem kunt u zoveel niveaus aanbrengen als u wilt. De meeste mensen vinden het ophalen van een bestand dat meer dan vier niveaus verwijderd is opgeborgen echter te lastig.

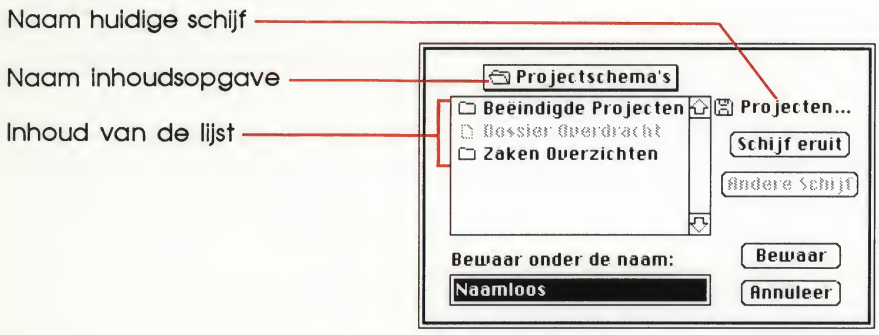
Afbeelding 4-17
Het hiërarchische bestandssysteem

U hoeft zich geen zorgen te maken als u eens een bestand op de verkeerde plaats hebt opgeborgen. Met behulp van de Finder vindt u elk bestand of elke map, hoe ingewikkeld genest ook, weer terug. (Zie "Zoek Bestand" eerder in dit hoofdstuk en "Het gebruik van Zoek Bestand" in hoofdstuk 3.)

Binnen programma's

Wanneer u binnen een programma de opdracht 'Open' of de opdracht 'Bewaar als' uit het Archief-menu kiest of wanneer u een document voor de eerste keer opslaat met de opdracht 'Bewaar', krijgt u de niveau-indeling van de mappen die u in de Finder hebt aangemaakt, ongewijzigd te zien. De schijf moet dan wel dubbelzijdig zijn geïnitialiseerd (zie "3.5-inch schijven initialiseren" en "Samenvatting van het documentbeheer binnen een programma" in hoofdstuk 3).

Er verschijnt een informatievenster met een inhoudsopgave van de huidige map of schuif. De naam van die inhoudsopgave staat bovenaan de alfabetische lijst van de inhoud van de schijf en verschijnt rechts.

Afbeelding 4-18
Het informatievenster van de inhoudsopgave

De mappen in dit informatievenster komen overeen met die u in de Finder geeft, met één verschil: deze mappen tonen alleen de documenten die u in het huidige programma kunt openen, zelfs als de map die getoond wordt andere documenten of programma's bevat.

U opent de mappen op dezelfde manier als in de Finder: u selecteert ze en klikt dubbel of u klikt in het vak 'Open'. U kunt ook de pijltoetsen gebruiken om in de lijst te zoeken.

U kunt door alle niveaus gaan door mappen te openen en te sluiten, totdat u het document dat u zoekt, gevonden heeft.

❖ *Sneller alternatief als u weet wat u zoekt.* Als u de naam van een document of map weet, kunt u het snel selecteren door de beginletter(s) ervan te typen. Het document of de map die voor de letters in aanmerking komen worden geselecteerd.

Als u 'Open' of 'Bewaar als' kiest, is de eerste inhoudsopgave die u ziet de map waarin u het laatste een document bewarde of opende.

U kunt documenten met deszelfde naam op één schijf bewaren, als die maar in verschillende mappen zitten.

Symbolen selecteren

Wanneer een symbool is geselecteerd, werken de opdrachten in het Wijzig-menu op de naam van dat symbool, en de opdrachten in het Archief-menu op datgene wat het symbool voorstelt.

Is er meer dan één symbool geselecteerd, dan verschijnen de opdrachten in het Wijzig-menu in het grijs.

U kunt een groep symbolen alleen selecteren als ze zich allemaal in hetzelfde venster of op het bureaublad bevinden. Wilt u aan het werk in een aantal documenten uit verschillende mappen of van verschillende schijven, sleep de documenten dan naar het bureau om ze daar als groep te selecteren.

Een bewerking die op een groep symbolen wordt toegepast (bijvoorbeeld het afdrukken van een reeks documenten) wordt voor één symbool tegelijk uitgevoerd. De volgorde waarin dit gebeurt, is van links naar rechts en van boven naar onder.

Symbolen slepen

U kunt een symbool verplaatsen door het naar de gewenste plek te slepen, bijvoorbeeld naar het bureaublad of naar het symbool of het geopende venster van een map, een schijf, of de Prullenmand.

Sleept u een symbool naar een andere plaats op dezelfde schijf (of naar een andere map op dezelfde schijf), dan verplaatst u het symbool alleen naar de nieuwe positie. Sleept u het echter naar een andere schijf (of naar een map op die schijf), dan verplaatst u een kopie en blijft voor de zekerheid het origineel op de oorspronkelijke schijf achter. Als u geen prijs stelt op die kopie, hoeft u deze alleen maar naar de Prullenmand te slepen.

Als u een symbool naar een andere schijf sleept waarop al een symbool met dezelfde naam staat, vraagt de Macintosh u of u het bestaande symbool wilt vervangen door het nieuwe.

Tabel 4-1
Symbolen slepen

	Document slepen	Map slepen	Programma slepen	Schijf slepen
Naar map op dezelfde schijf	verplaatst	verplaatst	verplaatst	
Naar map op andere schijf	kopieert	kopieert met inhoud	kopieert	kopieert en voegt toe aan bestaande inhoud
Naar map op andere schijf	kopieert	kopieert met inhoud	kopieert	
Naar een vaste schijf	kopieert	kopieert met inhoud	kopieert	kopieert en breidt inhoud uit
Naar de Prullenmand	verwijdert document tenzij document is beveiligd	verwijdert map en inhoud	verwijdert	verwijdert schijf en symbool van bureaublad. (Behalve Opstart)

Beveiligde documenten kunnen ook worden gesleept (behalve naar de Prullenmand). U kunt echter niets van of naar een beveiligde schijf slepen. Zie ook de opdracht 'Extra info' in "Het Archief-menu" verderop in dit hoofdstuk.

De Finder-menu's

Bij elk Macintosh-programma worden de opdrachten die ermee kunnen worden uitgevoerd weergegeven in menu's, die vanuit de menubalk kunnen worden opengeslagen. In combinatie met het slepen van symbolen kunt u met behulp van de Finder-menu's uw bureaublad beheren.

Het Apple-menu

Afbeelding 4-19
Het Apple-menu

Info over...

Toont de versie en de schrijvers van het programma dat u gebruikt, alsmede de geheugenruimte van de Macintosh II.

Bureau-accessoires

Wanneer u een van de bureau-accessoires kiest, verschijnt dat accessoire op uw scherm. De informatie in de meeste bureau-accessoires kan met behulp van de opdrachten in het Wijzig-menu worden geknipt, gekopieerd en geplakt.

Uitvoerige informatie over de bureau-accessoires vindt u in "Bureau-accessoires" eerder in dit hoofdstuk en "Bureau-accessoires gebruiken" in hoofdstuk 3.

Het menu 'Archief'

Afbeelding 4-20
Het menu 'Archief'

De opdrachten in het Archief-menu werken op symbolen en vensters.

Nieuwe map

Met deze opdracht maakt u een lege map aan, waarin u documenten, programma's of andere mappen kunt onderbrengen. Nieuwe mappen verschijnen in het actieve venster op uw bureaublad. De opdracht wordt in het grijs weergegeven als er geen inhoudsopgave-vensters zijn geopend. Zie ook "Mappen" eerder in dit hoofdstuk.

Open

Hiermee wordt het geselecteerde symbool geopend en verschijnt het venster van datgene wat het symbool voorstelt. Als u een document-symbool opent, wordt hierdoor tegelijkertijd het programma opgeroepen dat u nodig hebt om met het document te werken. Opent u een programma-symbool, dan maakt u met deze opdracht tegelijkertijd een nieuw, naamloos document aan.Om een document te kunnen openen, moet het bijbehorende programma op een schijf in de interne of de externe schijfeenheid staan.

Als u een document en een programma hebt geselecteerd, probeert de Finder dat programma voor het document te gebruiken. Selecteert u bijvoorbeeld MacWrite en een Alleen-Tekstdocument dat met MacTerminal is aangemaakt, dan wordt MacWrite automatisch geopend.

Print

Drukt de geselecteerde symbolen af van links naar rechts en van boven naar onder. Normaal gesproken moeten de documenten met hetzelfde programma zijn aangemaakt.

Uw Macintosh II kan een document alleen afdrukken als het bijbehorende programma op een schijf staat waarvan het symbool op het bureaublad aanwezig is. Voor het afdrukken vanuit de Finder gelden dezelfde regels en procedures als voor het afdrukken vanuit het programma waarmee het document is aangemaakt.

Bij de meeste programma's verschijnt er een informatievenster wanneer u 'Print' kiest. In dat venster kunt u de gewenste opties selecteren en op 'OK' klikken of op de Return-toets drukken. In de handleiding bij een programma kunt u lezen hoe er vanuit dat programma moet worden afgedrukt. In de printer handleiding leest u hoe de desbetreffende printer moet worden gebruikt.

Sluit

Hiermee sluit u het actieve venster, waarbij het inkrimpt en in het bijbehorende symbool verdwijnt. Het symbool blijft geselecteerd. (Hoort het actieve venster bij een bureau-accessoire, dan verdwijnt het in het niets.) Het venster dat zich daarna het meest op de voorgrond bevindt, wordt dan het actieve venster.

Privilege-info

Alleen voor gebruik met een 'file server' en AppleShare software. Met deze opdracht kunt u de toegangsprivileges van alle mappen bekijken, en de privileges vaststellen voor die mappen waarvan u eigenaar bent. Meer informatie hierover vindt u in de AppleShare-handleidingen en de *Handleiding Hulpprogrammatuur.*

Extra Info

Hiermee wordt een venster geopend dat allerlei informatie laat zien over datgene wat het geselecteerde symbool voorstelt. Deze informatie betreft onder meer de soort (document, map of programma, en in geval van een document het bijbehorende programma), de datum waarop document, map of programma is aangemaakt, de grootte, op welke schijf het staat en in welke schijfeenheid deze schijf zich bevindt, en de datum waarop het voor het laatst is bewerkt. Als het bijbehorende informatievenster is geopend, kunt u het symbool toch slepen of openen.

U kunt tekst toevoegen door iets in het voor commentaar bestemde vak te typen, en deze tekst wijzigen zoals dat met elke andere andere tekst mogelijk is. (Onder 'Extra Info' wordt vaak het versienummer vermeld van het door u gebruikte programma.)

Het vakje 'Op slot' kunt u gebruiken om een document of programma te beveiligen. Zodra u dit vakje hebt gemarkeerd door erop te klikken, kan het document of het programma niet meer worden weggegooid of opnieuw worden benoemd. U kunt in een beveiligd document geen wijzigingen opslaan.

Dupliceer

Hiermee wordt datgene wat u hebt geselecteerd op dezelfde schijf gedupliceerd. De kopieën krijgen de naam 'Kopie van', gevolgd door de naam van het origineel. Dupliceert u een map, dan wordt de map compleet met inhoud gekopieerd, zelfs al bevindt die inhoud zich op dat moment niet in de map, maar op het bureau.

Berg op

Hiermee worden alle geselecteerde documenten, mappen of programma's op het bureaublad of in de Prullenmand teruggezet in de map en op de schijf waar ze thuis horen. Is de inhoudsopgave van het schijfsymbool open, dan verschijnt daarin alles wat u hebt teruggezet. Is dat niet het geval, dan verschijnt het de eerstvolgende keer dat u het schijfsymbool opent in de inhoudsopgave. Als er geen symbolen op het bureaublad of in de Prullenmand zijn geselecteerd, wordt de opdracht 'Opbergen' in grijs weergegeven.

Pagina-instelling

Stelt u in staat om het paginaformaat, de oriëntatie en andere opties voor het afdrukken van inhoudsopgaven via 'Print Inhoud' op te geven. Deze opdracht werkt niet als u documenten vanuit de Finder print. De pagina-indeling van een document wordt geregeld met behulp van de opdracht 'Pagina-indeling' in het programma.

Print Inhoud

Hiermee kunt u de inhoud van het actieve inhoudsopgave-venster laten afdrukken, ongeacht de wijze waarop de inhoud is weergegeven.

Schijf eruit

Hiermee wordt de geselecteerde schijf, of de schijf waarvan het inhoudsopgave-venster actief is, uit de schijfeenheid verwijderd. Is er geen schijf geselecteerd, dan verwijdert de Finder een schijf uit de schijfeenheid, te beginnen bij de huidige opstartschijf. Wanneer een schijf uit de schijfeenheid is verwijderd, worden het bijbehorende symbool of de symbolen in het inhoudsopgave-venster in grijs weergegeven, als teken dat zij niet meer beschikbaar zijn. (Een schijf wordt ook uit de schijfeenheid verwijderd wanneer u het symbool naar de Prullenmand sleept.) Als u de interne vaste schijf als opstartschijf gebruikt, wordt de opdracht 'Schijf eruit' genegeerd. Als u de vaste schijf niet als opstartschijf gebruikt, verdwijnt het symbool van de vaste schijf van het bureaublad en verschijnt het pas weer als u het systeem opnieuw inschakelt.

Het menu 'Wijzig'

Afbeelding 4-21
Het menu 'Wijzig'

Met behulp van het Wijzig-menu kunt u het volgende wijzigen:

- de namen van schijven, documenten, programma's en mappen
- tekst in een informatievenster (dat geopend wordt door een symbool te selecteren en vervolgens 'Extra info' uit het Archief-menu te kiezen)
- tekst of plaatjes in bureau-accessoires
- *Symbolen.* U kunt dit menu niet gebruiken om symbolen te knippen of te kopiëren. Dat doet u door de symbolen ergens heen te slepen.

Wanneer u een symbool selecteert, selecteert u tevens de tekst onder het symbool. Typt u vervolgens iets op het toetsenbord, dan vervangt u daarmee de oude naam. Klikt u op de geselecteerde tekst zelf, dan verschijnt er een invoegpunt.

Herstel

Hiermee maakt u uw laatste tekstwijziging in een bureau-accessoire ongedaan. De opdracht kan ook andere handelingen in bepaalde bureau-accessoires ongedaan maken.

Knip

Hiermee verwijdert u datgene wat u hebt geselecteerd en verplaatst u dit naar het Klembord, waarbij de eventuele vorige inhoud van het Klembord wordt vervangen.

Kopieer

Hiermee plaatst u een kopie van datgene wat u hebt geselecteerd op het Klembord, waarbij de eventuele vorige inhoud van het Klembord wordt vervangen.

Plak

Hiermee plaatst u een kopie van de inhoud van het Klembord op het invoegpunt. U kunt net zo lang kopieën van deze inhoud blijven plakken tot u opnieuw iets knipt of kopieert, waardoor de inhoud van het Klembord wordt vervangen.

Wis

Hiermee wordt datgene wat u hebt geselecteerd, verwijderd zonder dat het in het Klembord wordt geplaatst.

Selecteer alles

Hiermee selecteert u alle symbolen in het actieve venster of, als er geen vensters open zijn, alle symbolen op het bureaublad.

Toon Klembord

Kiest u deze opdracht, dan verschijnt er een venster met de actuele inhoud van het Klembord, dat wil zeggen, datgene wat u het laatst hebt geknipt of gekopieerd.

Het menu 'Inhoud'

Afbeelding 4-22
Het menu 'Inhoud'

Meestal zult u de inhoud van een schijf, een map of de Prullenmand in symbolen laten weergeven. Met behulp van de opdrachten in het Inhoud-menu kunt u die inhoud echter ook op andere manieren op het scherm halen.

Is de inhoudsopgave van een schijf of een map niet met symbolen weergegeven, dan verschijnt er aan de linkerkant van elke naam van een document, map of programma een klein symbooltje. Het maakt niet uit of u de inhoud laat weergeven door een symbool of door een naam. U kunt iets zowel selecteren door op het symbool als op de naam te klikken. De aanwijzer neemt op de naam de vorm aan van een I. Als u het symbool of de naam ergens heen sleept, wordt de betreffende map of het betreffende document of programma verplaatst of gekopieerd.

De manier waarop de inhoud van het actieve venster op een bepaald moment wordt weergegeven, is in het Inhoud-menu met een vinkje aangegeven.

Met kleine symbolen

Hierbij verschijnen er in een actief inhoudsopgave-venster kleine symbooltjes aan de linkerkant van de symboolnamen. Deze weergave komt vooral van pas wanneer u een groot aantal documenten en programma's op een schijf hebt staan, bijvoorbeeld wanneer u een vaste schijf gebruikt. Deze kleine symbooltjes kunt u door middel van slepen zodanig verplaatsen dat ze dicht bij elkaar staan. Kiest u vervolgens 'Opruimen' uit het Speciaal-menu, dan wordt de inhoud overzichtelijk en ruimtebesparend gerangschikt.

Met Symbolen

Hiermee wordt de inhoud van het venster net als op het bureaublad in de vorm van symbolen weergegeven.

Op Naam

Hiermee wordt de inhoud van het venster in de vorm van een lijst namen in alfabetische volgorde weergegeven. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen hoofdletters en kleine letters.

Op Datum

Hiermee wordt de inhoud van het venster op volgorde van wijzigingsdatum weergegeven. Het meest recent bewerkte document staat bovenaan de lijst. De wijzigingsdatum van een map is de datum waarop de map is aangemaakt of waarop er voor het laatst iets aan de inhoud van die map is toegevoegd of eruit verwijderd.

Op Afmeting

Hiermee wordt de inhoud van het venster op volgorde van grootte weergegeven. Het grootste document staat bovenaan de lijst. Deze vorm van weergave is vooral handig als u wilt weten welk van uw documenten de meeste ruimte op de schijf in beslag neemt. Voor mappen geldt de grootte van hun inhoud als norm.

Op Soort

Hiermee wordt de inhoud van het venster naar soort gerangschikt, dat wil zeggen, per document, map of programma. Bij documenten wordt tevens vermeld met welk programma ze zijn aangemaakt.

Het menu 'Speciaal'

Afbeelding 4-23
Het menu 'Speciaal'

Ruim op

Deze opdracht wordt alleen gebruikt in de weergavevormen 'Met symbolen' en 'Kleine Symbolen'. Kiest u 'Ruim op', dan worden alle symbolen in het actieve venster overzichtelijk in rijen en kolommen gerangschikt. Zijn er geen inhoudsopgaven open, dan wordt het bureaublad opgeruimd.

Leeg Prullenmand

Hiermee wordt de inhoud van de Prullenmand voorgoed verwijderd, waardoor de ruimte die deze inhoud op de schijf in beslag nam onmiddellijk weer vrij komt. De Prullenmand wordt automatisch geleegd wanneer de Finder de ruimte op de schijf nodig heeft.

Wis Schijf

Hiermee initialiseert u de schijf waarvan het symbool is geselecteerd, waardoor deze tevens wordt gewist. De Macintosh II vraagt u of u de schijf enkelzijdig of dubbelzijdig wilt initialiseren.

U kunt met deze opdracht niet de huidige opstart-schijf wissen, omdat uw Macintosh II de informatie op deze schijf nodig heeft om te kunnen functioneren. Wilt u een bepaalde schijf wissen, dan kunt u uw Macintosh II met een andere schijf opstarten, deze schijf zo nodig uit de schijfeenheid verwijderen, en vervolgens de te wissen schijf in de schijfeenheid plaatsen.

Wijzig Opstart

Met deze opdracht kunt u uw Macintosh II zodanig instellen dat deze bij het opstarten de Finder overslaat en direct een bepaald programma oproept. U stelt dit programma in door het betreffende symbool in de Finder te selecteren en vervolgens 'Wijzig opstart' te kiezen. De eerstvolgende keer dat u de opstartschijf met dat programma in de schijfeenheid plaatst, wordt het programma meteen opgeroepen. U kunt de opdracht weer ongedaan maken door het programma te verlaten, het Finder-symbool te selecteren (open zo nodig eerst de Systeemmap) en opnieuw 'Wijzig Opstart' te kiezen.

Gebruik MiniFinder...

U kunt de documenten en programma's die u het meest gebruikt in de MiniFinder onderbrengen, waardoor u sneller van document of van programma kunt veranderen. Lees "Het gebruik van de MiniFinder" in hoofdstuk 3 voor meer informatie hierover.

Herstart

Als u deze opdracht geeft, worden de schijven uit de schijfeenheden verwijderd, waarbij eerst alle benodigde informatie wordt bewaard, en wordt de Macintosh II opnieuw opgestart.

Stop

Kiest u deze opdracht, dan worden de schijven uit de schijfeenheden verwijderd (waarbij eerst alle benodigde informatie wordt opgeslagen) en kunt u de Macintosh II opnieuw opstarten door in het vakje 'Herstart' te klikken. Als u klaar bent met werken, zet u de computer gewoon uit.Voor u uw Macintosh II uitzet, kunt u het beste altijd de opdracht 'Stop' kiezen. Op die manier kan de computer alle bestanden op de juiste wijze sluiten en ervoor zorgen dat alle gegevens zich goed geordend op uw schijven bevinden.

Snellere alternatieven met de Macintosh II

Snellere manieren om bepaalde handelingen uit te voeren kunnen soms alleen binnen een bepaald programma worden toegepast. In elke programmahandleiding staat beschreven welke alternatieven binnen het programma van toepassing zijn.

Dubbel klikken

Door dubbel te klikken op een symbool opent u dat symbool. Dubbel klikken op een woord in een tekst selecteert dat woord.

Klikken met Shift-toets

Wanneer u de Shift-toets ingedrukt houdt en ergens op klikt, kunt u een nieuwe selectie aan een bestaande selectie toevoegen. Zolang u de Shift-toets ingedrukt houdt, worden eerdere selecties niet ongedaan gemaakt wanneer u een nieuwe selectie maakt. U kunt bijvoorbeeld in de Finder meer dan één symbool selecteren door de Shift-toets ingedrukt te houden en tegelijkertijd op bepaalde symbolen te klikken. Bij sommige programma's heeft de Apple-toets in dit verband dezelfde functie.

Sluitvak

Door te klikken op een sluitvak in de titelbalk van een actief venster sluit u dit venster, zoals ook gebeurt wanneer u 'Sluit' uit het Archief-menu kiest.

Zoomvak

Door te klikken op het zoomvak aan de rechterkant van de titelbalk van een actief venster maakt u het venster zo groot dat het uw scherm helemaal vult. Door vervolgens nogmaals op dit vak te klikken brengt u het venster terug tot zijn vorige afmetingen en tegelijk naar de oude positie op het scherm.

De Enter-toets en de Return-toets

Drukt u op een van deze twee toetsen wanneer u in een informatievenster om informatie wordt gevraagd, dan heeft dit hetzelfde effect als klikken op een vakje waarmee u een opdracht bevestigt, of klikken op een vet omlijnd vakje (indien aanwezig).

De Tab-toets

Drukt u op deze toets wanneer er in een informatievenster om informatie van uw kant wordt gevraagd, dan wordt hierdoor automatisch de eerstvolgende plaats geselecteerd waar u informatie moet typen.

In het informatievenster dat verschijnt wanneer u in een programma 'Open' of 'Bewaar als' kiest, heeft het indrukken van de Tab-toets hetzelfde effect als klikken op het vakje 'Andere schijf'.

De Delete-toets

Wanneer u iets hebt geselecteerd en u drukt op deze toets, heeft dat hetzelfde effect als de opdracht 'Wis' uit het Wijzig-menu. In tegenstelling tot de opdracht 'Knip' wordt datgene wat met de Delete-toets wordt verwijderd niet naar het Klembord verplaatst.

De Apple-toets

Veel opdrachten (ook de meeste opdrachten van het Wijzig-menu) kunt u geven door de Apple-toets ingedrukt te houden en een bepaald teken te typen. Als er voor een opdracht een alternatief met de Apple-toets bestaat, wordt de combinatie toets-teken in de menubalk rechts van de opdracht aangegeven.

Belangrijk Op de Apple-toets staan twee symbolen: een klaverblad en een appel. Op vroegere Macintosh-toetsenborden stond alleen een klaverblad. In veel toepassingsprogramma's wordt deze toets de Functie-toets genoemd. Als daarnaar wordt verwezen, wordt dus deze toets bedoeld.

Als u de Apple-toets ingedrukt houdt en een punt (.) typt, stopt de Macintosh gewoonlijk met de bewerking die op dat moment gaande is, zoals bijvoorbeeld het afdrukken van een document.

Als u de Apple-toets en de Shift-toets tegelijk ingedrukt houdt en een 3 typt, wordt de actuele inhoud van het scherm in een MacPaint-document bewaard.

Als u de Apple-toets en de Shift-toets tegelijk ingedrukt houdt en een 4 typt,drukt de ImageWriter de act-uele inhoud van het actieve venster af. Als u op de Vergrendeltoets drukt en vervolgens de Apple-toets en de Shift-toets tegelijk ingedrukt houdt en een 4 typt, drukt de ImageWriter de inhoud van het scherm af. (Beide methoden werken niet met een LaserWriter.)

Selecteren door typen

In de inhoudsopgave die verschijnt als u in een programma 'Open' of 'Bewaar als' kiest kunt u namen selecteren door tekens te typen. Voor het selecteren van een naam worden de tekens die u typt vergeleken met evenzoveel tekens van de namen in de inhoudsopgave. Typt u een *b*, dan wordt de eerstvolgende naam die begint met een *b* geselecteerd (of als er geen naam is die met een *b* begint, de naam met een beginletter die daar alfabetisch het eerst op volgt). Typt u meer tekens, dan worden er evenveel tekens in de namen mee vergeleken. U kunt met 'Toets repeteertempo' in het Regelpaneel instellen hoe lang u tussen twee tekens kunt wachten voordat uw Macintosh II het tweede teken als een nieuw eerste teken interpreteert. Zie "Het gebruik van het Regelpaneel" in hoofdstuk 3.

Snellere alternatieven met de Finder

Deze snellere alternatieven kunnen alleen in de Finder gebruikt worden. Met de meeste ervan kunt u 'geavanceerde' functies uitvoeren.

Optietoets

Als u de optietoets indrukt terwijl u 'Sluit' uit het menu 'Archief' kiest, worden alle geopende vensters gesloten.

Als de inhoudsopgave met symbolen wordt weergegeven, en u houdt de optietoets ingedrukt terwijl u 'Ruim op' uit het menu 'Speciaal' kiest, worden alle symbolen volgens een rasterpatroon opgeruimd.

Als u de optietoets ingedrukt houdt als u op een schijf of map dubbelklikt, kunt u het document of een programma openen, met als gevolg dat als wanneer u terugkeert naar de Finder het venster gesloten is en alle documenten opgeborgen zijn.

Apple-toets

Als u de Apple-toets ingedrukt terwijl u een venster verschuift, wordt dat venster verplaatst *zonder dat het actief wordt.*

Als de inhoudsopgave met symbolen weergegeven wordt, kunt u de Appletoets indrukken terwijlk u een symbool sleept. Als u het symbool dan loslaat wordt het automatisch volgens een raster geplaatst (hetzelfde raster als bij 'Ruim op' uit het menu 'Speciaal' wordt gebruikt).

Als u op een symbool in grijs dubbelklikt terwijl u de Apple-toets ingedrukt houdt, wordt het betreffende venster actief.

Option en Apple-toetsen

Als u de Apple en de optietoets ingedrukt houdt, terwijl u op een symbool in de Finder klikt, wordt de betreffende schijf de opstartschijf (als er een systeem opstaat).

En verder...

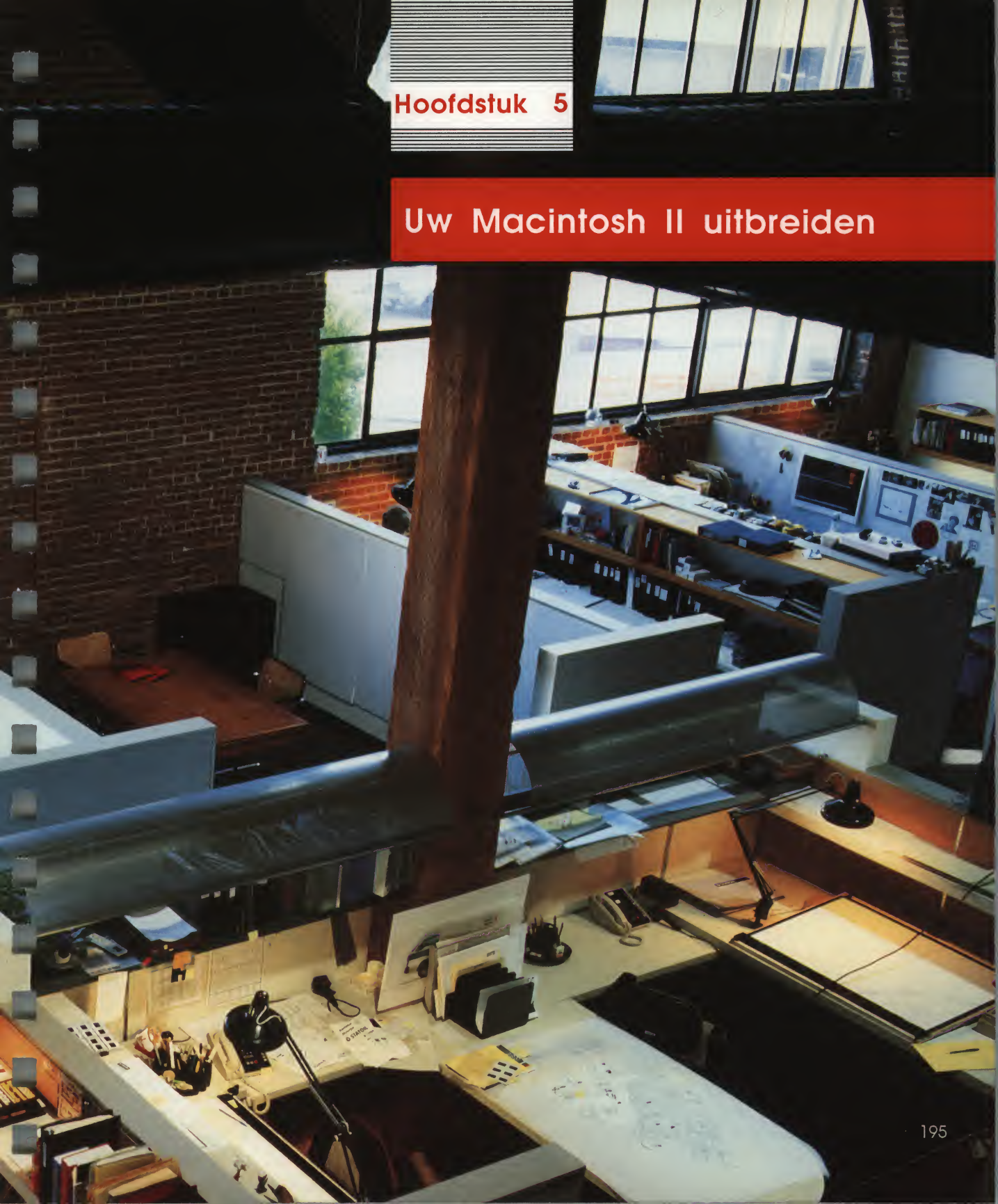
Een schijf naar de Prullenand slepen is een gemakkelijke manier om een schijf uit te werpen. Als de betreffende schijf niet de huidige opstartschijf is, zal bovendien het schijfsymbool van het scherm verwijderd worden.

Als u de muisknop ingedrukt houdt terwijl u de Opstart-toets indrukt (en ingedrukt houdt), worden alle schijven die zich in een schijfeenheid bevinden, uitgeworpen. Dit is handig als u een schijf in de computer plaatst voordat u hem aanzet, dan van gedachte verandert en hem weer terug wilt.

Hoofdstuk 5

Uw Macintosh II uitbreiden

Programma's

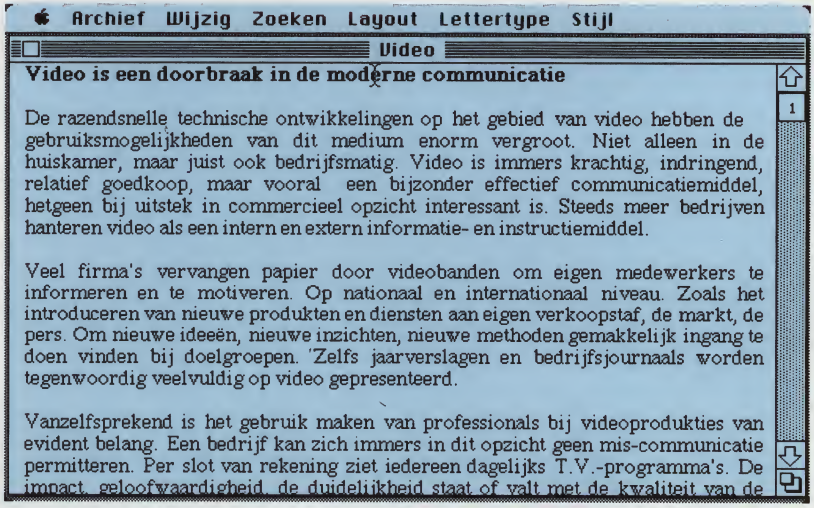
Wat voor werk u ook wilt doen, er is altijd een Macintosh programma voor u dat u helpt uw doel snel en langs eenvoudige weg te bereiken.

Op de hierna volgende pagina's ziet u een beschrijving van een aantal programma's voor de Macintosh II. Uw officiële Apple dealer kan u vertellen welke programma's er allemaal voor de Macintosh II verkrijgbaar zijn.

MacWrite

Met MacWrite maakt u documenten die er op uw scherm net zo uitzien als op papier. Met behulp van de muis selecteert u tekst, die u vervolgens kunt verwijderen, kopiëren of verplaatsen. Voor het verfraaien van teksten biedt MacWrite u de keuze uit een groot aantal lettertypen en opmaakmogelijkheden, en kantlijnen en regelafstanden stelt u met een enkele klik in.

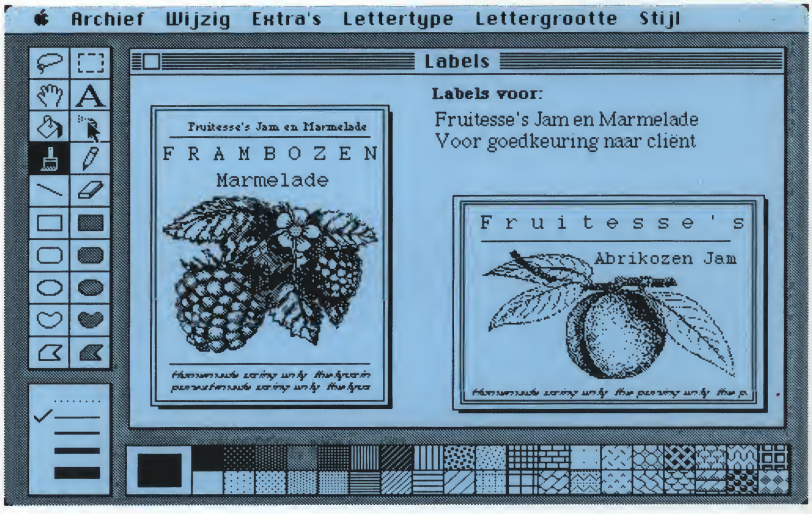
- *MacWrite versie*. Voor uw Macintosh II moet u MacWrite versie 4.6 of later gebruiken.

Afbeelding 5-1
MacWrite

MacPaint

MacPaint maakt de kunstenaar in u wakker. Of het nu een technische illustratie betreft voor een groot onderzoeksprogramma, of een tekening bij een uitnodiging voor een feest, met MacPaint is alles mogelijk. Met het tekengereedschap van MacPaint tekent u zowel een perfect gestructureerde vorm als een schets uit de losse hand. U kunt tekst in de tekeningen invoegen in prachtige lettertypen en in verschillende lettergrootten, u kunt kiezen uit diverse opmaakmogelijkheden en u kunt ook tekst uit andere programma's inpassen.

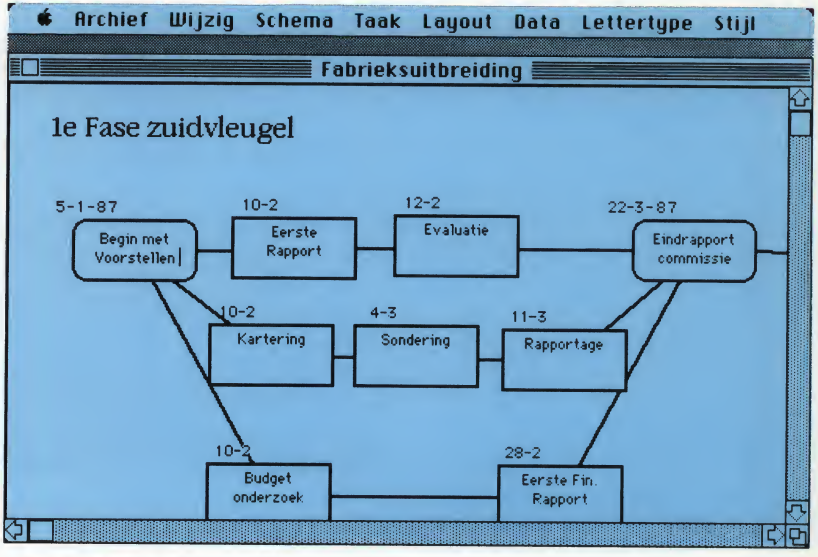
Afbeelding 5-2
MacPaint

MacTerminal

Met MacTerminal kunt u met de rest van de wereld communiceren. U kunt gebruik maken van informatie-diensten zoals The Source, CompuServe Information Services of Dow Jones News Retrieval. U kunt informatie uitwisselen met een andere computer. En u kunt elektronische post verzenden en ontvangen.

MacProject

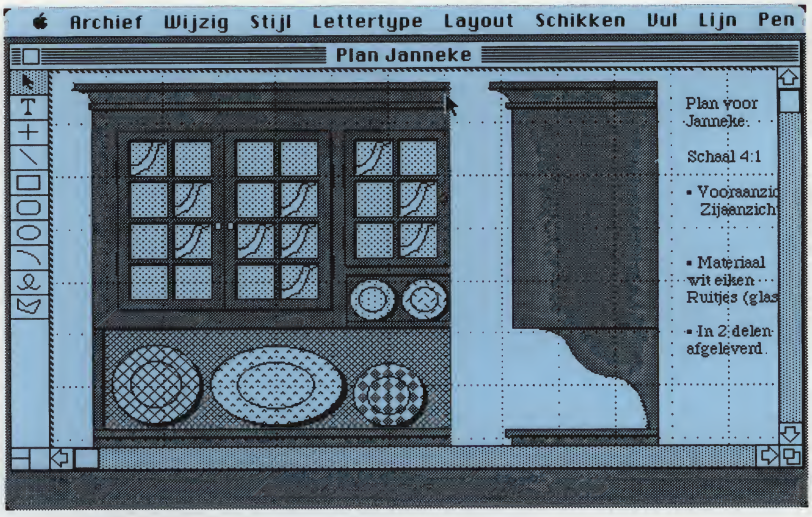
Het coördineren en plannen van projecten is nog nooit zo gemakkelijk geweest. U vertelt MacProject uit welke taken uw project bestaat en welke middelen u ter beschikking staan. MacProject berekent het 'kritische pad' naar de voltooiing van het project en geeft schattingen van de kosten in tijd en geld. Indien u een uiterste leverdatum mist (of haalt!), of als de middelen die u ter beschikking staan worden gewijzigd, maakt MacProject razendsnel nieuwe berekeningen.

Afbeelding 5-3
MacProject

MacDraw

Met MacDraw kunt u gestructureerde grafische voorstellingen tekenen op uw Macintosh II. U kunt er perfecte stroomdiagrammen, grafieken, technische tekeningen, diagrammen en organisatieschema's mee vervaardigen, maar ook uit de losse hand schetsen. Ook kunt u tekst in verschillende layouts, lettertypen en -grootten inpassen.

Afbeelding 5-4
MacDraw

AppleShare

Met AppleShare™ werkstation programmatuur kunt u uw Macintosh II laten communiceren met file servers in het AppleTalk netwerk, en informatie, en programma's en opslagmedia delen met andere gebruikers. Ook kan AppleShare uw Macintosh II veranderen in een krachtige file server in AppleTalk, die zijn mogelijkheden met andere gebruikers van het netwerk kan delen.

Afbeelding 5-5
AppleShare

En nog veel meer...

Er zijn nog veel meer programma's voor de Macintosh II, stuk voor stuk gemaakt door de beste programma-ontwikkelaars. U kunt onder meer kiezen uit:

- elektronische werkbladen voor budgetplanning, prognoses en antwoorden op vragen van het type "Wat indien".
- programma's voor gegevensbankbeheer, waarmee u al uw informatie kunt organiseren en beheren—van potentiële klanten, via inventarissen tot de verjaardagen van vrienden en kennissen.
- programma's die onoverzichtelijke rijen getallen omzetten in overzichtelijke en begrijpelijke grafieken en diagrammen.
- programmeertalen, afdruk- en publicatieprogramma's, spellingcontroles, en nog talloze andere programma's die u helpen bij uw werkzaamheden (en bovendien een keur aan spelletjes en leerprogramma's voor als u even wat afleiding nodig hebt).

Apparatuur

Uw Macintosh II is een veelzijdige machine, die ontworpen is om te groeien als uw behoeften groeien. Er zijn veel apparaten die u aan uw computersysteem kunt toevoegen om de mogelijkheden te vergroten en er komen er steeds meer bij.

800K schijfeenheid

Met een tweede 3.5-inch schijfeenheid in de Macintosh II werkt u veel sneller en efficiënter. Het kopiëren van schijven gaat erg snel—u hoeft geen schijven meer te wisselen. U kunt systeembestanden en programma's op de ene schijf bewaren en documenten op de andere.

Afbeelding 5-6
Tweede 800K schijfeenheid

Apple SCSI vaste schijven

Apple SCSI vaste schijven zijn systemen die u zeer snel toegang verschaffen tot de gegevens die er op opgeslagen zijn. U kunt honderden programma's en documenten op één plek bewaren. Hierdoor kunt u sneller en efficiënter werken. Vaste schijven voor uw Macintosh II computer zijn verkrijgbaar met een capaciteit van 20, 40 of 80 megabyte, zowel intern als extern.

Intern

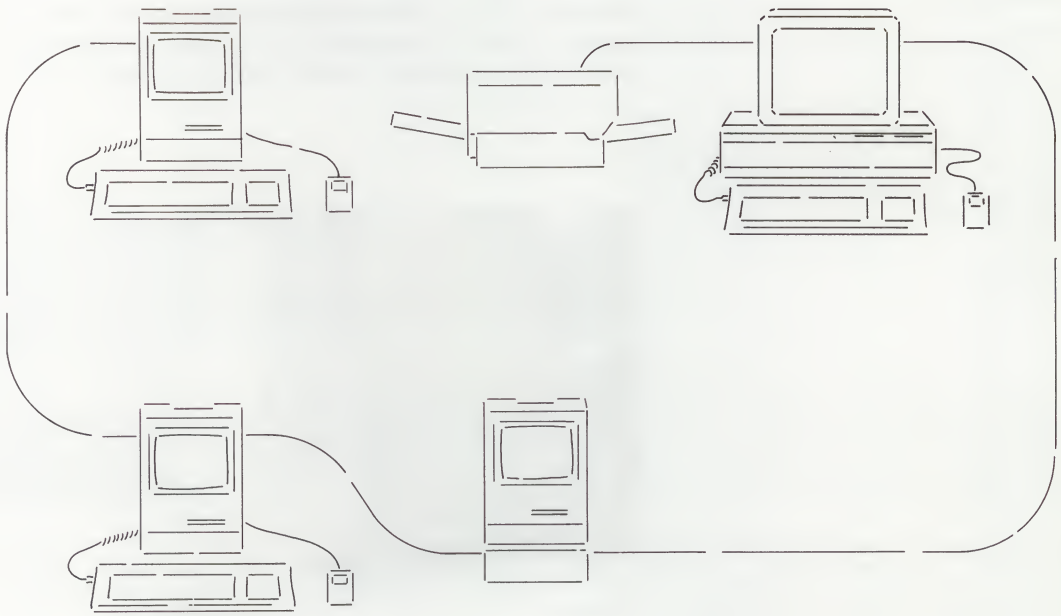
Extern

Afbeelding 5-7
SCSI vaste schijven

AppleTalk Personal Network

Het AppleTalk Personal Network is relatief goedkoop en net zo gemakkelijk te installeren en te gebruiken is als uw Macintosh II. AppleTalk stelt individuele gebruikers in kleine werkeenheden in staat met elkaar te communiceren (en veel sneller dan met de gewone telecommunicatievoorzieningen elektronische post te verzenden). Met AppleTalk kan gemeenschappelijk gebruik worden gemaakt van hoogwaardige apparatuur, zoals bijvoorbeeld de LaserWriter, tegen een fractie van de kosten van andere netwerken. U kunt het AppleTalk Personal Network ook gebruiken om een uitgebreid massageheugen met anderen te delen.

AppleTalk netwerken kunnen samen een onderling verbonden reeks AppleTalk **zones** vormen. Om netwerken op elkaar te kunnen aansluiten, hebt u een **bridge** nodig (en de bijbehorende programmatuur). Wat ook uw netwerk behoeften zijn, AppleTalk kan ze aan.

Afbeelding 5-8
AppleTalk

Apple ImageWriters

Wanneer u een Apple ImageWriter matrixprinter op uw Macintosh II aansluit, kunt u tegen geringe kosten kwalitatief hoogwaardige afdrukken van uw werk maken. Als u nog over een andere Apple computer beschikt, kunt u de ImageWriter ook hierop aansluiten.

Afbeelding 5-9
ImageWriter II

Apple LaserWriters

Met de Apple LaserWriter maakt u afdrukken die de kwaliteit van drukwerk benaderen voor veel minder geld dan u zou denken. En bovendien kan de LaserWriter worden aangesloten op het AppleTalk Personal Network, zodat u en de mensen met wie u samenwerkt er gemeenschappelijk gebruik van kunnen maken.

Afbeelding 5-10
LaserWriter

Apple Personal Modem

Met een Apple Personal Modem kunt u met computers over de gehele wereld communiceren. U kunt via electronische post berichten versturen en ontvangen, de laatste waarde van uw aandelen opvragen of u toegang verschaffen tot een bibliotheek. Dit produkt is in Nederland echter niet verkrijgbaar. Uw Apple dealer kan u meer vertellen over de telecommunicatiemogelijkheden van uw Macintosh, inclusief MacTerminal.

Afbeelding 5-11
Apple Personal Modem

Monitoren en videokaarten

Voor uw Macintosh II kunt u kiezen uit twee monitoren:

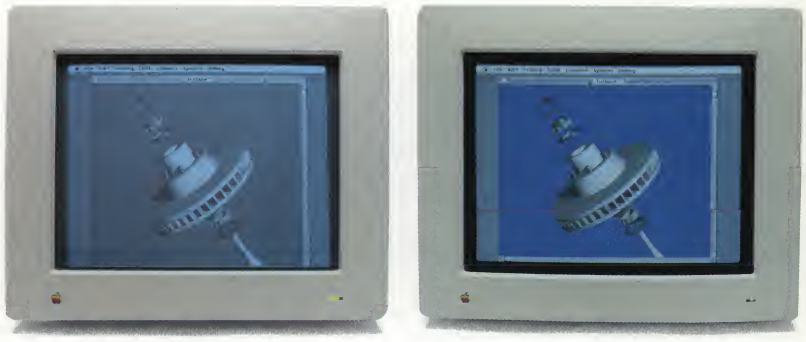
- 12-inch Apple Hoge Resolutie Monochrome Monitor
- 13-inch AppleColor™ Hoge Resolutie RGB Monitor

Met de 12 inch monitor, met een resolutie van 76 dpi (dots per inch), kunt u een half vel A4 in een keer op uw scherm zien. Deze monitor is uitstekend geschikt voor tekstverwerking en de meeste zakelijke programma's.

De 13 inch monitor heft een resolutie van 69 dpi met alle RGB (rood/groen/blauw) kleurmogelijkheden.

De standaard videokaart kan beide monitoren aansturen en maakt het mogelijk om 16 kleuren of 16 grijstinten weergeven.

Met de Videokaart uitbreidingsset kunt u kleuren kiezen uit een palet van miljoenen kleuren en tot 256 kleuren op één scherm weergeven (met bepaalde kaarten zelfs nog meer). Raadpleeg uw Apple dealer voor meer informatie hierover.

Afbeelding 5-12
Monitoren

Geheugenuitbreiding

Uw computer heeft standaard een geheugen van 1 megabyte (1MB). U kunt uw systeem uitbreiden tot 2, 4, 5 of 8 megabyte geheugen, waardoor u sneller, efficienter en met grotere documenten kunt werken. Omdat het systeem niet direct met het toegevoegd geheugen verbonden is, kunt u de werkruimte van uw computer meer dan verdubbelen. En met de nieuwe Single In-line Memory Module (SIMM) van Apple Computer, kan uw dealer u binnen een paar minuten al het geheugen geven die u voor het meest veeleisende programma nodig heeft.

Apple Uitgebreide Toetsenbord

Het Apple Uitgebreide Toetsenbord is uitgevoerd met aanvullende toetsen om het u mogelijk te maken om andere besturingssystemen zoals MS-DOS en UNIX op uw Macintosh II te laten werken. Zie de handleidingen bij deze programma's voor meer informatie over het gebruik van deze toetsen.

Afbeelding 5-13
Apple Uitgebreide toetsenbord

Macintosh Programmer's Workshop (MPW)

Als u programmatuur voor de Macintosh II wilt ontwikkelen, raadpleeg dan uw Apple dealer over de Macintosh Programmer's Workshop. MPW is een programmeersysteem dat onder andere een assembler en C en Pascal compilers inhoudt. Versie 2.0 ondersteunt de Macintosh II, en is verkrijgbaar via de Apple Programmer's and Developers Association (APDA).

Als u van plan bent om programma's te schrijven voor commerciële doeleinden, kunt u van Apple waardevolle hulp krijgen. Schrijf naar:

Apple Computer B.V.
afd. Developer Support
Huis ter Heideweg 46-52
3705 LZ Zeist

Hoofdstuk 6

Onderhoud en verzorging van uw Macintosh II

Om te beginnen is er één ding waarover u zich geen zorgen hoeft te maken: u kunt uw Macintosh II niet beschadigen door op een verkeerde plaats te klikken of op een verkeerde toets te drukken. Uw Macintosh II is wat dat betreft net zo robuust of net zo kwetsbaar als een televisietoestel. En als u de aanwijzingen in dit hoofdstuk opvolgt, zult u nog heel lang plezier aan uw Macintosh II beleven.

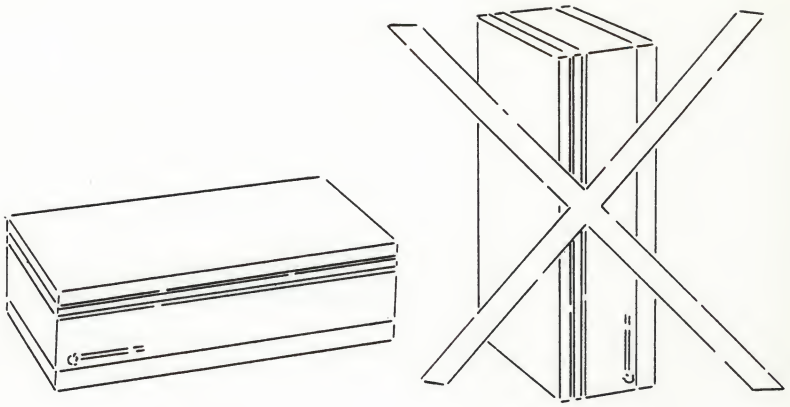
De hoofdeenheid

Geef uw Macintosh II om te beginnen de ruimte - zoveel ruimte dat de lucht aan alle kanten kan circuleren, ook aan de onderkant. Controleer vooral of er rond de ventilatiesleuven aan de bovenkant en zijkanten voldoende ruimte is. Zet uw Macintosh niet op een dik tapijt of kleed, en laat niets op de Macintosh liggen tijdens het gebruik. U kunt uw Macintosh II in een boekenkast zetten, als u er maar voor zorgt dat er voldoende ruimte rondom het apparaat is wanneer u het gebruikt.

Mors geen vloeistoffen over de computer. De computer zal een kop koffie, die erop gemorst is, niet overleven.

De Macintosh II kan ongeveer dezelfde temperaturen hebben als u, maar laat hem niet in de felle zon staan, en stel het apparaat ook niet bloot aan regen (of hagel, sneeuw of ijzel). Als het apparaat een tijdje aan heeft gestaan, voelt de hoofdeenheid warm aan.

Belangrijk Een goede ventilatie is belangrijk. Laat altijd 10 to 15 cm vrij aan de zij- en aan de achterkant van de computer. Verwijder ook elk voorwerp dat de luchtstroom kan afsluiten. Houd uw computer altijd horizontaal, zodat de computer op de rubber steunen staat. Als u de computer verticaal plaatst, functioneert de ventilator niet meer goed en raakt uw computer oververhit. Hierdoor kan de hoofdeenheid beschadigd raken (zie afbeelding 6-1)

Goed Fout

Afbeelding 6-1
De hoofdeenheid plaatsen

Als u de computer altijd aan wilt laten staan, stel dan een laag contrast in: als uw computer lang aanstaat (dagen of weken), begint het scherm 'in te branden' , en kan het scherm beschadigd raken.

Levensduur vaste schijf

Als uw computer een vaste schijf heeft, en bent u van plan de schijf langer dan acht uur niet te gebruiken, zet uw hele systeem dan uit, om de levensduur van de vaste schijf te verlengen. Hoewel het computergedeelte altijd aan kan blijven staan, zal de vaste schijf hiervan schade ondervinden.

De monitor

Er zitten een aantal ventilatiesleuven boven op de monitor. Deze sleuven laten warmte door, dus laat ze onbedekt. Zet of leg niets (zelfs geen vel papier) op uw monitor.

Het toetsenbord

Probeer niet op het toetsenbord te morsen. Limonade, koffie of andere kleverige vloeistoffen kunnen het beschadigen. Morst u toch en functioneert het toetsenbord niet meer, dan doet u het volgende:

- Als het een zoete of kleverige vloeistof betreft, haalt u de kabel uit het toetsenbord en brengt u het toetsenbord naar uw officiële Apple dealer voor reparatie of vervanging.
- Als het een dunne, heldere vloeistof betreft, haalt u de kabel uit het toetsenbord, waarna u het toetsenbord ondersteboven houdt om de vloeistof eruit te laten lopen. Daarna laat u het 24 uur bij kamertemperatuur drogen. Als het toetsenbord dan nog niet functioneert, brengt u het alsnog naar uw Apple dealer.

De muis

Laat de muis niet vallen of aan het snoer hangen. Gebruik uw gezonde verstand en behandel de muis zo voorzichtig mogelijk.

Het oppervlak waarop u de muis heen en weer rolt, moet zo glad, schoon en stofvrij mogelijk zijn.

Maak de muis regelmatig schoon, met name wanneer u merkt dat de aanwijzer op het scherm de bewegingen van de muis niet meer goed volgt. Zo maakt u de muis schoon:

1. **Draai het zwarte plastic schijfje aan de onderkant van de muis zo ver mogelijk linksom.**

2. **Houd een hand onder de muis om de schijf en het balletje op te vangen en draai de muis weer om in de normale stand (zie afbeelding 6-2).**

De schijf en het balletje vallen in uw hand.

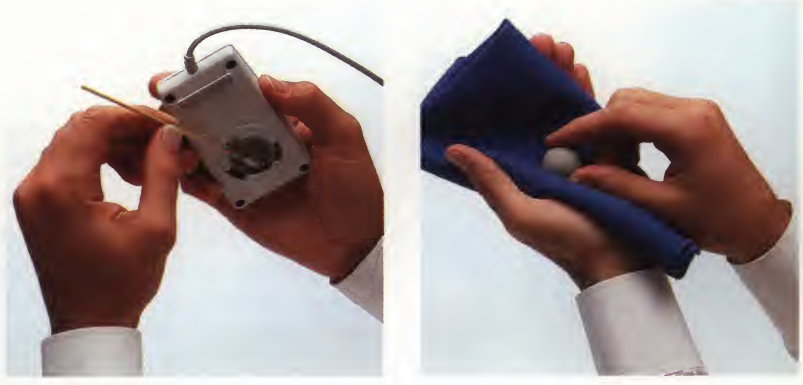

Afbeelding 6-2
De muis uit elkaar halen

3. **Binnenin bevinden zich twee plastic rollen, ongeveer zoals in een cassettedeck. Maak deze rollen schoon met een in alcohol gedrenkt wattenstaafje, of de speciale vloeistof voor de koppen van een cassettedeck. Draai de rollen rond zodat u elk stukje goed kunt schoonmaken (zie afbeelding 6-3).**

4. **Veeg het balletje schoon met een zachte droge doek.**

Gebruik geen papieren zakdoekjes of stoffen die pluisjes kunnen achterlaten, en gebruik geen schoonmaakmiddel.

Afbeelding 6-3
De muis schoonmaken

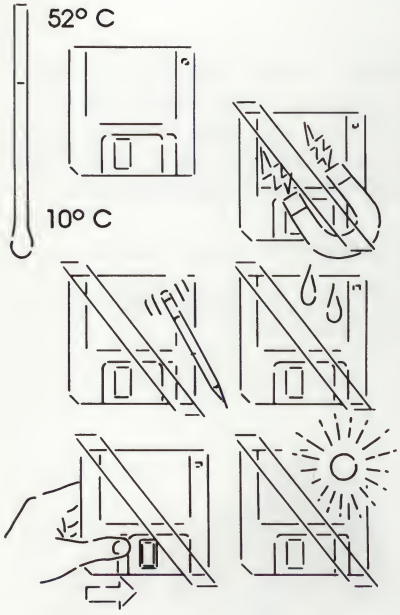
5. **Blaas zachtjes in de opening om eventueel vuil en stof te verwijderen.**

 Draagbare autostofzuigers zijn hiervoor ideaal.

6. **Plaats het balletje terug in de muis. Zet hiervoor het merkteken op de rand van de schijf tegenover de *O* op de onderkant van de muis, zodat de schijf op zijn plaats valt. Draai vervolgens de schijf zo ver mogelijk rechtsom.**

 Het zal klikken als het op zijn plaats zit.

Schijven

Hoewel de Apple 3 5-inch schijven veel robuuster zijn dan de diskettes die in de meeste computers worden gebruikt, moet u toch een aantal regels in acht nemen—ongeveer dezelfde als die gelden voor geluidscassettes. Uw Macintosh schijven moeten op een droge plaats worden bewaard, liefst op een plek waar geen extreme temperaturen heersen (leg de schijven nooit op de Macintosh of op een autostoel), niet in direct zonlicht en buiten bereik van alles waarin een magneet zit, zoals bijvoorbeeld een telefoontoestel. (Magnetische velden kunnen de informatie op de schijf wissen.)

Wanneer de schijf in de schijfeenheid wordt geplaatst, wordt het metalen afdekplaatje naar links geschoven, zodat de Macintosh II informatie van de schijf kan lezen en naar de schijf kan schrijven. Buiten de schijfeenheid schuift het afdekplaatje met behulp van een veer direct weer terug op zijn plaats, waardoor de onderliggende schijf wordt beschermd. Raak nooit het oppervlak van de schijf zelf aan.

Dat zijn de enige zaken waar u echt op moet letten. Verder hoeft u niet extra voorzichtig met de schijven om te gaan. U kunt ze in een tas of in uw jaszak meenemen. U kunt ze zelfs over de post versturen.

Vergeet niet van elke schijf die waardevolle informatie bevat een kopie te maken. (Hoe u dat moet doen leest u in "Een schijf in zijn geheel kopiëren" in hoofdstuk 3.) Het is niet prettig om een rapport kwijt te raken net als u er de laatste hand aan wilt leggen.

Schijven zijn in verpakkingen van 10 stuks bij uw officiële Apple dealer te verkrijgen.

De klokbatterij

In uw Macintosh is een klok gemonteerd die continu loopt, ook wanneer de Macintosh II is uitgeschakeld. Zodra u de Macintosh uitschakelt, werkt de klok verder op een batterij. Deze batterij gaat ongeveer zeven jaar mee. Merkt u dat de klok onnauwkeurig begint te lopen, dan is het tijd om de batterij te vervangen. Ga hiervoor naar uw officiële Apple dealer.

Service en ondersteuning

Apple Computer Inc. heeft een wereldwijd netwerk van volledig uitgeruste dealers opgezet om ervoor te zorgen dat uw Macintosh II optimaal kan functioneren. Als u vragen of problemen van technische aard hebt of iets meer wilt weten over nieuwe produkten, kunt u bij uw Apple dealer terecht. Elke dealer wordt ondersteund door de afdeling Technical Support van Apple.

Ook voor het onderhoud van uw computer kunt u bij uw officiële dealer terecht. Er zijn meer dan drieduizend officiële Apple Service Centers in de hele wereld. Deze beschikken alle over hoogwaardige reserve-onderdelen en de nieuwste diagnoseprogramma's. Apple geeft garantie op de onderdelen en de werkzaamheden. (Op deze garantie zijn de regels van toepassing die in elk land gelden. Afhankelijk van het land waar u uw computer hebt gekocht, kunnen er beperkingen van kracht zijn.)

Bent u inmiddels verhuisd, dan gaat u naar het dichtst bijzijnde Service Center. Als u wilt weten waar het dichtst bijzijnde Center is, kunt u bellen of schrijven naar:

Apple Computer B.V.
Huis ter Heideweg 50
3705 LZ ZEIST
Telefoon: 03404-8 69 22

Apple Computer N.V.
Colonel Bourgstraat 105A
1140 Brussel
Telefoon: 02-7356050

Apple biedt u ook de Apple*Care*® Service Overeenkomst, die uw garantie tot drie jaar uitbreidt. Apple*Care* is een van de laagst geprijsde serviceplannen in de industrie, en uw Apple*Care* overeenkomst zal ondersteund worden door alle deelnemende dealers in het land van aankoop—ook als u verhuist. Locale service betekent dat uw Apple systeem snel weer aan het werk kan.

U kunt Apple*Care* op elk moment aankopen, maar u kunt beter Apple*Care* tegelijk met uw computersysteem kopen (of binnen 90 dagen daarna). Om u van complete service te voorzien, vermijdt Apple*Care* (die tegelijk met het systeem is aangeschaft) dat u controle van uw systeem moet betalen als de garantie is afgelopen. Apple*Care* is verkrijgbaar bij uw Apple dealer.

Als er iets fout gaat

Als uw Macintosh II niet meer werkt, probeert u eerst of de onderstaande aanwijzingen helpen. Zo niet, dan brengt u de Macintosh naar de officiële Apple-dealer. Zie "Problemen met de vaste schijf" in bijlage A voor hulp bij problemen met vaste schijven.

Waarschuwing Telkens als u een ernstig probleem bij uw computer ontdekt, haal het netsnoer er dan uit. Dit is de gemakkelijkste manier om in noodgevallen de stroom uit te schakelen. Raadpleeg uw Apple dealer om problemen op te sporen en op te lossen.

Table 6-1
Troubleshooting

Probleem	Vermoedelijke oorzaak	Wat u moet doen
Het scherm is donker.	De monitor of de computer krijgt geen stroom, of de helderheidsregelaar is te ver dichtgedraaid.	Controleer de helderheidsregelaar linksonder het beeldscherm. Draai de regelaar naar rechts voor een lichter scherm. Controleer of de Macintosh II ingeschakeld is en of het netsnoer goed aan de hoofdeenheid en het stopcontact is bevestigd. Als het stopcontact in- en uitgeschakeld kan worden met een schakelaar, kijkt u of het is ingeschakeld. Staat het stopcontact op een dimmer? Gebruik in dat geval een ander stopcontact (zie de handleiding bij uw monitor).

Probleem	Vermoedelijke oorzaak	Wat u moet doen
Het bureaublad verschijnt niet op het lichte scherm nadat u een schijf hebt ingevoerd.	Wanneer u de Macintosh II opstart of een schijf in de schijfeenheid plaatst, verschijnt er op het Macintosh scherm een symbool of een aantal symbolen dat u informatie geeft over de Macintosh of over de schijf die u zojuist hebt geplaatst. Elk symbool vertelt u iets over wat er op het moment gebeurt.	Het vraagteken betekent dat de Macintosh II is ingeschakeld en wacht totdat u een opstartschijf in de schijfeenheid plaatst.
		De "lachende Macintosh" betekent dat alles tot nu toe in orde is.
		Een *X* betekent over het algemeen dat de schijf waarmee u de Macintosh wilt opstarten geen opstartschijf is. De *X* kan ook betekenen dat de schijf beschadigd is. Schakel de Macintosh II uit en probeer opnieuw op te starten met een andere schijf.
		De "droevige Macintosh" verschijnt wanneer de Macintosh II niet verder meer kan, omdat er moeilijkheden zijn met de systeemprogrammatuur. Soms geeft de computer op deze manier aan dat er zich een apparatuurprobleem heeft voorgedaan. Neem contact op met uw Apple dealer.
Er verschijnt een informatievenster. met een bom.	Er zijn ernstige problemen met de programmatuur.	De foutcodes die in het informatievenster worden aangegeven, zijn doorgaans heel algemeen en zullen niet veel bijdragen tot de oplossing van het probleem. Probeer de Macintosh II opnieuw te starten met dezelfde schijf. Als het probleem zich opnieuw voordoet, verlaat dan die schijf en probeer een kopie van die programmatuur.

Probleem	Vermoedelijke oorzaak	Wat u moet doen
De aanwijzer volgt de bewegingen van de muis niet.	De muis is niet goed met de hoofdeenheid of het toetsenbord verbonden: controleer of het toetsenbord zelf is aangesloten. Als de aansluiting goed is, kan de muis zelf niet goed functioneren	Is de muis goed met de computer verbonden? Beweegt de muis over een glad, schoon oppervlak? Moet de muis schoongemaakt worden? Zie "De muis" eerder in dit hoofdstuk. Als het probleem niet bij de muis ligt, controleer dan de programma-, tuur door de computer te herstarten en daarna een andere schijf te proberen. Als het erop lijkt dat er een probleem met de programmatuur is, neemt u contact op met uw Apple dealer.
Als u typt verschijnt er niets op het scherm.	Misschien bent u net in een situatie waarin niet getypt kan worden (In MacPaint bijvoorbeeld moet u eerst een keuze uit een menu doen voordat u tekst kunt invoeren.) Ook kan de kabel van het toetsenbord stuk zijn.	Ga na of het invoeren van tekst in de situatie waarin u verkeert, is toegestaan. Controleer elke toets met behulp van het bureau-accessoire Toetsenbord. Controleer of het toetsenbord goed is aangesloten. Open een informatievenster en typ daar iets. Als dit niet helpt, raadpleeg dan uw Apple dealer.
U kunt geen informatie op schijf opslaan.	Er kunnen voor dit probleem verschillende oorzaken zijn: □ de schijf is niet geformatteerd □ de schijf is vol □ de schijf is beveiligd □ de schijfeenheid werkt niet.	Over het algemeen verschijnt er een venster met een boodschap waarin het probleem exact wordt aangegeven. Is dat niet het geval, dan onderneemt u de volgende stappen. Probeer het document eerst op een andere schijf te bewaren. Als deze het document wel accepteert, is er waarschijnlijk iets fout met de oorspronkelijke schijf. Haal de schijf uit de schijfeenheid en kijk of de schijf beveiligd is. Plaats de schijf opnieuw en kijk of er genoeg ruimte op schijf is. Zijn er dan nog problemen, dan functioneert de schijfeenheid waarschijnlijk niet naar behoren. Breng de Macintosh II naar uw Appledealer.

Probleem	Vermoedelijke oorzaak	Wat u moet doen
U kunt de schijf niet uit de schijfeenheid halen.	De Macintosh II kan niet bij de informatie komen die nodig is om de schijf op de gebruikelijke manier uit de schijfeenheid te verwijderen.	Kies 'Stop' uit het menu 'Speciaal'. Hou de muisknop ingedrukt terwijl u de Opstart-toets indrukt. Hierdoor moet de schijf uitgeworpen worden. Zoniet, dan kunt u als paardemiddel een rechtgebogen paperclip of iets dergelijks gebruiken en deze in het kleine gaatje rechts van de schijfeenheid steken. Wanneer u nu op de paperclip drukt, wordt de schijf uit de schijfeenheid geworpen.
De computer stopt zonder waarschuwing.	De ventilatiesleuven boven in de hoofdeenheid kunnen afgesloten zijn of op de een of andere manier, bedekt zijn, waardoor het systeem. oververhit raakte (ook de omgevingstemperatuur kan te hoog zijn). Het termische beveiligingscircuit kan onderbroken zijn om beschadiging aan apparatuur te voorkomen.	Controleer de ruimte rondom de ventilatiesleuven, en verwijder alles wat de luchtstroom naar het ventilatiesysteem kan verhinderen. Controleer ook de omgevingstemperatuur. Geef de computer tijd om af te koelen (een half uur minstens), en probeer hem opnieuw op te starten.
De ventilator lijkt meer geluid te maken dan normaal.	Als de computer zich opwarmt zal de ventilator harder draaien.	Controleer de ruimte rondom de ventilatiesleuven, en verwijder alles dat de luchtstroom naar het ventilatiesysteem kan verhinderen. Controleer ook de omgevingstemperatuur en kijk wat u kunt doen om de temperatuur in de ruimte waarin u werkt te verlagen. Als u dit niet kunt, zet dan de computer uit.

Algemene problemen en oplossingen

Als geen van de bovenstaande specifieke problemen en oplossingen van toepassing lijkt te zijn voor uw probleem, zijn er nog drie oorzaken van algemene aard die verantwoordelijk kunnen zijn voor storingen van de Macintosh II.

- Met het door u gebruikte programma is deze keer iets fout gegaan, direct nadat het van de schijf naar het geheugen van de Macintosh is gekopieerd.
- Op een van de door u gebruikte schijven (de programmaschijf of de gegevensschijf) staat foutieve informatie.
- De Macintosh heeft het bijltje erbij neergelegd.

Als u de specifieke symptomen in dit hoofdstuk hebt nagelopen en nog steeds geen respons van de Macintosh krijgt, kunt u proberen hem even uit en weer aan te zetten. Soms is het probleem dan vanzelf opgelost. Als u echter na het herstarten nog steeds met dezelfde moeilijkheden te kampen hebt, moet de oorzaak op de schijf worden gezocht. Probeer in dat geval een andere schijf (zo mogelijk een schijf waarop geen waardevolle documenten staan, want u loopt het risico deze documenten kwijt te raken).

Problemen met programma's

Een groot aantal problemen met programma's kunt u vermijden door altijd de nieuwste versie van een opstartschijf te gebruiken. Zie "Het gebruik van de Installer" in hoofdstuk 3. Als hetzelfde probleem bij alle schijven voorkomt, ligt de oorzaak waarschijnlijk bij de Macintosh II. Neem in dat geval contact op met uw Apple dealer.

Sommige programma's hebben wat moeite met hun plaats in het hiërarchische bestandssysteem. Als u problemen hebt met een bepaald programma kunt u het met de bijbehorende documenten verplaatsen naar het hoogste niveau van de hiërarchie op de schijf.

Sommige programma's werken alleen correct met hun eigen systembestanden. Houd in dat geval de Option-toets ingedrukt tijdens het openen van het programma zodat de Macintosh II wordt gedwongen om van opstartschijf te wisselen. Dit komt vooral van pas als u gebruik maakt van een vaste schijf.

Sommige programma's gebruiken gegevensbestanden (zoals hulpbestanden) die zich bij elkaar in een afzonderlijke map bevinden. Als u die map naar een tweezijdig geïnitialiseerde schijf sleept, kan het programma deze bestanden soms niet meer vinden. Verplaats de gegevensbestanden in zo'n geval naar dezelfde map als waarin het programma zich bevindt. Helpt dit niet, dan kunt u het programma, de documenten, de benodigde gegevensbestanden, de Finder en het System-bestand naar de inhoudsopgave op het niveau van de schijf slepen. Sleep ze niet naar een willekeurige map.

Bijlagen

Bijlage A

Werken met vaste schijven

Met een vaste schijf kunt u sneller en efficiënter werken. U werkt sneller omdat een vaste schijf de gegevens veel sneller van en naar het werkgeheugen van uw computer kan overbrengen dan een 3.5-inch schijf. U hoeft niet, zoals bij 3.5-inch schijven, te wachten als u gegevens opslaat of ophaalt. En u werkt efficiënter omdat u op een vaste schijf zeer veel gegevens kunt opslaan—ongeveer vijfentwintig keer zoveel als op een 3.5-inch schijf.

Voor uw manier van werken maakt het niet uit of u een vaste schijf gebruikt of 3.5-inch schijven: het openen van de vaste schijf, het kopiëren van programma's en documenten en het systematisch ordenen van gegevens in mappen blijft hetzelfde. Alleen kunt u een vaste schijf niet laten verwijderen. Een vaste schijf kunt u zien als een groot model 3.5-inch schijf die zich permanent in een schijfeenheid bevindt. (Zie echter ook "Uw vaste schijf optimaal gebruiken", verderop in deze bijlage.)

Om een vaste schijf te kunnen gebruiken, moet u deze eerst initialiseren. Nadat u vervolgens de systeemprogrammatuur hebt geïnstalleerd, is de vaste schijf tevens opstartschijf geworden zodat uw systeem automatisch start.

- *Gebruikers van een externe vaste schijf.* Een externe vaste schijf gereedmaken voor gebruik gaat bijna op dezelfde manier in zijn werk als bij een interne vaste schijf. Het enige wat u bij een externe schijf moet doen, is de schijf met de computer verbinden en hem van stroom voorzien. Zie voor meer informatie de handleiding bij de betreffende schijf.

Het installatieprogramma voor de vaste schijf wordt voorgesteld door het symbool van Apple HD SC Installatie.

Het gebruik van het Installatieprogramma

U gebruikt het installatieprogramma voor uw vaste schijf om hem te initialiseren, bij te werken als u nieuwe bestanden voor uw vaste schijf krijgt, en om hem regelmatig te testen.

Uw vaste schijf initialiseren

Als u de vaste schijf initialiseert, wordt deze gereedgemaakt voor het ontvangen van gegevens en wordt het **besturingsprogramma** geïnstalleerd waardoor uw computer met de vaste schijf kan werken.

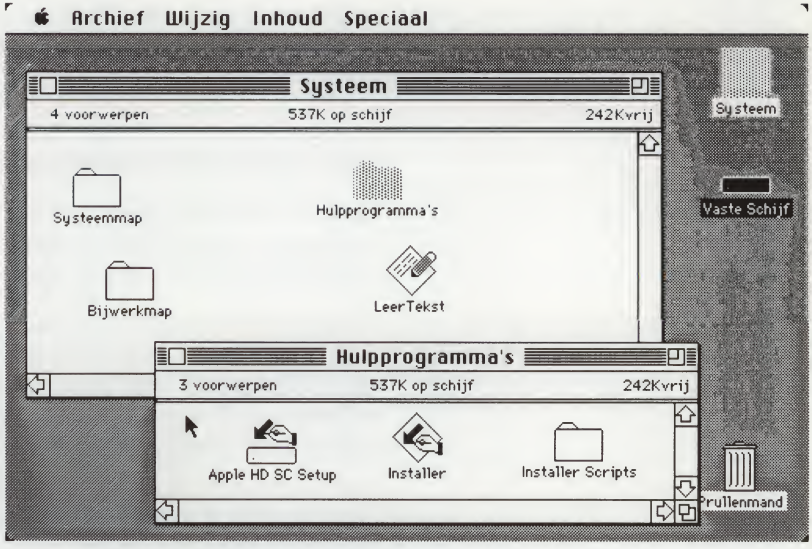
Belangrijk Misschien heeft iemand anders de vaste schijf al voor u geïnitialiseerd. In dat geval hoeft u deze niet opnieuw te initialiseren. Zou u dat wel doen, dan gaan alle gegevens verloren die al op de schijf stonden.

Om te zien of uw vaste schijf al is geïnitialiseerd, schakelt u de Macintosh II aan zonder dat er zich schijven in andere schijfeenheden bevinden. Als de computer al aan stond, kiest u 'Stop' uit het Speciaal-menu. De 3.5-inch schijven in de schijfeenheden worden verwijderd. Vervolgens klikt u op het vakje 'Herstart'. Als de vaste schijf al is geïnitialiseerd, knippert het controlelampje aan de voorkant en verschijnt na enkele seconden het bureaublad van de Macintosh II op uw scherm. Als u alleen maar een vraagteken op het scherm ziet, moet u de vaste schijf nog initialiseren.

U initialiseert de vaste schijf op de volgende wijze:

1. **Schakel de computer uit door 'Herstart' te kiezen uit het menu 'Speciaal'**
2. **Plaats de *Systeemschijf* in de rechtse schijfeenheid.**
3. **Herstart de computer door op de Opstart-toets bovenop het toetsenbord te drukken**
4. **Selecteer het symbool van de Systeemschijf en open het.**
5. **Selecteer het symbool van de Hulpmiddelenmap en open het.**

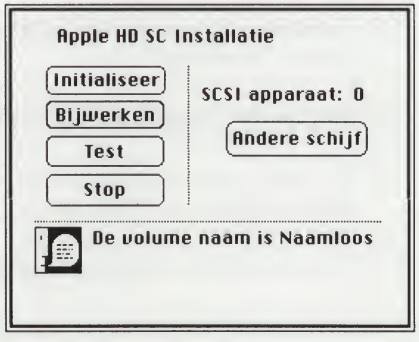
In het venster van de Systeemschijf verschijnt de Hulpprogramma's-map.

Afbeelding A-1
Hulpprogramma's map

6. **Selecteer het symbool van Apple HD SC Installatie, en open het door erop te dubbelklikken of 'Open' uit het menu 'Archief' te kiezen**

 Het informatievenster voor Apple HD SC Installatie verschijnt:

Afbeelding A-2
Informatievenster Apple HD SC Installatie

❖ *Gebruikers van meerdere vaste schijven.* Als u een externe vaste schijf wilt installeren, en u heeft minstens één andere SCSI vaste schijf, controleer dan of het prioriteitsnummer van de schijf in het informatievenster overeenkomt met het nummer dat achter op de schijf zichtbaar is. De interne schijf (indien u er een heeft) heeft het prioriteitsnummer 0. Zie voor meer informatie "Andere schijf" in de volgende sectie.

7. Klik op 'Initialiseer'

Er verschijnt een ander informatievenster, waarin u nog van gedachten kunt veranderen; het waarschuwt u dat de initialisatie de hele schijf wist.

8. Klik op 'OK' om het proces te starten

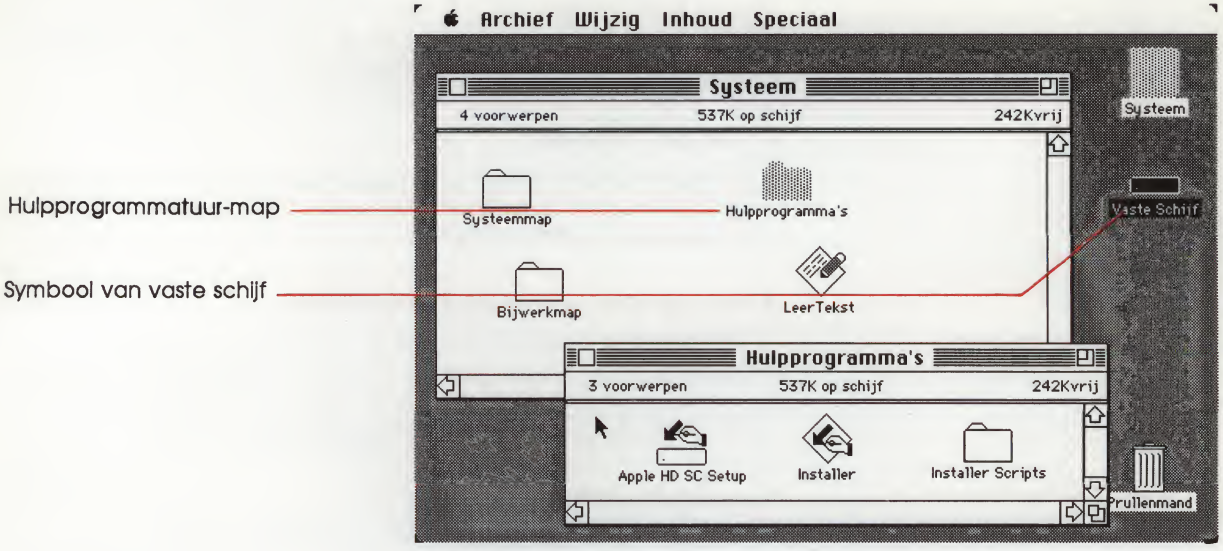
Als de vaste schijf zich begint te initialiseren, komen er verschillende boodschappen op het scherm, die u mededelen wat er op dat moment gaande is. Voor een schijf van 20 minuten duurt de initialisatie ongeveer 10 minuten.

9. Geef de schijf een naam

Als de initialisatie is afgelopen, verschijnt er een informatievenster waarin u gevraagd wordt de schijf een naam te geven. De schijf kan een naam van maximaal 27 tekens hebben, inclusief spaties. U kunt alle karakters gebruiken, behalve een dubbele punt (:).

10. Klik op 'Stop'.

U keert terug naar de Finder, en u ziet het symbool van de vaste schijf aan de rechterkant van het scherm met de naam die u eraan gegeven heeft.

Afbeelding A-3
Symbool voor de vaste schijf op het scherm

De andere functies

Behalve 'Initialiseer' zijn er nog vier vakjes in het eerder verschenen informatievenster. Het vakje 'Stop' kent u al. De drie andere vakjes ('Bijwerken', 'Andere schijf' en 'Test') dienen voor het onderhoud van uw vaste schijf.

Bijwerken

Dit vakje gebruikt u om nieuwe besturingsprogramma's te installeren. (Apple Computer brengt regelmatig verbeterde versies van systeemprogrammatuur uit. Uw officiële Apple-dealer kan u vertellen of er een nieuw besturingsprogramma verkrijgbaar is.) Het vernieuwen van de systeemprogrammatuur op uw vaste schijf verhoogt het prestatievermogen zonder dat u het risico loopt dat de gegevens die al op de schijf staan, verloren gaan.

U gebruikt dit vakje ook om het besturingsprogramma opnieuw te installeren als u problemen hebt met de vaste schijf. (Zie "Als er iets fout gaat" in hoofdstuk 6.)

Test

Klik in het vakje 'Test' om uw vaste schijf te testen. Dit duurt ongeveer vier minuten en dient om na te gaan of uw apparatuur correct functioneert. (Programma's worden niet gecontroleerd en de test heeft geen effect op de gegevens op de schijf.)

U kunt de test uitvoeren wanneer u maar wilt. Het is verstandig om dit eens per maand te doen zodat u zeker weet dat alles naar behoren werkt. (Soms signaleert de test een probleem voordat u dit had gemerkt en voordat het effect heeft gehad op uw gegevens.)

Blijkt uw vaste schijf een defect te vertonen, kopieer dan onmiddellijk alle bestanden waarvan nog geen kopie bestond, en initialiseer de schijf opnieuw. Als de test weer mislukt, gebruik dan Schijf-EHBO. Als zelfs dit niet lukt, gebruik dan de vaste schijf niet meer en neem contact op met uw officiële Apple dealer.

Andere schijf

Met het vakje 'Andere schijf' wijst u een nummer toe voor andere SCSI-apparaten die u op uw systeem wilt aansluiten.

- ❖ *Als u een niet-Apple SCSI vaste schijfeenheid heeft.* Het vakje 'Andere schijf' neemt niet-Apple SCSI vaste schijfeenheden niet op in het zoekproces. Apple kan niet garanderen dat de bijwerkingen van systeemprogrammatuur die u installeert, tevens werken op niet-Apple apparatuur.

Als u op het vakje 'Andere schijf' klikt, verandert het SCSI nummer. Het nummer dat u kiest, moet overeenkomen met het nummer dat u op het te initialiseren apparaat instelt. Dit is alleen ter informatie; u kunt vanuit dit informatievenster het prioriteitsnummer niet wijzigen.

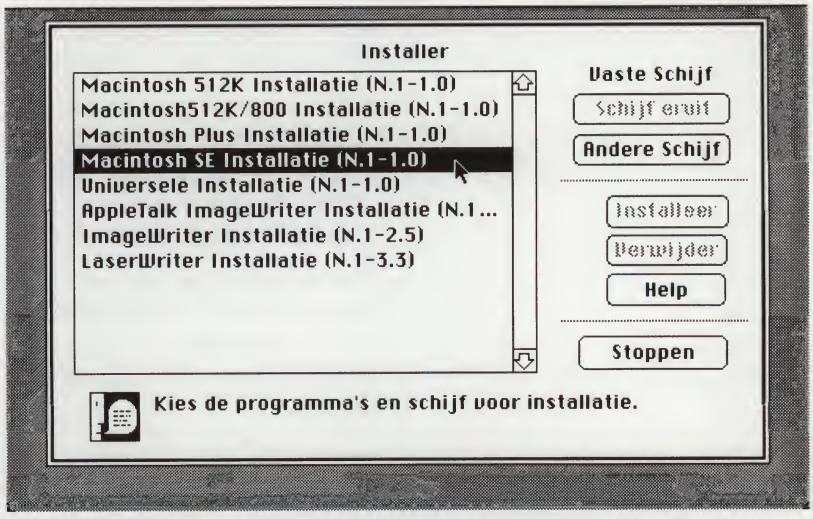
Systeemprogrammatuur installeren

Als u uw vaste schijf tot opstartschijf maakt, kunt u uw computer opstarten zonder dat u een 3.5-inch schijf in de schijfeenheid te hoeft te plaatsen. U maakt uw vaste schijf tot opstartschijf door systeemprogrammatuur op de schijf te installeren.

Om systeemprogrammatuur op uw vaste schijf te installeren, kunt u kiezen uit twee procedures:

- Plaats de Systeemschijf in de schijfeenheid als de computer nog uitstaat. Druk daarna op de Opstart-toets. Open het symbool van de Systeem schijf en open daarna het symbool van de Installer (in de Hulpmiddelenmap). Selecteer in het informatievenster dat verschijnt, 'Macintosh II' en klik op 'Installeer'. Het voordeel van deze procedure is, dat de installatie alleen geschiedt voor besturingsprogramma die voor de Macintosh II nodig zijn.
- Sleep de systeemmap van de Systeemschijf naar de vaste schijf.

Als u mer dan één vaste schijf met een System-bestand gebruikt, controleer dan of de instelling voor het opstartappsaraat in het Regelpaneel goed is. Zie "Het gebruik van het Regelpaneel" in hoofdstuk 3.

Afbeelding A-4
Het Informatievenster van de Installer

Uw vaste schijf optimaal gebruiken

Ook al kunt u met uw vaste schijf werken alsof het een grote 3.5-inch schijf is, zijn er toch een aantal zaken waarop u moet letten.

- **Orden uw bestanden zorgvuldig.**

Op een vaste schijf is een groot aantal programma's, documenten en andere bestanden zeer snel bereikbaar. Maar als u deze niet zorgvuldig ordent, wordt het al gauw een chaotisch geheel. Berg uw bestanden zodanig in mappen op dat u ze altijd zo eenvoudig mogelijk kunt terugvinden. Als u toevallig eens een document of een programma op de verkeerde plaats hebt opgeborgen, kunt u het opzoeken met het bureau-accessoire Zoek Bestand. (Zie "Het gebruik van Zoek Bestand" in hoofdstuk 3.)

- **Schakel uw computer nooit uit als het controlelampje van de vaste schijf knippert.**

Het controlelampje knippert als de vaste schijf gegevens aan het overbrengen is. Als u de computer uitzet terwijl de vaste schijf bezig is, kunnen er gegevens verloren gaan. Soms kan de inhoudsopgave van de schijf zijn aangetast zodat u de vaste schijf opnieuw moet initialiseren (waarbij *alle* gegevens op de schijf verloren gaan).

- **Kopieer alles.**

Er zijn mensen die de gegevens op hun vaste schijf eenmaal per week kopiëren. Mensen die iets voorzichtiger zijn, kopiëren hun werk elke dag. Waar het om gaat, is dat u regelmatig kopieën maakt. Vaste schijven zijn betrouwbaar, maar een ongeluk zit in een klein hoekje. Een document kopiëren van de vaste schijf naar een 3.5-inch schijf gaat op dezelfde manier als van de ene schijf naar de andere. Als u grote groepen documenten wilt kopiëren, kunt u het beste het programma HD Backup op de *Hulpprogrammatuur-schijf* gebruiken. Instructies hierover vindt u in de *Macintosh - Handleiding Hulpprogrammatuur.*

- **Zet de vaste schijf uit als u hem niet gebruikt.**

Mechanische apparaten slijten sneller dan electronische. Uw vaste schijf bevat onderdelen die altijd in beweging zijn. Hoewel de vaste schijf is ontworpen om duizenden uren probreemloos gebruikt te worden, kunt u de levensduur verlengen door hem uit te zetten als u hem niet gebruikt (als u langer dan acht uur weg bent bijvoorbeeld).

Uw vaste schijf is een deel van een geïntegreerd computersysteem (zelfs als het een externe vaste schijf betreft), dus u kunt beter het hele systeem uitzetten dan alleen de vaste schijf (als u een interne vaste schijf heeft dan moet u het hele systeem uitzetten om de vaste schijf te kunnen uitschakelen). Het is niet noodzakelijk om de computer uit te zetten als u de computer binnen een paar uur toch weer gaat gebruiken.

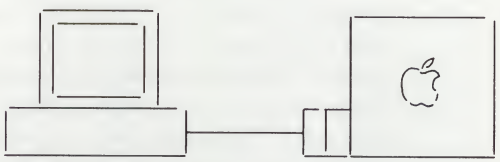
SCSI afsluiters toevoegen

Afsluiters zijn apparaatjes die tussen twee einden van een kabel of tussen een kabel en een randapparaat zitten. Er mogen *niet meer dan twee* afsluiters in een SCSI keten zitten: een aan het begin van de keten en een aan het eind.

Vaste schijven en andere apparaten die op de SCSI poort aan de achterkant van de computer zijn aangesloten moeten het juiste aantal **afsluiters** hebben, om goed te kunnen werken en om schade aan de SCSI chip in uw computer te voorkomen.

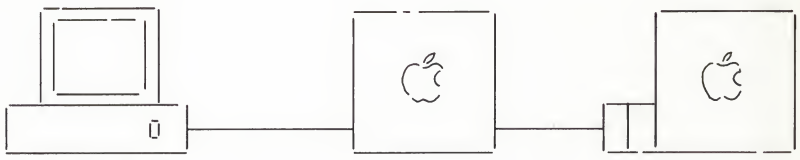
Of u nu wel of niet een afsluiter nodig heeft kan verwarrend zijn. Soms is er een afsluiter aan de binnenkant van het SCSI apparaat, zodat u het niet kunt zien (zoals bij een interne vaste schijf). De documentatie bij het betreffende apparaat vertelt u meer hierover. En soms werkt de 18 inch kabel die nodig is om SCSI apparaten aan de SCSI connecter te koppelen als een afsluiter. Zoek de situatie die op u van toepassing is op in de volgende lijst. In alle gevallen wordt er van uitgegaan dat u de 18 inch SCSI kabel gebruikt om het eerste SCSI apparaat aan uw computer te koppelen.

- ☐ *Interne vaste schijf aan een enkel Apple apparaat.* Plaats een afsluiter tussen de SCSI kabel en aan de SCSI aansluiting op het extern Apple apparaat.

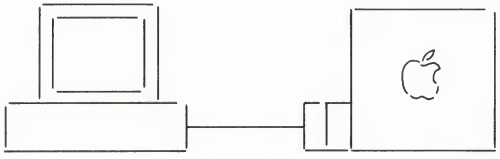
Afbeelding A-5
Een Apple apparaat met een vaste schijf verbinden

- *Interne vaste schijf naar meerdere Apple apparaten.* Plaats een afsluiter tussen de SCSI kabel en de SCSI aansluiting op het laatste apparaat in de keten.

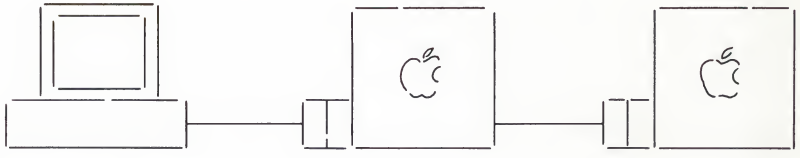
Afbeelding A-6
Meerdere Apple apparaten met een vaste schijf verbinden

- *Geen interne vaste schijf naar één extern Apple apparaat.* Plaats een afsluiter tussen de SCSI kabel en de SCSI aansluiting op het externe Apple apparaat.

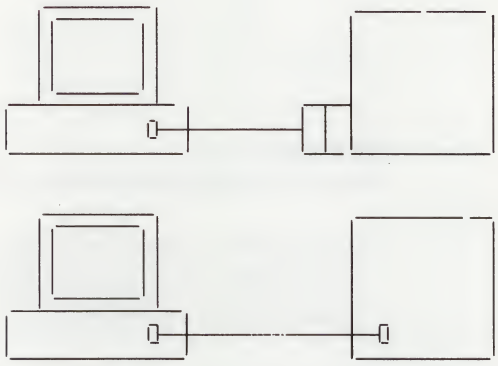
Afbeelding A-7
Een Apple apparaat met een Macintosh II zonder vaste schijf verbinden

- *Geen interne vaste schijf naar meerdere externe Apple apparaten.* Plaats een afsluiter tussen de SCSI kabel en de SCSI aansluiting op het eerste Apple apparaat in de keten, en plaats daarna een afsluiter tussen de SCSI kabel en de SCSI aansluiting van het laatste apparaat in de keten.

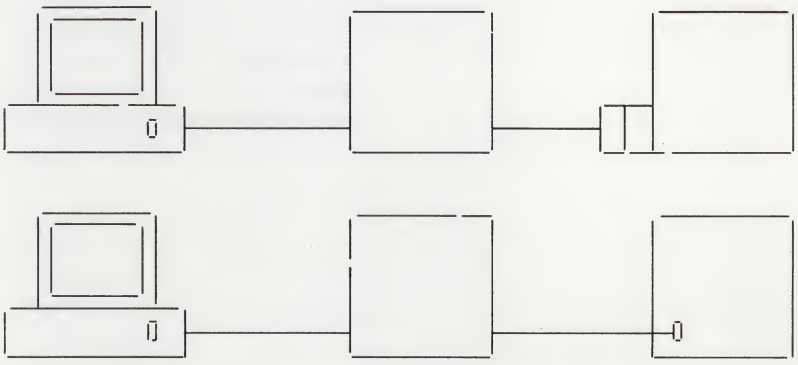
Afbeelding A-8
Meerdere Apple apparaten verbinden met een Macintosh II zonder vaste schijf

- *Interne vaste schijf naar één extern niet-Apple apparaat.* Als het externe apparaat geen ingebouwde afsluiter heeft, plaats dan een afsluiter tussen de SCSI kabel en de SCSI aansluiting van het externe apparaat. Als het apparaat een ingebouwde afsluiter heeft, hoeft u er geen te plaatsen.

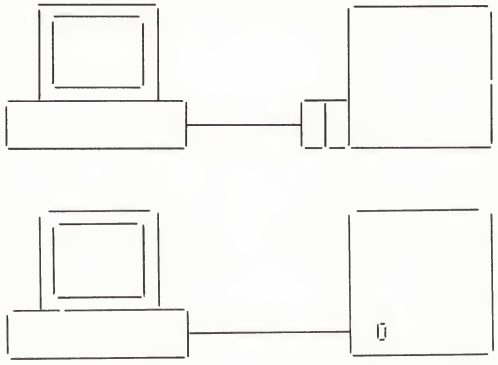
Afbeelding A-9
Een niet-Apple apparaat met een vaste schijf verbinden

- *Interne vaste schijf naar meerdere externe niet-Apple apparaten.* Als geen van de apparaten een ingebouwde afsluiter heeft, plaats dan een afsluiter tussen de SCSI kabel en de SCSI aansluiting van het laatste apparaat in de keten. Als een van de apparaten een ingebouwde afsluiter heeft, plaats dat apparaat aan het eind van de keten en voeg geen afsluiter meer toe.

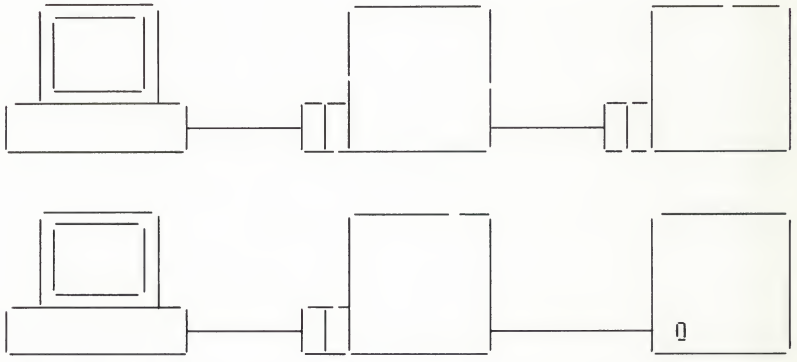
Afbeelding A-10
Meerdere niet-Apple apparaten met een vaste schijf verbinden.

- *Geen interne vaste schijf naar een enkel niet-Apple apparaat.* Als het externe apparaat geen ingebouwde afsluiter heeft, plaats dan een afsluiter tussen de SCSI kabel en de SCSI aansluiting van het apparaat. Als het een ingebouwde afsluiter heeft, hoeft dit niet.

Afbeelding A-11
Een niet-Apple apparaat met een Macintosh II zonder vaste schijf verbinden

- *Geen interne vaste schijf naar meerdere externe niet-Apple apparaten* . Als geen van de apparaten een ingebouwde afsluiter heeft, plaats dan de afsluiter tussen de SCSI kabel en het eerste niet-Apple apparaat. Plaats er daarna een tussen de laatste kabel en de SCSI aansluiting op het laatste apparaat. Als een van de apparaten een ingebouwde afsluiter heeft, plaats dat apparaat dan aan het einde van de keten en haal de tweede afsluiter weg.

Afbeelding A-12
Meerdere niet-Apple apparaten met een Macintosh II zonder vaste schijf verbinden

Waarschuwing U kunt in de hele SCSI keten maar twee afsluiters hebben. Meer dan twee afsluiters in één keten kunnen schade aan uw computer toebrengen. Als meer dan een van de niet-Apple apparaten een ingebouwde afsluiter heeft, verwijder die dan, of laat uw Apple dealer hem verwijderen. Controleer de handleiding van het betreffende SCSI apparaat.

Problemen met de vaste schijf

Het is mogelijk dat u soms problemen krijgt met uw vaste schijf. Hier staan enkele algemene problemen en wat u eraan kunt doen. Zie Voor meer mogelijke problemen en hun oplossingen.

- **Het symbool van de vaste schijf verschijnt niet op het scherm.**
 - ☐ Het kan zijn dat de vaste schijf niet geïnitialiseerd is.
 - ☐ Alle externe vaste schijven moeten aangezet worden en tenminste 10 seconden aanstaan voordat de computer aangezet kan worden.
 - ☐ Het besturingsprogramma van de vaste schijf kan beschadigd zijn. Om hierachter te komen doet u het volgende:

 1. Plaats de Systeemschijf.
 2. Start het programma Apple HD SC Installatie.
 3. Klik op 'Bijwerken'.
 4. Als de bijwerking klaar is, klik op 'Stop'.

 Als het besturingsprogramma het probleem was, moet nu het symbool van de vaste schijf op het scherm zichtbaar zijn.
 - ☐ Als de vaste schijf, waar u problemen mee heeft, de opstart schijf is, kan het Systembestand op de vaste schijf beschadigd zijn. Om hier achter te komen doet u het volgende:

 1. Kies 'Stop' uit het menu 'Speciaal'.
 2. Plaats de Systeemschijf.
 3. Herstart de computer.
 4. Open de Systeemmap op de Systeemschijf.

5. Sleep het Systembestand van de Systeemmap van de vaste schijf. Hierbij wordt het mogelijk beschadigde bestand vervangen (u kunt sommige lettertypen en bureau-asseccoires kwijtraken, maar deze kunt u gemakkelijk met LA/Transport weer terugkopiëren).
6. Verwijder de Systeemschijf uit de schijfeenheid door uit het menu 'Archief' 'Schijf eruit' te kiezen.
7. Kies 'Herstart' uit het menu 'Speciaal'.

Als het Systembestand het probleem was, dan moet het symbool van de vaste schijf nu op het scherm zichtbaar zijn. Met deze methode raakt u echter de bureau-asseccoires die in het oude Systembestand zaten, kwijt.

- □ Het kan zijn dat de stroom uitgevallen was, toen de vaste schijf in gebruik was. Gebruik in dit geval het programma 'Schijf-EHBO' om de schijf te herstellen. Als ook dit niet helpt, kunt u uw Apple dealer raadplegen.

■ **Een programma in een map opent niet.**

Verplaats het programma uit de map naar het bureaublad en probeer opnieuw.

■ **Als u het symbool van Apple HD SC Installatie selecteert, krijgt u de boodschap "Schijfselectie mislukt'**

Een externe vaste schijf is niet goed aangesloten of staat niet aan. Zie "Uw vaste schijf optimaal gebruiken" eerder in deze bijlage voor meer informatie over het aansluiten van SCSI apparaten. Controleer of de kabels en asfsluiters goed zijn geplaatst.

Bijlage B

Technische gegevens van de Macintosh II

Processor	MC68020, 32-bits architectuur, kloksnelheid 15,6672 MHz
RAM-geheugen	1 MB, uit te breiden tot 8 MB op de kaart en tot 2 GB in NuBus-sleuven
ROM-geheugen	256K (standaard)
Co-processor	68881 mathematische co-processor (IEEE-normen)
Geheugenbeheer	Via de programmatuur, 68851 PMMU (Paged Memory Management Unit) optioneel
3,5-inch schijf	800K per geformatteerde dubbelzijdige schijf, naar keuze één of twee ingebouwde schijfeenheden
Vaste schijf	Interne en/of externe vaste schijf (SCSI) van 20 MB, 40 MB of 80 MB
Monitors	Naar keuze 12 inch, 640 bij 480 beeldpunten, monochroom of 13 inch, 640 bij 480 beeldpunten, RGB
Interfaces	Twee 8-pins mini-circulaire seriële (RS-422) poorten, één DB-25 SCSI-poort, twee Apple DeskTop Bus (ADB) poorten, zes interne NuBus-sleuven voor ondersteuning van volledige 32-bits adressering en datalijnen

Geluidsgenerator	Volgens Apple specificaties ontwikkelde geluidschip (ASC) met 4-stemmige geluidssynthese en stereo proefgenerator waarmee ingeplugde hoofdtelefoons en stereo-apparatuur worden ondersteund
Netspanning	90- tot 140-Volts wisselstroom en 170- tot 270-Volts wisselstroom (automatisch geconfigureerd)
Frequentie	48 tot 62 Hz
Max. vermogen	230 Watt, zonder de monitor
Muis	Mechanisch gestuurd; 3,54 optische pulsen per mm (90 per inch) verplaatsing
Omgevings-temperatuur	10° C tot 35° C
Opslag-temperatuur –	40° C tot 47° C
Luchtvochtigheid	5% tot 95% (niet-condenserend)
Hoogte	0 tot 3050 m

	Gewicht	**Hoogte**	**Breedte**	**Diepte**
Hoofdeenheid	10,9 to 11,8 kg	140 mm	474 mm	365 mm
Apple Toetsenbord	1,0 kg	44,5 mm	418,3 mm	142 mm
Muis	0,17 kg	27,9 mm	53,3 mm	96,5 mm
Apple Uitgebreid Toetsenbord (optioneel)	1,6 kg	56,4 mm	486 mm	188 mm
Apple monochrome monitor (hoge resolutie)	7,7 kg	255 mm	310 mm	373 mm
Apple RGB-monitor (hoge resolutie)	15,45 kg	281 mm	344 mm	402 mm

Bijlage C

Uitbreidingskaarten en stroomtoevoer

Voor de zes uitbreidingssleuven in de hoofdeenheid van uw Macintosh II is geen onbeperkte hoeveelheid stroom beschikbaar. Dit zal bijna nooit problemen opleveren; als u echter meerdere kaarten wilt installeren, is het toch aan te bevelen om even uit te rekenen hoeveel stroom vereist is voor alle kaarten samen. Als u een aantal kaarten installeert die tesamen een te grote hoeveelheid stroom vereisen, kan dat leiden tot beschadigingen aan één of meer kaarten of aan de hoofdeenheid van uw Macintosh II. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

De voor een kaart benodigde elektrische stroom kan afkomstig zijn uit drie verschillende bronnen:

- +5V busstroom
- +12V busstroom
- –12V busstroom

Een kaart gebruikt stroom die afkomstig is van deze drie bronnen, in wisselende combinaties en niet altijd even veel. Op zichzelf zal dit niet tot problemen leiden. U bepaalt de behoeften van elke kaart afzonderlijk, telt de behoeften van de verschillende kaarten bij elkaar op, en controleert dan of het *totaal* de in Tabel C-1 opgegeven grenzen niet te boven gaat.

Tabel C-1
Maximale stroomsterkte

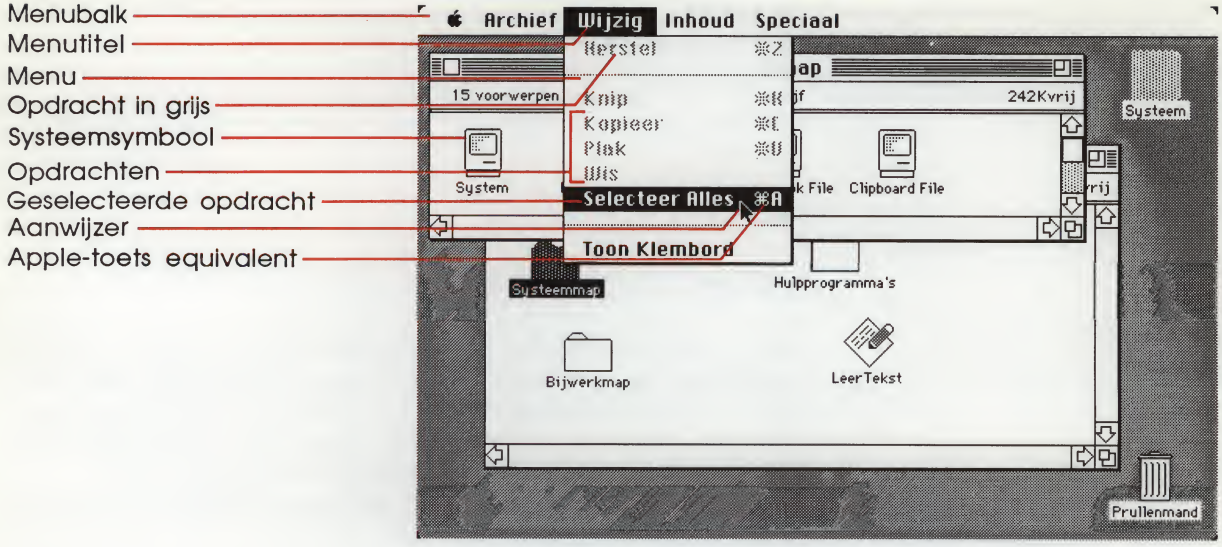
Soort	Aanbevolen totaal amperage voor alle zes sleuven
+5V bus	12,8 A
+12V bus	1,3 A
–12V bus	1,0 A

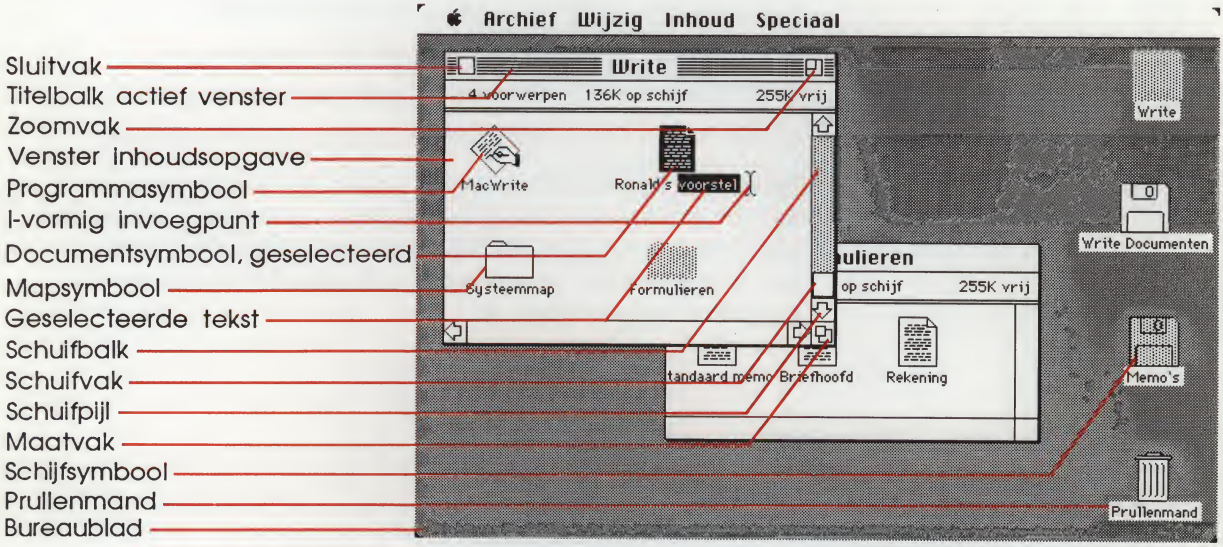
Om de totale stroombehoefte te kunnen berekenen, dient u eerst de specificaties voor uw kaarten op te zoeken. De benodigde gegevens vindt u op de verpakking of in de bij de kaart geleverde instructies. Wanneer u weet wat voor vermogen vereist is (en uit welke bron deze afkomstig moet zijn), kunt u de verschillende cijfers bij elkaar optellen en vaststellen of de door u gekozen combinatie van kaarten onder het gestelde maximum blijft.

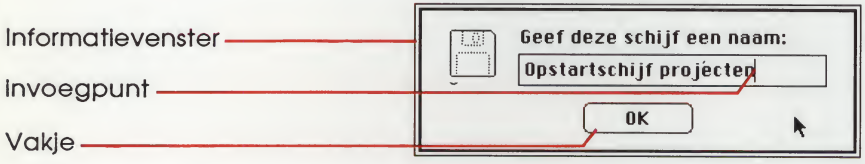
Laten we bij wijze van voorbeeld eens aannemen dat u vier kaarten wilt installeren, met de volgende stroomvereisten:

- +5V bus 8 amp voor de vier kaarten samen
- +12V bus 0,7 amp voor de vier kaarten samen
- –12V bus 0,632 amp voor de vier kaarten samen

De cijfers blijven in alle gevallen binnen de gestelde limieten. U kunt de vier kaarten dus gerust installeren. Wanneer u echter later nog twee kaarten aanschaft, zult u de stroombehoeften hiervan in uw berekening moeten opnemen om na te gaan of het nieuwe totaal nog steeds aanvaardbaar is.

Menubalk
Menutitel
Menu
Opdracht in grijs
Systeemsymbool
Opdrachten
Geselecteerde opdracht
Aanwijzer
Apple-toets equivalent
Archief
Wijzig
Inhoud
Speciaal
Herstel
Knip
Kopieer
Plak
Wis
Selecteer Alles
Toon Klembord
15 voorwerpen
242Kvrij
System
Clipboard File
Systeem
Systeemmap
Hulpprogramma's
Bijwerkmap
LeerTekst
Prullenmand

Sluitvak
Titelbalk actief venster
Zoomvak
Venster inhoudsopgave
Programmasymbool
I-vormig invoegpunt
Documentsymbool, geselecteerd
Mapsymbool
Geselecteerde tekst
Schuifbalk
Schuifvak
Schuifpijl
Maatvak
Schijfsymbool
Prullenmand
Bureaublad
Archief
Wijzig
Inhoud
Speciaal
Write
4 voorwerpen
136K op schijf
255K vrij
MacWrite
Ronald's voorstel
Systeemmap
Formulieren
op schijf
255K vrij
Rekening
Write
Write Documenten
Memo's
Prullenmand

Informatievenster
Invoegpunt
Vakje
Geef deze schijf een naam:
Opstartschijf projecten
OK

Woordenlijst

aan/uit-schakelaar: Een knop achter op de computer waarmee u uw computer kunt uitzetten als de opdracht 'Stop' om welke reden dan ook niet werkt. U kunt deze knop normaliter beter niet gebruiken.

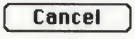

aanwijzer: Een figuurtje op het scherm (vaak een pijltje dat naar linksboven wijst), dat de bewegingen van de muis volgt.

actieve venster: Het voorste venster op het bureaublad; het venster waarin de volgende handeling plaats vindt. De titelbalk van een actief venster is gemarkeerd.

afdrukbestand: Een systeembestand dat u iets op de corresponderende printer laat afdrukken. Wordt soms ook een *printer driver* genoemd.

aflsuiter: Een apparaat dat tussen een SCSI kabel en een SCSI randapparaat of tussen twee SCSI verbindingsstekers wordt geplaatst. Soms zijn deze afsluiters in een SCSI apparaat ingebouwd. Er mogen niet meer dan twee afsluiter in een keten SCSI apparaten geplaatst zijn Een aan het begin en een aan het eind van de keten.

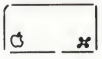

Annuleer: Een van de keuzevakken in een informatievenster. Door in dit vakje te klikken, annuleert u een handeling.

apparatuur: De componenten van de Macintosh II die u kunt zien en aanraken.

Apple Desktop Bus: De twee stekers op het achterpaneel van de computer waarop u het toetsenbord, de muis en andere Apple Desktop Bus-apparaten, zoals een tekentableau, apparaten voor handbesturing of een speciaal toetsenbord kunt aansluiten.

Apple-menu: Het menu uiterst links op de menubalk. De menutitel wordt voorgesteld door een appel.

Apple-toets: Als deze toets tegelijk met een andere toets of de knop van de muis wordt ingedrukt, wordt een bepaalde opdracht

uitgevoerd. De toets heet Apple-toets omdat het Apple symbool erop is afgebeeld. (Soms wordt deze toets ook *Functie-toets* genoemd.)

automatische terugloop: Het automatisch overbrengen van tekst van het einde van een regel naar het begin van de volgende regel. Hierdoor hoeft u aan het einde van elke regel niet steeds op de Return-toets te drukken.

bestand: Een verzameling informatie die op schijf wordt opgeslagen—een document, een systeembestand (zoals het Systembestand of de Finder), een toepassingsprogramma, enzovoort.

besturingsprogramma: Een bestand in de Systeemmap waarmee de computer verschillende randapparaten kan besturen. Soms wordt dit ook wel een *driver* genoemd.

beveiligen tegen kopiëren: Voorkomen dat een schijf wordt gekopieerd. Fabrikanten van toepassingsprogramma's proberen hun schijven doorgaans te beveiligen tegen kopiëren, zodat de schijven niet door software-piraten illegaal kunnen worden gekopieerd.

beveiligen of op slot doen: Heeft als doel te voorkomen dat documenten worden weggegooid of dat hun naam wordt gewijzigd, of dat schijven in hun geheel worden veranderd.

bewaren: Informatie op een schijf opslaan.

Bijwerkmap: Een map op de Systeemschijf en op andere programma- en systeemschijven waarop **LeesMij documenten** staan.

bridge: Een apparaat waarmee u AppleTalk netwerken onderling kunt verbinden. Zie **zone**.

bureaublad: Het werkblad van de Macintosh—de menubalken en het grijze veld op het scherm.

bureau-accessoires: "Mini-programma's" die in het Apple-menu voorkomen onverschillig het programma dat u aan het gebruiken bent. Onder meer de Calculator, de Wekker en het Schetsboek.

Calculator: Een bureau-accessoire dat fungeert als een zakrekenmachine met vier functies. Uitkomsten kunnen in documenten worden geplakt

cascade-koppeling: Een manier om apparaten sequentieel aan te sluiten.

Delete-toets: Een toets die het invoegpunt een teken terug verplaatst, waarbij het voorafgaande teken of het gedeelte dat u hebt geselecteerd, wordt verwijderd.

document: Alles wat u met een Macintosh-programma maakt—informatie die u invoert, wijzigt, bekijkt of bewaart.

dubbel klikken: De aanwijzer wordt op de positie van de uit te voeren handeling geplaatst, waarna de knop van de muis tweemaal snel opeenvolgend wordt ingedrukt en losgelaten zonder dat de muis wordt bewogen.

Enter-toets: Een toets waarmee de invoer van gegevens of soms een opdracht wordt bevestigd of afgesloten.

file server: Een combinatie van een apparaat voor massa-gegevensopslag en bepaalde programmatuur waarmee computergebruikers bepaalde documenten en programma's kunnen delen.

Finder: Een programma op het bureaublad dat altijd beschikbaar is. U gebruikt de Finder voor het beheer van documenten en programma's en om gegevens naar schijven over te brengen en van schijven op te halen.

geheugen: Het onderdeel van Macintosh waarin de informatie is opgeslagen waarmee u aan het werk bent. De Macintosh II bevat 1 megabyte geheugen voor uw werk en 256K ROM (read-only-memory) waarin systeeminformatie permanent is opgeslagen. Zie ook **RAM** en **ROM**.

hard disk Installer: een hulpprogramma waarmee u uw vaste schijf kunt initialiseren, het system op uw vaste schijf kunt bijwerken als u nieuwe besturingsprogramma's krijgt en de schijf zo nu en dan testen. Dit programma wordt voorgesteld door het symbool van Apple HD SC Installatie in de Hulpmiddelenmap.

hiërarchisch bestandssysteem: Een verzameling mappen waarmee u documenten, programma's en andere mappen op een schijf systematisch kunt ordenen. Mappen (die overeenkomen met sub-inhoudsopgaven bij andere systemen) kunnen in elkaar geplaatst worden om een hiërarchie van diverse niveaus op te bouwen. Bij het openen van een map krijgt u alleen die informatie die daarin is opgeborgen, zodat u zich daarop kunt concentreren.

hoofdeenheid: De Macintosh II zelf met de processor, het geheugen, de ingebouwde schijfeenheid of schijfeenheden en de optionele vaste schijf.

horloge: De vorm waarin de aanwijzer op het scherm verschijnt als de computer een handeling uitvoert waarop u moet wachten.

huidige opstartschijf: De **opstartschijf** met de systeembestanden die op dat moment door de Macintosh II worden gebruikt.

hulpprogrammatuur: Speciale programmatuur die gewoonlijk systeembestanden aanpast. Voorbeelden zijn L/A Transport en de Installer.

informatievenster: Het venster dat verschijnt wanneer u een symbool, document, toepassing of map selecteert en 'Extra info' uit het Archief-menu kiest. Informatievensters geven aan welke soort bestanden een schijf bevat, hoe groot die bestanden zijn en wanneer ze zijn aangemaakt. Ze bieden bovendien de mogelijkheid om kanttekeningen te maken. Er zijn ook informatievensters waarin u gevraagd wordt meer informatie op te geven. Soms waarschuwt een informatievenster u dat u de Macintosh II vraagt iets te doen wat niet mogelijk is of waardoor u informatie kwijt kunt raken. In dat geval gaat de boodschap vaak vergezeld van een belsignaal.

inhoudsopgave: Een opsomming van de inhoud van een schijf. De inhoud kan op de volgende wijze worden weergegeven: in symbolen, alfabetisch, chronologisch, op afmeting, op datum of op soort.

inhoudsopgave-venster: Het venster waarin de inhoud van een schijf of een map wordt weergegeven.

initialiseren: Het gereedmaken van een (nieuwe) schijf voor het ontvangen van informatie. Wanneer u 800K-schijven gebruikt met de Macintosh II kunnen deze aan twee kanten of aan één kant worden geïnitialiseerd .

Installer: hulpprogramma waarmee u een installatiescript kunt kiezen om uw opstartschijven bij te werken.

invoegpunt: De positie waar iets wordt toegevoegd aan een document. Een invoegpunt wordt geselecteerd door klikken en wordt voorgesteld door een knipperend verticaal streepje.

I-vormige aanwijzer: De vorm van de aanwijzer bij het typen en wijzigen van tekst.

kenmerken: Informatie die afhankelijk is van de tekst die u typt. Tekstkenmerken bevatten de grootte, stijl en het lettertype dat u gebruikt.

keuzevak: Keuzevakken verschijnen bij keuzemogelijkheden in informatievensters en worden gebruikt om handelingen te kiezen, te bevestigen of te annuleren.

kiezen: Een opdracht uit een menu op de menubalk kiezen door over het menu te slepen en de muisknop op de gewenste opdracht los te laten. Meestal hebt u eerst een gedeelte van een bestand geselecteerd.

Kiezer: Een bureau-accessoire waarmee het Macintosh II-systeem aangepast kan worden om op iedere printer te kunnen afdrukken waarvoor een printerbestand op de opstartschijf aanwezig is. Als u deel uitmaakt van een AppleTalk netwerk, gebruikt u de Kiezer om apparatuur op het netwerk aan te sluiten of van het netwerk los te koppelen en een keuze te maken uit de apparaten binnen uw netwerk. U kunt hier ook een gebruikersnaam opgeven die door de Macintosh II gebruikt kan worden als u bijvoorbeeld op een LaserWriter afdrukt.

Kilobyte (K): Een eenheid om bytes te meten: één K is 1024 (2^{10}) bytes. Hier staat *kilo* (uit het Grieks; betekent duizend) dus voor 1024. 64K geheugen is dus gelijk aan 65.536 bytes. Zie ook **megabyte**.

Klembord: De opslagplaats voor wat als laatste is geknipt of gekopieerd.

klikken: De aanwijzer ergens op plaatsen, daarna op de muisknop drukken en deze vervolgens weer loslaten.

Knip: Met de opdracht 'Knip' uit het Wijzig-menu wordt een geselecteerd gedeelte verwijderd. Wat u knipt, verschijnt in het Klembord.

LAN (lokaal netwerk): Een groep computers die binnen een netwerk door middel van communicatiekabels op elkaar zijn aangesloten.

LA/Transport: Een hulpprogramma waarmee u lettertypen en accessoires van en naar Systembestanden kunt verplaatsen.

leeg symbool: Een symbool dat een geopende schijf of map voorstelt.

LeerTekst: Een toepassingsprogramma op de *Systeemschijf* waarmee **niet-gecodeerde tekstbestanden** worden gelezen.

LeesMij documenten: Niet-gecodeerde tekstbestanden op programma- en systeemschijven met de meest recente informatie over het produkt. Lees mij-documenten vindt u meestal in de **Bijwerkmap** op de schijf.

lettertype: Een verzameling letters, cijfers, leestekens en andere typografische symbolen met een gelijksoortig uiterlijk. (Een van de lettertypen van de Macintosh is bijvoorbeeld Geneva).

maatvak: Een vakje rechts onderaan in sommige actieve vensters waarmee de afmetingen van het venster kunnen worden veranderd.

map: Hierin worden documenten en programma's op het bureaublad opgeborgen. Het gebruik van mappen stelt u in staat uw documenten op de door u gewenste wijze systematisch op te bergen.

markeren: Een bepaald gedeelte duidelijk van de achtergrond onderscheiden (door erop te klikken of erover heen te slepen). Meestal om iets te selecteren of te kiezen.

megabyte (Mb): geheugeneenheid van 1024 kilobytes.

menu: Een lijst opdrachten die verschijnt wanneer u de menutitel in de menubalk aanwijst en erop klikt. Door over het menu te slepen en de knop op de muis los te laten wanneer een opdracht is gemarkeerd, wordt de opdracht gekozen.

menubalk: De horizontale balk bovenaan het scherm waarin de menutitels staan.

menutitel: Een of meer woorden in de menubalk die een bepaald menu aanduiden. Door op de menutitel te klikken, wordt de titel gemarkeerd en verschijnt het onderliggende menu.

muis: Een klein voorwerp dat u op een glad oppervlak rondschuift. Wanneer u de muis beweegt, volgt de aanwijzer op het scherm de bewegingen van de muis.

muisknop: De knop bovenop de muis. U drukt op de muisknop om aan te geven dat u iets wilt selecteren. Laat u de knop los, dan is het desbetreffende gedeelte geselecteerd

nesten: Mappen in andere mappen plaatsen. Zie **hiërarchisch bestandssysteem**.

niet-gecodeerde tekstbestanden: Documenten die u kunt openen, lezen en afdrukken zonder een volledig tekstverwerkingsprogramma te hoeven gebruiken. Niet-gecodeerde tekstbestanden worden gelezen door het programma LeerTekst op de *Systeemschijf*. Zie ook **LeesMij documenten**.

numerieke toetsen: Toetsen aan de rechterzijde van uw toetsenbord waarmee u snel getallen kunt invoeren en berekeningen kunt maken.

opdracht: Eén of twee woorden, meestal in een menu, die ervoor zorgen dat de Macintosh II iets doet.

Dupliceer
Berg Op

opdracht in grijs: Een opdracht wordt in grijs weergegeven als die opdracht niet kan worden gekozen. De opdrachten die u wel kunt kiezen, worden zwart weergegeven.

Open: Met deze opdracht maakt u een venster van een symbool zodat u een document of inhoudsopgave kunt bekijken.

opmaak: Indeling van een tekst, het gebruikte lettertype en de wijze waarop de woorden moeten worden afgedrukt (cursief, onderstreept, schaduw, of contour).

opstartschijf: Een schijf waarop de systeembestanden staan die de computer gebruikt om op te starten. Een opstartschijf moet minstens een Finder en een Systeembestand bevatten. Daarnaast kunnen op een opstartschijf printerbesturingsbestanden, een Schetsboek, een Klembord en dergelijke staan.

Opstart-toets: Een knop bovenop uw toetsenbord waarmee u uw Macintosh II kunt aanzetten.

Option-toets: Een toets die zoals de Shift-toets gebruikt wordt om een andere functie te geven aan een toets die u typt. Deze toets wordt gebruikt om de alternatieve tekens te typen.

Plak: Met deze opdracht wordt een kopie van de inhoud van het Klembord - wat als laatste is uitgeknipt of gekopieerd - op een aangegeven positie gebracht.

poort: Een ingang aan de achterkant van de computer waarop u een randapparaat, een andere computer of een netwerk kunt aansluiten.

Prullenmand: Een symbool op het bureaublad met behulp waarvan u documenten, mappen en programma's kunt weggooien.

programmatuur: Programma's of instructies die door de Macintosh II worden uitgevoerd. De Macintosh II leest deze instructies van schijven in de schijfeenheid of van een vaste schijf.

RAM-geheugen: De afkorting van *Random Access Memory*, het interne geheugen van de Macintosh II. Dit is het deel van het geheugen waarin de informatie waarmee u op dat moment werkt tijdelijk wordt opgeslagen. Het RAM-geheugen kan zowel toepassingsprogramma's als gegevens bevatten. De informatie in dit geheugen is tijdelijk en gaat verloren als de stroom wordt uitgezet. Een klein gedeelte van het geheugen wordt echter gebruikt om bepaalde instellingen, zoals die van de klok en de geluidssterkte van het belsignaal, op te slaan. Zodra u de computer uitzet, wordt dit gedeelte van stroom voorzien door een batterijtje. Zie ook **ROM-geheugen**.

RAM-Cache: Deel van het RAM geheugen dat u kunt reserveren om informatie te bewaren die veel door een programma wordt gebruikt. Een RAM-Cache kan de verwerkingssnelheid aanzienlijk opvoeren, maar kan beter niet worden gebruikt bij programma's die veel

geheugen nodig hebben. De RAM-Cache wordt ingesteld in het Regelpaneel.

randapparaat: Een apparaat dat op een computer wordt aangesloten en door de computer wordt bestuurd. Voorbeelden van randapparaten zijn: een schijfeenheid, een printer en een modem. Randapparaten staan doorgaans los van de computer en zijn ermee verbonden door middel van draden of kabels.

Regelpaneel: Een bureau-accessoire waarmee u de geluidssterkte, de systeemklok, een eventuele RAM-Cache en andere zaken volgens uw eigen wensen kunt instellen.

Reset-toets: Een toets waarvan de functie afhangt van het programma dat u gebruikt.

Return-toets: Een toets waarmee het invoegpunt naar het begin van de volgende regel wordt verplaatst. In sommige gevallen wordt deze toets gebruikt om een opdracht of ingave te bevestigen of te beëindigen.

ROM-geheugen: Een afkorting van *Read-Only Memory*, het niet-vluchtige geheugen van de Macintosh II. Dit is het deel van het geheugen dat door het systeem (samen met de Systeembestanden) wordt gebruikt om op te starten en om te kunnen werken. De informatie in het ROM-geheugen is permanent en blijft dus ook na het uitzetten van de computer bewaard. De Macintosh II beschikt over een ROM-geheugen van 256K. Zie ook **RAM-geheugen**.

Schetsboek: Een bureau-accessoire waarin u vaak gebruikte afbeeldingen en teksten bewaart.

schuifbalk: Een balk aan de rechterkant of de onderkant van een venster. Door te klikken of te slepen in de schuifbalk kunt u een ander deel van het document laten verschijnen.

schuifpijl: Het pijltje aan beide uiteinden van een schuifbalk. Als u op de schuifpijl klikt, wordt een document of inhoudsopgave een regel opgeschoven. Het langer indrukken van een schuifpijl laat het document vloeiend schuiven.

schuiven: In een venster een document of inhoudsopgave verplaatsen zodat een ander deel ervan zichtbaar wordt. Ook de inhoudsopgave in sommige informatievenster kan door schuiven worden bekeken.

schijf: Het magnetische opslagsysteem waarop de computer informatie opslaat. De Macintosh II maakt gebruik van schijven met een diameter van 3.5 inch of van een vaste schijf.

schijfeenheid: Het mechanisme waarin de schijf wordt geplaatst en waarmee informatie van de schijf wordt gelezen en naar de schijf wordt weggeschreven. In een vaste schijfeenheid is de schijf permanent aanwezig. In een 3.5-inch schijfeenheid moeten 3.5-inch schijven worden geplaatst.

Schuifvak: Het witte vlakje in een schuifbalk. De positie van het schuifvak in de schuifbalk geeft aan op welk punt in het document u zich bevindt.

SCSI: *Small Computer System Interface*, een standaard-interface waarmee u snel toegang kunt krijgen tot randapparatuur.

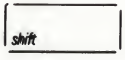
SCSI-poort: De poort op het achterpaneel van de computer waarop u SCSI-apparaten kunt aansluiten.

selecteren: Aangeven waar de volgende handeling moet plaatsvinden. U selecteert een bepaald gedeelte door het te **markeren**.

selectie: Het gedeelte van de gegevens waarop de volgende opdracht betrekking zal hebben. Een selectie wordt gewoonlijk gemarkeerd. (Ook het invoegpunt vormt een selectie.)

seriële interface: Een computer en een randapparaat wisselen informatie uit met één bit tegelijk over één enkele kabel of over één enkel kanaal.

seriële poort: De steker aan de achterkant van de computer voor apparaten die gebruik maken van een **seriële interface**.

Shift-toets: Wanneer deze toets ingedrukt wordt gehouden, worden letters als hoofdletters getypt en wordt van de toetsen met cijfers en leestekens het bovenste teken getypt.

Shift-toets en klikken: Een techniek waarmee u een selectie uitbreidt door de Shift-toets ingedrukt te houden terwijl u verder selecteert.

slepen: De aanwijzer wordt op een bepaald punt geplaatst, de knop op de muis wordt ingedrukt en ingedrukt gehouden, de muis wordt verplaatst en de knop op de muis wordt losgelaten. Wanneer de muisknop wordt losgelaten, wordt de gemaakte selectie bevestigd of wordt iets naar een nieuwe positie gebracht. Deze techniek wordt gebruikt voor het kiezen van opdrachten, het selecteren van tekst en het verplaatsen van symbolen.

sluiten: Een venster terugzetten in het symbool waaruit het is gekomen.

sluitvak: Het witte vakje links op de titelbalk van een actief venster. Als u in dit vakje klikt, wordt het venster gesloten.

symbool: Een grafische voorstelling van een object, een begrip of een boodschap. Symbolen worden veel gebruikt door de Finder.

symbool in grijs: Het symbool van een schijf wordt in grijs weergegeven als de schijf niet in de schijfeenheid zit. Symbolen van documenten, mappen of programma's worden in grijs weergegeven als de schijf waarop ze staan niet in de schijfeenheid zit. De symbolen in grijs van een schijf of map kunnen wel worden geselecteerd en geopend, maar het is niet mogelijk de documenten en programma's daarin te openen.

systeemprogrammatuur: Het geheel van bestanden en besturingsprogramma's in de Systeemmap dat de computer nodig heeft om te kunnen werken.

***Systeemschijf*:** Een schijf die standaard bij de Macintosh II wordt geleverd. Op de *Systeemschijf* staan belangrijke hulpprogramma's en besturingsprogramma's waarmee u uw systeem- en programmaschijven kunt onderhouden en bijwerken.

System-bestand: Een bestand dat door de computer wordt gebruikt om op te starten en dat door het gehele systeem wordt gebruikt. Hoewel system-bestanden net als documenten en programma's met symbolen worden weergegeven, kunnen ze niet op de gebruikelijke manier worden geopend. U kunt de inhoud van deze bestanden echter wel aanpassen. Zo kunt u bijvoorbeeld met behulp van L/A Transport de inhoud van een system-bestand wijzigen of met het Schetsboek of het Notitieblok de inhoud van deze bureau-accessoires veranderen.

Tab-toets: Door het indrukken van deze toets wordt het invoegpunt naar de volgende tab verplaatst; bij een informatievenster waarin op meerdere plaatsen informatie kan worden ingevoerd , wordt het invoegpunt naar het volgende vakje verplaatst.

tekentoetsen: De volgende toetsen op het toetsenbord van de Macintosh II: letters, cijfers, symbolen, leestekens, Return, Tab en de spatiebalk.

tekstvak: De plaats of plaatsen in een informatievenster waar u gegevens kunt intypen.

titelbalk: De horizontale balk bovenaan het venster waarin de naam van de inhoud van het venster wordt vermeld en waaraan het venster naar een andere plaats kan worden gesleept.

toepassingsprogramma: Een hulpmiddel om informatie te bewerken. Wordt ook wel alleen *toepassing* genoemd.

uitbreidingskaart: Een kaart waarop elektronische circuits zijn aangebracht die speciale functies uitvoeren. Uitbreidingskaarten worden door uw dealer aangesloten op de **uitbreidingssteker** in de computer. Voorbeelden van uitbreidingskaarten zijn co-processors en accelerators.

uitbreidingssleuf: Een verbinding aan de binnenkant van de hoofdeenheid van de Macintosh II waarin u uitbreidingskaarten kunt installeren om de mogelijkheden van uw computer te vergroten.

vaste schijf: een **schijfeenheid** waarin de schijf permanent is ondergebracht.

venster: In een venster wordt informatie weergegeven. U kunt documenten bekijken in vensters en vensters openen en sluiten, hun afmetingen veranderen, hun inhoud wijzigen of verschuiven en de vensters over het bureaublad verplaatsen.

Vergrendel-toets: Als deze toets is ingedrukt, verschijnen de letters die u typt als hoofdletters. De functie is dezelfde als die van de Shift-toets; de Vergrendel-toets werkt echter alleen bij letters, niet bij cijfers en leestekens.

wekker: Een bureau-accessoire dat de datum en de tijd aangeeft, en dat u net als een wekker op een bepaald tijdstip kunt laten aflopen.

Zoek Bestand: Een bureau-accessoire waarmee u bestanden en mappen op een schijf kunt zoeken. Het laat ook zien op welk niveau in het hiërarchische bestandssysteem bepaalde mappen en documenten opgeborgen zijn.

zone: Een netwerk binnen een reeks netwerken, met elkaar verbonden door middel van **bridges**.

zoomvak: Bij sommige vensters het vakje helemaal rechtsonder. Als u hierin klikt, wordt het venster tot de maximale afmetingen vergroot. Opnieuw klikken brengt het venster naar zijn oorspronkelijke afmetingen terug.